IACOBI HOLLERII STEMPANI, MEDICI PARISIENSIS CELEberrimi de Materia Chirurgica.

LIBER I.

PRAEFATIO.

DE materia remediorum, quæ ad chirurgum pertinent, plurima quidem Hippocrates, Galenus, & ante hunc Anazarbęus Dioscorides memoriæ tradiderunt. Quædam posteritas addidit non fraudãda laude: sua enim veterum, sua posterorum gloria est. Atque iniquum decreti genus est, quod omnem fructum laudis & gloriæ huius disciplinæ vni Græciæ detulit, vt Arabum ac posteritatis studia perpetuis tenebris opprimantur. Illaudato solo laudatæ fruges sæpenumerò proueniunt: Vixerunt Græci in media luce literarum. Extiterũt Arabes, & inde ductæ familiæ, iam desertis ac sepultis melioribus disciplinis, digna tamen luce æternáque memoriã nobis reliquerunt. E viuis fontibus Græcorum remedia primùm petenda sunt: sed ita, vt nec Arabũ

Interpretes materiæ chirurgorum.

Laus aliqua Arabum & posterorum.

Vnde petenda materia.

riuos,nec posteritatis ingenia contemnamus. In his hauriendum quod saluum & incolume: repudiandum,quicquid fecerit cœnum,& disciplinæ veterũ malè conuenerit. Atque omninò hac parte perlustrãda nobis naturæ fertilitas, à qua omnis vbertas, & quasi sylua remediorũ ducta primùm est. Nusquàm natura magis luxuriat, nulla in re pariter,atque his chirurgiæ opibus ambitiosa est, in quibus tam prolixè numen suum explicat, vt πρόνοια illa nó tam Epicurea,quod quidã ait,quàm χειρόργος fuisse videatur. Plurima quidem ad voluptatem & delicias hominis: omnia verò ad salutem eius & conseruationem chirurgo comparauit. Nam quæcunque tota rerum facie exposita, quæcunque cauernis terræ ac visceribus latent,quicquid est aquarum, stirpium,animaliũ, terra,ignis, maria,chirurgo inseruiunt. In fæce rerum & excrementis,in carie,in rebus minimis,obsoletis, ac propè nullis, remedia cõdita sunt. In re vna multiplex natura vario genere remediorum fœta est. In apicula quàm variè lusit,quàm multas diuitias chirurgo condidit, mella,ceram, metyn,sandarachã, fauos,propolim, quicquid deniq; locuples illa alueorum respublica continet. Quin & apes ipsas ad auxilia transtulit. Et in homine multa sunt,quæ prosunt homini, vt quocunque animum aduertas, quocunque oculos coniicias,remediorũ turba sese offerat. In quo summopere probanda est maiorum diligentia, multóque magis imitanda studia, qui in ea vastitate rerum nihil intentatũ, nihil inexpertum reliquerunt: omnia elaborata & summo iure existimata, literis consignarunt,quibus iam perfrui datum est,alienis

Naturæ fertilitas in materia chirurgorum.

Pronæa chirurgo spotius quàm Epicurea.

ſcilicet bonis. Primùm ergo conſuetudine, natura, & maiorum hiſtoria, infinita nobis materia comparata eſt, quæ iam deſerta ac ſupreſſa iacet, quia neglecta. Satis eſt capſula pauculis alueis diſtincta: ſatis pyxidicula: hic vno atque altero remedio contẽtus eſt, quæ ſcilicet accepit oraculo, nec vlli reuelanda putat. Sed ego ſic arbitror, optima eſſe remedia, quæ plurimis cognita, plurimis probata ſunt. Alteri elementa ſordent, & quicquid elementare eſt. Hinc noua elemẽtorum ſoboles, hinc æther & cœlum ipſum ad remedia exprimẽda ſunt. Vernaculæ ſunt nobis atque domeſticæ naturę opes, quibus vulnera coniungas, repurges ſordida, ſinus impleas & cicatrice tegas, cæteráque præſtes omnia, quæ chirurgi opere continentur. Verùm ſuis cuiq; ſtudiis frui liceat. Nos ex immenſa, omnibúſq; expoſita naturæ ſylua & maiorum hiſtoria, quæ iam publica vel multorum fide conſtẽt, remedia tranſferemus, exhibebimúſque rudimentum operis, ſuis quidem lineis deſcriptum, quod alius impleat, informet, ſuis denique numeris abſoluat. Nos ſpeciem aliquam & formam argumenti adumbrabimus, ſequuti Coſmographos, qui totius orbis ambitum anguſta tabula cõtrahunt. Idem enim condonandũ nobis, cùm non alios fines imperij, alios materiæ, de qua preſens inſtituta oratio, natura poſuerit. Genera quędam rerum & præcepta artis primùm explicabimus, vtendi methodum, & leges aliquas inſtituemus, ex quo cenſebitur particularis materia, & formulæ deſcribentur, quas partim ars ipſa reperit, partim optimorum medicorum vſus atque experientia comprobauit. Antidotarium in-

Taxantur noſtri homines.

Argumentum libri explicatur.

Antidotarium.

scribunt hoc genus argumenti, nulla ratione aut vsu veterum, sed, vt fuit annorum licentia, è Græca voce Latina analogia nomen detorserunt. Multa nobis, plurima aliis reliquimus, ne volumen, quod quinque libris Ioannis Tagaultij, & hoc de materia chirurgica commentario cogēdum erat, in maiorem molem accresceret: deinde non plus operæ hac in re licuit collocare nobis, quàm à quotidianis studiis, statáque interpretandi cura relictum fuit, ídque breuiori tempore, quàm hoc institutum nostrum breue quidem, sed varium, exposulet. Ideóque dignum venia, si contracto ambitu verborum, pressáque periodo, quædam describentur: & in tam numerosa medelarum turba potior est verborum moderatio, breuibúsque sententiis res premenda est. Adhæc ponimus idoneos esse huic doctrinæ, qui iam intincti fuerint præceptis artis, quam Ioannes Tagaultius singulari ingenio atque incredibili studio informauit. In qua genera morborum diuisa sint, circunscriptæ formæ, designata indicia, notata præsagia, institutæ leges, scriptæ medelæ plurimæ: in qua quæcunq; collabebantur in disciplina vetere, cōstituta, quæ vitium fecerant, reformata: tota denique ars, quasi rediuiuo lapide instaurata est. Vnicam hanc partem operis interceptus negociis in nos transtulit, quam ideò recepimus, ne & publica ratio deseri à nobis, & officiū necessitudinis repudiari videretur. Multa igitur è Græcis, quædam ex aliis transtulimus. Quæ à Guidone, eiúsq; notæ scriptoribus rudiùs tradita sunt, paulò puriùs reddere contendimus, etiamsi intelligamus vitia corporum non curari eloquentia.

Laus operis Ioannis Tagaultij.

Sed nec barbariſmo depelli poſſunt. Probamus quidem omnem orationem, modò ſententiis rerum, quaſi ſuo ſucco & ſanguine condita ſit. Melior tamen hæc, ſi neque neglecta, neque ambitioſa, ſed mediocriter culta eſt. Adde quòd barbariſmus ille multas ſæpe tenebras rebus attulit, & optima quæque ſordeſcunt plurimis, quæ ſordidis, nec ita puris vocibus deſcribuntur. In damnandis quibuſdam rebus, authores Græcos adhibui: in remediis ea ſelegi, quæ præceptis artis congruerent magis, quæque vt res præſto ſunt, facilius comparentur. Atque hæc præfati, ad inſtitutum opus veniamus.

De repellentibus. CAP. I.

Ἀποχρουστικὰ Græci vocant, quibus & initiis fluxionum, & poſt initia vtendum eſt, quandiu videlicet humor affluit: hinc enim phlegmones ortus atque incrementa, hinc vomica, maligna vlcera, febrium dolorúmque cauſas, alia denique permulta vitia corporum declinamus. Ideóque principiis obſta. Sed vacuandum priùs corpus eſt, ſi quidem poſtulat caſus, ac ferè poſtulat: quia in plethora & cacochymia, rheumatiſmi plurimùm commouetur, quanquàm etiam in mediocri vitio humorum & copia, vbi phlebotomo vel pharmaco natura leuãda eſt. Idem remedium ſæpiùs innouandum, ſi quidem metus eſt, ne cùm incaluerit morâ, affecta inde pars nimium recaleſcat. Vis quoque remedij vitio conferenda. Leuius enim pharmacũ vt lactuca, in graui ardore fruſtra eſt: fortius, qualis eſt ſuccus è pomo Mandragoræ, liuore inficit, indurat ſcirrhum, & aliquando ita

Vtilitas repell.

Vacuatio.

Modus.

Repellentia cur ſæpius innouanda.

reprimit, vt in viscera fluxionis impetus rapiatur. Ad consilium adhibenda hæc omnia, natura, situs, figura, sensus, robur partium, humoris copia, qualitas, corpus, viæ præterea per quas is illabitur. Neq; perpetuò satis est infirmo loco repellens auxilium adhiberi: aliquando enim superius collocandum: vt veluti præmissa manus vias intercipiat, nequid trãsfluat, vbi venarum ductus atque coniugia animaduertenda. Cæterùm reprimentium natura admodùm controuersa est. Arabibus repellũt quæ influxum prohibent, refrenant, crassant, illinũt, oppilãt, quæ denique robur partium confirmant. In Græcorum libris astringentium materia cum repellentibus ferè commiscetur. Apud Latinos Cor. Cels. scripta reliquit, quæ simul repellant atque refrigerent, & rursus quæ sine frigore repellãt. Aurelianus in Chronicis alia scribit vnà astringere atque reprimere, alia astringere quæ non reprimãt. Sed vtriúsque, vt aliquot locis Arabum, in censenda materia non sine vitio est oratio. Iustissima Græcorum sententia, eáque nobis explicãda est. Repellit perpetuò quod frigidum est: frigidum aliud aqueum natura molli ac soluta, aliud terrenum crassiore materia, quod quia astringit & magis contrahit partes, efficaciùs reprimit: aut certè solum id efficit, si quidem ab actionis vehementia repellentibus nomen inditum est. Ac certe in rheumatibus præstãtissima medicamenta sunt, quæ cum quadam astrictione vehementer siccant, vt non mordeant: qualia terrena sunt. Quanquàm & alterum genus, quod aqueum est, vtcunque reprimit, & ex æquo frigidum vel terreno frigidius est, ac refrigerio magis conuenit. Ve-

Repellentia vt cõuenienter adhibeãtur quæ ad cõsilium adhibenda.

Conuersa repellentium natura.

De repellentibus Græcorum sententia.

Frigidorum medicamintũ alia naturà aquea & molli, alia terrea & dura.

rùm præterquàm quòd humor frigore repercutitur, si quidem accessit constringendi vis, quod iam coiit, loco exstringitur, magis etiam si tenue est: & si quid reliquum sit, sæpenumerò resiccatur: confirmatur pars, vt sine pharmacorum ope quod posteà influat, possit retũdere. Verùm hac parte prouidendum, ne quid nimis, ne cutis grauius contrahatur, crassescat humor, dolor exasperetur, fluxiò increscat: grauius denique incendium irritetur. Atque vt initio quidem te iuuisse putes, reliquum tamen & scirrhodes & contumax persistit, quod imposterum ægerrimè discutias. Ac grauior metus, si quid viscerum infirmius est. Excipit enim celeriter quicquid retunditur: vbi omnia firma sunt, in magnas venas & viscera circa periculũ aliquid refluet. Videndum quoque ne vltra modum contrahas in materiæ copia, crassitie, vitio, molli vigetóque sensu corpore, dolore graui pariter & calore. Vbi laxanda potius via est, vt diffluat calor, ac dolor temperetur: qui, vbi cruciat vehementius, ad laxantia & anodyna omninò confugiendum est. Adstringenti simul atque repellenti auxilio vis efficacior est, si quid tenuium partium vel natura insitum, vel arte cõmixtum est: modò non mordeat. Iusto enim calore temperari potest, multò magis, si (quod ferè fit) ab infirmitate fluxio, à frigore infirmitas orta est. Pestiferæ materiæ non occurrimus, vbi in superficiem diuertit: sed potius illicimus, atque rapimus vi maiore, si tardius mota resistit. Neque dissimilis ratio est in criticis apostematibus, coxariis, lue venerea: vbi non repellenda in corpus, sed foras potius materia trahenda est. Iam verò quæ illinunt,

Cautio in astringentibus.

Vbi non repellendum.

Oppilantia.

oppilant,offarciunt,alias quidem dolorem leniunt, alias acrimoniam hebetant,viáſque intercipiũt. Ex quibus ſi vis,reprimant: ac reuera nõnunquam reprimunt,oleum roſaceum,omphacinum,myrtinũ, oui candidum,aliáque id genus.At gummi genera, reſina,gluten, farina piſtrinalis, gyris tritici, hydrelæo,oxelæo, Rhodino,repellente ſucco, auſtero vino diſſoluto, nõ tam ſpõte ſua, quàm aduentitia vi reprimunt. Adſtringũt calida,folium, caſia, cinnamomum,ſpica,aloë, crocus, cyperus, calamus aromaticus,myrrha,abſynthium,marrubium,polium, ſaluia,centaurium,vina quidem auſtera,& aromata plurima.Reliqua verò tum auſtera,tum acerba in proximũ ordinem referemus. Leniter repellunt aqua,vinũ,lactuca,intyba, polygonium trifoliũ, auricula muris,lenticula paluſtris,pſyllium,liquor oui, vmbilicus veneris,ſemperuiuũ, portulaca.In ſumma,quæcunque frigida aqueo elemeto ſoluta ſunt. Omphacium adſtringendo efficax:Solanum ambigit.Hoc potẽtior rubus eſt immaturo fructu & floribus : mollioribus autem foliis & aſparagus plurimùm aquæ cõtinet, ideóque leuiùs contrahit. Adſtringunt vitium folia, & capreoli,plantago,ſorborum, cornorũ, meſpilorum, piraſtrorũ, cydoniorũ, myrtorum, ſpinorũ fructus & folia, rhodonia, roſarum capita,obeliſci:deinde,ſed minùs,ſemina,flores, & folia : oxyacantha mediocriter , malicorum magis,cytinus,balauſtia, rhus, acacia, bolus Armena,terra ſigillata,quercus,cupreſſi folia,germina,& nuces.Vehementer refrigerant pomi mandragoræ, hyoſcyami & papaueris ſuccus : quæ reliquis interdum temperari poſſunt, vbi acrior inflãmatio eſt,

Quæ calida adſtringunt.

Materia repellentium.

Aquea.

Omphaciũ.

Rubus.

Quæ vehementer refrigerant.

ſed priùs auferenda,quàm inde partes liuorem ducant. Spongia è frigida expreſſa partim contrahit, fluxum inhibet,diſſipátque in viciniam, quod iam coiit.Eodem modo lana ſuccida & ſplenia auſtero vino inſuccata. Magis etiam,ſi aqua priùs,galla & ſimilia incoxerint.Vinum aquæ prę ferendũ,& maximè auſterum,vbi reprimendum eſt. In deligationibus faſciæ vino inſuccantur.Acetum repellit, adſtringítq; vehementer.Caphura repellit,& tenuitate partium facilè permeat.Oculus populi veteribus Græcis calfacit. Repellit gypſum oxycrato maceratum.Olei roſacei frequens vſus eſt,ſed ſit ex oleo omphacino,in quo roſæ ſępiùs mutatę maduerint. Quod annum ſuperat, exoletum eſt. Oleum omphacinũ ſi defit, recenti oleo & vuæ acerbæ ſucco vnà coctis,dum ſuccus omninò exhalauerit, fingito,& ad ignem ſaligno ramo,vel ſimili aſſiduè cõmoueto.Oleum verò nec ſit cõditum ſale,nec ætate rancidum:in myrtino,melino,lentiſcino,& ſimilibus eadẽ vitia fugienda ſunt, vetuſtas, rancor, ſalſugo.Maſtichinum,nardinũ,coſtinum,adſtringendo roborant,& calfaciunt. Vitioſum oleũ,cùm integrũ defit, tandiu eluatur, dum virus exuat. Eluatur aqua vel ſimplici,vel roſacea. Deſcriptæ materiæ oleum vim cõbibet, ſi vel materia ipſa, vel ſuccus eius oleo incoquatur.Plãtaginem,gratia exempli,oleo recenti & pari aqua aut vino coques dum ſolum oleum reliquum ſit.In ardore nimio periculoſus olei vſus eſt, quia calore incenditur & frigit. Expreſsis ſuccis meliùs vtimur in lana ſuccida, pãniculis,ac ſpleniis.Portulaca,ſemperuiuũ,vmbilicus Veneris,ægrè ſuccum reddunt:niſi in mortario tri-

Aqua. Vinum.

Acetum.

Roſaceum:

Rõ in oleis.

Olea factitia.

Cautio.

Succorum vſus.

tis aliquid omphacij, vel liquoris similis affundatur.

Cataplasmata & cerota qui fiant.

Cataplasmata fiunt farina in succo pista. Ex oleis cerota coëunt, & succis imbuuntur. Remedia neq; dura sint, neque grauia, ne presso loco dolores augeant. Cerusa cichorij succo & aceto leniter diluitur.

Ceratum è Psyllio.

Ceratum à psyllio, Psyllij vnc. quatuor in aquæ lib. quatuor macerentur percoquantúrque, expresso succo, adde rosacei libram vnam: ceræ vnc. sex, contra articulorum rheumata.

Ceratum rosaceum.

Non absimile ceratum rosaceum. Duplice vase cera cum oleo liquefit: vbi refrixerint, conspersa aqua cõmouentur, aqua reiicitur, succus plantaginis affunditur, vt quantum fieri potest, absorbeant. Inflammationes, sinus, vlcera genitaliũ quæ serpunt, adiuuat. In teneris corporibus idem ceratum coriandri succum imbibat.

E coriandro.

Coriandrum leniter adstringit, aliis refrigerat, Galeno calfacit: vtere incremẽtis.

Cerata magis adstringentia.

Ceratum myrtinum & melinum magis adstringunt. Herpetibus, & nimio humore flaccidis vlceribus conuenit, Myrtini lib. vna: ceræ vnc. duæ: pollinis myrtorum vnc. vna. In ceratis vtendũ cera, quam adolescentior apum populus confecerit: ceram virgineam apiarij nominant, eáque è nouis fauis separanda. Alioqui cera alba vtendum erit, non sponte quidem nata, sed factitia, qualis olim Tyrrhenica, quia suauior est, & acrimonia hoc genus remediorum carere debet. ideóq; præferenda cera è dulci ac diluto melle. In coagulato lacte & inde nascẽte inflãmatione farina fabacea hydrelæo vel rhodino pista, mãmis imponitur. Idem opitulatur testibus inflammatis.

Διὰ χαλκίτεως.

Διὰ χαλκίτεως contra rheumata hoc modo tẽperari debet: Adipis suilli recenti, exemptis fibris: vnc. duæ:

olei recentis, lithargyri, ana vnc. tres: chalcitidis vnc. dimid. Conficiendum arte medicamentum: vsus tempore, vnc. duas medicamenti, olei rosacei vnc. tres colliquabis: vbi refrixerint, aqua frigida, succo portulacæ, psyllij, lactucæ, vino austero, vt res postulat, subiges, animaduertens quantum repellẽdum, adstringendum, refrigerandum, siccandum, leniendũ, vt modò rhodini loco myrteum aut melinum misceas: oxycratum hunc vel illum succum aliis præferas. Quod sequitur, exprimit vlceribus quod influxit: & quod influat, repellit. Lithargyri vnc. quatuor olei dulcis vel rhodini vnc. quatuor: aquæ vnc. tres: lithargyrum die vno hydrelæo coquitur, difficiliùs enim illiquescit: teneris corporib. & paruis vlcerib. cõuenit. Defensiua vocant è boli Armeniæ parte vna, terræ sigillatæ dimidio, rosacei triplo, aceti vel succi repellentis dimid. Liquidis reliqua infriata commiscentur, vel è bolo Armena liquore oui cõleuata: deinde affuso succo è capreolis vitium, aut omphacij. Fasciæ ritè conuolutæ in repellentibus censeri possunt: quales in fracturis, & qui ab vlcere sursum adducuntur: vt adstricta parte, & ita ductis orbibus paulatim laxes. Similiter cum altero membro atrophiâ intabescẽte, alterum deligamus. Vincula quoque superioribus partibus iniecta, quà videlicet materiæ cursus est. Aliquãdo etiam inferiores illaqueamus, vt cùm è cruce exhalat virus quod viscera appetat, ex quo & epilepsiæ & syncopæ causa præcidatur. Sed in vlceribus plurimùm & fracturis, vias laqueo comprehendere oportet, ne si quid trãsfluat, dolor, phlegmone, putredo, syderatio, aliáque id genus concitentur.

De lithar. & hydrelæo.

Defensiua.

Deligatio.

De attrahentibus. CAP. 2.

Attrahentiũ materia.

Ἑλκτικὰ & ἐπισπαστικὰ Græcis appellata, vsu quidem repellentibus conferri possunt, sed natura plurimùm dissident calida, tenui substantia, quæque vi quadam rapiant, quæ in alto corpore posita sunt. Ideóque viscera, internúmque corpus exonerant, foras trãslata materia: venena in cutim euocant. Criticos abscessus accelerant, desperatos pleuriticos & fortasse attonitos releuãt: inguinum tumores amplificant: quódque vel pestiferum, vel nimis vitiosum medio corpore conceptum est, aliò pertrahunt. Tabidas ac velut syderatas partes vitæ restituunt: perfrigeratas spiritu refouent: vitiosam saniem exhauriunt, quæ neruis & cuniculosis vlceribus latet: squãmas ossium detrahunt, coxarios iuuant: hydropicos exugunt: paxillos, clauos, spinas, sagittas reuocant: multo magis, si locus vlceris periculo inciditur, nec patitur æger angustiorem plagã ferro ampliari. Quod in vomicis, strumis, panis, ægilope, oculis, auribus, reliquísque partib. altiùs desedit, eliciũt. Multiplex ergo attrahentium vsus, sed nihilominus varia materia est. Aliis ea vis à natura insita est: atque in his modò manifesta qualitas elemẽtaris: modò occulta quædam proprietas & naturæ familiaritas attrahit. Aliud genus hoc habet aduentitia qualitatum ex putredine contracta acrimonia. Calor Galeno omninò attrahit, sed quod attrahit, non protinus calidum est. Aphrodisæus aliud sensit. Attrahũt curcubitulæ, sanguisugæ, pyulcus, fuctus, dolor, vincula, frictio, cauteria. In attrahentium vsu aliquãdo quod fuerit attractum, corpore excludimus: sed hic modus est, ne cum vitio

Attrahentiũ vsus multiplex.

Differentia attrahentiũ.

partem frugi materię eripias. Nonnunquam tantùm attrahimus,nõ etiam discutimus: vt quum in partem emortuam calor & spiritus attrahitur. Argenti spumam, ceram,resinam,picem,oleũ,epispasticis veteres miscuerunt,vt & temperarent,& magis emplasticum pharmacum efficerent. Quidam etiam adstringente materia obtundi voluerunt. In primo genere sunt dictamnus, propolis,ceram virgineam vertit Scribonius.Rudis est & crassa materia in apum officinis,nondum cera: odore graui,vt qua pro galbano veteres vterentur. Ea mellatione verna, seperari potest fauorum pars quæ cellas obstipat. Sed iam exemptis fauis, posteaquam mella diffluxerunt,quicquid est in fauis, vnà cõfundunt, vt nihil syncerũ haberi possit.Magna verò synceræ propoleos virtus est: spiritꝰ crassos & vitiosam materiã ex alto elicit. Recens per se satis est mollis & pinguis. Sic in pũcto neruo agricolæ Galenus vsus est:quę ætate induruit,oleo veteri molliri debet.In mollioribus corporib.oleo illiquatur.In duris lacte multo tithymali: cum terebinthina satis attrahit.

Quæ miscenda attrahentibus.

Particularis materia.

Propolis quid sit scribonio.

Propoleos vsus punctum nerum cura uit Gal.

Thapsia recens vtilis: bimula & vetustior exolescit.Cerato misceri solet: quæ quia,vt viscum,plurimum aquæ cõtinet, quatuor & quinque horas insistere oportet. Radix arundinis cum melle. Sagapenum,galbanum, ammoniacum, opopanax,calx viua, cinis è fece vini vel aceti, quæ loco nitri est, struthion, aristolochia longa, quæ & spicula, & squammas extrahit,lepidium,sinapi,nasturtium,tithymallus,dracontium,pyrethrum,ranunculus,sales,tum qui edi possunt,tum ammoniaci.Quædam infriata affricãtur, aut gummi & resinis concorpo-

Thapsia & viscum.

Loco nitri fex cremata vini vel aceti.

rantur. Lixiuium in ſubtili calidáque materia extillatum: ex eadem cinis Anemonæ, calamintha, narciſsi radix, cyclaminus. Sparthi quo vites alligant fructus, & è foliis ſuccus. Acetum, ſed hoc ſuſpectū, vbi ſiccitas, dolor, inflammatio, vlcus, adſtrictio, & à neruis dolor eſt. Cantharides ex poléta & melle piſtæ. Medullæ & adipes ætate acrimoniam contrahunt: vrſinus adeps, hyęninus, pardalinus, leoninus, & alij, ſed hi maximè. In alopeciis & profluuiis capillorum vitium diſcutiūt, attrahúntq; quod ad capillitium vtile ſit. Oleo & oleæ flore, tela ſibi refigere elephantos, teſtis eſt Ælianus. vetus ſit oleū tenue & calidum. Sulphur infriatum melle, oleo, terebinthina, ſaliua hominis, axūgia. Idem in œnoſtagmate feruefit dum enatet lētor quidam (oleum appellant) quem cōcha excipere oportet aliquoties cōmutanda aqua, dum ſatis olei collectum ſit, quo demerſum corpore hydrargyron foras elici voluerunt ſtatim illito à balneis. Euphorbium recens acrius eſt: bimum trimúmque paulatim remittitur, quinto & ſexto anno exoleſcit. Cerato tēperatur, quod vel decuplum vel duodecuplum oleum habeat, & triplam cerā. Modus eſt vt tantùm erubeſcat locus, & pruriat, non vratur, nec vlcus cōtrahat, niſi & hoc etiam neceſſe ſit. Cerato largiore dilui poteſt quod eſt acrius, quod verò languidius pharmacum, aucto euphorbio, cerato imminuto augeri debet. Eadem lex in reliquis eiuſmodi ſeruāda eſt. Ardor affuſa aqua, aceto (quod vim thapſiæ efficaciſsimè diluit) ceruſa è rhodoſtagmate lota extinguitur. Succus Cyrenaicus medicus, opobalſamum & alia, quæ partim exoleta ſunt, partim vſui eſſe

Acetum vbi ſuſpectum.

Medulla & adeps.

Oleum.

Sulphur.

Euphorbiū.

Modus euphorbij & ſimilium.

possunt, ex 3. de comp. pharmacorum κτ' γένη, & aliis Græcorum libris repetenda. Aduentitio calore trahunt, fermentum, stercus anserinum, gallinaceũ, columbinum, arietinum, humanũ, & quæcunque talia sunt. Scatebat quidam è grege mendicabulorum lue venerea, aliquot diebus vniuersum corpus equino fimo obruit, vt tantùm esset quà respiraret. Erat stercus stabularium, equino lotio sæpiùs perfusum, quódque iam computruerat. Effecit ille hac arte, vt totum virus exprimeret: addidit aliquoties enchriston ex axungia, larigna, & hydrargyro. Nec alia vitæ lex seruata est, quàm mãrica offerebat: atque his remediis curatus est. Fermentum oleo incoquitur: fundit, liquat, surculos trahit, pedes cõtusos sanat, mollit, discutit. Axungia veteri, larigna, terebinthina & resinis liquidis pistum efficacissimum est. Aliàs cum cepa cocta subigitur: coquit, trahit, discutit, aperit. Coagulũ quò vetustius, eò efficaci⁹. Ex echino animalium (quæ πολύποδα) lepore & vitulo marino colligitur. Lac est in lactẽriũ animalium vẽtriculo, vel omaso ita concoctũ. Aristoteles ad alui profluuia vtile facit magis leporinũ: equinũ Dioscorides. Arabes & quidã è Græcis astringens frigidũ, ac reprimens auxilium faciunt. Alij acrimoniã elemẽtis, reliqua occultæ qualitati attribuũt. Hoc certò habet, ꝙ dissipata cogit, & coacta dissoluit. Magnes ferrũ attrahit: repellit Theamenes. Succinũ illicit festucas ignorata vi. Cãcer fluuiatilis tritus tela extrahit: lacertæ caput: rana summis partib. resectis.

Attrahentia aduẽtitio calore quæ.

Lue venerea curatur mendicus, vniuerso corpore equino fimo obruto.

Fermenti facultas.

Coagulum quo vetustius eo efficacius.

Quæ qualitate occulta.

Cochlearum & limacum carnes, aliàs per se, aliàs cum suis voluris tritæ, ac mixto interdum coagulo, tela rapiunt, atque hydropicis aquã exugunt: non

Cochleæ.

priùs ſoluere oportet, quã totus humor exudauerit.

Oſtrea viua Scorpio.

Oſtrea viua peſtiferos bubones loco transferunt, & ad ſe trahunt. Scorpio tritus & impoſitus, quod infixit virus, retrahit. Oleum quod ex eo fit, idem efficit, & calculos educit illitum glandi, ſi in cole reſtiterint vel pubi, ac perinæo, ſi ſuperiùs inhæſerint. Cucurbitula ſumma vi rapit. Hirudines ſuperficiem ſugunt. Pus, vrinas, calculos, ſuctus elicit. ore mundo, ac prius loto ſit, qui exugit. Pyulcus, catheter iiſdem vtilia ſunt: vincula, frictio, phœnygmus, dropax, ſinapiſmus, ferrum candens, vel admotum, vel impreſſum, calore trahunt. Sed hoc violentum remedium eſt. Verùm quæ non ſanant pharmaca, ſanat ferrum: quæ nec ferrum, ſanat ignis: quod

Pſoricum.

Hippocratẽ in Aphoriſmis ſcripſiſſe volunt. Mixta remedia ſunt theriaca. Pſoricum dupla chalcite & lithargyro, aut æquis partibus cadmiæ & chalciteos: vel duabus chalciteos, & tribus cadmiæ: fortius eſt quod cadmiam, quàm quod lithargyrum recipit: minus acre locis metallicis. Ex acerrimo aceto trita & fictili clauſa ſepeliuntur fimo. Hac arte

Quomodo tenuiora metallica excipiantur.

macerata, triplo, duplóue cerato excipiuntur. Ceratum ſeſquialtera ratione dupla, tripla olei, ad ceram cõficitur. Ea metallicorum cura pharmaca tenuiora fiunt, facilius penetrant, & inde trahunt. Oleum

Olea commoda.

ſit vetus, ricininum, ſinapinum, ſicyonium. Raphaninum, è terebinthina, larigna, ſtrobilina, pinea, picea, abietina, arte chymica, ſi vis efficacius diſtillatũ: quæ reſinæ etiam è profundo trahunt, ſed in primis terebinthina, deinde ſtrobilina: in quibus nõn modò calor, ſed tenuitas partium in attrahendo

Reſinæ & inde olea.

ſpectari debet. Formulæ ſunt. ℔. cerati ʒ.iiij. terẽ-

Formula ex Gal. Orib. Aet.

binthinæ

binthinæ ʒ.ß.liquatis immiſce puluiſculi euphorbij ʒ.iii. interioris ferméti ʒ.i.terebinthinæ liquidæ ʒ.i. concorporata plurimùm valent in punctis neruis. Propoleos acris & pinguis(nam cera virginea abutendum non eſt) ʒ.ii.olei veteris ʒ. iiii. galbani ʒ.ß. coëant ad ignem.℔.picis liquidæ,picis aridæ, propoleos, partes æquales: lithargyri,ceruſſæ, ſalis,ana ʒ.x. ſeorſum tuſa,& cum olei quant.ſuff.in mortario piſta, ad ignem diu verſentur, paulatímque decoquantur. Lithargyri, ceruſæ, nitri, ceræ Colophoniæ, ammoniaci, ana vnc. vna: olei veteris vnc.ſex: reliqua vnciis ſex lixiuij ficulnei,dum non inquinent,concoquuntur. Deinde cera Colophonia, ammoniacum, deinceps quidem ac paulatim adiiciantur.

Punctis neruis miſtio vtilis.

Nucleorum è dactylis crematorum, nitri rubri, ſalis ammoniaci,vel gemmæ,ariſtolochiæ rotundę, radicis cucumeris agreſtis, terebinthinæ ana ʒ. 20. piperis nigri & albi,ammoniaci,amomi,xylobalſami, myrrhæ, reſinæ ſiccæ, capitum lacertæ, lactei ſucci mori, ceræ, ana ʒ.10. adipis caprini ʒ. 15. olei irini quod ſufficit ad emplaſtrũ. Vix parari poteſt, niſi ad vocata ἀντιβαλλόμενα confugias. Quod ſequitur admirandum ad ſtrumas, ramicem guttu-ris,parotidas, omnem duritiem, & œdemata. Cupreſſi folia neque teneriora, neque duriora in pulueremcomminues: tortiuo vino conſperges,atque ita volutabis,dum in fæcis corpus coëant. Inde ſtruma vel ramex inducitur,tertio primùm die ſoluitur medicamentum: contractum locum inuenies, qui digitis exprimi debet. Rurſus ad tres dies idẽ pharmacum applicabis, eodémque modo ſolues & ex-

Relatum ad Andromachum.

Necepſonis è cupreſſo.

Admirandũ ad ſtrumas remedium.

primes: septimo die, vel ad summum nono, strumę velut miraculo abolebuntur. Exugit hoc saniem per poros affectæ partis. Olei antiqui ʒ. 22. ceræ albæ ʒ. 15. nitri vel salis torrefacti, aut fæcis crematæ vini ʒ. iii. tereb. ʒ. 12. lixiuij querni, vel ficulnei ʒ. 18. cera cum oleo liquatur: terebinthina adiicitur, refrigeratis nitrũ cõspergitur, lixiuium paulatim affunditur: omnia pistillo conuoluuntur. Plurima ex tertio & sexto de compositione pharmacorum κατὰ γένη, & 13. Act. repetenda. De sinapismo, dropace, phœnygmo, & aliis alio loco. Addunt Apostolicõ Nicolai, Oxycroceum, & alia.

De resoluentibus. CAP. 3.

INcrementis rheumatum discutiens materia cum repellente misceri debet. Inclinante vitio diaphoretica pura sint, & horum vnicum fortasse genus est: sed clarior doctrina fuerit, si duplici differentia separemus: vt alia quidem leuiora, quæ ἀραιωτικὰ: alia fortiora, quæ διαφορητικὰ, si vis, appelles. Aræotica mediæ naturæ vicina sunt eo calore, quem humiditas temperet: ex quo minimè siccant, dolorem leniunt, relaxant cutem, spiramenta corporis rarefaciunt, tenuitate partium intrò penetrant, quódque inhæsit parti, liquefaciunt. Hinc ex humore vapor fit, qui subinde expirat, dum omninò locus detumeat. Et adhuc quidem satisfaciunt, vbi tumor in superficiem exponitur. Locúsque mollis est ac rarus, materia verò calida, humida, & tenuis est. Quod si in alto corpore humor deponitur: si idem frigidus, crassus, glutinosus, si dura, densáq; cutis: si verò longitudo quędam est flexus & anfractus, iam vi maiore opus est, vi-

ἀραιωτικὰ. διαφορητικὰ

Consilia in vsu resoluentium.

dendúmque non quale in præsentia, sed quale futurum sit medicamentum, quum eò peruenerit. Ex quo nec acribus quidem parcendum erit. Etenim pars exterior perferet, quę ægra, dolénsque tolerare non potest. Maiora verò remedia in diaphoreticis numerentur, iam vicina epispasticis: quãquàm vtráque virtus euocandi atque digerẽdi plurimis rebus insita est: sed vt in vnoquóque vis altera superat, ita genera distincta sunt. In hepate, liene, vẽtriculo, atque id genus partibus, à relaxantibus metus est ne dissoluant vires: ideóq; adstringens materia, qualis est aromatum, miscerí debet. Frigida crassáq; materia, incidente auxilio priùs comparanda. Molliẽda quoque vbi durior cõcreuit, ex quo à leuioribus ad maiora remedia grad⁹ paulatim fiat, vt sine periculo discutias. Alioqui difflabit tenue, lapidescet quod crassius est. Cum parte stupida, duriùs: cum ea quæ vegetius sentit, clementiùs agendum est: quãquàm stupore partis abutendũ non est, vt ea imperes, quæ exulcerent. Sic enim sensile corpus intabescet: contrahetur, non rarescet, cogetur materia, non liquescet: horror, dolor, fluxio, irritabitur: dehiscẽt venæ, omnia in deterius commutabũtur: multò magis si pharmaca crassiore constent materia, & siccent. In phlegmone quæ vetus est, videndum nunquid affluat: id ferè accidit tumoribus qui inueterascũt, vbi medela quæ reprimat, cõmiscenda est. Posteaquàm verò subsedit tumor, ac nihil quod exhalet reliquũ est, confirmanda pars, quæ longo vitio elanguit, multò magis si statis periodis, rheumatismo vexari solet. Araeotica sunt, chamæmelũ, lini semen: in maluis efficacissima, althæa: sequitur agrestis, domesti-

Cautio.

Ab acrioribus quid contingat.

Particularis materia.

cæ vis nimio humore elanguit. Aqua calida vtitur Hippocrates in fracturarũ exolutione, quam vocat ἔπιλυσιν: vinum exiccat, reprimit, & digerit: lana sordida bene carminata inebriata vino, & inde pressa: ceratum similiter. Butyrum digerit mollium corporum parotidas, bubonas, oris phlegmonas, aliáque innumera, vt per se satis esse possit. Oleum dulce, calens, & in quo illa efferbuerint. Sicyonium è foliis, fructu & radice cucumeris agrestis. Crinelæõ intinctum croco, omnes inflammationes discutit. Oleum caryinon efficacius è rancidis. Nux rancida per se, vel cum melle trita efficacissimè suggillata rapit, inuritur, aut candente ferro premitur, vt reddat oleum, quod optimè discutiat. Omne oleum concalfactum igne, quale est lucernarũ, vel ignito ferro extortum, efficacius est. Oleum vetus, ricininum, canabinum, anethinum, quod è rosmarino, maiorana, zambace, leucoio, hyssopo, aliísque eiusmodi cœnelæo coctis, dum omninò expiret vinum. Rhaphaninum, sinapinum, melanthinum, terebinthinũ, hypericinon, potenter digerunt. E radice bryoniæ, & vocati figilli Mariæ, cnico, grano gnidio, hydropicis & œdematis olea comparantur. E galbano, hammoniaco, & similibus quæ molliant ac digerant. E dauco, caro, cumino, ruta, vt flatus excutias, cui galbaninum vtile est. Si quid incidẽdum, detergendúmve, aliquid aceti vel oxymelitis affundi potest: quo tempore absynthium, polium, cẽtaurium, iris, aristolochia, gentiana, vrtica, hyssopus, & similia cœnelæo incoquantur. Hîc vinum melius non adstringens, giluum, tenue & odorum. In phymatibus & parotidibus duriorum corporum talia ex v-

Olea.

Oleum liliorum cum croco.

Nux rancida.

ſu ſunt. Braſsica per ſe, vel cum axungia trita, induratas phlegmonas & vetera eryſipelata diſcutit. Adipe & medullis recentibus laxando, veteribus diſcutiendo vtendum eſt. Maſtiche, furunculis: Ammoniacum & ſimilia chœradibus & articulorum tophis conueniunt. Fermentũ oleo piſtum, & cum cocta cæpa mixtum, potenter coquit, mollit, ac digerit. Pellibus animalium recens detractis, in cõtuſis verberúmque plagis vti conuenit. Fœnugræcum duris phlegmonis adhibendum. Acetũ achoribus & œdematis vtile eſt. Agrippa concalfacto aceto pedes immerſit, vnde intolerabili pedum cruciatu liberatus eſt. Oxycrato quoq; tepido & oxymeliti vis ineſt diſcutiẽdi. Mel in diaphoreticis cenſetur, magis etiam quod roſmarino & ſimilibus cõditum eſt. Butyrum mollit ac digerit tenellorũ corporum parotidas, buboñas, oris phlegmonas, aliáque innumera, in quibus per ſe ſatis eſſe poſsit. Melius eſt initio in aqua roſacea lotum, & modico intinctum croco: conditum melle coquet, detergebit & digeret. Oleum dulce, calens, & in quo diaphoretica illa efferbuerint, ſpondylium, ſerpillum, paſtinaca, pulegium, calamyntha, menta, & ſimilia, quo genere olei vtẽdum erit in craſsiore materia, & vbi robur partium firmandum eſt. Sicyonium è foliis, fructu, & radice cucumeris agreſtis multum digerit, ac ferè loco veteris vſurpatur. Vix enim reperias vetus, quale olim tricenarium, quadragenarium & eo antiquius ſeruabatur. Crinelæon, id eſt, oleũ liliaceum intinctũ croco omnes inflammationes diſcutit. Efficacius è nucibus rãcidis, & in hoc genere efficaciſsimum, quod in lucernarũ ellychniis cõca-

Agrippa aceto liberatus.

Mel.

Butyrum.

Oleũ.

Sicyonium.

Oleũ è liliis.

Caryinon.

luit,quo gangrẽnas,ægilopas, carbunculos quidam perſanant. Nux rancida per ſe efficaciſsimè ſugillata delet,leuiter exuritur flamma,aut cãdenti ferro exprimitur,vt reddat oleum,quod efficaciſsimè diſcutiat. Omne oleum concalfactum igne,quale eſt in ampullis lucernarum, vel ignito ferro extortum,efficacius eſt. Ex quo feruefacto nouo oleo dulci pro veteri vti licebit. E tritico & nuce quã moſchatam vocant,contra lichenas cãdentibus laminis exſtringitur. Ex aſsis ouis premente cochleario, in figulari ſartagine cõcalfacta igne,quæ plumbo vel vitro incruſtata ſit,contra impetigines,lentigines, & fœdas maculas oris. Alia quoque propè infinita,quorum cõficiendi ratio à Meſue & aliis deſcripta eſt. Oleũ vetus,ricininũ,canabinũ,anethinum,quodq; è roſmarino,maiorana,zambace, leucoio, hyſſopo aliiſque eiuſmodi conficitur. Aqua & oleo, vel hoc & vino materia incoquitur,dum omnino expiret humor,& oleum reliquum ſit. Rhaphaninũ, melanthinum, ſinapinum, terebinthinũ è reſinis preſſum potenter digerũt. Hypericinum mollius eſt. E radice bryoniæ & vocato ſigillo mariæ, cnico, grano gnidio,hermodactylis, anacardiis, arida vini fæce, calce, hydropicis& œdematis. E galbano, ammoniaco & ſimilibus quæ molliãt ſimul ac digerant,è dauco, caro, ruta, cumino, lauro, vt flatus diſcutias: cui rei & iuniperinum & galbanium vtile eſt. E ſambuco & ebulo iuuat hydropicos, œdemata, podagricos. Si quid incidendum atque detergendum, aliquid aceti vel oxymelitis affundi poteſt, qua in re abſynthiũ, poliũ, centaurium, iris, enula, gentiana, ariſtolochia, vrtica, hyſſopus & ſimilia

Nux rancida.
Oleum lucernarum & extortum cãdenti ferro.
Oleum è tritico.
Ex ouis.
Olea alia magis digerentia.
Efficaciora prioribus.
Efficaciſsima.
Vt mollias.
Contra flatus.
E ſambuco & ebulo.
Vbi incidendum ẽt detergendum.

cœnelæo incoquantur. Hîc vinũ melius, non astringens, ætate vetus, colore giluum, tenue & odorum. In phymatibus, bubonibus, parotidibus duriorum corporum talia ex vsu sunt. Ac bubonibus peculiariter è maiorana factũ. Chamæpytis in oleo cocta mammarum duritias discutit, & articulorum vitia adiuuat. Cypero vtendum, vbi reseluendum & leniter astringendum, cui rei olea croco intingantur: idque curandum magis in viscerum causis, & cum iam propè nullæ reliquiæ sunt tumoris, & hic totus ferè euanuit. Brassica per se vel cum axũgia trita induratis phlegmonis & erysipalatib. idonea est. Affectas partes oleo fouebis: materiam tusam, in cataplasmate foto prius loco fasciis alligabis. Adipe & medullis, recentib. quidẽ laxando, veterib. discutiendo vtẽdum erit. Sed de his alio loco. Mastiche furũculis, ammoniacũ & similia chœradib. & articulorum tophis cõueniunt. Mulsa prodest, in qua hyssopus, thymus, origanũ & similia coxerint. Fermẽtum oleo pistum, & cum cepa cocta tusum potẽter coquit, mollit ac digerit. Pellibus animaliũm recẽs detractis in contusis, præcipitatis, verberũmq; plagis vti conuenit. Fœnugræcum oleo coctum duris inflammationib. adhibendum. Caricæ acres incoctæ mulsæ idem præstare possunt. Pinguibus autẽ, vt coquas, lenias, & leniter digeras, vtendũ est. Mirum est quod affirmãt. Coluber fluuiatilis funiculo à cauda præligatus suspenditur, subiecto vase aqua pleno, in quod dehiscat, ore aliquot post horis vel diebus lapidẽ eructat, qui exceptus vase quod subia cet, totã aquam ebibat. Alligatur lapis hydropicorum vẽtri, atque in totũ exhausta aqua liberat. Fo-

Vinum quæle.

E maiorana.

E chamæpyti.

Brassica.

Adeps & medullæ.

Mastiche, ammoniacũ, &c.

Mulsa.

E fermento & cœpa.

Pelles animalium recèns detractæ.

Caricæ.

Mirum de lapide colubri.

Fomenta. menta fiunt è mulsa, aqua calida, vino, hydrelæo,
Sacculi. oxymelite, in quibus, si vis, digerens pharmacũ præcoxerit. Sacculi similiter è floribus anethi, meliloti, chamæmeli, rosmarini, calendulæ, maluæ, althęæ, seminibus lini, fœnugræci, furfure, aliáque id genus materia infarciũtur. In fomentis ex eodem genere remediorum incalescũt, atque inde succum rapiũt, exprimuntur, & calidi adhibẽtur, vt leniant, coquãt, laxent, discutiant. E materia sedulò contusa, laxior sacculus & leuior esse debet, ne quid grauitate lædant, & exasperent, ídque multò maximè in molli parte, & vbi dolor est. Modus est quũ inde quiescit dolor, & minuitur moles. Nimiũ est, si quod resoluas in pus vertitur: quod discutias, in scirrhũ cogitur: si deniq; robur partis immoderato vsu dissoluitur.

Cerata. Cerata simplicia oleo minùs digerunt, sed firmiùs hærẽt. E cera fulua, triplo vel quadruplo oleo digerẽte, x. vel xij. resinæ parte, & reliqua materia, quæ digerat, infinita cerata cõficies. In superficiali vitio & materia tenui fotus ex oleo satis esse potest: vbi contumacior humor est, & altiùs latet, nõ modò ceratis crassiorib⁹, sed malagmatis & emplastris vti oportebit. Idque plurimùm fit in querelis articulorum, vbi in ceratis, acopis, malagmatibus, emplastris seligenda olea quæ conueniant, qualia & antè multa notata sunt, & nunc dicentur. E resinosis seminib⁹ & assulis abietis, pini, piceæ, tenax & vnguinosum oleum elicitur. Cõueniẽte oleo & vino erinaceus coquitur dum putrescat, putrilago capta rariore linteo in ollã, quæ reliquum oleum habet, magno conatu exprimitur, & oleo mista articularibus vitiis seruatur. Idẽ è vulpe, lutra, meli, cygno-

Olea arthritica.

Oleum ex erinaceis.

rum pullis,teſtudine, ranis,cato veteri & emaſculato fieri poteſt. Quæ animalia digerenti materia, ſi vis,infarcias,& ita coquas. Poſſunt etiam eo modo farta & in veru fixa exaſſari. Excipitur pīgue quod diffluat. Lignum ſanctū pingue ac ſuccoſum, non obductum ſitu,aut carioſum,in fragmenta diuides, vt inde hac arte exprimatur oleū,qua & ex aliorū lignorum aſſulis ac ramētis,omníq; materia,in qua ſit pingue aliquid & vnguinoſum, olea deducas. Duas figulares ollas ſatis amplas,quæ interiore ventre plumbo vel vitro inductæ ſint, ita cōparabis, vt vtræque ore reſpondeāt, & planis labris nō promi nentibus,neque rotundis,exactè committi poſſint. Atque cōueniet alteriusvaſis margines iintrò proiici,eáſq; rectas,nō decliues, nō elatas: his ergò marginibus craticula ænea,vel reticulū incumbat. Erit hoc ad eſcariæ lancis imaginē conformatum,& cōuexo gibbo deorſum ſpectabit,caua parte vertetur ſurſum,extremo ambitu rotundo,rectis labris vaſis, quæ intrò prominent,inſidebit. Aſſulæ lignorū ita ſtruentur, vt craticulæ marginibus extrema parte nixæ quaſi paralellos fingāt: ac rurſus aliæ trāſuerſò,aliæ in decuſſim ſuperdabuntur, & ita attolletur materiæ moles. Alterū vas,quod eſt reliquum, ore & labris ſubiecti vaſis marginibus aptabitur:vtrunque argilla vel chymicorum luto compingetur. Ita cōpoſitis fictilibus reticulo & aſſulis, totum vas inferius terra defodi debet, vt extrema facie ſolo adæquetur. Alioqui ædificiū aliquod luto,calce,gypſo & tegulis extruendū in ambitu iuſto pede latū area æquabili,in cuius meditullio quaſi labellū ſit,quod deorſum hiet, in quod vas inferius deponi poſſit:

Oleum è ligno ſancto.

Ars deducendi olei è rebus pinguibus.

atque tam cauum ſit, quãtum videlicet altitudo vaſis eſt. In area ædificij mollis ignis è puro carbone paulatim ſuccenditur, vnde ſuperior olla, quæ tota extra fornacem eminet, cõcaleſcat, & ex eo materia quæ intus latet, exudabit liquor pinguis, qui per craticulę meatus in vas ſubiectum diffluet, iſque ſedulo colligẽdus, & vſui ſeruãdus eſt. At ignem paulatim augeri neceſſe eſt, qui vbi ſeneſcere videatur, noua iniecta pruna foueri debet. Qua ratione veteres καρπιστὸν ſuũ exprimebãt. Ex lini ſemine oleũ truſatili molà exprimitur, cũ farmẽtitio lixiuio ſubigitur, modicum terebinthinæ ad lentorẽ additur: mollit, lenit, digerit. Panis cibarius cõditus ſale è ricinino pinſitur, ſugillata delet. Cataplaſmata è farina fabacea, hordeacea, è panico, milio, lupino, orobo, cicere, lolio, fœnugręco, lini ſemine: in putreſcẽtibus & contuſis ex oxymelite & lixiuio, in aliis ex oleo farinæ ſubiguntur. In putreſcẽti articulo cõtuſoq; neruo circa initia fabacea & hordeacea ex lixiuio: poſteà eruina ex eodẽ Galenus vſus eſt. Aliquãdo etiam cõtuſis ſimul & vulneratis neruis fabaceã oxymelite iunctã vſurpauit. In cataplaſmatis, quæ diſcutiãt aliquid miſceri cõuenit, vt ne lentore offarciant, multò magis ſi quid peſtilens ac malignũ, vt in bubonib⁹ & carbunculis peſtilentib. ex quo Gal. puriores panes in carbunculis reiicit. Orobi farina diluto oxycrato cocta, & in calido cataplaſmate adhibita craſſa viſcidáque ſecat & diſcutit. Eodẽ modo vſurpatur è lupinis, ciceribus & lolio: mitior eſt è fœnugræco & linoſpermate. Miliũ ægrè infriatur, & cataplaſmata fingit, atque hoc, vt panico, ſiccãdo magis q̃ digerẽdo vtendũ eſt: vtrunque refrigerat,

E lini oleo & lixiuio.

Cataplaſmata.

Farinæ.

& in oleo coctum discutiendo leniter facit. Cataplasmatibus miscétur puluisculi è spica, vocata lauãdula, chamæmelo, meliloto & aliis. Modus ferè est, vt farina ad puluisculos dupla sit, quãquàm & tripla & quadrupla, æqualis etiã, vt corpus & vitiũ exigit: Fauos mellis è vino friges cũ farina loliacea vel simili, butyro & terebinthina vel larigna subiges. Bdellium cũ melle teritur: calx cum veteri axungia: laserpitiũ cum sulphure, molliunt, tergẽt, discutiunt. In durioribus phlegmonis sales cõmiscétur. Astringunt marini & digerunt, sed vstura tenuiora fiunt, & vim astringẽdi deponunt. Cineribus ostreorum, buccinorũ, crematis cochlearũ cauis & testulis pectunculorum vtimur inueteratis in scirrhum vergẽtibus inflãmationib. & parotidibus: triplo butyro, œsypo, adipe concorporãtur, cera interdum addita, aut in ceratis adhibentur: quale fuerit butyri, œsypi, ceræ, cinerũ ostreorum ana semuncia. Eodem modo salibus, sulphure, pyrethro, cardamomo & aliis id genus vti oportebit: vel caricis in marina coctis, tusisq;, ea cõmiscenda. Caprillum stercus ex aceto tusum inueteratas parotidas discutit. Sed his omnibus vtendũ iam sedatis doloribus & quieto fluxu, satis deniq; purgatis corporibus. Sulphur cũ oleo veteri, axungia, molli terebinthina, saliua mistum, vel in vrina & lixiuio maceratũ venenatis morsib⁹ cõuenit, terget, attrahit, discutit, nõnunquã, aceto priùs conspergitur. Calx lota in recenti axungia tenellis corporib. adhibetur. Lapis calaminaris & quæcũq; metallica acria sunt, vsta discutiũt, cruda mordicãt. Sinapism⁹ vulgaris discutit. Sapo soluitur oleo. Sed acribus nõ vtendũ, siquid doloris & caloris reliquũ est. Ac tumoribus, qui in scirrhũ abeunt, adhibẽtur.

Sales.

Cineres diaphoretici.

Caprillum stercus.

Sulphur.

Διαχαλκίτεως. Mane & veſpere commutantur, videndúmque, vt ne nimiũ calfaciant. Διαχαλκίτεως neque vino, neque aſtringente ſucco piſtum ſubduplo oleo veteri, ricinino, raphanino diluitur, vt ſit liquidi cerati corpus. Atq; aliquãdo modum olei ſuperare oportet, vt ſint pharmaci ʒ.x. olei xij. In teneris corporibus & lacunis vlcerũ oleum paulò vincere melius eſt. In vigore & ante declinationẽ oleo dulci ætate medio diſſoluitur: in declinatione vetus oleũ idoneum eſt. *In contumaci vitio.* In cõtumaci vitio & minus calente, olei chamæmeli ʒ.ʒ. ceræ ʒ.ʒ. adipis anatis & gallinæ ana ʒ.i. chamæmeli & anethi ana ʒ.ii. omnia lento igne cocta percolentur, vt fiat vnguentum. *Aliud.* Al. Olei ſicyonij ʒ.ʒ. ceræ ʒ.ii. *In frigida materia.* In frigidiore materia ſeminis fœniculi, aniſi, anethi ana ʒ.ii. farinæ lupinorum, farinarum fœnugræci & ſeminis lini ana ʒ.i. coquuntur vino, contunduntur affuſo oxelæo, & ita applicantur. Papaueris cornuti folia, propoli pingui, vel pice molli ſtrumas, bubonas, & ſimilia emolliunt atque diſcutiunt. Loco propoleos pice liquida vel arida, ſed ſoluta oleo, vt diſcutiat, vti licebit. Aliud. Colophoniæ ℔.i. cerę ſeſquilibrã, olei ℔.ʒ. ſimul liquatis addito ſalis torrefacti ſubtiliſſimè triti ʒ.vi. vbi refrixerint, manibus conuoluito, cylindros quas Græci vocant μαγδαλίας, noſtri magdaleones, fingito: in vſu alutæ intendito, & adhibitum dolenti loco ſinito. *Pus exugẽs.* Pus exugit emulgétque quaſi miraculo: quod cum emplaſtro hærẽs deraſeris, deintegro pharmacum induces: idque aliquoties repetendum. Medicamentum hoc durius dolor non ſuſtinet. Idem præſtat picis aridæ, ceræ nouæ ana lib.i. olei lib.ii. blando igne fuſa coniungantur. Al.

Picis,ceræ nouæ,axungiæ suillæ, saponis nigri ana ʒ.2.liquata transcolato:hydropisмos vacuat,& dothienibus medetur. Al.quod vehementer discutit, ℔ galbani,castorei ana ʒ.1. liquefiãt in olei ricinini sesquilibra,expresso & colato pharmaco adde picis terebin.ana ʒ.4.ceræ quod sufficit, vt fiat solidum pharmacum. Hæc autem pertinacibus vitiis & induratis phlegmonis imperanda sunt, in quibus est quod molliat,coquat, trahat, discutiat. Inflammationum reliquiis si quidẽ nihil durum habeant,satis sunt chalastica. Rhodiacum Asclepiadis curans & discutiens mammas induratas. ℔.lithargyri, ceræ amaræ.ana ℔.ß axungiæ benè purgatæ,ceruſæ ana ʒ.3.myrrhæ ʒ.2. olei ʒ.7. Lythargyrus oleo coquitur,axungia colliquatur, & cera, ex quo ceruſa immittitur,sublatis igne myrrha inspergitur:transflatis omnibus in mortarium vitellus oui assatus commiscetur, vsus tempore conueniente oleo diluitur. In sedis vitiis rhodino vel myrtino dissoluendum est. Plura.6.& 7. de compositione medicamentorum κατὰ γένη,& 15.Aët.Et quæ vehemẽter trahunt diaphoretica redduntur cerato, dulci oleo, vel adipe, ac breuiter paregoricis temperata,& medię naturę medicamentis. Partem chalasticis fouebis, quæ relaxent,& spiracula rarefaciant, fundántq; materiã: ex quo diaphoreticon induces, liquidum quidem & molle initiis vbi dolor aliquis est: lenius etiam & sistenti pharmaco mistum, atque hinc ad paulò fortiora, nec tam liquida transeatur. Postremò vt miteſcit dolor,& fluxio minor est, ita ad efficaciſſima, si fuerit opus, & emplastri forma compacta paulatim veniatur.

Ad hydropisмos & dothienas.

Vehementer discutiens.

Chalasticis quãdo vtendum solis.

Asclepiadis mammis & sedi conueniens remedium.

Ratio vtẽdi.

De mollientibus. CAP. 4.

Malactica quæ.

ΜΑλακτικὰ sunt quæ modicè calida nulla vi siccandi vel humectandi manifecta indurata corpora emolliunt, quanquam vt omnia ferè multiplici natura coierunt, in malacticis censentur plurima, quæ primo ordine calfaciãt, secundo siccent ac tertio. Sed quà malactica sunt, humido calidóque elemento temperari necesse est.

Vsus. Scirrhi genera.

Plurimus vsus est in tumoribus quos σκιῤῥώδεις medici appellant. Hi in musculorum finibus ferè concrescunt: aliquando in mediis musculis, glandibus, viscerib⁹, vlcerũ labris: ex materia crassa, lenta & frigida, qualis est pituita, & melãcholicus succus. Sed è melancholico succo omninò cancrosi sunt, & malagmatis exasperantur. Inflammationes in scyrrhum cogi contingit, si materia crassa & lenta est, si adhibita pharmaca quæ nimiũ siccent & calfaciant, qualia sunt ἐπισταστικὰ & ἐξιππωτικά. Hinc enim tenue exprimitur, reliquum occallescit. Sic enim tophi in articulis, & calculi in renibus lapidescunt. In tenui seroſaque materia non ita metuitur scirrhus, tota enim facilè exhalat: in crassa & viscida omnino declinanda, quæ siccant, discutiũt, astringunt, siquidem sola molliendi cura est. Atque omnino tum phlegmonæ, tũ erysipelata quæ cum duritie declinant, malacticis curanda sunt, quæ citra hanc laxantibus remediis & diaphoreticis vacuentur, Malacticis quod clemẽter digerat interim commiscemus, sed quo iam tempore tumor durior cæperit edomari: phlegmone & erysipelata in scirrhum degenerant refrigerante nimísq; astringente materia, sed à phlegmone scirrhus amplior est. In

Vnde inflãmatio in scirrhum trãsit.

Alia genera scirrhi.

vſu malagmatum certæ ſunt leges. Primùm enim cognoſcendum, quantùm pars ægra à ſua ſymmetria receſſerit, quantò ſeipſa ſiccior atque humidior euaſerit, quantum denique vitiũ increuerit: ex quo æſtimandæ remediorum vires. Tum naturas partium diſtinguere oportet: poſtremò artificioſè colligẽdum qua ratione emollias, nunquid admiſceas quod detergeat, incidat, diſcutiat. In quorũ omniũ vſu modum & occaſionem animaduertas. Deſperatur ſcirrhus, qui ſic occalluit, vt iam non ſentiat, & inde glabreſcat locus: deſperari dico, quia nullo malagmate domari poſſit. Etenim reſcindi ferro, & ſeptis exedi poteſt, niſi à ſubiectis neruis, venis arteriis metus eſt. Scirrhus cui ſenſus aliquis vel obſcurus, vt magis minúſue induruit, ita lenius aut efficacius auxilium requirit. Mulieribus, pueris, eunuchis, vrbanis hominibus, ocioſam atque vmbratilem vitam degẽtibus lenior medela: nautis, meſſoribus, foſſoribus, duris omninò & laborioſis corporibus fortiora malagmata conueniunt. In lenta & contumaci materia miſcendum aliquid, quod incidat atque detergeat: id in chordis & tendonibus fieri conſueuit. Tale eſt acetum mulſum: aut ſi ab aceto metus eſt, melicratum, in quo hyſſopum, thymum, pulegium aut calamintha præcoxerint. Eſt & hoc animaduertendum. Scirrhus quidam ſimplex, alius φλεγμονώδης, vt quædam inflammatio σκιῤῥώδης eſt. Scirrhum malacticis & diaphoreticis excuties: phlegmonem lenies, concoques & in halitũ vacuabis. Vbi vtrúnque coiit, vt hoc vel illud ſuperat, ita remedia temperabis. Malagmata in cerati craſſioris formã & corpus compingantur, quę inde

Leges in vſu malagmatũ.

Deſperatus ſcirrhus.

In lenta materia.

Differentia ſcirrhi.

Conſiſtentia malagmatũ.

κηρωτομαλάγματα. κηρωτομαλάγματα appellant: quanquam aliquando cerelæi, aut cerati liquidi, nonnunquã emplastri compage permiscentur, vt videlicet molle ac tenerum, squalens, durúmque corpus est, & vitium habet. Cataplasmata fiunt è farinis hydrelæo coctis. Quòd si hydrelæo lini semẽ, althęæ radices & liliorum, ficus pingues, aliáque id genus prius incoxeris, deinde in expressa muccagine farinas subegeris, magis emollies. Cataplasmata ita consistere oportet, vt mollia quidẽ sint, sed non diffluãt. Adduntur cataplasmatis, oleum, resina, quæ quasi vinculo pharmacum retineant: adduntur pistæ herbæ & semina, quæ vim malagmatis inaugeãt. Sed modus sit, ne inde durius euadat, aut contrà soluatur corpus cataplasmatis. Integrũ enim permanere, & compage iusta necesse est. In calore, phlegmone, parua duritie & natura molli paulò liquidius confingi potest, & rursus crassius, vbi omnia contraria sese offerũt. Ac diutiùs insistere pharmaca vtile est, neq; vno die sępius absoluere oportet, nisi exaruisse videantur: ac ne exaresc̃at celeriùs, oleo, adipe, muccagine ferè coniunguntur. Leniter emolliunt butyrum, œsypus & lana succida: hęc oleo inculcanda, amygdalino, lirino, chamæmelino, oleo, in quo semen lini, althęæ, fœnugræci, in quo maluæ, althęæ, cucumeris agrestis, & liliorum radix, tenella maluæ agrestis, & liliorũ folia, vel viridis anethi cacumina præcoxerint: in quo aliquid illiquatum fuerit galbani, ammoniaci, bdellij. Molliunt & hæc, lentiscinum, terebinthinum, mastichinum: quæ tum peculiariter vsurpantur, quum præterea digerendum ac leniter repellendum. Hyosciamino, violaceo, nenupharino

Cataplasmata.

Particulariũ materia.

Olea malactica.

Vtẽdi modus.

pharino locus est in ea inflammatione, quæ iam videatur indurescere, hæc ergo olea in lana sordida molliter apprimuntur, ex quo malacticum impingitur. Omnia verô priùs intepescãt. Etenim frigida omnino vitãda sunt. Expressa oleorum materia & cũ adipe pista aut cataplasmatis cõcorporata, malagma finges, vt liliorũ radice cum adipe anserino mista. Olea q̃ tenuitate partium celeriùs permeant, ex emplastris mollientibus Chymicorum arte educuntur. In malagmatis censenda sunt vitellus oui, crocus, cera vnguinosa, caricæ pingues. Κηρέλαιον è duplo oleo vt sit liquidissimum, æquali, vt sit medium. Iã crassum est, quod ceræ partes quatuor & olei tres continet: magis emolliet quod è cera pingui, dulci oleo, lirino vel simili tẽperatum sit. Cera alba recens, mollis, cum æquali põdere butyri, resinæ liquidæ vel colophoniæ pulchrè emollit. Caricæ pingues cũ irino, lirino, capparino, tritæ scirrhis hepatis & lienis opitulantur. Id habet peculiariter scirrhus hepatis, quod leniter mollientia desiderat mistis aromatib. quæ calefaciãt & tenuent. Sed hæc vincere oportet. Siræon è pinguibus caricis ad melliginem coctis, mollit, terget, digerit. Adeps & sebũ vtrunque coquit, laxat, & mollit quæ quia materia vnde generãtur, genere animalium & loco vbi concrescũt, natura deniq; (adeps enim mollior est) differunt: cum Aristotele distinguas licet, vt in natura molli, adipem in dura, sebo potius vtendũ putes. Rursus quia minimũ est quod dissidẽt, misceri possunt. Vtrunque genus natura & specie animaliũ, ratione vitæ & pabulatione, sexu & ætate deinde quia hæc recentia, illa vetusta: alia syncera, alia condita sale &

Frigida vitanda.

Κηρέλαιον.

In scirrhis hepatis & lienis.

Siræon.

Adeps & sebum.

Ex quibus adipes & sebi genera distinguas.

aromate vel externa imbuta qualitate, distinguendum est. Leniſſimus ſuillus adeps (axungiã vocant) in qua mirum est, & experimento constare veteres scripserunt, quòd eâ genibus alligata redit in os sapor, vt etiam expui videatur. Ex quo fortasse non vnius hydrargyri qualitate, sed totius mistura ex eo & axungia illitis in lue venerea os grauiùs exhalat, & saliuâ madet. A suillo sunt vitulinus, hœdinus, caprinus, bubulus, quib. si lubet, vulpinum & leporinum adiicies: atq; hi leniunt magis & cõcoquunt. Efficaciſſimus est leoninus, cui proximi sed inusitati, hyæninus, pardalinus, deinde vrsin⁹: & hi duriora corpora molliunt. In medio sunt taurinus, hircinus, ceruinus, quibus aſcribi possunt arietinus, equinus, asininus: caninus admodũ efficax est. Taurinũ sebum omnium domesticorũ animalium pinguia, siccando superat: tenuitate partium à leonino, pardalino, & hyænino superatur. In volatiliũ genere efficax anserinus adeps, anatinus, olorinus: siccior è gruibus & prædatoriis auibus suauis gallinaceus, calidior colũbinus. Ex anguillis & fluuiatibus piscib⁹, lãguet: è marinis ferè siccior & calidior est. Humanus mediocriter habet ad omnia. Domesticorum animaliũ pinguia humidiora sunt, vt suum q̃ aprorum: è marib⁹ sicciora & calidiora. Castrati mares fœminis respõdent: ideóq; veruecinus adeps arietino languidior est. E iuuenibus animalib. humidior est vnguedo, è senioribus siccior. Adipes oleo magis emolliunt: ætate calefaciũt magis, tenuiores fiũt, acrimoniam contrahunt. Purgatur adeps exemptis venis, quas fibras vocãt. Salsus vel cõditus aromate siccior est. At cõstat pepticis & malecticis aduer-

Tres ordines adipum. Pus.

Efficacissimi adipes. Medij.

Taurinum sebum.

Volatilium adipes.

E piscibus.

Salsus adeps & quæ siccans.

sari, quæ nimiùm siccant, quanquã Plinius conuenire scribit salsam axungiã mollire magis. Id in suillo adipe fortasse concedi potest, qui alioqui parum emolliat. Recens adeps si defit, & vetus ad curã reuocandus est, liquefieri priùs oportet & purgari fibris mox frigida sæpiùs lauari, postremò etiã vino quã odorãtissimo. Eo modo sæpius liquatur, cogitur, lauatur aquà & vino, dum omne virus exuat. Quod grauiter olet ferè odiosum est: ex quo odoratis aquis arte chymica illectis (γαλάγματα vocãt) sæpiùs lauatur, aut ex odoro vino subigitur. Infumatur etiã iisdem aquis, quæ momentũ moschi, vel ambaris cõceperint. Medulla in sebalib⁹, in adiposis animalibus adipi respondet: viscera, chordas, tendines, musculos emollit: ex ossibus humidior, è spina siccior est. Prima laus ceruinæ quæ nullis malacticis inferior est. Vitulina sequitur, tum ouilla & caprina. Acrior taurina est, quàm vt emolliat. Atq; hæc leuiora sunto. Iam verò durioribus corporib. conueniunt: ammoniacũ, quod aceto liquari potest, leniter decoquendũ ne efferuescat, id si metuitur, ex aceto leuigatur in mortario: & reliquis in cacabo coctis permiscetur. Bdellium molle & pingue saliua hominis subigitur, mollit, coquit, modicè digerit. Styrax idem efficit, verùm liquido, aut melliginoso vtendũ est. Nam neq; styrax aridus, qualis est, quã calamitem vocãt, neque ammoniacũ, neq; denique quicquã generis eiusdẽ malacticon est, vbi iam exuccũ inaruit, & discutiendo vsurpãdum est. Galbanum præterquã quod mollit, coquit, discurit, etiã septicon est, & dolorem lenit: purgatur sordibus hoc modo. Mundo linteo raróq; conuoluitur,

E vetere adipe quomodo recens paratur.

Medulla.

Quæ magis emolliunt.

Ammoniacum.

Bdellium.

Styrax.

Galbanum.

& ita feruidæ immergitur, vt pendeat quidem, ne fundum attingat. Nã per raritatẽ lintei colatur galbanũ: ſordes in linteo retinentur. Liquefit vino vel aceto, aliiſque modis, & coctionẽ non ſuſtinet. Efficacior opopanax. Ladanũ mollit ac repellit. Propolis ammoniaco vicina eſt, & qua (vt antè dictum eſt) pro galbano veteres vtebãtur. Sint hæc omnia mollia & pinguia, pro ſua quæque natura: quæ ſi ætate inaruerint, nec ad magnum fuerint molliora, pingui oleo inſtaurare oportet. Malacticis, quę amplaſtica eſſe conuenit, reſinæ cõiunguntur. Reſinæ ſint quæ acrimonia careãt, chia maſtiche, larigna, picea, abietina, terebinthina. Pinea nimiũ ſiccat, ſtrobilina acrior eſt, bitumen & pix aridiora ſunt. In ſumma, q̃ nimiùm ſiccãt, quæque acria ſunt, reiicere oportet. Neque enim iuuare poſſunt, niſi aliis tẽperentur. Pix mollis & bene pinguis, qualis olim Brutia, vtilis eſt. Neque verò pix, neque reſina molliẽdo idonea eſt, niſi vel liquida, vel ita mollis, vt tracta facilè ſequatur viſco ſimilis vel ceræ, quæ vt paulò firmior ſit, q̃ vt ſequatur, preſſa tamen digito cõcedit. Acrior & ſiccior repudianda eſt: quæ liquidior videatur cera, ceratis & magis corpulentis malacticis colligatur. Durior pingui & oleo macerari debet. Butyrũ, pinguia, atq; omnino liquabilia, veſica ſuis includũtur: demergitur hæc aqua calida vaſe cõcepta, in quo coxerint quæ emolliãt. Sic illa paulatim eliquãtur, & aſcititiam vim tranſpirante halitu per veſicã combibunt. Succedit his miraculoſum ex aceto remediũ, quod nõ temerè, ſed ſumma ratione adhibendũ eſt. Scirrhus malactico oleo fouetur, ex quo inducitur malagmate: hoc diebus aliquot per-

Opopanax.
Ladanum.
Propolis.

Malagmata emplaſtica ſunt.

Reſinæ.

Pix.

Aceti vſus.

mittendum loco, neque priùs reuellendum, quàm exuccum ſolutúmq; videatur: hîc ergo detrahi poteſt. Quod cũ feceris partim oleo, vt priùs, fouebis, malagma nouũ & bene ſuccoſum impinges, quod priore paulò ſit efficacius. Morâ igitur dierum aliquot interpoſita pharmachũ reuelles, animaduertens, quantũ emollierit, vt ſi lenius videatur, vim eius inaugeas, ex quo gradatim ad ea quæ acetũ cõbiberint, peruenias. Quæ omnia poſteaquã profeciſſe animaduerteris, & mollior tumor extiterit, pyritem lapidẽ molarem, aut ſilicẽ, vnde ſcintilla decutitur, cãdentem igne, acerrimo aceto merges. Exhalabit plurimus vapor, quo ſcirrhus aptè infumãdus eſt circũſepta parte, ne diſſipetur fumus, ſed totus in ſcirrhum coëat. Locum iã ſatis infumatũ oleo tepido fouebis, & reuocata prima illa curandi via malagma applicabis. atque ita bidui vel etiã tridui interiecta mora aceti vſum & igniariũ lapidem reuocabis, vt ſit aceti viciſſitudo & remediorum quæ molliunt. Verùm, neque diutiùs, neque ſæpiùs halitu aceti, pars vexãda eſt, ne in lapidem concreſcat, & neruoſum genus grauius laceſſatur. Sed vt molliendo profeceris, ita acetũ & effumãtem lapidem repetes. In malacticis quoque vſus aliquis interpellari debet. primùm enim (gratia exẽpli) è pinguibus caricis, medullis, adipibus, cera & oleo exiguâ reſina miſta, malagma confices, aut parygron vſurpabis. Tum vt res ſuccedet, ad ammoniacũ & ſimília veniendum, ac primùm quidẽ hæc citra acetũ, deinde cum aceto lenioribus cõmiſcebis, quibus quũ vno vel altero die fueris vſus, ad ea quę leniora, quæque ſine aceto fiunt, curam reuocabis: vt veluti circulo

Infumatio ex pyrite & aceto.

quodam & è re nata auxilia trãſmutentur. In muſculis & liene tutior aceti cõſuetudo eſt: in chordis & tendonibus, neque diutiùs, neque frequentiùs vtendum erit, vbi ſcirrhi magna ex parte coaleſcũt.

Remedia cõpoſita.

Atque hæc de aceti vſu breuiter dicta ſint. Ammoniacum aceto fuſum manibus diducitur, vt ſit luti craſſitudo: tum ex irino, lirino, capparino pinſitur, terebinthinæ ſextula coniungitur, puluerentur ora cumino trito, aniſo, ſale torrefacto: & in alutã explicata ſplenicis affiguntur. fermentũ coquitur aceto, hepati duro & lieni: poteſt oleo vel butyro cõdiri, & terebinthina colligari. Fortius acetum eſt in quo thymum, hyſſopum, pulegium, & ſimilia tuſa maduerint. Lene malacticum eſt butyrum, cera, reſina æqualiter miſta. Eodẽ modo adeps cum cerato iũctus & reſina. Caricæ pingues in ſapa coctæ, & vino dulci cũ lirino tuſæ. Lini ſemẽ hydrelæo coquitur, & cum adipe infringitur. Althęæ radix arida in pollinem reſoluta, malagmatis inſpergitur. Eadem radix qua parte pinguis & quaſi medullacea eſt, eraditur, & reſina colligatur. In cõficiendis malagmatis rudicula vtẽdum eſt è reſinoſis arborib⁹, nec aſtringẽtib⁹, è caule maluaceo, ex aſſulis tedæ. Alioqui maluæ folia extremæ ſpathæ alliganda, vt inde verſes, volutes, ac deniq; cõficias malagmata. Licet etiã more noſtro & exẽplo veterũ rarum linteum infarcire lini ſemine, foliis altheæ aliiſq; id genus, & extremo veruculo velut caput alligare, inde pharmacũ circumagere: nodũ, caput hoc noſtri, veteres χροωφάντιον appellarunt. Quòd ſi fuſo butyro, adipe, oleo intingas, idque ſæpiùs repetas, dum medicamentum in cacabo vel mortario conuoluitur,

Ex ammoniaco ſplenicis.

E fermento hepaticis.

Aceti vis quomodo intendatur.

Lenia malactica.

Rudiculæ malacticæ.

κεχρυφάντιον.

μαλακτικώτερον hoc est magis emolliēs pharma cū relinques. Atq; hoc semel quasi exemplū positū sit, vt in aliis pharmacis, spatha, veruculo, capite, asserculo, aliisq; id genus instrumentis conuenienter vti possis. Parygron Heræ & veteribus laudatū recens dolorem lenit, phlegmonas mitigat, paruis inflammationibus medetur, id quod lenioribus malagmatis omnibus cōmune est. Parua vlcera cicatrice claudit, si coctis prius metallicis comparetur: recens liquidū est, vnde nomen habet, ætate verò cōcrescit: recētis vsus in paruis inflāmationibus quę doleant: cōcreti & vetusti in phlegmone declinate non dolente quidē, sed iam durescente, quæ vt magis minúsve induruit, ita vel vetustius, vel minus vetustū parygron requirit, quanquam eò vsque occaluisse cōtingit, vt ne vetustissimo quidem parygro iuuari possit, túmq; maioribus auxiliis certandum erit. Itaq; vt mollias, parygro vtendū non ita liquido, nisi fortasse in mollioribus naturis, neque concreto, nisi in callosis corporibus: omninò verò modice durū sit quod emolliat. Vetustius oleo, butyro, adipe dissolui potest. Est autem mistura hęc: ℔. adipis suilli recentis & bene purgati ʒ. 44. ceræ pinguis ʒ. 14. cerusæ litharg. ana ʒ. 6. liquabilibus confusis metallica trita colligunrur. Al. mediocriter emolliēs callosas rimas calcaneorum & perniones adiuuās. ℔. litharg. ceruſ. ana ʒ. 3. succi seminis lini, olei ana ʒ. 20. ceræ ʒ. 8. adipis suilli ʒ. 14. colophonię ʒ. 18. Similiter priori comparetur ἀλγαθαίων clauis, carbunculis, furunculis. ℔. litharg. olei ana ℔. 1. galbani ℔. semiss. ceræ terebinth. ana ℔ 1. radicum althęæ fasciculos 4. lithargyrus ex oleo diu teritur in mor-

παρύγρον.

Perniones iuuans.

ἀλγαθαίων.

tario: cera & terebinthina fusa cõmiscentur, galbanum purgatum & vt antè, fusum colatúmque adiungitur, postremo radices tusę ligneo pistillo concorporantur. Aliud Διαλθαίων. ℥. radicis altheę & liliorum ana ʒ. 2. coquantur in hydrelæo ad aquæ consumptionem, ex quo in olei expressi lib.1. lithargyri lib.1. coques, dum non inquinet, & adipis suilli lib.1. commiscebis. In his omnibus vis efficacior est oleo & adipe veteribus: aucta & magis cocta lithargyro: vtrisque pingui & oleo recentibus mitior est. Media verò altero recenti, altero veteri. Mediocriter mollit. ℥ colophoniæ purissimæ ʒ.2. ceræ albæ ʒ.4. mastic. ʒ.1. olei quod sufficit. Al. terebinth. ceræ ana ʒ.9. galbani nitri ana ʒ.1. thuris pinguis sesquuncia, medullæ cerui ʒ.2. propolis pinguis sesquuncia, olei laurini, sepi vitulini ana ʒ.2. vel eo plus vehementer mollit & discutit. Violentũ quod sequitur rusticis corporibus accommodatum, inueteratis nec iam dolentibus scirrhis, tentatísq; prius lenioribus remediis adhibetur desperatis splenicis & parotiribus. Διακοπρανίαν vocant. Caprillũ stercus aceto solues, vel vt ne tam acre sit, oxycrato: mitius etiam si dilutum pharmacum polentæ iunges, & effuso oleo cataplasma finges. Aliud. ℥. stercoris caprilli ʒ. 2. radicis cucumeris agrestis, ficuum immaturarum ana ʒ.1. herbę pedicularis, bdellij, farinæ fabarum, amygdalarum amararum ana ʒ.ß. fæcis olei antiqui quod sit satis ad emplastrum: rusis omnibus medicamẽtum in mortario conficies. Est & hoc potentissimum. Subigitur caseus putris & vermiculosus è iure in quo suilla perna diutius coxerit. Arthriticis tophorum particulas sine ferro

Al. Διαλθαίων.

Διακοπρανίαν. Gal. & Auic. Aliud.

E caseo putri.

detrahit & ſanat. Eadem præſtat quaſi miraculo coccum cnidum cum myrrha & aceto tritum. Sed horum multa non tam mollire, quàm ſecare, & vi diſcutere, videri poſſint. Celebre iam olim ac veluti per manus traditum Menecratis emplaſtrũ, quod Democrates metro reddidit, & Ἀμαχυλῶν ex authoris inſtituto appellauit, quod nomẽ leuiter mutata voce ætas noſtra retinet. Recentia vulnera inflammatione vindicat, vel (vt alij) νευρόῤῥωτα neruorum vulnera: ſæpe enim νεόῤῥωτα & νευρόῤῥωτα alterum pro altero in Galeni libris, vbi medicamẽtum hoc deſcribitur, ſupponi ſolet. Diuiſa glutinat, & quę inflammãtur curat: optimè peſſis adhibetur, diuturnis & recentibus veteri inflãmationibus: implet cauernas vlcerũ piſtum roſaceo vel bono myrteo, & cicatrice tegit. Olei æſtate lib. 7. aliàs lib 7. & ſemiſſ. hyeme lib. 9. axungiæ recentis lib. 7. lithar. ſubtiliſſimè triti lib. 6. fœnugræci heminam vnam, aliàs vncias 9. ſeminis lini vſti tantundem, radicis agreſtis maluæ recentis & ſuccoſæ vel althææ lib. 3. Habeatur olla amplo orificio, in quam fundantur aquæ ſextarij octo. Sic enim notatur Græcè per literam η. quanquam fortaſſe ſubſtituendum κ. quæ viginti ſignificat. Ac viginti ſextarij menſura Pariſienſi, 15. pintas implent, ſextarij octo ſex pintas. In aqua, purgata radix & cõciſa coquitur, ſemina immittuntur, exprimitur ſuccus in linteo, eius ſuccis libræ quatuor cum oleo coquuntur. Maiores primũ bullæ exiſtent, deinde minores & crebriores: hîc lithargyrum inſperge, coque omnia molli carbone, dum ſuccus omnino confectus videatur, ac melinum & bene coloratum fuerit emplaſtrum, non

E cocco cnidio.

inquinans,neque nimis durũ. Sic enim apud Gal.7. de comp.pharm. κατὰ γένη. Orib.habet aquæ sextarios 12.id est nouem pintas, & radicum lib.4.& seminis vtriúsque sextarium vnum,vel ʒ.18.& lithar. lib.2. Radices alij purgant, tundunt, & priùs quàm coquant,diem integrum macerant in aqua, postridie fœnugræcum lotum fideliter& purgatum adiiciunt, tertio die lini semen similiter lotum eadem aqua, vbi reliqua etiamdum madent, immergunt, quarto die coquuntur omnia ad crassitiem,expressus & colo traiectus succus vsui seruatur, vt videlicet cum oleo,vt priùs,coquatur,& addita lithargyro pharmacum conficiatur: quod deinde conuoluatur rude,subigatur manu,& in pastillos conformetur.In vsu capiunr pastilli ʒ.2.ceræ, olei ana ʒ.1. & omnia colliquant.Ex eadem materia magdaliæ officinarum emplastri diachylon fiunt,sed non eadem ratione, iam remollita parte vbi discutiẽdum, ireos tritæ pars duodecima plus minúsve adiicitur: si sedandus dolor est, muccago è meliloto:si etiam calor adest, è psyllio: potest etiam intingi croco. Potest diachylon aliis malacticis commiscerì tam efficax,vt vnum sine aliis chærurgo satis esse possit. Superficialia vlcera glutinat solutum rosaceo vel myrteo. Liquatum chamæmelino vulnera neruorum inflammatione prohibet. Podagricis quouis tempore opitulatur, veteres vteri phlegmonas persanat inditum pessario.Potest & alia præstare:quæ vt intelligas,describendum pharmacum, quod antè diachylon Democrates memorauit, vt obsessa inflammatione liberes musculos, neruos, periostiõ membranam punctam(vnde dolor, inflammatio,

febris,ſitis,vigilia,atque id genus accidentia) vindices:vt podagricos quouis tempore adiuues,& prohibeas collas. Accipe litharg. auri in pollinem triti lib.2. axungiæ veteriſtiſſimæ lib. 4. libram verò & vncias quaternas olei veteris & craſſiſsimi,non fœtidi, non nigri, non aſperi. Axungia liqueſcit igni, purgatur fibris,in vas aliud ſatis amplum transfunditur, adduntur olei ʒ. ro. vt ſimul ferueant, relinquuntur olei ʒ. 6. quas, ſi fuerit opus, & medicamentum craſsius appareat,poſteà affundes. Craſſo iam pharmaco lithargyrus inſpergitur, coquuntur omnia blando igne, & aſsiduè verſantur ſpatula è picea: atque vbi emplaſtri forma fuerit, auferatur igne,paulò durius æſtate:hyeme mollius,ſed vt nó inquinet. Sublatũ igne mouetur, dum refrigeſcat, atque hîc rurſus duriter verſatur manu, iungitur atque reponitur. Vſus tẽpore molliri debet,& aluta intenditur, permagnáque ſplenia ſuper accommodantur. In neruis craſsis & muſculis,durioribus mammis, & tumentibus articulis radicis althææ purgatæ ſordibus,& in taleolas cæſæ lib.1. medicamentò indes, quo tempore reliqua iam ad focum feruent, priuſquam litargyrus inſpergatur. Vtriúſque vires tum illius quod ſine althææ radice, tum huius quod cum ea radice fit,emplaſtrum illud diachylon continere ſcripſit inuentor Menecrates, quod & alij aliter conficiunt. Aliud diachylon, vt Oribaſ.è ſemine lini,fœnugræci, hordei, radice althææ,vt priùs maceratis,coctíſque ſuccus exprimitur: libris duabus ſucci adduntur lithargyri olei ana lib.2.ceræ vnc.8. Lithargyrus cum oleo diu teritur, & cum cera leniter incoquitur affuſo oleo,

Emplaſtrum Democratis.

Aliud diachylon.

postremò succus addiicitur: versantur omnia,& sedulò permiscentur. Sunt & alia ἀλαχυλῶν malagmata,vt Alexandri è psyllio quod Aëtius describit,& magnum Mesuæ sine gummi,& cum gummi factum,quódque album, paruum & magnum conficitur. Paruo vtendum in duris inflammationibus: album mediocres scirrhos adiuuat: magnũ reliquis efficacius est.Giluum Haliei cruẽtis vulneribus,præcisis neruis & nudis remedio est,inueterata vlcera cicatrice tegit, digerit, venenatis hominũ & animalium morsibus medetur:duritias maximè mammarũ mollit ac discutit, atq; omnino eoveteres vsi sunt, vt optimo & admirabili medicamẽto. Descriptũ est tertio & 5.lib.Galen.de compositione pharmac.κατὰ γένη,ℳ.ceræ,argẽti spumæ ana ʒ.100. terebinth.mannæ, galbani, rubricæ sinopidis,terebinthinæ ana ʒ.1.ol. sextarium 1. vel lib.2. Oleũ & litharg.dum non inquinent,coquito,hîc ceram,resinámque iniicito:sublatis igne rubricam,galbanũ, mannam deinceps adiungito:Quidam myrrhę ʒ.1. miscuerunt & ceræ non centum, sed tantùm octo denarios scripserunt. In præcordiis tensis, difficili motu articulorũ, vetus ac nobile est. Amythaonis emplastrum,quod omnem duritiam soluit.ℳ. ammoniaci ʒ.36. ceræ ʒ.36. terebinth. ʒ.8. bdellij. galbani ana ʒ.8. thuris, myrrhæ ana ʒ.4. cyprini, vel olei terebinthini, alioqui mastichini heminas quatuor: myrrha,thus, bdellium vino madefiunt, ammoniacum aceto diluitur, omnia contunduntur pistillo, quod oleo inungendum, quousque perfectè dissoluantur.Et hoc etiam fortius est Cathegetæ malacticon ad contractos articulos,& ita occu-

Giluum admirabile.

Haliei, seu piscatoris ex synopide.

Amythaonis emplastrum.

patos,vt non moueant,internos abſceſſus,opiſthotonicos, neruos dolentes, inueteratas & contumaces duritias. ℔.bdellij ſeui vitulini,ammoniaci,iridis illyricæ ana ʒ.2.opopanacis,galbani,canchryos,vel baccarũ lauri,ſtyracis,thuris ana ʒ.1.piperis g̃.160.ceræ,terebint.ana ſelibra.vini & fæculę,irini vnguẽti quod ſufficit.loco huius, vel oleo irino cõdito aromatibus vtendum erit, vel aliquod ex iis quæ apud Meſuem compoſita ſunt, ac condita aromatibus, vſurpandum.Conficitur vt prius Κοπὰ hæc,quaſi tuſilia, ex conficiendi ratione veteres appellabant. Plura ſeptimo de compoſitione pharm. κτ' γένη, & 15.Aëtij deſcribũtur. Sed & octauo κτ' τόπους malagmata ſunt quę ficcant,contrahunt,indurant, atque emolliunt:quanquàm Aſclepiadi & Andromacho malagmata appellata, quia videlicet non ſolæ vires,ſed & compages,ac corpora medicamẽtorum in ratione nominum ſpectata ſunt. Ac ferè malactica corpulenta ſunt & emplaſtica, ſi neque dolor,neque phlegmone, neque mollities corporis prohibet. Locus oleo fouendus, ex quo ſubiiciatur malagma remollitum pingui vel oleo, ne celeriùs exareſcat.Tunc enim reuellendum eſt,& aliud imponendum, alioquin pluribus diebus hærere conueniet.Iam verò in malacticis, quæ noſtra hac memoria in vſu ſunt, emplaſtrum de meliloto, aliud ab eo quod veteres Δι' μελιλώτου deſcripſerũt. Eo vtendum eſt,in craſſa ac frigida materia:incidit, mollit,attenuat,calefacit.Quod de muſcillaginibus appellant,molliendo magis idoneum eſt, & dolorem lenit.Dialthæas mollit,lenit,coquit,incidit,digerit:Ceroneum repellit,coquit,mollit,incarnat,&

Malagmata.

Cenſura remollientium quæ nũc vſitata ſunt.

multiplicis vſus eſt. Reſumptiuum mollibus corporibus conuenit, optimè mollit ex ſolis muccaginibus. Emplaſtrum filij Zachariæ parabile eſt, & mediocriter mollit. Arthanitæ emplaſtrum ſtrumis & lieni duro couenit: vnguentum de bdellio mollit, incidit, diſcutit: diachalciteos ſoluitur lirino. Oleo è maiorana aliiſque id genus molliri poſſint, & adiecto galbano, bdellio, ammoniaco & ſimilibus fortiora reddi. Priuatim conueniunt duris inflammationibus mammarum. Violariæ & althææ folia hydrelæo cocta adipe vituli conteruntur, ouorum vitelli duo infecti croco cõmiſcentur. Hœdina capita, veruecini pedes cum althæa & violaria percoquuntur, in expreſſo ſucco oryza bene munda & aſperiore linteo attrita decoquitur, butyrum recens iniicitur, poſtremò cum iam corpulenta pulticula eſt, ouorum vitelli croco intincti commiſcẽtur. Al. In Caricarum decocto fabacea farina ſubigitur, adiecto oleo violaceo & aceti momẽto cataplaſma fingitur. Multa ad mammarum duritias & abſceſſus. 7. de comp. pharma. κατὰ γένη. Cæterùm grauiter peccatur cùm emplaſtra malactica è galbano, ammoniaco, opopanace, reſina & aliis ſqualidis cõparantur, & aceto multo diluuntur. Sic enim tenuant, incidunt, diſcutiunt; non molliunt.

Ad mammas duris inflammationibus obſeſſas. Aliud.

Cautio obſeruãda in malactecis.

De ſuppurantibus. CAP. 5.

Quãdo ſuppurantibus vtendum. Quæ medẽdi cura ineunda in fracturis capitis cõtuſo pericranio.

IAm hoc genere vtendum nobis, quum ab aliis remediis deſperatio eſt. Verùm in fracturis capitis cõtuſo pericranio relicta alia medendi cura, ad ſuppurationem ſtatim conuertimur, ſpecillo vulnerario perioſtiõ diducimus, labra vlceris in decuſſem ducta nouacula ampliamus,

conſcalpimus craniũ,& abradimus: medicamenta quæ quàm celerrimè ſuppurent, adhibemus, ſuppurata diligenter repurgamus, ſiccamúſq;, vt iuſta naſcatur caro,neque mollior quàm oportet,neque durior,& quæ non excreſcat: vt denique conquaſſati oſſis teſtula à viuo oſſe maturè deducatur. Venereos bubonas,quíque abſceſſus in articulis & ad articulos cõſederunt,celeriùs maturamus, ne incluſum virus, aut latens ſanies periculum aliquod admoliatur. Alioqui tumor omnis prohibeatur, aut diſcutiatur potius quàm ſuppuret, niſi iam eò conuerti natura videatur, exceſſitque tempus, in quo cõuenienter diſcutias. Ac ferè maiores phlegmonę ſuppurant,pulſant,dolent. Dum pus conficitur (inquit Hippocrates) dolores fiunt ac febres. Suppuratis omnia ferè conquieſcunt. In ſuggillatis hæc eadem remedia ſæpe conueniunt. Imbecillæ parti, putri vlceri & tumori,cancroſo,rheumatico, Telephio,Chironio, atq; omninò maligno fruſtra maturantia adhibeas: putreſcunt enim illa tum malaſticis,tum pepticis medicamentis. Ad ſcarificatum igitur & temedia acria decurrendum, vel quæ plurimùm ſiccent. Sint autem quæ ſuppurent, natura modicè calida & humida, iiſdem limitibus circunſcripta, quibus temperiem hominis definias. Ideóque eligenda materia, quæ naturæ corporum elementari familiaritate conſentiat. Emplaſtica ſunto ἀφλεγμαντικὰ, (ſic enim appellant ἐκπυϊτικὰ καὶ πεπτικὰ) vt præcluſis inde ſpiraculis natiuum calorem inhibeas, in quo concoquẽtis naturæ robur eſt. Ita ſubſtantia quidem calor augebitur, neque qualitate creſcet: ſolidæ partes confirmabuntur: in-

In venereis bubonibus & articulis celeriùs cur maturamus.

Hippocra. aph. 47. li. 2.

Natura ſuppurantium quæ ſit.

Emplaſticæ ſunto quæ ſuppurent.

Pus quomodo generetur.

situs humor saluus persistet, dissipabitur verò qui inanibus spatiis alienus est. Ex quo vitium concoquetur, & consuetudine partium similarium exalbescet, fiétque tandem pus album, læue & vniforme: quod quia alimento esse non potest, exesa cute vias sibi faciet, atque ita effluet. Non absimili ratione χαλαστικὰ vocata ἐκπυϊτικὰ fient, si accesserit crassities partium. Eodem modo quæ leniunt, calefaciunt & adstringunt. Emplastica modicè calida omnia concoquunt. Præit in his quod est tenue: reliquum verò vel contracta, vel illita cute vias intercipit, ne quid spiritus exhalet. Contrà verò si expirat calor, nec emplastica materia est, nihil suppurat, & aliquando alienus calor succenditur, vnde putredo. Echecolla, quæque tenaci & viscida materia temperata sunt, per se inhærent: reliqua verò vel gummi, vel resinis mollibus implicanda, alioqui commodè alliganda sunt. Malactica calidiora sunt, & leniter siccant, insitúmque humorem paulò minuunt, quo nomine à pepticis distinguenda, ne similitudine fallant. In pepticis vitanda quę detergent, & quæ vehemẽter calefaciunt. Nihil enim quod validè discutiat, pepticon est: & quod detergeat, poros expurgat, quos illinere oportet. A siccantibus metuitur, ne frugi materiam exorbeant, multò magis si præterea excalfaciant. In summa modicè calfaciant, atque adeò emolliant potius, quàm siccent. Neque verò contra nos faciet, quòd in historiis medicorũ permulta peptica sunt, quæ mistis diaphoreticis detersoriis atque desiccantibus temperentur, quin & simplex pharmacũ est quod cõcoquat & discutiat, vt galbanum: maturet, digerat, detergeat,

Malactica quid differant à pepticis.

Vitanda.

detergeat, vt terebinthina: qualitas enim rerum mistura retundi potest, & multa vitia eodem tempore interdum coëunt, vnde varia misceri necesse est, & iis semel vti, quæ πολυχρηστὰ veteres appellant. Ac sæpe facit abscessus natura, vt etiã acria misceamus. Qualis est, qui lenta & contumaci materia concreuit, & eo nomine tardiùs suppurat. Peptica sunt, aqua tẽperatè calida affusa parti: modus est, vt inde erubescat locus, ac leniter extumeat. Nimium sit si inde subsideat, aut expalleat. Hydrelæo, oleo pingui ac dulci modicè calido: similiter & butyro vtẽdum est. Butyrum phlegmonas concoquit ac digerit, in iis quæ molli aut certè non ita dura carne præditi sunt. Et ad parotidas, bubones & oris phlegmonas, aliáque innumera omninò satis est: dentientibus pueris, & inde calentibus gingiuis atq; tumentibus medetur. Lingitur per se incoquendis expuitionibus peripneumonicorũ, pleuriticorum, & iis omninò quæ in thoracem defluxerunt. Vsus est, quo iam tempore fluxio restitit. Infectũ croco nihilominus coquit, & inde pharmacum leniter repellit, & tempestiuum est incremẽtis. In more fuit veterũ tubercula foris enata & contumacia calido pane fouere, vel cera subinde calefacta, sic vt ne sit nimius is calor, sed facilè ea parte sustineatur: cera sit natura pinguis, panis recẽs & ex optimo tritico cõparatus: hac enim ratione tuberculũ sæpe discutitur, interdũ concoquitur. Tussilago sub cineribus cocta celeriter maturat: idem oxalidis foliis vulgus doctum experientia tribuit. Triticum ore præmansum, saliuáque hominis commolitum, rusticis corporibus conuenit. Leniora sunt farina tritici per-

Aqua temperatè calida peptica.

Butyrum.

Triticum & inde farinæ & panis peptica.

purgata furfure,& inde panis:diſſoluitur aqua:oleũ vel butyrum additur : coquuntur omnia, vt ſit cataplaſma quod lenit inflammationes vulnerum,& celeriter maturat. Eadẽ farina hydrelæo coquitur, coloratur croco. vbi calor aliquis ſupereſt : parum cocto pane ac recenti,quem vel hydrelæo,vel pauciore oleo inſperſeris, vtendum erit. In contumaci vitio, nec ita calente, panis ſiccior, vberiore oleo molliri debet.Panis conditus ſale efficacior eſt. Farina hordeaca per ſe inutilis eſt : verùm quæ bene purgato grano extunditur, & caſtratur furfure eodem modo quo triticea, cõparari poteſt hydrelæo cocta, conſperſa oleo, miſta butyro, infecta croco: ſic enim pus faciet, & calidioribus phlegmonis cõferet,præſertim cocta hydrelæo. Tale fuit cataplaſma veterũ ὠμήλυσις vel ὠμήλησις ex farina hordei,quod priùs toſtum non fuerit : quanquam etiã licentia quadam ad alia farinarum genera nomen tranſtulerunt. Archigenes hoc modo parotidas celeriter ſuppurabat, aſſiduè calida conſpergebat, & ὠμήγυσιν imponebat. Eſt & alia ὠμήλυσις antiquis vſurpata ex farina hordei, fœnugræci, ſeminis lini in ſapa coctis ad glutinis corpus, adiectis interim duobus vel tribus vitellis. Adeps ſuillus, phlegmonæ familiariſſimus, deinde vitulinus:taurino & caprino in duris, frigidíſque tumoribus vtendum eſt : leoninus & reliqui eiuſmodi inutiles : gallinaceus & hoc paulò acrior anſerinus vſurpari poteſt. Pix & reſina in feruenti phlegmone roſaceo:in frigidiore,veteri oleo ſicyonio, vel ſimili colliquanda ſunt. Pix arida qualis Coracina & Colophonia, vberiore oleo diſſoluitur:pauciore quæ liquida eſt:

Farina hordeacea.

ὠμήλυσις.

Ad parotidas Archigenis remedium.

Adipes.

Pix.

mediocri quæ natura & ætate mollis, digitis cedit, lentoris est particeps, qualis olim Brytia & Lycia. Picatum ceratum dolorem lenit, & pus generat: ideóq; inflãmatis vlceribus conuenit. Resina vtendum, terebinthina & lentiscina: cera languidior, resina acrior, confusæ ad suppurandũ valent. Eluantur priùs si quid acrimoniæ cõceperint: molliantur oleo vel butyro, cùm exaruerint. Oesypun veteres in pepticis censuerunt: similem vim habet atq; butyrũ, digerítq; leniter. Lana sordida modica aqua maceratur, tertia pars vini dulcis affunditur, coquũtur omnia, quod superfluit pingue, maturãdis carnibus contusis, colligit Hippocrates. E flore lilij succus exprimitur, suppurationes concoquit, & vuluas mollit, quod mei & syrion veteres appellarunt. Sireon verò melligo è coctis caricis, detergẽdo emolliendóque idoneum est. Decoctũ caricarum lenissimum est, quod maximè coquit ac digerit. In aquæ sextariis sex pinguium caricarũ libræ quinq; decoquendæ, dum sextarij duo reliqui sint: magis maturabis, si inde pista farina triticea, adiecto oleo vel butyro, cataplasma finges: vbi verò digerendũ magis ac refrigerandum, hordacea melior est. Atque omninò caricæ pinguiores coquendo, acriores detergendo atque digerendo magis cõueniunt. Ficus recens digerit & lenit, sed non coquit. Cataplasma è ficu recenti & hordeacea farina in dulci vino coctis lenit & discutit: è carica pingui & triticea oleo iunctis, lenit, coquit, discutit. Ex acri carica & pane deterget, incidit, digerit & contumacia maturat. Eodem modo althææ decocto & vuæ passæ partes fouebis, farinas aut panem incoques: cataplas-

Picatum ceratum.
Resina.
Oesypus.
Syrion.
Sireon.
Decoctum caricarum.
Caricæ, ficus & inde cataplasm.
Ex althæa & vua passa.

Crocus. mata compinges, &, si vis, intinges croco. Crocus maturat, leni astrictione confirmat partes, & poros contrahit. Pinguissimas passas exemptis nucleis per noctem aqua macerabis, postridie coques ad mel-

Melligo vue passæ. liginem. Id in sapa dulci factum magis concoquet

Efficaciora remedia. & leniet, sed aqua potius vtendum, si quid caloris reliquum est. Inueteratis & callosis tumoribus cõueniunt, colla librariorũ quæ sit è farina purissima, viscum aucupatoriũ, styrax pinguis, ladanum, gal-

Thus. banum. Thus in corporibus tẽperatis molle, albũ, pingue, dúmque manditur, minimè friabile. Rhodinum & myrteũ in calidiori & dolenti phlegmone miscerí possunt, vt pix, resina, viscum, colla, & similia, vbi peruicax malum, & platysmata diutiùs hærere necesse est. Miscentur quoque stercus suillũ, columbinum, caprillum, nitrum. Et iam notũ mulierculis remedium, pueri stercus calidum, duris & inflammatis mammis aliísque partibus impositũ. Sed quum aliis remediis vti liceat, iis sordibus abstinendum: quanquã certum experimento est breui tempore concoquere, & in fœditate excrementorum certa auxilia inuenta sunt. Furunculos & pa-

Cataplasma furũculos & parotidas molliens & suppurans. rotidas mollit ac suppurat cataplasma è ficubus, calce, iridis radice vel nitro, atq; omninò, si nitrũ defit, quod iam antè dictum est, sale torrefacto in mollioribus: fæce vini, vel aceti in durioribus vtendum erit. Fæx sit recens, nam celeriter exolescit. Vulgò etiam nota est medela, è cæpis cineribus coctis. In pepticis ponenda est cõfectio è cera & resina, quod

ξηρόκηρον. ῥητινόκηρον appellant. Ex ceræ semuncia, resinæ frictæ sesquuncia, in olei modico liquatis. Aliàs ex æquis omniũ partibus, aut vna ceræ, resinæ duabus

Aliquando etã ceræ ratio & resinæ conuertitur, vt minor sit resinæ quàm ceræ modus. Hoc pepticis miscetur, vt Aniceto celebri medicamẽto veterum. Tetrapharmaco primas tribuit mouendo puri non aspernabilis author Cornelius Celsus. Idẽ remediũ à Græcis suppurãdo vsurpatũ. Constat pice, resina, cera, & adipe: vsus tẽpore, oleo vel butyro subigatur. Pix sit mollior, resina fricta, vel Colophonia, quæ in teneris corporibus oleo molliri potest: cera pinguis, adeps in mollioribus naturis, vel suillus, vel vitulinus: in durioribus, taurinus vel hircinus. E siciore materia cõparatum mollioribus corporibus sarcoticum est: hoc tetrapharmacon Paulus basilicon, quo nomine à Græcis ferè omnibus inscriptũ est. Scribonius emplastrum Aristi nigrum appellauit, & aliud basilicõ descripsit. Tetrapharmaco thus additum facit Macedonicũ, quod & pepticon est. Basilicon minus recentiorum hoc imbecillius, cõmutato adipe in oleum, quantò adeps oleo efficacior est: sic oleum quoque variè commutare licet. Oleo rhodino, myrtino, vel simili tetrapharmacũ durius molliatur, vt corpus & affectus natura exigit. Mirabile hoc ad molliendũ ac suppurandũ. ℞. ceræ, terebinthinæ, medullæ cerui, adipis vituli, anserini, bubuli, butyri recentis, mellis optimi, olei rosarum, myrrh. ana ʒ.1. Myrrha cum melle subigitur, & prunis leniter incoquitur, ex quo reliqua adiecta sedulò miscentur. Al. ℞. picis ʒ.1. ceræ ʒ.3. axungiæ veteris purgatæ ʒ.6. adipis taurini, oesypi ana ʒ.3. resinæ pineæ vel magis piceæ ʒ.5. liquatis omnibus vtitor. Al. ℞. resinæ ʒ.12. ceræ, æruginis rasæ ana ʒ.8. sepi vitulini ʒ.2. aceti, mannæ ana ʒ.1. Manna &

Tetrapharmacum.

Macedonicum.

Mirabile ad suppurãdum & molliendũ.

Viride Andromachi.

ærugo cum aceto liquãtur,& conteruntur: reliqua diſſoluta cõmiſcentur: mollit, coquit, purgat, digerit.

Διὰ γύρεως. Διὰ γύρεως parotidas emolliẽs, & in pus eliquãs. ℞. farinæ piſtrinalis, quæ è molis & piſtrino circũuolitãs parietibus & tabulatis hæret, guttæ ammoniac. ana ℔.1. reſinæ pini, ceræ, adipis porcini ana libras duas, ſucci ſeminis lini quantũ ſufficit: liquatur adeps, cera additur & reſina, farina cõiungitur, ammoniacum ſolutũ vino vel aceto, & lini ſuccus, tranſlatis aliis in mortarium concorporantur. Fermento, & eo quod Διὰ ζύμης inde medici appellant, in contumacibus vitiis veteres vſi ſunt, de quo multa ex Democrito, Meſue, Paulus ſeptimo, & Galenus tertio de compoſitione medicamentorũ κατὰ τόπους. ℞. cœparum & alliorum coctorũ in cinere ana ℔.1. vitellorum numerũ quinarium, radicis lapathi coctæ libr. dimidium, farinæ fœnugræci vncias 3. fermenti ʒ.2. axungiæ ℔.1. fiat corpus: in frigidis & caſsis humoribus cõuenit. Vtuntur quoque diachylo paruo & aliis quæ molliunt. Atque omnino malactica refrigerante oleo, aſtringente pharmaco, viſcida & offarciente materia leniter tẽperata, ſuppurare poſſunt. Tale eſt malagma Damocratis, quod eadem poteſt quę diachylon capite de malacticis deſcriptum, ac præterea cruda, quæque coqui, mutaríque nequeunt, edomat: muſculorum, & membranarum vulnera perſanat, punctis medetur, arthriticis dolorem attemperat, & omnino anodynon eſt. ℞. picis quàm ſicciſsimæ, ceræ, puræ, terebinthinæ, mannæ ana libr.2. thuris probi libram vnam, butyri pinguis ac recentis ſelibram, vel ʒ. 5. Liquabilia funduntur largo igne

Malagma Damocratis.

Διὰ ζύμης.

& aſsiduò, dum non inquinent, verſantur rudes: hic cacabus prunis ſubducitur, manna trita inſpergitur, circumaguntur omnia aſſerculo, poſtremò voluuntur manibus, & reponũtur. In vſu, copioſo & recẽti roſaceo pharmacum diluitur, vt caua carne impleat, inflammationes tẽdonum abigat, & in pus album cruda & rebellia tubercula conuertat. In vlceribus difficillimis, quæ pus nõ reddunt, mirum quàm efficaciter concoquat. Coloris ambigui quod ſequitur. Lithargyri vnciæ tres, olei ricinini vnciæ quatuor, coquuntur vnà dum nõ inquinent: deinde miſcentur ſquámę æris nigri, æruginis, chalcitidis, ana ſcrupuli quatuor: ſed hæc metallica diutiùs fuiſſe trita cõuenit ex aceti acerrimi vnciis duobus. Vſus tempore diluitur ricinino, & in concerpto linteo inſeritur cauo. Atque hæc in præſentia ſufficiãt. Locus oleó dulci, peptico ſucco, aqua moderatè calida, hydrelæo, & aliis foueatur: ſympepticõ medicamentum inducatur, mollis ſtuppa vel lana ſuccida ſuperponatur: omnia decuſſata faſcia colligentur, vt qua parte diuiſa faſcia eſt, conus abſceſſus aduertat, nec affectum locũ opprimas: ſemel in die, vel rariùs, cõmutari debet, niſi vel dolor vrgeat, vel pharmacũ exareſcat. Ita verò formari ſympeptica oportet, vt neque liquidiora diffluãt, neque corpulenta nimis locum opprimãt. Iuſtum corpus eſt ceratomalagmaton & mollium emplaſtrorum, ac quod antè dictũ eſt, ἐγχέχολλα & glutinoſa eſſe melius eſt, vt per ſe, ſine vinculis hæreant: quanquam & emplaſticis lanã ſuccidam, aut mollicula ſplenia ſuperdari, & omnia colligari nihil prohibet, ídque hyeme magis & frigore.

Vtendi formula.

IACOBI HOLLERII STEMPANI, MEDICI PARISIENSIS CELEBERRIMI de Materia Chirurgica

LIBER II.

De aperienda vomica. CAP. I.

VO & quali genere remediorum humor repellatur, quæ medicamẽta trahant & discutiant, molliant, maturent, & pus efficiant, superiore libro, quantum arbitror, satis explicatum est. Ac iam subiiciẽdum nobis, qua ratione vomica exugi pharmacis, aperiri ferro, igne etiam rescindi possit. Tum exponenda materia, quæ sordida repurget, pura impleat, plena denique cicatrice claudat. Et quia ad hoc institutum nostrum pertinet, de glutinantibus auxiliis eodem nobis cõpendio differendum erit. Atque vt hinc initium capiat oratio, quæ suppuratio spõte sua non rumpitur, ferro, igne, vel medicamentis aperienda est. Alioqui serpit sanies, & cuniculos agit, venas, arterias, neruos, & vicina corpora depascitur: hinc etiã atteruntur ossa, & cariem ducunt, liuescit cutis, & in rugas quasi senio marcescens cõtrahitur: ídque metuendum magis in digitis, articulis, partibus corporis, quæ in decliue patent. Sic enim parotides, femorum abscessus in fistulas cauã-

Argumẽtum 1. & 2. libri.

Noxæ à non aperta suppuratione.

tur, & quæ facilè putreſcunt, qualis anus eſt, extremæ partes, & loci genitales. Cúmque ambigat materiæ curſus, quæ videlicet foras intróque conuerti poſſit, prouidendum medico vt in ſuperficiem deriuet: multò magis ſi viſcerum aliquod in propinquo eſt: ſi intus diſperſo puri nulla via ſit, qua excernatur. Alioqui vitam celeriter eripit, aut compreſſum intus putrefaciet partes, quibus inſidebit. Quo fit vt in vomicis, quas ilia collegerunt, ea curādi ratio quæ tentatur ferro, veteri medicinæ probata ſit. Atque decliuem partem, qua ile eſt, iuxta inguina ſecari iuſſit: neque à peritonæo membrana metuit, vt quæ nullo ferè periculo incidatur, & facilè coaleſcat. Nec aliter in vulneribus capitis, vbi contuſum aliquid, fiſſum, fractū, modò ſerra, modò terebra caluariæ partes ad diploën vocatā & menyngen excindimus. Quare etiāſi tumor nōdum ſatis maturuit, ea pericula ferro anteuertenda ſunt, multò magis ſi viruléta materia vomica includitur, vt peſtilente carbunculo & bubone, lue venerea, & aliis generis eiuſdem. Cruda ani tubercula metu fiſtulæ ſecat Hippocrates. Quāquàm animaduertendum, vt ne nimis citò: nunquam enim vis naturæ gratis inferēda eſt, ſed ſemper aliquid beneficij, nihil maleficij proponi debet. In vomica quæ tardiùs erumpit, à ſubiecto oſſe metus eſt: atq; ideo in contuſionibus capitis & anguſtis vulneribus, pericranium in crucem interſecamus, aut ampliori plaga diuidimus. Sed iam aperta vomica, mēbranæ, neruacea corpora, & alia ſemiputria occurrunt, quæ nec intempeſtiuè reſcindenda ſunt, molliter priùs vellicare oportet: at ſi nec ſequūtur, celerius illiqua-

Foras euocāda ſuppuratio.

In vomicis ventris ferro tentata curatio.

Peritonæum.

Vbi oſſa in propinquo ſunt vomicarum.

Cautio in membranis excindendis & neruaceis corporibus vomicarum.

re conuenit, vt vel ſponte ſua excidant, vel nulla vi & leni tractu reuellantur. Atque omninò ſua eſt putredini maturitas, eáque expectanda eſt. Alioqui noua inflãmationis & conuulſionis pericula creari ſolent. Itaque ſemiputria illa molliter cõmouenda ſunt: matura enim facilè concedunt, cruda reſtitãt, doléntque ſi vi maiore pertrahãtur. Iam verò perpetuum non eſt aperire ferro, quod ſuppuratũ eſt, ſed ſi nullum in mora periculum apparet, diaphoreticon remediũ imponendum, quo loco mollior abſceſſus eſt, & digito cedit. Sic enim ſanies exugi poteſt, ídque faciendũ magis, quum alta parte vomicæ non decliui, ſuppuratio ſe colligit. Atque antea pharmaca notata ſunt, quæ pus exhauriant, & poſtea deſcribentur. Neque ignorandum eſt locis aliquot interdum materiã ſubeſſe, quæ ſit puri ſimilis, qualis in atheromate, ſteatomate, meliceride, aliena quędam pituitæ genera: nonnunquã quoque ad oſſa colligitur, eáque diſcutienda, aut facto vulnere expurganda eſt. Eſt cùm ſpiritus flatuoſus ſpeciem puris referat, atque aperientem ferro medicũ eludat, nullo pure, ſed ſolo ſpiritu exeunte. Quòd ſi ferro vel igne ſemel vtendum eſt, prius animaduertere oportet, ne quod vas inſigne, neruus, tẽdo, vinculum, ne quid neruoſum (quales membranæ quædam ſunt, aut potius lati tendines) conuulnerentur. In muſculis fibrarum interſtitia cultello ligneo, vel digito diducenda, ne cum fibris nerui, aut vaſa præcidãtur: ídque magis, quum in profundo ſanies reſedit. Parcendum quibuſdã partibus quæ vegetiùs ſentiunt, & à quibus vis ignis ad principia celeriùs trãſilit. Cauteria & ferramenta periculoſa

Suppuratio non neceſſariò aperienda ferro.

Pituita puri ſimilis.

Animaduertenda in vſu ferri & ignis.

occipitio, temporibus, & vbicunque caluaria mollior est, vbicunque vel exitus neruorum, vel aditus vasorũ est: nec ea ipsa citra periculum oculus sustinet. Ac in palpebra quidẽ transuersum ferrum ducitur. In oculo ne qua vulneretur vena prouidendũ, ne pupilla contingatur, vt inde humor profluat, & cicatrix relinquatur, quæ visum intercipiat. Ex quo in eam partem, qua extima mẽbrana albicat, scalpellum, acus, & alia id genus ducere solẽne est. A vulneratis temporib⁹, & eo loco qui paulò superior est, quáque perreptãt venæ, nerui, arteriæ, hæmorrhagia cõmouetur, & aduersæ partes ferè conuelluntur. In capitis vulneribus animaduertendũ, quã altè vitium descenderit. Pericranium cõtusum discinditur, vt fiat exitus puri: in eodẽ plaga angustior inciditur, dum satis pateat. Quòd si cranij fractura accesserit, curandũ sedulò, vt celeriter suppuret, quod ante vulnus est, vt purũ sit & aridum: ex quo agnoscẽda fracturæ magnitudo: quæ si superficialis est, rasorio scalpro atteri & cephalicis curari debet. Si ad diploën procedit, modò terebra, modò serra superior pars ossis eximenda est: sed ita, vt ne vltrà quàm oportet ferramentum prodeat. Cranio verò vsque ad mẽbranam fracto, omninò excindẽdum os est, verùm sæpiùs reuocato ferrò, & frigida mersо. Etenim iugiter attritũ, incalescit motu, & os elimatũ serra vnà conferuescit. Ac video placuisse multis aliquid ossis relinqui, nec totũ semel excindi, quódq; reliquũ sit, pharmaco siccari. Sic enim alimenti inopia exaresсit, vt vel spõte sua excidat, vel leniter motũ statim sequatur. Deinde ea ratione periculum declinatur, quod accidat, si altiùs permeãte

In oculis.

In temporibus.

In capite.

In caluaria fracta.

ferro membrana vulneretur. Atq; omninò in cranij fracturis, vbi ſerra, modiolis, cycliſcis, terebellis via puri fit, craſſiori parti oſsis ferramenti acies configi debet, & à futuris, fiſſuris, neruorum radicibus & vaſorum cuniculis, poſtremò quoque molliore oſſe, duriore fracto, & tẽporibus declinãda vis eſt.

In collo. In ſtrumis & colli abſceſsibus à carotide arteria, vena ſphagitide, vocali neruo abſtinendum: illinc hæmorrhagia, quam ægrè ſupprimas: hinc vel omnino mutus, vel certè ſemimutus homo relinquitur. Ex quo (opinor) ceruici omninò parcere quidam è veteribus maluerunt. Adde quòd in totum collum neruorum propagines à ſpina diſperguntur, quas

In humero. nõ niſi periculoſè vulneras. Exteriore parte humeri

In thorace. tendo eſt, qui ignem ferrúmq; non ſuſtinet. In empyicis & deploratis pleuriticis ſcalprum & cauteriũ inferiore parte meſopleurij collocamus, quia videlicet ſuperiore vena, arteria, neruus eſt. Hippocrates, qua parte exauditur materiæ ſtrepitus. Alij ſcabriorem cutem & priùs coloratam ad ſectionẽ annotant. Nonnulli vbi minus carnis eſt. Paulus inter quartam & tertiam coſtam: inter quintam & ſextam Leonides: multi inter quartam & quintã aperiũt, metu diaphragmatis. Sed aliis thorax breuior, aliis longior eſt. Sunt qui internam membranam cõmouerent, vt pus effluat. Alij ne attingendũ putant: quia ſic effluxione ſpiritus ægri intereant, aut inſanabiles fiſtulas trahant: vtríque ſe confirmant authore Hippocrate. Per ſterna, nerui, vaſáque decurrunt: ideóque in vomicis quæ illic coëant, ad la-

In ventre. tera chirurgia vertenda eſt. In collectionibus ventris, quæ inter peritonæum & inteſtina latent, ſine

ex iecore, siue ex alia parte diffusæ sint, Erasistrato primùm, deinde aliis medicis placuit detrahi pus sectis inguinum locis, vbi videlicet ilia terminantur: incisa etiam peritonæi membrana, vt quæ sine periculo diuidatur, & facilè cicatricem claudat. Idque confirmant, quod in hydropum paracēteſi & chirurgia ramicis inteſtinalis nullo ægri periculo ea sanescat. Sed hoc tentandum magis vbi desperamus, vr ne naturæ possit intrò pus effusum, vel per vrinas, vel per inteſtina transmittere, id quod integris viribus naturæ aliquando quasi miraculo cōtingere certum est. Hydropicos temerè incidi corrupto hepate rectè scripsit Erasistratus. Et in colo suppurantia tubercula, eodem modo supra inguina aperta via, perpurgantur. In extremis ilibus, quà in sumen vertunt & aqualiculum, multi sunt tendines, multa vasa coëunt, ex quo hac parte manus sedulò temperanda est. Videndúmque ne vel laxetur vel disrumpatur is meatus, qui à peritonæo ad testiculos procedit, vnde hernia moueatur. Inuritur carnosus podex, & ferrum sustinet: non ita quod illic neruaceum est. Eadem ratio in genitalibus seruari debet: vbi ab arteriis cauendum, quæ illic plurimæ coëunt, hiántq; maioribus clausulis: nam inde hæmorrhagiæ non ita facilè supprimuntur. Sub natibus neruus est, qui si iuxta suppurationem præciditur, aut nudatus violatur frigore, subiectum crus stupidum relinquit. Idem animaduertēdum in vomicis relinquarum partium, ne nudi maneant nerui, & frigore contrahantur. Hinc enim stupor & conuulsio fieri cōsueuit. In perinæi tumoribus. qui inciduntur, & calculis summopere cauendum, ne-

In ilibus.

Genitalia.

Sub natibus.

Cautio ne nudi nerui refrigerētur.

In perinæo.

quid intus vulneres, quod postea ægerrimè glutinetur, quáque summo pudore & molestia excrementa diffluant. Itaque vbi fistula medium cuniculum agit inter intestinum & ceruicem vesicæ, fistulam medicamentis quidem exedit: ferro attingi vetat Hippocrates. Sed fit aliquando non modò hac parte, sed aliis, vt neque medicamenta iniicias, quia profundior & obliquior fistula est: neque ferro diuidas, quia altiùs descendit, quia obiter incurrũt vasa magna & nerui, qui certè casus desperationis etiam putandus est. Ac breuiter vbi maior pars est, quæ auferri postulat, & ad partes veniendum, quæ non nisi certo periculo violentur, abstinẽdum ferro est. In quibus autem aperire licet, magna sectio vitari debet: quia inde cicatrix turpior, pars imbecillior, & ad motum ineptior relinquitur. In buboni-

In bubonibus.

bus venæ sunt & nerui, quæ glandibus innituntur, ideóque si quando inurendi loci consilium est, apprehendenda cutis, & à glandibus separanda priùs est. Sectio verò oblonga angusta trãsuersim ducenda est. In vulneribus quæ ferro fiunt, quacũq; parte eiusdem generis glandulæ sunt, eadem ratio seruari debet. In articulis perpetuò suspectus ferri & cauteriorum vsus est: quibus necessariò vtẽdum sit, ea parte quidem imprimetur vis, quæ magis carnosa est, quæq; neruos articulis, & tendines longiùs relinquit. Ex quo ischiadicis inferiori parte quàm malum est, ignem adhibemus. In genu, lato illi tendini parcendum est. Is ex duobus maximis musculis femoris obneruatus patellam capit, alligátq; vicinis ossibus: qui si vel ferro, vel igne violetur, efficit vt neque sursum trahatur membrum, neque exten-

In glãdulis.

In articulis.

In ischio.

In genu.

Latus tendo genu.

datur, & grauia conuulsionis pericula creare solet. *In carpis.* In carpis multiplices tendines, quasi annulo colligantur: atque hinc tota ferè extrema manus neruacea est: eáque interiore parte lato tendine contegitur: extremis digitis, quáq; radices vnguium positæ sunt, acriter sentit: ideóq; hac tota parte admodum *In extremis membris.* suspecta tum ferramenta, tum cauteria sunt: in toto extremo pede eadem ratio seruari debet. Quo fit, vt in clauis, hoc est, tuberculis duris, clauorum ca- *Clauí.* piti similibus, qui ferè summis digitis manuũ, calcaneis pedum & plantis enascuntur, aliis potius vtendum auxiliis, quàm ferro vel igni veteres existimârint. In his omnibus anatomica disciplina opus est: in qua quicunq; fuerit exercitatus, ea omnia pericula facilè declinet. Contrà verò sæpenumerò aberret, necesse est. Rursus aliud è situ consilium ca- *E situ.* pere oportet. Quædã enim vomicæ in superficiem eminent, quæ ferè sine periculo inciduntur, vitatis scilicet neruis, maioribus venis & arteriis: quædam in alto latent, vt pulmone, renibus, cauis hepatis, œ- *In profundis vomicis.* sophago, interiore diaphragmate, ventre, intestino, nisi quâ parte in anum desinit, posterioribus partibus veficæ, & vteri, altiore cerebro. In his itaq; suppurationibus nullus ferro locus est, neque tractantur cauterio, nisi hoc aduersæ parti, quæ foris est, quæque familiaritate aliqua cõsentit, imprimatur. Tantùm hoc vnum reliquũ est, vt modicè acribus modò in potu datis, modò linctis, aliàs infusis disrumpantur. Quale hoc est, tussilago mediocriter a- *Tussilago.* cris est, quæ citra molestiam thoracis collectiones *In iis quæ ex alto se proferunt.* rumpere credita est. At verò in internis suppurationibus quædã foras se proferunt, quales sunt in gib-

In quibus à vicinis metus est.

bis iecoris, lienis, ventris, vesicæ collo, & parte sub pubem eminente, peritonæo, colo, vtero. Sed quæ in vtero & vesica suppurationes coierunt, saneſcũt ægriùs: aliæ faciliùs percurantur. Sunt præter hæc genera tum abscessus, tum tubercula quæ non ita latent, sed ad quæ via anguſtior periculum aliquod denunciet, ne quum ad partem ægram cauterium dirigitur, violet obiter quod sanum est: qualia sunt in ore, profundis naribus, inteſtino recto, & eo sinu, qui pudoris est. Qua in re vel sutilis fistula more veterum, vel calamus scriptorius habendus est, aut inanis canaliculus, per quem cauterium ad vomicam & partem ægram transuehatur. At si quid in profundo rescindendum ferro, lentè quidẽ & perpetuo oculo ducenti culter dirigendus est. Id quod in strumis, cancrorum radicibus, varicibus, & vbi pus altius desedit, facere oportet. Primùm ergo cutis in crucem secanda est, nudanda caro, si quid vasorum aut nerui cultro occurrit, idipsum digito, ligneo vel osseo veruculo superandum, distinctis fibris, nec ita momentaneis membranis, quibus illa inter se coniugantur. Idque sedulò faciendum, donec secando ad eum locum perueneris, in quo vel colluuies latet, vel conditum est, quod eximi debet. Atque dum hæc fiunt, præsto adesse oportet medicamenta, linamenta, fascias, reliquáq; omnia, quæcunque ad hæmorrhagias facere videãtur, vt si nec opinanti sanguis è vena vel arteria profluxerit, habeas ad manum quod in præsentia opituletur. Itaque quo iam tempore omnia tuta sunt, & locus æger nudatus est, opportune parti gladiolum infiges, & vomicam repurgabis, aut perãputabis quod

Vbi in profundo rescindendum aliquid.

Cautio.

eximi

eximi oportet. Videndum quoque in configendis vomicis, vt quantùm oporteat culter descẽdat: profundius vulnus hæmorrhagias commouet: superficiale sæpenumerò frustra est. Eodem modo cauteria in superficiem transcurrunt, leniter insident, aut altiùs imprimuntur. Et hæc quidẽ in molliori corpore, molliora, qualia è subere, spongia, & quibusdam radicibus confingi possunt. In metallicis, aureum æneo & ferro clementius est. Sed de his alio loco pluribus. Rectum verò an transuersum, vel obliquum vulnus esse debeat, figura partium, flexus, rugæ, fibræ primùm quidem indicant, deinde consilium iuuãt subiecta vasa & corpora. In collo qua parte eunt vena, arteria & neruus, rectum transuerso præferunt. In fronte, palpebris & vbicunque transuersò ducuntur rugæ, transuerso quoque ferramentum duci maluerunt, ne contractis rugis vulnera replicentur. Quibusdam tamẽ in fronte recta vulnera placuerunt magis, vbi nec ita profunda, nec punctim infligenda sunt, ne quæ à periostio membrana subest, conuulneretur. In inguinibus è flexu transuerso ducitur duplex, interim angustum & oblongum in myrti folium. In ventre nisi prohibeat flexus & rugæ, vt sunt fibræ musculorum: eodem modo in reliquis: eáq; parte infigenda plaga est, cui in motu & corporis flexu, externa corpora minùs occurrant, interiore brachio & crure potiùs, quàm exteriore, & longiùs ab articulis. Simplex vulnus aliquando sufficit, decliui parte, duplici aliquando & trigono opus est, cuius vertex altior, basis inferior describatur. Eadẽ ratione in lunatis vulneribus, sursum cornua existant, deorsum

Profunditas vulneris.

Cauteriorum materia.

Figura vulneris.

In collo.

In fronte & rugosis partibus.

In bubonibus.

Cui parti infligitur ferrum.

Simplex an multiplex vulnus.

alueus abducatur. Atque omninò scalpellus ea parte configatur, quæ mollior est, quæ digitis succumbit, vbi fastigium erigit, qua denique sanies commodiùs expurgetur. ἐπόρρυσιν appellant ἀπόρρυσιν & exanitionem, vel (vt alij) exaniationem: in qua ἁπλοῦν ἀπλοῦς est, & ἔκρισις, ἀντιδιαίρεσις & κατανυσία. Nam vbi proclinata parte foramen est, facilè purgatur sordes: vbi verò in sublimi, ea restitare solet, deorsum subsidet, tandémque sinuat, siquidem vomicosa pars nequeat pro arbitrio commutari. Quale est in trunco corporis, ac ferè capite & parotidibus. In manu & crure etiam si os vlceris altiùs positum est, poterit tamen ita inclinari, vt sanies liberè excurrat: túmq; manus quidem è mitella suspẽdi debet, vt carpus gibbero sit altior. Crus autem puluino innitatur, sublato genu, & decliui in coxam femore: in brachio & tibia non ita libera est conuersio: vtrúmque membrum ea ratione collocandum, in qua diutiùs sine dolore permaneat. At si cui parti id denegatum est, nec ea potest pro libidine conuerti, aduersæ parti & decliui vulnus inferendum, quod κατανυσίαν vel ἀντιδιαίρεσιν appellant. In aliis quoque manu & crure quæ cõmodè inuerti possunt, quũ sinus lõgior, cuniculosum vlcus, sordes vberior, etiã aduersæ parti lanceola immittitur, vt duplici exitu dato, vitiũ celerius expurgetur. Adde quòd ea ratione liquida medicamenta, quibus in id genus vlceribus ferè opus est, faciliùs infunduntur. Et quum ab ore vlceris ad fundũ ducto gladiolo tota cauitas detegitur, vt in fistulis: & vbi suppressis arteriis gangræna metuitur: vbi denique nulla alia via sanies satis expurgatur. Non-

ἐπόρρυσις. ἐπιδιαίρεσις. ἀντιδιαίρεσις.

Duplex exitus puri.

nunquam anguſtius orificium ferro ampliatur, aut quod amplum quidem, ſed rotundum aucto vulnere in longum, aut aliter deformatur. Sed hoc nō tam purgando, quàm glutinando fit. Quibuſdam locis plurimæ concurrunt arteriæ: plurima vitalis ſpiritus materia eſt: hîc paruo vulnere contentus eris: ne confertim ſemélque erumpente ſanie, ſimul magna vis ſpiritus diffluat, vnde animi deliquia, & nec opinatæ mortes conſequātur. Eſt cum adpreſſa manu fundo vlceris, & ita ad orificium adducta, interior ſordes excluditur. Faſciis quoque alligatis, aſtrictis, id efficitur. Aliquando in latera materiæ curſus deflectitur nouo facto vlcere, vt inde pars nobilior, in quam vitium decurrat, liberetur. Quibuſdam èvomica ſuperiore per anguſtias quaſdam ſanies deorſum illabitur, & nouam vomicam gignit, qua aperta ſuperior faciliùs percuratur. Vitioſo dente, & inde gingiua puruléta, tumor ſub mento colligitur: contuſa atque inde ſanioſa maxilla ſuperiore, labrum ſuperius interiore parte purulentū euadit. Hæc atque alia id genus medico obſeruanda ſunt, ne priùs inferiorem ſinum claudat, quàm ſuperior fuerit percuratus. Ac temporis ratio quædam eſt, in quo vomicæ recludātur. In quibus morbis nullus dies vrget, tutius eſt vere, deinde autumno & æſtate, aut certè calore facto nondum ortis frigoribus. Atque hæc temporis ratio multò magis ſeruari debet, quò magis neceſſaria pars eſt quæ tractatur, & maiori periculo ſubiecta eſt, maiórque plaga facienda eſt. Eodem modo matutino magis & proclinato ſole, quàm meridie, quàm feruente cœlo, quàm denique nimiùm progreſſa nocte. Et

Quo tempore aperiendæ vomicæ.

hæc quidem de ferro & cauteriis in aperiendis vomicis breuiter dicta sint. Reliquũ est vt eodem compendio de medicamentis, quæ aperiunt, dicamus: postremò addamus quæ sine ferro & vulnere pus exhauriant. Atque vtróque genere, hoc etiam magis vtẽdum est, quia mollior æger est, quàm qui vel ferrum, vel cauterium sustineat: quia eo loco sanies consedit, è quo, etiam si aperias, non facilè effluat. Et medicamenta quæ aperiunt, cauteria quædam sunt, naturâ certè caustica: ideóque à quibusdã veterum cauteria frigida vocata, à recentioribus potentialia. Cauteria quidem, quòd reuera vrant: frigida vt ad ferrum, & similia, quæ rutilẽt igne, comparata. Neque tamen sic vrunt, vt quæ caustica & septica posteà describentur, nisi quædam fortasse, quæ diutiùs insistant. Theriaca igitur vomicas aperit: vrticæ semẽ è vino tritum frangit, purgat, incarnat, cicatrice tegit. Cauliũ radices vstæ, tritæ & veteri axungia captæ. Eodem modo radices cannæ, ostreorum testæ crematæ, adeps ranarũ viridium, quæ versantur in arboribus, lac ficulneũ, tithymallorum succus, puluis è capitibus muscarũ & lacertarum, puluis cãtharidum, erinaceorum coriũ cum pinnis vstum, batrachium, caninum stercus album, muscerda, arida vini fæx & aceti, magis etiam quæ crematæ fuerit, calx viua in sapone, vocatum sublimatũ in axungia: trita illa visco quercino, terebinthina, larigna, abietina, sapone, butyro, œsypo, melligine anacardina, hermodactylorum succo, excipi debent. Ac plura capite de pyroticis. Sed hęc ita insistere oportet, vt aperiant, nec crustam ducant: aut si sic, ea molliter detrahẽda est. Mistum remedium

Medicamenta quæ aperiunt.

Frigida cauteria.

Quæ aperiant.

Quibus excipienda quæ aperiant.

Mistum remedium.

est,fæcis cremata vini vel aceti ʒ.2 fimi columbini, propoleos satis torrefacti, æruginis ana ʒ.3. aquæ marinæ, vel in qua subduplum sal illiquauerit. ʒ. 1. olei antiqui, vel feruefacti ʒ. 2. ærugo cum sale & fæce trita, aquæ & oleo commiscetur: coquuntur ea fictili causa, puro carbone, dum tota exhalet aqua: ex quo propolis mollita priùs imponitur: auferuntur igne: vbi paululum refrixerint, columbi fimus inspergitur: pusilla plagula & oblonga efformatur, eáque medicamento inducitur, & conuenienter adaptatur: tum amplius splenium superdatur, quod leniente simul & coquente pharmaco illitum esse oporteat. Al. ℞. fimi columbini, nitri ana ʒ.4. caric. 7. quibus arida trita commiscetо, ac bene pista inducito, vt priùs. Quòd si durius videbitur, purgata axungia & melle temperato. Arrhenico, sandaracha, puluere angelico vel mercurio vocato & sublimato prudenter vtendum est, vt habeatur ratio corporum & vomicarum. Nec enim placuit veteribus Medicis (quod iam cõsuetudine inualuit) grauiùs cruciari ægros. Nec in his solùm, sed in iis etiam, quæ tantùm pus exorbeant, non aperiãt, ita cauisse ægris certum est. Veriti ergò illi ne quæ discuterent acriùs, dolorem vnà commouerent, bis in die detrahi medicamenta voluerunt, bis fomentis vti, quæ dolorem remitterẽt. Ac iam discussa famei parte, semel tollere remedium, semel fouere tãtùm permiserunt. Postremò non reuelli, sed contineri, dum tota materia exhausta esset, vtile iudicarunt. Neque priùs hoc vtendũ genere remediorũ, quàm æstus vomicæ & phlegmonæ quieuerint. In vsu, superponitur folium vel malagma, quod leniat, aut

Non cruciãdi ægri.

Clementior curatio veterum.

ſplenium delibutum pharmaco, quod doloré prohibeat. Quantum vulnus eſſe velis, tantum ſplenium aut plagulam conſtituas, quod pharmacum vulnerarium excipiat. A maiore vena, arteria, neruo abſtinendum, neque diutiùs reliquendum loco medicamentum. Laxanda priùs cutis eſt, & tenuitas parium comparanda pharmaco. Sic enim cruciabit minùs, & celeriùs efficiet. Ac rurſus facto vulnere ſolatium parti afferendum, fouendúmque remediis, quæ temperent. Quòd ſi adhibito pharmaco vulnus ſit, neque doloris ſenſus cõmouetur, iam ſyderatæ & emortuæ partis indicium eſt. Neq; iam aliud reliquum eſt, quàm vt vel depaſcaris igne, vel exciſorio ſcalpro peramptures. In aliis auſterior noſtrorum hominum, quàm veterũ medicorum, cura eſt, dum alligatis cauſticis crudeliùs excruciant ægros: ſed fortaſſe dicant, quod olim Epicurus, doloris grauis ſolatium eſſe, quum is breuis eſt. In alio genere remediorum quæ ſaniem exugunt, ſapo eſt illitus, tum per ſe, tum in diſcutiente oleo ſolutus. Quod ſequitur, peculiariter conuenit abſceſſibus genuum & articulorum: exprimit enim pus, nec incidit. Idem etiam glutinat. ℔. recrementi plumbi ℔. i. teritur, & in ſeſquilibra olei veteris coquitur ad craſſitudinem mellis: ſubductis igne, terebinthinæ ℔. i. commiſcetur: coquuntur omnia placido igne, atque vniuntur. Al. ℔. litharg. ceruſæ, ſalis ana ʒ. 3. olei veteris ʒ. 10. trita illa ex oleo coquuntur olla, & aſſiduè commouentur: quum non inquinant, in mortarium traducta contunduntur, & vſui ſunt Ex lythargyro, ſale, terebinthina & oleo veteri, multa comparata reperias, quibus acria

Deſperata vomica.

Quæ ſaniem exugunt.

trita reſperguntur, ærugo, fæx, calx, vitrioli genera, ſquama, lapis calaminaris, & ſimilia. Facit hoc ad ſtrumas, parotidas, ganglia, mammarum abſceſſus, elicítque, laxata cute, quicquid puris intus conditum eſt. ℔. ceræ, nitri, terebinth. olei veteris ana ℔. i. aquæ, vel (vt Andromachus) lixiuij ſiculnei ʒ. io. liquatis aliis nitrum, vel aliquid tale inſpergitur ſolutum aqua vel lixiuio: miſcentur omnia, circumaguntur aſſiduè, ne quid efferueſcat. Plura iam antè, vt capite de reſoluentibus, & 6. de compoſitione pharm. κτ' γένη.

De purgantibus medicamentis. CAP. 2.

Sequitur vt purges. Etenim omne vlcus ſordidum ſedulò purgandũ eſt. Quod ſi dehiſcit foras, neque fiſtuloſum eſt, molli tomento vel linteo tum ſinum ipſum, tum labra vlceris perpurgabis: deinde medicamẽris cauum implebis, dum rubens, ac nimiùm neque ſiccum, neq; humidũ vlcus extiterit. Medicamẽta in concerpto linamento ferè imponuntur, quanquàm aliquãdo puluiſculis cauum inſpergitur, hócque præcipuè, quum humidius eſt. Contra verò areſcenti vitio, dolenti & inflammato liquidiora conueniunt. In media conditione ſatis corpulenta pharmaca inſeruntur. Quòd ſi non ita expoſitum vitium eſt, ſed intus latet, difficilis omninò cura eſt. Et ſi quidem capite includitur, neque per aures, nares aut aliter ſordes effluit, modiolo, cycliſco, vel terebella patefacere viam oportet. In extremis naribus quà meatus in os pertinet, ſpecilli nucleo, vel fiſtulis medicamentum induci debet. Alioqui aperto ore per palatum via ad vlcus quærenda eſt. Nec alia ſerua-

Ratio purgandi.

Conſiſtentia medicamentorum ratione vlcerum.

In capite.

In naribus.

In ore. tur ratio in oris vlceribus, quæ non ita patet. Ad
In thorace. thoracem vnica ferè via est ab ore per asperam arteriam, nisi vulneris orificium in superficiem veniat. Hîc pyulcis, collyriis, fuctu, suppuratio exorberi potest: iisdémque machinis vel melicratum, vel aliquid generis eiusdem inferri debet. Insufflantur pulueres per corniculum & arundinem, qui præsenti vitio conueniant. Ad ventriculum & intestina
In vētre gula & primis intestinis. prima per gulam aditus est: at quæ gulam purgent, lenta, tenacíque materia illigari conuenit, vt obiter
Crassius intestinum. inhæreant. Intestinum crassius detergente materia in clysteribus expurgabis. In vesicam fistula argentea, qua calculi tentantur, primùm immittitur: quæ, vt locus patitur, amplius cauo pateat: in cauum clyster vesicarius introducitur, exprimitúrque, vt liquor per canalem fistulæ ad vesicam vsq; perfluat: Rectis enim fistulis iectis, ferè refluit atque differtur. Iam verò medicamenta purgantia (quæ καθαρτικὰ appellant) modicè tergeant & siccēt: detergenda sordes, quæ corruptela corporis concrescit, & reliquiis alimenti colligitur. Exiccanda
Qualia esse debeant καθάρτικὰ. sanies, humidúmque recrementum, quod stata naturæ lege ab alimento partis reliquum fit, & aliunde illabitur. Ρυπτικὰ peculiariter appellant ἀφαιρετικὰ τοῦ ῥύπου, quibus vis detergendæ sordis
ῥυπτικὰ, Quæ vitãda. data est. Hac parte vitanda sunt quæ adstringant, vnde sordes pertinaciùs inhærent: quæ laxent, vnde robur partium elangueſcat: aria, quæ colluuie sordium cauum impleant. Sale & eadem materia
Sale & similibus quare abstinẽdum. ideo abstinendum, quia vt detergeat, adstringit tamen, sordes impingit, & vellica. Hæc autem ita audire necesse est, vt ad purgandi rationem omnia

referantur. Nam ſi ſerpit vlcus, ſi putredo eſt, quæ vicina depaſcitur, ſi quid occalluit, ſi quid influit & phlegmone eſt, medicamentum ita comparandũ, vt ex iis quæ laxent, reprimant, mordeant, quæque detergeant, tam multis ſemel caſibus medeatur. Sed omninò in purgando vlcere, prima quidem ratio totius corporis haberi debet, quia vel incolume, vel plethoricon, vel cacochymon eſt: deinde peculiaris natura partis requirenda eſt: quia humida ea, aut ſicca, acri vel ſtupido ſenſu prædita eſt. Poſtremò animaduertẽdum, nunquid alieni vitij vt calli, rheumatis, phlegmones, doloris, vitioſi ſucci, putredinis, aut aliquid generis eiuſdem vlceratæ parti aduenerit. Itaque vt ea ſunt omnia & ſordes vlcerũ, ita qualitas remediorũ diſtingui debet. Adde quòd vel recens, vel inueteratum malum eſt. Molli corpori, recenti malo, nimiùm neque ſordido, neque humido, parti præterea ſenſus acrioris, leniora remedia conueniunt: multò magis ſi in vitioſis ſuccis æger eſt. In contraria conditione, cõtrariis auxiliis locus eſt. Quòd ſi pars aliqua tumoris maturuit, & pus reddit, alia verò etiamdum cruda eſt, huic quæ concoquant, purulentæ quæ repurgent, imperabis. Eadem ratione ſi quid durius, malactica: ſi quid inflammatum, lenientia ſuis quæque locis accommodabis: alioqui pharmacum è multis temperabis, quod iis omnibus querelis ſatis eſſe poſsit, qualia ſunt Græcorum πολύχρηςα. In purgando plurimùm valet recta abluendi ratio, de qua breuiter nobis dicendũ eſt. Vbi ergò molliore flocco tum ſinum ipſum, tum labra exterſeris, ſi præterea conuenienter abluas, magnopere cura-

De ratione abluendi vlceris.

tionem adiuuabis: vt ad reliqua per se natura interdum sufficiat. Itaque si sanies acris est, sero: si copiosa sordes, melicrato: si multa simul & acris est, sero, in quo sacchari octuplum, vel tãtundem mellis diffusum sit. Cúmque cœperit cauum esse purius, œnomelite: pòst etiam vino è dulci austeriusculo vtendum erit. In fœtido sinu, putri & cruento oxycratum conuenit. Acetum, oxymeli, œnomeli, dilutum marrubij, absynth. aloës, myrrh. pauculo conditum melle, putredines efficaciter iuuãt, & nomas cohibent. Nomæ sunt vlcera quæ in ambitum partes arrodunt, depascuntur, ac præterea putrilaginosa sunt. Eidem medetur malo marina aqua, vel in qua subduplum salem illiquaueris. Vrina quoque veteri exemplo, & quotidiano vsu ad eam rem laudata est. Rustico è neglecto vlcere digitus in pede computruerat: is Galeni cõsilio, concerpto linamento vlcus impleuit, conuenienter alligauit, & quoties incessit meiendi cupiditas, propria vrina perluit, atque ita persanatus est. Quod exemplum retineri potest in pudendis, & aliis partibus corporis, quas sine pudore perminxeris. Vrina sit non quæuis, sed cuique propria: nec hæc quidem cruda & aquosa, sed suo diluta sero, & iusta bile colorata. Salsugo piscium eodem authore cõmendatur. Sed hæc leniter adstringit: at putridum vlcus fæculenta sorde plerúnque impingitur: videndúmq; ne astrictione sordes illa crassior magis inhæreat. Ex quo putridis adhibenda præcipiunt, quę tergeant, discutiant, tenuent, aliquando etiam quæ repellant, quæque adstringendo siccent, vbi tenuis est sanies, & fluxio infestat. Fraxini

Contra putredines.

Noma.

Vrina.

Historia.

Salsugo piscium.

Ad putrida.

Fraxinus.

folia molliuſcula coquuntur aqua, vnde cancroſa eluantur. Sic enim lenies, ſiccabis, abſterges & diſcuties. Lixiuium deterget, ſiccat, tenuat, digerit. *Lixiuium.* Itaque in craſſa ſorde & putredine, magnus lixiuij vſus. Paretur è materia quæ detergeat, ſiccet, incidat, diſcutiat, & ſi efferatur malum, ea etiam quæ acrimonia mordeat, quale ſaponarium. *Sapo.* Saponem veteres confecerunt ex ſeuo caprillo, hircino, veruecino, bubulo, & lixiuio cum calce: qui acriter relaxet, ſordes expurget, detergeat, ſiccet ſimiliter nitro. E cinere fagino & ſeuo alij conficiunt. Quidam è calce, ſale, oleo & ſeuo interim permixtis aromatibus. Iſque modò liquidior, modò ſolidior, comparari poteſt. Atque omninò inde lixiuium expurgandis ſordibus putridorum vlcerum idoneum eſt. Eodem modo è tithymalis, dracontio, fico, bryonia, batrachio, oſtreorum & metallorum acrium cineribus. *Materia lixiuiorum.* Vtuntur etiã capitello, quod capite de pyroticis deſcribitur. Vrina ergò & iis lixiuij generibus vtendum erit in putridis, fluxis, humentibus, & malignis vlceribus: tum etiam œnomelite, in quod cinerẽ calchanthi, vel cremati vitrioli reſperſeris. In eundem vſum cinere caricarum liquida puluerantur: nec improbandum ligni ſancti remedium. Alij œnoſtagma probant, quia *Oenoſtagma.* ſiccat & putredinem prohibet, magis etiam ſi tantillum cremati mellis acceſſerit. Nam vbi in multo humore vlcus eſt, crematũ mel, aut è meliteis vaſis *Mel.* deterſum & aridum magis conuenit. Ac dum crematur, aloë, myrrha, centaurij puluis, inſpergi poteſt, quoniã tẽpore ſummouetur igne. Idem ſucco marrubij, plantaginis, abſynthij, apij & ſimilium

aptè perfunditur: ſic enim cancros, gangrænas, putredines, facilè prohibet. Vulgus ſenicula, bugla, cẽtaurio & plantagine, plurimùm vtitur in melle, vt cum hoc ſuccus ex herbis preſſus percoquatur. Neque turpe eſt per vulgus & aniculas profeciſſe. Nõ enim puduit maiores noſtros in multis remediis brutorũ diſcipulos ſeſe profiteri: ſed acceptis è vulgo remediis adhibenda ratio & rectus vſus, in quo ſumma artis poſita eſt. In nomis, phagedænis, Chironiis & omnino malignis vlceribꝰ, veteres vſi ſunt iis, quæ & detergeant & adſtringant, ſed hæc rectè diluas, vt liquida infundãtur. Aqua aluminoſa, vel in qua malicoriũ, myrrha, balauſtia, cæteráque eiuſmodi coxerint, id genus vlceribus accommodanda ſunt. Ægyptiaca in liquidis diſſoluuntur, aliáque id genus. Verùm matutino meliùs adhibentur, tũ quæ conſtringant, tum quæ mordeant, quo iam tẽpore difflauit corpus, ne adſtrictione excrementa cohibeantur, & acrimonia pertrahãtur in vlcus. Præſtabit quopue detergente materia priùs expurgare, q̃ aſtringentia inſtituas. Lixiuium è calce ſæpiùs elota terget & ſiccat, nec ſine re laudatum eſt. In calloſis, ægrè cohærẽtibus, cuniculoſis, nimiùm ſordidis, ex cinere ficus, tithymali, aliiſque id genus lixiuium fit, quo ſinus quotidiè perfundantur. Aqua è larigna, terebinthina, reſinis ferè omnibus extillata, tergendo idonea eſt: lixiuium ex oliuæ nucleo, canceroſa tollit. Succo abſynthij ſiccabis, exterges, aſtringes, & roborabis. Melicrati & eorum quæ mel, vel ſaccharum recipiunt, modus eſt, vt ſit decupla, octupla, ſexcupla, aqua. Eo dilutiore vtẽdum erit, quò ſinus putior: acriore, quò ſordidior. In vlcere ſatis expo-

Vtẽdum vulgi remediis adhibita ratione.

In nomis & malignis vlceribus quibus vſi ſint veteres remediis.

In calloſis.

Ad canceroſa.

Abſynthij ſuccus.

Melicratum & ſimilia.

Quomodo vtendum catharticis.

sito, linteolum priùs pharmaco insuccandum, leuiter exprimendum, insinuãdum cauo. In humidiore exactissimè triti puluisculi resperguntur. In siccíore, & quod sorde offarctũ est, diuulsa linaměta, vel sine his pharmaca mollia imponuntur: ex quo bene carminato vellere os vlceris obstipandum est: deinde superdanda mollis spongia, vel complicata linteola, vel denique quod patria lingua, & iã vulgari Cotton appellatur, vt inde tota vlceris regio cõprehendatur. Atque hæc omnia vino inculcabis, & expressa superpones: postremò artificiosè colligabis. Omninò tamen cauendum erit, ne quid durius, grauius, asperius, vlceri incumbat. In fistulis & altioribus lacunis, quod superdatur spleniũ, in decussem vel crucẽ discinditur, vt sit quà sanies effluat, atq; ea parte diuidi melius est, qua os vlceris in decliui tangit. Poterit etiam linoxylon molle obduci splenio, qua parte diuisum est, ne sanies molestè diffluat, & subiecta corpora inquinet, sed cõbibatur. Omnia commodè obliganda sunt, vel vt cõtineas, vel etiam vt reprimas. Accidit aliquãdo vt longior turunda extrema parte neruum aut dolentem particulam attingat, atque exasperet. Quare ea decurtanda est, & ima parte intingẽda remedio, quod & lentum sit & leniat, reliqua verò detergente auxilio illini debet: quæ si parum etiã videatur, quia non penetrat in alueum quà vlcus desinit, iniectis liquidis medicamentis sufficiendum erit, quod deesse videatur. Postea verò quàm tempus redierit, in quo vincula soluãtur, atque reuellantur indita medicamenta, recognoscendum fideliter, quanta qualísq; sordes priùs fuerit: quãta, qualísque in præsentia sit.

Nam ſi iã minor & cocta appareat, bene eſt. Optimè verò, ſi purum vlcus eſt, & iam aliquid laudãdæ carnis ſuccreuit. At ſi ſolito magis ſordeſcit, & nihilominus crudum eſt, diſtinguendum hoc modo. Nam ſi cauitas maior, nouus calor, rubor & dolor, adfuerint, id acriori medicamento attribues. Temperabis ergò cerato roſaceo, ſi maior calor: ſi verò flaccidũ vlcus & humidum, myrtino. Quòd ſi nihil horum extiterit, non calor, rubor, dolor, ſed tãtùm ſordes vberior prouenerit, imbecillius eſt pharmacum, quod adiecto melle exacues. Sed aliunde humor interdũ affluit, vt in rheumaticis vlceribus appellatis: nonnunquam in largiore cibo & potu peccatũ eſt, quibus mederi prius neceſſe eſt, quàm vlcus purgari poſſit. In humore nimio ſiccantem pollinem conſperges, & mollibus pharmacis abſtinebis. Aliquando verò nimiùm ſiccando, & cõtractum, & exuccũ vlcus reperies: qua in re ſiccantia humido diluuntur. Inflammato vlcere ſæpe initio recurrit materia, vt tenuis quædã ſanies, lachrymæ ſimilis, tantum effluat: vnde δακρυῶδες vlcus appellatum ab Hippocrate. Vbi non medicamento, ſed vitio vlceris, ea res attribuenda eſt. Oculis, naribus, & palato aliiſque partib⁹ vlceratis, quas humor ſubinde alluit, vis medicamentorum aut acrior ſit quàm vlcus poſtulet, aut ſæpiùs cõmutetur. In contumacibus, ſolidiora pharmaca inferi poſſunt (ſi nõ prohibet dolor) & platyſmata ſuprà adhibẽtur. In ſumma iuſtam qualitatem pharmaci æſtimabis, ſi purius vlcus inde redditum eſt: ſi naturaliter ſentit locus vlceris, qui ſenſu prædituſ eſt: ſi modicè rubet: ſi nimiùm neque ſiccus, neque humidus eſt. At qui-

cunque ſenſu caret, aut non naturaliter ſentit, quicunque nimiùm aut aridus, aut flaccidus eſt, quicũque albidus, pallidus, liuidus, aut niger eſt, is nondũ purus eſt. Omninò verò ſiccandum vlcus eſt, quãtùm videlicet & ratio ſordiũ, & natura partis oſtendit. Alioqui infra modum ſiccato vlcere, fungus è membranis naſcitur, aliunde excreſcit caro, aut putredo cõtrahitur, in qua ad acria, mordentia, ignem quoque & ferramenta confugere ſæpe neceſſe eſt. Accedit aliquando ad ſordes, vt etiam vermiculentur, quo tẽpore aloë cremata conſpergatur: veratrum albũ in toſto melle: puluis pollij & abſynthij in pice imponatur: nuclei mali perſici è perſicariæ ſucco tuſi: plãtago arefacta, marrubium, centauriũ minus, calamyntha, porrum: veſica ſuo felle plena, igne reſiccatur, teritur, & inſpergitur. In ſumma quæ amarore vermes enecãt, & purgant ſordida. Arida terũtur, & ita reſperguntur cauo. Ex aliis ſuccus exprimitur, melli vel aloë cõcorporatur, & aliquando ſimul omnia coëunt. Eidem rei lixiuium conuenit, vrina, linamẽta, ieiuni hominis ſaliua tincta, cicer, orobus, lupinus, hordeum: vſta, trita & melli miſta, vermes extinguunt, maligna ſanant & Chironia. In caneroſis cãcri fluuiatilis cinis cũ cadmia. Si cadmia deſit, tuthia vulgari cruſtacea, gleba æraria vſta tritáque, aut fuligine ex ærariis fornacibus vti licebit. Meliora hæc omnia ex vino giluo, tenui, pellucido, leniter adſtringenti, & odoro, diutiùs verſata loco ſubdiali & obiecto ſoli, alioqui luculento foco. Irionis ſemen conlæuigatum melli: lens cocta cũ melle. Mel in tegula torrefit, & ſolani ſucco imbibitur. Ex virentis oleæ ſurculis ſuccus

Vermiculantia vlcera.

Ad cancerosa.

exprimitur:malicorium vritur. Semperuiuum,vmbilicus veneris, ſolanum, intybũ,lactuca, pſyllium, omphax,atriplex exuccantur,quod inde expreſſum fuerit, piſtillo & mortario plũbeis diutiùs circumagitur, dum ſit luti craſſitudo. Pompholyx in pila plumbea diu verſatur,atque paulatim affuſo ſucco, qui conueniat, volutatur. Colocynthis vritur,puluis põpholygi permiſcetur contra maligna & vermiculantia. Ceruſæ è dracontio (gerſam ſerpentariam vocant) ʒ. 1. calcis viuæ, ʒ.iij. cum aceto piſta iunctáq; fictili cremantur: puluis expurgat cancros & curat. Fit autem ea ceruſa hoc modo,quæ per ſe clementer purgat. Radicem vere colligunt, Galenus ſub canicula : Dioſcorides lauat : ſiccatur vmbra, aliquot poſt diebus ſecta in taleolas, traiicitur acu quæ filum ducat, ex quo dependens vmbroſa domo aſſeruatur. Vſus tempore,trita inſpergitur,& maligna curat: melli aliquãdo,aut(ne acrior ſit)cerato cõmiſcetur. Sed vt inde ceruſa fiat,vbi iam ſiccata, & in farinã trita eſt, vitreo vaſe includitur, in quo tantum ſit aquę roſaceæ(quod ῥοδόσαμα vocant) vt enatet aqua : vas ergò viginti dies perſolatur, & vt expirat aqua atque cõbibitur, ita noua refunditur : poſtremò farina illa exiccatur vmbra: vbi liquorem multum cõbibit, vſui reponitur. Eodem modo vmbilici marini, ſales, oſtreorum cinis, puluiſculus iridis,os ſæpiæ,aliáque generis eiuſdem comparãtur, & addita ceruſa lota, gummi, mucagine,crinoſtagmate : bene mũdato lotóque adipe, anchuſa denique ad fucos mulierum permiſcentur. Ad cancroſa. ℔. litharg.ʒ.ij.vino giluo,tenui,odoro,leniter aſtringente vel aceto,ſi quid eſt calli,immerguntur,

Pompholyx. Ceruſa è dracontio.

℔ litharg. & ceruſa.

merguntur, ex eóque quotidie in ſole vel igne conteruntur piſtillo plumbeo & mortario, idq; diebus octo vel pluribus. At quoties tritura repetitur, vinũ & acetum mutari debet: tantò efficacius pharmacum eſt, quantò plus liquoris rapuerit. Hîc rurſus oxelæon ad ſelibram iniicitur, ex quo diu trita lithargyrus excoquitur puro carbone. Iã non inquinanti, ceruſæ ſemũcia inſpergitur, mouẽtur omnia, & ſedulò commiſcentur. Sunt qui cineris oſtreorũ ʒ.ij. adiiciant. Ex eadẽ materia Ricotia barbarorum conficitur. ℔. lithar. triti & ceruſæ ana ʒ.ij. ol. myrt. vel roſaceo concorporãtur, &, ſi lubet, ſucco plantaginis vel ſolani imbuuntur. Ricotia.

Ψωρικὸν Meſuæ medetur cancris, fiſtulis, lepræ, ſcabiei ſiccæ, putrida depaſcitur: ſuperioribus pharmacis acrius eſt. Item. ℔. litharg. argenti, calchanthi, vel vitrioli ana ʒ.j. ærug. ʒ.j: teruntur vno die in ſole æſtiuo ex aceto acerrimo, quod paulatim reſpergi debet: deinde cõduntur omnia vaſe vitreo, & ad quadraginta dies ſub fimo obruuntur. Ψωρικὸν Meſ.

Ἀλφομφόλυγος medicamentum eſt veterũ & recentiorum, quod contra cãcros vſurpari poteſt. Vrticę ſemine & foliis vtríſque tritis, aridis, infriatis Galenus vſus eſt ad gãgrænas & cancros, quia modicè calfaciunt, ſiccant, digerunt, tenuium ſunt partium, nec mordent: qualia gangrænis & cancris cõueniunt. Sed vbi calor eſt, refrigerante ſucco qui per ſe conueniat, temperari debent. Gangrẹnæ cõpunguntur, ſcarificanturque, vt oppreſſis ſpiritib⁹ liber anhelitus reddatur: iiſdẽque iuuantur remediis, quibus & cancri, & putredines. Putrida curantur melle ſcyllitico, cui intritus ſit puluiſculus ellebori. Ariſtolochia rotũda extenuat,

Facultas quorundam medicamẽtorum ad gangrænas & cancros.

Putrida quæ curent.

Ariſtolochia.

putredines ſanat, repurgat ſordida, ad quæ efficacior eſt, quàm longa. Hyperici ſemen aridũ, cõmiſtum melli, putridis & iis quæ in multo humore ſunt, medetur. Eryſimi ſemine ad cãcroſa, putrida, gangrænas ſimiliter vtendum eſt. Sabina iiſdem remedio eſt, & atra iuuat: verùm tum hæc, tum quæ acria ſunt, rebelli ac nimiũ contumaci vitio accommodare melius eſt. Quod genus vlcerũ vim acrium medicamentorũ ſine noxa perferre poteſt. Nam cum recenti malo, dolente atque inflãmato, clementiùs agendum eſt. Cõputreſcebat & humore ſoluebatur medij digiti manus articulus, cui Galenus initio cataplaſmata induxit è farina hordei in lixiuio piſta: vicina verò ſurſum verſus tenſa & dolentia inflammato oleo calente fouit. Poſteà verò quàm dolor acquieuit, calórq; extinctus eſt, ex orobi farina eodem lixiuio iuncta cataplaſma compegit, atq; is tãdem ſanatus eſt. Ita in articulis & neruoſis partibus, tum etiam aliis quæ putreſcant, farina (vt dolor eſt & calor) commutanda: quæ ſi non prohibẽt, è lupinis & ciceribus extundi poteſt. Subiguntur autem cataplaſmata modò lixiuio, modò oxycrato, & in dolore œnomelite, aliquãdo etiam aceto mulſo vel aceto. Marrubio, ſcordio, centaurii minoris cauliculis vti ſolitos veteres cõtra putredines Galenus author eſt. Aloë, myrrha, abſynthio, apio amaro, melle toſto ferè vſa eſt poſteritas. Plãtago rebellia, rheumatica & putrilaginoſa ſanat. Ac ferè inuenias veterem medicinã triplici genere remediorum pugnâſſe cõtra putrida. Frigidis enim & aſtringentibus aliquando vſa eſt, vt plantagine: admodum calidis, ſed quæ non mordeant, vt vrtica:

Sabina.

Hiſtoria.

Contra putredines articulorum, neruorum, &c.

Vſitata veteribus contra putredines.

Tria genera medicamentorum contra putrida.

acribus ac iam mordentibus, vt Sabina: ac ſingula genera ſingulis vlcerum differentiis accõmodanda ſunt. Initiis enim putredinũ vbi calor & dolor eſt, frigida illa conuenient. Vbi inualuit putredo & cõtumacior eſt, ad acria decurrendũ. In media conditione, medium genus vtile eſt: in quo anethi ſemen eſt vſtum, tritum & inſperſum. Ex officinis ærariis, ea ſcoria colligitur, quæ fuſo ære relinquitur, è vino tenui quod ex auſtero dulceſcat, diu cõteritur: quadruplo melli torrefacto permiſcetur, ſingulari remedio in ani, oris & genitalium vitiis, magis etiam quum putredo depaſcitur. Colligi poteſt ea ſcoria, nõ ſolùm in primariis illis fuſuris glebæ ærariæ, ſed vbicúnque æs collectaneum iniecto lapide, quem calaminarem vocãt, refunditur. Melle myrtino gingiuarum putredines cohibentur. Contra putredines & nomas. ℔. aluminis vehementer triti, ʒ.ii. ſalis ʒ.i. mell. ʒ. i. omnia coniuncta cremantur olla: vſtis, tritíſq;, ʒ.iii. tritæ ireos immiſcentur. Alumen per ſe vſtum, tritúmque contra eadem mala inſpergitur. Aliud. ℔. aloës, myrrh. ana ʒ.j. trita iunguntur ſucco plantag. & abſynth. dum ſit luti craſſitudo. Vitriolum vritur, diúque ex aceto tritũ circumagitur: hîc ſiccatur: ſiccum è vino ſubigitur, rurſus ſiccatur: puluis citra morſum ſiccat, & putredines adiuuat. Eodem modo macerari poſſunt acria metallica, vt ſiccent, nec ita mordeant. Chamæpytis, cupreſſi nuces & folia, putrida, flaccida, & atra iuuãt. Oſtreorum, buccinorũ, teſtularum, oſſium, ſæpiæ cinis ex oxycrato, & aliis cõtra eadem valent. Sunt qui, dum ea cremantur, quartã partem ſalis immiſceant. In calore & phlegmone, alterci ſemen albũ

Vitriolum.

cum dupla farina tosti hordei vel auenæ, vsurpandum. Atque hinc poterit ex œnomelite, vel oxycrato cataplasma fingi. Arida radix cucumeris agrestis, fici folia, ellebori fibræ, vnum quódque tritum, & melli mistum, iisdem vitiis auxilio est. E radice gẽtianæ & enulæ, ceruſa factitia, qualis è dracontio descripta est, mirificè prodesse potest. Scilla similiter cum melle cocta. Cinis è lana succida mollibus, flaccidis, malignis vlceribus vtilissimè inspergitur, atque efficaciter siccat: eodem modo è pilis animalium vtilis siccando cinis cõparatur. Ad putrida. ℔. vitrioli vsti, & vt priùs, confecti ʒ. j. elaterij & seminis lini torrefacti ana ʒ. i. terantur omnia. Isidori Antiochæi ad gangrænas, nomas veteres, & malignas putredines remediũ. ℔. litharg. ʒß. ærug. ʒ. j. olei veter. vel ricinini ʒ. ix: metallica trita cũ vnc. quatuor, & semisse olei clementi foco coquito: versato spatha, vel manubriolo ex enulæ radice, cucumeris agrestis & gentianæ, ídque donec viride fiat: hîc in mortarium data omnia volutato: ex quo in cacabum repetita, cũ pari modo olei recoquito, dũ fit melinum pharmacum: tum in pilam reuocato, & circumagito: deinde redditum foco tertiò excoquito, vt ruffum appareat, & in mortarium reducta subigito. Postremò iam quarto coquito cum pari oleo, omniáq; vt priùs, facito. Andromachi ad eadem. Litharg. vnc. ix. calcis viuæ, æris cremati, thuris, terebinth. aristolochiæ rotundæ, ana ʒ. iij. picis, ceræ, ammoniaci ana ʒ. vj. liquabilia seorsum fũdito: deinde metallica vino tenui & odora tincta, tritáque immittito: omnia in mortario cõtundito, & fideliter commisceto. In putridis, depascentibus,

Isidori ad nomas, gangrænas, &c.

Andromachi ad eadẽ.

& grauiter olentibus, vocato puluere angelico, arrhenico, crudis vitriolis, aliísque id genus vtendum erit. Ea in tenuissimum pollinem trita, & extremo specillo capta respergũtur, ex quo linamentũ simplex, vel liquore, qui conueniat, madidum, superponendum. Atque hîc vbi aliis remediis nihil profeceris, ferro & igne purgandum est. Efficax medicamentum Lucij Cathægetæ ad malignas putredines & nomas. ℥. sulphuris viui, auripigm. squamæ æris ana drach. 2. æris combusti, drach. dimidiam: trita omnia insperguntur: mollius est, si in melle rosaceo adhibetur. Arido vtendum magis in humore multo: in siccis temperatur rosaceo. Ægyptiacis quoque vti licebit. Atque hæc quidem obiter, neque tamen præter institutum, contra cãcros, gangrænas, putredines, nomas, vermes, nigredines, quæ ad purgãdi, siccandíque rationem, atque omninò percuranda vlcera pertinent. Nunc autem ad peculiarem materiam veniamus. Repurgant melle tincta linamenta: aridum mel quod melitæis vasis inhæsit: mel rosaceum, quod etiam reprimit & calorem attemperat. Sacchari eadem ferè vis est: terebinth. cum melle & rosaceo pari mẽsura. Eadem cũm butyro, neruis vtilis est. Iris serpentibus vlceribus & sorde plenis, gentianæ radix & enulæ. Marrubij succus & fœniculi cõditus melle, mucago fœnugræci tincta rhodomelite, oculorũ vlceribus idonea sunt. Melissophyllon marrubio imbecillius est. Ærugo tosta, lotáque, æris squama, ac ferè reliqua metallica, similiter cõparata citra morsum siccant, quædam etiam detergent: æs, stibiũ, antimonium vocant, ad hæc, chalcitis, misy, sori, quæ ad vitrioli

In nomis & fœtentibus.

Materia purgans.

Metallica.

Caprillum ſtercus.

& cuperoſæ genera referunt. Caprillum ſtercus exuſtum & è vino piſtum deſperata ſanat. Trochiſci è calce maligna iuuant: calx viua trita quadruplo melli cõmiſcetur: ex quo finguntur orbiculi, qui in figulino ordine collocati, & in fornacem dati concremantur. Inde puluiſculus inſpergitur, qui longè clementior fuerit, ſi vino vel aceto eluatur, vt citra morſum tergeat, & ſiccet. Eadem arte multos paſtillos conficias, è calce, melle & metallicis. Chironiis, hoc eſt valde malignis, aliquando ſatisfaciunt cicer, orobus, faba, hordeum, auena, freſa omnia & melli infriata, vel per ſe reſperſa cauis. Eadem lupinorum vis eſt, qui in cinerem, molli igne vſti, maligna vlcera tibiarum purgãt, implent, cicatrice claudunt. Ad eadem valent radix aſphodeli, ari, & aſari, oſtreorum teſtæ & volumina cochlearum. Vrũtur omnia figulari clauſa, deinde etiam lauantur vino, ſiquidem acrimonia deterenda eſt. Polium aridum rebellia ſanat. At hoc ſcabiem expurgat, &

Contra ſcabiem & maligna.

maligna curat. Ellebori albi vnc. 1. litharg. ſeſquuncia: litharg. in olei vnc. 4. & aceti vnc. 2. coquitur, dum non inquinet: ſubductis igni, elleborus paulatim inſpergitur, commouentur ſpatha, & ſedulò permiſcentur. Liguſtri noſtri & minoris plantaginis folia affuſo omphacio teruntur, aſperguntur ſale, ſuccus exprimitur ad maligna colis vlcera. Sed vbi quæ mordeant partibus adhibentur, quæ inflãmatæ celeriter putreſcãt, purgato corpore & ieiuno vicinia repellentib⁹ obſtipãda eſt. Erinacij cinis, amygdala, ſtœchas, anagallis, ariſtolochiæ radix, gentianæ, enulæ, cyperi, vrticæ ſemẽ, & irionis: humidiorib. vlceribus, cãcroſis, putrilaginoſis, gãgręna

& liuore tinctis, mirificè prosunt. Radix dipsaci in cinerem crematur, aut in vino ad melliginẽ coquitur. Solani radix excorticatur, siccatur cortex, cancris, & nomis auxilio est. Cõtra eadẽ, succo & trita herba vtimur, multò magis vbi calor est. Minium quod è sulphure & hydrargyro nostro fit, depascẽdo purgare potest, nisi vstura & lotura maceretur: sic enim clementius futurum est, vt quod è sola ceruſa vsta cõparatur, vel plumbi gleba sterili, quódque veluti arena in venis argentariis colligitur, aut paratur è syrico. Ceruſa trita cribro traducitur, & in fictili patella coquitur syncero igne, donec rubeat, & sandicis colorem trahat: idque alij sandaracham, alij sandicem vocant. Quidam etiam syricõ. Et qui sandaracham, ex hac & rubrica sandicem fingunt. Ex sandice & synopide syricon, omniáque siccando conueniunt. Ad diuturna & malefica vlcera tibiarum, vbi siccandum atque digerendum. Sandicis lib 1. olei dulcis lib. 2. coquãtur lento igne, dum non inquinent. At si qua sordes, ea detergenda priùs est. Ad cancrosa & malefica, ceruſæ è dracontio, vel radicis dracontij, vt priùs comparatę ʒ.3. calcis viuæ ʒ.1. cum aceto fingantur magdaliæ, quæ in olla concrementur, vt inde puluis inspergi possit. E silicis radicibus quæ tergeãt, & leuiter astringant, cum melle medicamentum fit conueniens iisdem vlceribus. Quæ ex ærugine parantur cruda, vsta, lota, vsu frequentissima sunt, qualia Ægyptiaca: ac in purgando cruda ferè ærugine vtendum erit, multò magis si valde sordida, si putrilaginosa, si maligna vlcera curanda sunt. Quòd si non adeò graue vitium est, vsta quidem licebit vti, aut tãtùm

Minium.

Sandaracha.
Sandix.
Syricon.
Ad vlcera tibiarum.

Ægyptica ærugo.

lota: vsta verò & elota implendo cauo atque glutinãdo magis idonea est. Temperatur cerato, octuplo, decuplo, duodecuplo, & aliquando terebinthina permiscetur, quæ vt ad æruginem, similiter cerato habet octupla, decupla, duodecupla. Quãquam ea ratio variè commutari potest, vt sunt vlcera & corpora. Ceræ terebinth. ana ʒ.1. olei ʒ.4. liquefactis adde æruginis ʒ. 1. 2. 3. Quantò plus receperit æruginis, tantò acrius pharmacum futurum est. Aliud. terebinth. ℔.2. ceræ ℔.1. rosacei ʒ,3. aut. 4. fusis permiscentur æruginis ʒ. 2. vel tres, vt magis siccet atque detergeat. Ac iam detersa sorde, quum iam regenerãda caro, vel glutinandũ vlcus est, minuetur ærugo, vel cerati & terebinthinæ modus inaugebitur. Atque omnino medicamẽtis quæ ex ærugine & acribus metallicis conficias, vis obtundi potest, si cerato aliisque id genus tẽperentur, si crementur, lauentur, si denique diutiùs excoquantur: vsturæ ratio ex Dioscoride, & aliis petenda est. Ab eodem loturæ formula explicatur. Lauantur vino, vt impleas & glutines: aceto, vt tenues, penetres, repellas. Cruda meliùs expurgant: vsta tenuiora sunt, magisque discutiunt: lota omnino clementiora: vsta, lotáque præstantissima sunt, vt sicces quidem, nec mordeas. Si lauatur aqua, ea sit pluuia, vel æstiua, vel quę tonante cœlo defluat. Ærugo sublatis igne aliis inspergitur, vt viride & acrius pharmacum relinquatur. Circa initia indita, gilua facit, & dichroma colore ambigua. Diutius cocta ærugine etiam redduntur ruffa, minúsq; acria medicamenta: mitiora quoque, si diutiùs lotura repetatur, & multum vini ærugo combibat. Litas Græci ferè ap-

Nota de metallicis.

Litæ.

pellant medicamenta, ex ceræ & terebinthinæ æquis partibus, æruginis octaua parte, decima, duodecima, sub duplo thure, ad modum æruginis, & aliquando oleo addito sesquialtera ratione ad æruginem. Ceræ, terebinthinæ ana ʒ. 1. æruginis ʒ. 2. thuris, ʒ. dimidium, olei sesquidrach. sed ferè oleum adiicitur, cum sine thure & aceto conficitur pharmacum. Aceti verò vsus est, vt ex eo ærugo diutius versetur. Maleficis conuenit, æruginis ʒ. 1. squammę æris ʒ. 2. aceti ʒ. 8. mell. ʒ. 2. metallica in sole tandiu teruntur ex aceto, dum hoc consumptum sit: mel adiicitur, coquuntur omnia dum ruffescat pharmacum. Clementer purgat ex mellis & terebinth. pari pondere: paulò efficacius, addita ærugine priore ratione. Maligna iuuat. litharg. lib. 1. coquitur in aceti lib. 1. olei veteris lib. 2. iam inspissatis, adde ærug. ʒ. 1. coquantur omnia dum ruffum colorem trahant. In rheumaticis & humidioribus mel. lib. 1 aceti selibra, ęruginis ʒ. 1. aluminis semuncia, coquuntur reliqua: postremum alumen immittitur, tandiu permittuntur dum ruffescant. Atque omninò in his modus sit æruginis, vt ne mordeant. Multa alia viridia & gilua ex ærugine lib. 2. de cõpositione medicamentorum κατ' ἐξοχὴν. Ægyptiaca recentiorum multis emplastris veterum ex ærugine respondent. *Ægyptiacæ recentiorum.* Vnguentum de melle, aut Ægyptiacum magnum Mesuæ, vlceribus malignis, putrilaginosis, cuniculosis cõuenit. Sed hæc præscriptis modis macerata ærugine, moderari licet. Cera viridis, arida & infriata, aut (si res postulat) soluta rosaceo deterget. Ægyptiaca, aloë, myrrha, vsto alumine, radicibus aristolochiæ, gentianæ, enulæ, & aliis id genus aridis

tritis conſperguntur: ſiccantur in tegula, puluis inde muccoſas carnes putridas, præhumidas corrigit, & teſtulas oſſium elicit. Papaueris cornuti folia, & flores admodum ſordida vlcera & rebellia iuuant: ſed his, vt aliis omnibus quæ valde tergeant, abſtinendum in molli corpore, nec ita ſordido vlcere: ſiccãtur illa, & inſpergũtur. Archigenes inſperſis puluiſculis, floccum è diuulſo filo, imbutum frigida vel ſubauſtero vino ſuperponebat. Squamæ, æruginis ana ʒ.1. ceræ ʒ.6. larignæ aut terebinth. liquidæ ſeſquuncia: in minùs malignis, dimidio minuẽda metallica. In tumẽtibus vlcerum labris reſinæ loco, cæſypus, medulla cerui vel vituli permiſcenda: medicamẽtum in platyſmate totum vlcus comprehendat: vicinæ partes parygro recenti, vel alio medicamento, quod phlegmonem arceat, muniantur: tertio quoque die reſoluitur platyſma. Ex ærugine & cremato ære medicamenta conficiuntur ad malignа: concorporantur illa modò cera pingui, modò cerato myrteo vel roſaceo, atque par metallorum modus eſt. Ceratum paulò vincat metallica, quod aliquando quoque larignam, vel terebinthinã habeat ſubdupla ratione ad ceram, & alumẽ ſubquadruplum ad metallica. Aerurg. æris cremati ana ʒ.1. aluminis ſemuncia, ceræ ſequuncia: terebinth. ʒ.6. olei myrtei ſemũcia. Plura generis eiuſdem quarto de cõpoſitione pharm. κατὰ γένη. E farinis hordei, fabarum, cicerum, orobi, lupinorum, melle & terebinth. concorporatis, ſordes extergebis. Farinæ ʒ.3. ſucci apij, abſynthij, marubij & ſimilium, vnius ℔.1. mel. ʒ.9. ad iuſtum corpus decoquantur. Al. Hordeacea in duabus partibus aquæ, vna mellis roſacei

Papauer cornutum.

Aſclepiadis.

Ratio conficiẽdi cathartica ex aruginе & metallicis.

E farinis.

percoquitur:purgat, lenit, calorem temperat. Farinæ in memoratis ſuccis coctæ,contra cancros & fiſtulas valent, in laboribus neruorum terebinthina commodè permiſcetur:myrrha & aloë in putredine, quæque contra putria deſcripta ſunt. In calore, hordeacea & ſabacea præferri debet. In aliis è fœnugræco, ciceribus, orobis & lupinis melior eſt. A miciſſimum neruis quod ſequitur. ℞.reſinæ, mell. terebinth. ana ℔. myrrhæ, ſarcocollæ, farinæ fœnugr. & ſeminis lini ana ʒ. 1. ireos ſemunc. Aliud quod in pure craſſiori vſurpandum eſt. Galbani, ammoniaci,reſinæ,terebinth.ſepi taurini,ceræ,olei veteris ana part. æqual. in aceto merſa, paulatim fundantur igne. Aliud quod purgat, ſiccat, fiſtulas curat & glutinat.℞. iris florentinæ ʒ.5. farinæ orobi vel cicerum ʒ.3. mannæ,thuris, calcis viuæ ana ʒ. 3. ariſtoloch. ʒ. 3. & ſemiſſ. fiat puluis: in fiſtulas ventulo facto immitti poteſt:alioqui in liquida medicamenta quæ fiſtulis conueniant,reſpergitur. Viride ex herbis vetera vlcera repurgat, excreſcentem carnem reprimit & cicatricem ducit. Chelidoniæ, plantaginis,ſcabioſæ, lybiſtici,vrticæ, ormini ſyluestris,ana M.1.cõquaſſata ſeptem diebus in oleo macerentur, in eodem cocta exprimantur: expreſſo ſucco,adde ceræ ʒ.3.terebinth. ʒ.6. reſinæ ʒ.1.ſimul bulliant dum fiat corpus. Subductis igne adde ſarcocollæ,aloës ana ʒ.1.ariſtolochiæ longæ, æruginis ana ſemunc. aluminis ʒ.6. ſed iniquius pondus eſt: fiat vnguentum. Vnguentũ apoſtolorũ ferè reſpõdet veteri antiquorum: qui hoc vſi ſunt attrahẽdo, molliendo,glutinando,& contra ferarum morſus: quod quia variè deſcribunt, ex Aëtio vertimus

Amiciſſ. neruis.

In pure craſſo.

Puluis Octauij.

Viride ex herbis.

thure addito, & myrrha, vnde clementius futurum est. 24. litharg. ʒ.25. ammoniaci ʒ.9. Colopho. ʒ.16. æruginis, galbani ana ʒ.2. bdellij, opopanacis ana ʒ.3. aristoloch. thuris masculi ana ʒ.6. myrrh. ʒ.4. ceræ, ol. ana ℔.2. Lithargyrus oleo coquitur, media ebullitione inditur ærugo (recentiores decoctionis fine, vt melius purget) vbi non inquinant, Colophonia inspergitur: summotis igne, reliqua ex aceto trita immittuntur: postremò versantur in mortario, & permiscentur. Nostri terebinthinã addunt, & maiorem modum æruginis: ideóque purgando efficacius est. Al. Mellis cocti lib. 1. thuris semuncia: myrrh. ʒ.2. efficacius è crudo melle, additisque æruginis & resinæ ana ʒ.1. Plura primo, secundo, quarto, & quinto, de compositione pharm. κζ' γένη decimoquarto & decimoquinto Aëtij.

Prouidendum autem, vt ne malè purgatum vlcus coëat. Hippocrates cuneolos è spongia aut plumbo ori fistulæ inducebat: nostri & spongiam & gentianam & Syphones, vel tubulos, quas cannulas appellant. Ac liquabilia quæ τήκτα vocant cuniculosis vlceribus & fistulis iniiciuntur, penna vesicæ alligata, vt Hipp. vel cornea fistula vesicæ iuncta, vt Gal. Nostri melius fistulis quas syringas vocant: veteres oricullariis clysteriis, aut vesicæ loco, sacculis coriaceis vsi sunt. Arida verò ξήρια dicta corniculis inspirabant, aut illitis penicillis lentore aliquo inspergebant, penicillos autem è filo contexebant, fingebant è scirpo. Nostri è plumbo fistulas conflant, illinunt vnguinosis auxiliis, candelas cereas immittunt, aut has mistis Aegyptiacis, cera viridi & aliis conficiunt.

De Sarcoticis. CAP. 3.

QVod iam purum, quódque ἀπειρίσατον vlcus eſt, carne impleri debet. Ac tale quidem eſt, quod ſordibus purgatum, modicè ſiccatum, ſine rheumate, dolore, phlegmone, callo, intemperie conſtitutum eſt. In ſumma cui nihil accidit, quò minùs impleri poſſit. Hîc ergò carnem regenerabis. Sed hoc naturæ opus eſt, quæ carnem è ſanguine confieit. Oportet ergò tantum talémq; ſanguinem naturæ ſuffici, vt inde carnẽ procreet: inſtituenda vitæ lex, cibi boni ſucci, vitatis acribus: auis, venatio, ſuilla elixa dari poteſt. Vinum in dolore & phlegmone alienum eſt, datum alioqui modicè, nec ita vetus, vt iam acre ſit, aliquãdo prodeſt. Reliquum verò ſarcoticis medicamentis perfici debet. Quæ reuera ſarcotica ſunt, iuſtam materiam naturæ comparant, modicè detergent, ſiccant primo gradu: vel ita vt ne nimis calefaciant. Nam quę vehementiùs extergeant & ſiccent, primùm quidem ac per ſe, rhyptica & cathartica appellentur: deinde verò ac ſecundariò ſarcotica: & colletica dici poſſint. Quin & cephalica ſarcotica quædam ſunt, ſed paulò acriora, quàm vt reuera in ſarcoticis ſtatuantur, niſi vim ſiccandi emollias, & acrimoniam hebetes: vt eorum quæ purgant, aſperitatem lenias. Sic enim carnem regenerent. Itaque ceratis, oleo, & ſimilibus temperentur. Ac cerata dupla, tripla vel quadrupla ſunto, vt molle, durúmque corpus, & medicamentum læne, vel aſperum, acre vel moderatum eſt. Quale fuerit ſi ægyptiacorum vnciam, duabus, tribus, aut quatuor vnciis cerati permiſceas. Cerata fiant è myrteo, ſi adſtringendum:

ἀπειρίσατον vlcus.

Sarcoticorũ natura.

Cephalica.

Modus cerati ad rhyptica & cephalica.

Materia ceratorum.

omphacino, si etiam refrigerandũ: rosaceo, si præter hæc concoquendum & repellendum: quanquam his omnibus communis quædam virtus est. Mastichino, lentiscino, terebinthino, vbi leniter calefaciendum, molliendum, & contrahendũ. Quòd si parte aliqua durum, crudum, nec ita clemens vlcus est, loco cerati simplicis, veteris eo, quod quia resinam capit, ῥητινόχρηστον appellant. Derasa quoque rotis axungia, temperãdis eiusmodi catharticis idonea est. Mollit, siccat, digerit, & leuiter astringit. Licentia est vocare sarcotica, quæcúnque repellunt, temperant, molliunt, intẽperiem corrigunt, ac breuiter summouent omnia, quæ à generanda carne naturam intercludant. Qua in re vitanda sunt quæ plurimum astringunt, & acrimonia mordicant: illa frugi humiditatem partium, & materiam carnis ebibunt: acria corrodunt, & aucta sorde vlcera amplificant: vtráque verò exasperant. Seligenda materia, quæ naturæ corporum, & partium cõueniat. Nam si quid Dionis vlcus impleat, non statim & Socratem iuuare potest: nec quod in glande carnem instaurat, & præputium protinus incarnabit. Finge Socratẽ cui femur vlceratum sit: thure alioqui sarcotico pũtredinem gignes: aristolochiæ pulucre carnem restitues. Aristolochia enim carnem regenerat, vbi thus sordes commouet. Ac rursus Dion sit paulò humidior temperatis: huic thus cõmodũ, aristolochia inutilis est. Thus quod in Dione carnem gignit, in humidiore vel sicciore nihil tale efficiat. Atque omninò in siccioribus corporibus & partibus, magis siccantia: in humidioribus quæ siccent quidem, sed minùs, vtilia sunt: ideóque

ῥητινόχρηστον. Axungia rotarum.

Delectus materiæ.

Thus & aristolochiæ.

Consilium à natura partium.

& præputio, & toti pelli quæ colem induit, ficciora: peni carneo & glandi minùs ſiccantia conuenient. Adhæc carni quæ minùs ſiccent: oculo minùs quàm nari, huic quàm auri. Oculos incarnant, ſarcocolla, quæ maceratur aliquando in aqua roſacea, lacte, rubi ſucco, & aliis, thus, manna, cortex thuris, aloë, myrrha, gummi arabicũ, tragacantha, miſtis interim metallicis, quæ citra morſum ſiccant (ſiquidem copioſior humor affluit) pompholyge, ceruſa, terra ſigillata, plumbo vſto, ſpodio, antiſpodiis: acrium etiam momento, vbi in multa ſorde vlcus eſt. Sed hæc elota priùs, meliora ſunt. Auribus metallica magis ſiccantia, nec aliis temperata carnem regenerant. Adhæc paſtilli qui plurimùm ſiccent, Andronis, Polyidæ, Paſionis. Scoria ferri plurimis diebus in ſole teritur, ac ſubinde intingitur aceto, quod acerrimum eſſe oportet, aut certè vino. Alij ita comparatam, & in latere torrefactam, ſæpiùs terunt, lauant, aceto imbuunt, ſiccãt, & in pollinem tenuiſſimum comminuunt. Atque hoc medicamento vtendum erit in veteratis vlceribus, in duris corporibus, vbi lenioribus nihil profeceris. Quæ ocularia efficaciora ſunt, incarnandis auribus quaſi leniora vſurpentur. In narium vlceribus, non tam ferri quàm plumbi recremento vti conueniet. Adhæc lithargyro, ceruſa, vino auſtero, oleo myrteo, roſis, punicorum ſucco miſto interim malicorio & alumine. Qualia ſunt recreméti plumbi, vini veteris, olei myrtei, ana ʒ.2. recrémentum in pollinem terito, & affuſo vino diu verſato: tum myrteo adiecto omnia conquaſſato, circumagito, figulino includito, coquito, dum ſit luti craſſitudo: in vaſe

Oculis incarnandis.

Auribus.

Scoria ferri.

In naribus.

plumbeo ad vſum reponito: hoc etiam auriũ vlceribus accommodatur. Eadem ratione metallica trita, liquidis permiſcebis: & ſi ſiccandum magis, roſas, melicorium, alumen ex vino tritum adiicies. Cæterùm vlcera narium, paſtillis illis, Andronico, aliiſq; generis eiuſdem ſemper curari Galenus author eſt. Verùm à lenioribus auxiliis ad hæc tranſeundum erit. Soluuntur vino modò dulci (ſiquidem dolor eſt, aut aliquid crudi reliquũ ſit) modò auſtero, quod reprimit: aliquando veteri, vt ſiccet magis: nonnunquam aliis: aceto etiãm modò vinoſo, modò acri & vetuſto. Atque hi paſtilli capite de hæmorrhagia deſcribentur. Roſæ detractis vnguibus omphacino triplo infundũtur, quadraginta diebus inſolãtur, oleum cauis vlceribus accommodatiſſimum eſt. Vlceribus pudendi, quæ humidiora ſunt, anethum vſtum inſpergitur, cucurbita ſicca, lota pompholyx, eiuſq; cinis, lapis hæmatites, pini cortex, plumbum vſtum lotum, cadmia ſimiliter comparata, ſpodium, antiſpodia: quæ conficias ex oleaſtri floribus & foliis, ebore, cornu cerui, dactylorum nucleis, moris immaturis, buccinorum cauis, teſtudinum & oſtreorum domiciliis, taurino glutino, aliiſque plurimis: quorum quæ ſolidiora ſunt, noua cremantur olla, molli carbone, dum figulinũ percoctum ſit: quæ verò molliora, exareſcunt in ſole: teruntur omnia, & ſi quid acrimoniæ retinẽt, lauantur vino & roſacea aqua, vt citra morſum ſiccent, impleantque: hæc autem ocularibus ſarcoticis commodè aſcribentur. Præter hæc tum pudendis, tum partibus omnibus quæ vegetiùs ſentiant, idonea ſunt, amylum, ceruſa ſæpiùs elota. His autem

Antiſpodia.

In pudendis & partibus quæ facilè ſentiunt.

conuenienter

conuenienter miſcebitur aliquid thuris, mannæ, corticis thuris, aloës, ſarcocollæ, myrrhæ, ceruſæ factitiæ: aloë ſicca, & mannæ portiuncula, non ita madida vlcera genitaliũ incarnantur. Quòd ſi cancer in metu eſt, ſolani ſuccum, ſemperuiui, plantaginis & ſimilium, piſtillo plumbeo & mortario diu verſabis, in eóque medicamentum accõmodatum concorporabis: aut in oleo, quod vi ignis exprimũt, è plumbo. Eadem quoque remediorum ratio in ano & partibus quæ facilè putreſcãt, ſeruari debet. Putreſcunt facilè & nomis occupantur extremæ corporis partes, quibus infirmus calor eſt, quíque celeriter extinguitur: cauæ, vt quæ recrementis facilè impleantur, atque omninò calidæ & humidæ, & ita poſitæ, vt parum commodè perflentur. Atque omninò naturæ partium coniungere oportet, quòd ſinus vel humidior & ſordidior: vel purior & ſiccior eſt: vt ſi conſentiant, quia & pars humida & humidum vlcus eſt, ad vtrúnque remedia accõmodes. Quæ ſi contraria indicãt, pars natura ſicca, & cauum quod ſupra modum humectum, eſt ita temperãda ratio, vt quum alterum iuues, alteri non noceas. Natura partis ſimilia: vlcus ferè contraria deſiderat. In diuturnis, rheumaticis, quæque ægerrimè carnem recipiant, ſarcoticis aridis opus eſt, quæ citra morſum ſiccẽt, qualia proximè deſcripta ſunt, quibus cauitas confertim implenda eſt. Eadem fiſtulis inſpirantur, ex quo in vetere axungia, aut eroſa rotis, Oſtreorum cinis, labris, vlceris & qua parte callus eſt, imponitur. Omnia ergò remedia ſuis finibus diſtinguenda, & naturæ partium vlcerúmque accommodanda ſunt. Languidius ſar-

In diuturnis & rheumaticis.

In fiſtulis.

Languidius & efficacius ſarcoticon.

coticon vel ſaniem aceruat, vel mollem carnem, flaccidámque gignit. Efficaciore cauum exareſcit, vel calloſum germen enaſcitur, ſæpe etiam excitatur dolor, vlcúſq; grauiter arroditur. Quæ induntur vlceribus, leuia ſint, & contactu ſuauia (εὐαφέστερα Græci vocant) ne aſperitate dolorem creent. Ex quo terebinthina cerę, & hęc terebinthinæ ſæpe commiſcetur. Friabilis materia in tenuiſſimũ pollinem reſoluitur; & cum aliis lenta & emplaſtica tẽperantur, vt aliorum aſpredinẽ delineant. Coquuntur multa vt liqueſcant, & viſcidam naturam trahant: veſantur ſedulò, ne in grumos coëant. Cæterùm aliud genus varium, quod multa ſimul perficit, & ad multas corporum naturas deformari poteſt, ſæpe vſui eſt: quia videlicet eo celerius malum percuretur, & vnum pluribus mederi poſsit. Ac certè perferri debet, quum multiplex vlceris querela eſt, quia rheumaticon, dolens, calloſum. Quódque volumus, ſubiecto exemplo intelliges, ídque in vſu reliquorum medicamẽtorum ſemel expoſitum ſit. Glutinat, ſiccat, deterget & carne implet. Strobilinæ ʒ.3. ceræ ʒ.1. æruginis raſæ ſemunc. thuris 3.2. aceti quod ſufficit. æruginem pluribus diebus aceto conteres, thus vno die: atque ita liquatis aliis permiſcebis. Gangrænis, nomis, putrilagini conuenit. Fiet clemẽtius ſtrobilina priùs molliore facta è roſaceo, vel terebinthina ſtrobilinę loco miſta. Quòd ſi terebinthina careas (quod ferè fit) larigna, quæ pro terebinthina ſupponitur, & omninò ei ſimilis eſt, vtẽdum erit, quam ad omnia valere, ad quæ terebinthina, ſcripſit Aëtius. Alia larignæ differentia, cætera quidem terebinthinæ ſimilis, ſed guſtu mor-

Exercitatio in acuendo, vel hebetando pharmaco.

Duplex larigna.

dacior, ſenſu acrior, & odore grauior eſt. Mitius quoque fuerit cerato addito, cera lota, diutiùs trita ærugine, aceto non ita forti, ſed vinoſo: poſtremò ſi æruginem minuas, hac arte clementiùs factum glutinat. Mediocre fit, nimirùm neque acre, neque languidũ, non ita diu trita ærugine, & medio modo indita, vt didrahmi vel drachmarũ trium pondere: picea iniecta aut abietina, qualis eſt vulgaris terebinthina, iam craſsior, natura lenta, colore ruſſo: tenacius ſimul & minùs acre ad modũ æruginis immiſto thure. Vbi ſiccandum magis, drachmas duas lithargyri, aut ſquamæ (ſiquidem cõtumax vitium eſt) adiicies. Squama vratur priùs, & in cinere trita, vino vel aceto eluatur. Atque hæc metallica tum maximè vſui ſunt, quum flacceſcunt carnes, & humidius vlcus eſt. Oleum verò adhibeatur (ſiquidẽ fuerit opus) melinum, aut myrteum: in calore, roſaceum præſtantius eſt. Quòd ſi parũ procedit caro, ariſtolochiam, aut aliquid è ſarcoticis iniicies: in duritie, medulla cerui & vituli, adeps vituli, gallinæ, anſeris, colliquanda ſunt. Quæ ſi leuiùs efficiunt, ad reſinam liquidam, non acrem: poſteà etiam ad galbanum & ammoniacum decurrendum erit. Partẽ quoque aluminis infriabis in rheumaticis, vel ladanum quod mollit, lenit, repercutit: maſtichen, ſarcocollam, aloën. Atque hæc repellit, terget, digerit, & carnẽ gignit. Sic ergo πολύχρηςον temperabis. quod ad multa vitia ſemel trãsformes. Variis corporibus adhibeas, eóq; ſemper carnem regeneres. Iam verò conſtare puto in ſimplici vlcere quod ἀπερίςατον dicebamus, vtendum eſſe eo genere ſarcoticorum, quæ ſuauiter implent, nihilque mor-

Ladanum.

Ex natura vlcerum.

dent. In malignis, depascentibus, putrilaginosis, ad acria decurritur. Sed ita, vt ratio aliqua partium habeatur, iustóque modo ceratis, rosaceo, & aliis temperentur. Quod inter vtrúnque vitium ambigit, mediis auxiliis curari debet. Atque omninò prouidendum, ne moueatur dolor, atq; inde inflammatio: tum ne qua sit intemperies vlceris, aut partiũ, quæ hoc ambiunt. Etenim natura partis instauranda priùs est, quàm renutrias. Quæ metallica adhibentur, cruda messoribus, nautis, fossoribus, atque omninò callosis corporibus: eadem vsta & è vino lota pueris, mulieribus, eunuchis comparẽtur. Quæ tantùm vsta femori inseruntur, ea vsta sæpiúsque lota inspergantur coli. In pudendi vlceribus præstantissimus est margaritarum cinis. Corallo similiter vti licebis: crystallum laudant in oris vlceribus & cancris. In clemẽtibus auxiliis aloë est. Amylum per se tritum & respersum genitalia implet, & cicatrice tegit. In tenera natura lauatur aqua polygonij, solani, plantaginis: nec absimilis habetur cura vlcerata sede, ore, partibus extremis. Fuligo thuris, terebinthinæ, myrrhæ, admodum siccare potest: è styrace & pice liquida efficacior est. Suauior quæ ex butyro & œsypo effumat. Lauari debet que sit acrior. Manna repellit, & ad multa vtilior thure est. Colophonia pix, resina præsertim sicca, humidioribus corporibus conueniunt. Colophonia modò per se, modò cum thuris polline vel manna, vlcera genitalium persanat. Caries lignorum expurgat, implétque humida. In vlmo præcipuè, quercu, & adstringente ligno colligenda est. Per se inspergitur, & aliquando adhibetur in cerato. Cortex radi-

Particularis materia.

Margarita.
Corallus.
Aloë.
Amylum.
Fuligo.

Manna.
Pix & resina.
Colophonia.
Caries lignorum.

cis capparis eadem poteſt: & cum carie cõtra Chironia & maligna permiſcetur. Farina toſti hodei & fœnugræci humecta iuuat: torretur in regula. Ariſtolochia, gentiatiana, enula, & ſimilia detergẽt, digerunt, attrahunt, & carne replent: ſed hæc paulò acriora ſunt; quæque duriori corpori & humidiori vlceri conueniant. Aqua roſacea vel vino macerata aliquantulùm miteſcunt, cerato quoque retundi poſſunt. Pumex crematur carbone puro, vino immergitur, ſiccatur vmbra: per ſe & cum ſexta ſulphuris parte Chironia iuuat. Chironiis longè optimum medicamentum eſt plumbum vſtum & elotum. Plumbi ſcoria ſimiliter comparata, utráque cancros & putrilagines mirabiliter adiuuant. Extillant oleum è plumbo Chymicorũ arte, quod ad eadem vtiliter adhibetur. In acri ſanie acria ſuſpecta ſunt. Sed hæc partim vſtura, partim lotura obtundi, & cerato capta, vel roſaceo leniri poſſunt. Ac cerato quidem, ſi expoſitum, nec ita cauum vlcus eſt: in cuniculoſo diluuntur roſaceo. Liquidiora pharmaca in ſuperficiem data diffluunt, & inde linamenta arida relinquuntur. Craſſa verò atque corpulenta altiorem ſinum non ſubeunt, niſi diluantur, & in pyulcis, collyriis, corniculis oris amplioris infundantur. Metallica acria ſunt, ſquama æris, & ſtomatis (chalybem vocant) chalcitis, calchantum, quibus non niſi parcè vtendum eſt, & quod antè dictum eſt, vſtis ferè, lotis, & leniori genere pharmacorum temperatis. Lauantur pluuia, ſi quæritur aſtrictio, alioqui puteali, fluuiali vel fontana. In fiſtulis & calloſis vlceribus, aceto, vrina, lixiuio, vino alioqui giluo & ſubauſtero: multò

Ariſtolochia.

Plumbum.

Metallica.

magis si vel caro, vel cicatrix creanda est. Sed acribus paulatim assuefacere oportet. Cõsuetudo enim efficiet, vt ferat pars ea, quibus initio grauiter irritabatur. Cremantur metallica, vbi acrimonia metuitur, olla cruda tecta operculo quod vel corniculo, vel multis foraminibus pateat, quáque acrior vapor exhalet. Vsta verò extinguere oportet lacte, butyro, melle, vino, herbarum succis, vnde vim cõuenientem imbibant. Ex quo lotura quicquid acrimoniæ reliquũ est exteri debet. Lithargyrus cocta sarcoticis imbecillior est, quia non ita siccat, terget, adstringit: acrioribus mista iuuare potest. Ærugo acrior est, quàm vt carnem gignat: oleum sordes colligit: cera idem efficit: tria hæc mista carnem regenerant, celeriùs etiamsi quid sarcotici ammisceas. Quale est. ℔. cerati rosacei ℔b. i. æruginis ʒ. i. Ac de medicamentis ex ærugine superiori capite satis dictum arbitror, explicatúmque, qua arte cathartica deformes. Vt fiant sarcotica, retundẽda acrimonia, leniẽda eorum quæ tergant asperitas, lenis adiungenda adstrictio, vt carnem regeneres: de quibus abundè eo capite dictum est. Quòd si in historiis veterum medicamenta reperias, quæ carnem regenerent, capiant tamen acria & aspera, qualia quæ valde tergent, quæque vel austera sunt, vel acerba: recognoscere oportet ea ipsa non omni vlceri descripta, sed ei quod sordidum sit & contumax, atque humore diffluat. In quo acrimoniam retundi & asperitatem sorde multa & sanie deliniri contingit, non aliter quàm illa ceratis & oleis molliri solent. Atq; omninò separandũ genus hoc pharmacorũ ab altero quod pura impleat. Eadẽ ratione in

Lithargyrus.

Ærugo.

Animaduerte.

vlceratis oculis, multum lachrymantibus & ſordidis, paulò acriora ſarcotica imperamus: quia intelligamus ſorde & lachrymis vim pharmacorum dilui. In genere ærugínis, factitia eſt chryſocolla ex vrina pueri impubis. Verſatur hæc in mortario, piſtillóque æneo, quæ è molli ære & cupro conflata ſint: ſal puriſſimus vehementer tritus, aut nitrũ coniungitur vrinæ. Similiter ex ærugine Cypria, vel quã è cupro deraſeris, diutiſſimè tritâ, circunacta iiſdem mortario, piſtillo & vrina. Borax aurificũ niueo candore, quódq; capiſtrum vocãt, eodem modo teritur, & in mortario cum vrina circumagitur: deinde omnia tinguntur glaſto, aut eo puluere glaſti, qui iã è Narbonenſi Gallia marſupiis importatur. Is emitur magno: cõmuni nomine cum cocco baphico paſtellũ vocant: inficítque, colore purpureo ad violã inclinante. Sic intinctus Borax cęruleo ſplendet, aut ſi plus glaſti cõbibit, purpureo. Eſt & vſtolex barbaro nomine, ex aluminis, ſalis ana parte vna, aceti acerrimi partibus duabus tritis vt prius, dum ceruleum colorẽ trahant. Alij aceti loco, vrina illa vti malunt, à qua nõ longè abeſt Scolœcia ærugo veterum, maximè Dioſc. hæc omnia acri ſunt natura, eodẽ modo vſurpanda, quo ærugo & acria metallica cremãtur, eluũtur, tẽperantur aliis. Quod ſequitur, anodynõ eſt, ſiſtit, incarnat, phagedænicis, rodentibus, cãceroſis, tibiarum vlceribus medetur. ℔. litharg. ʒ. vj. olei myrtei, & ſucci hyoſcyami ana lib. 1. coquãtur omnia expirãte ſucco, dum ſit mellis craſſitudo. Seorſum autem coquito, ceruſæ lib. ß. in olei roſacei & ſucci plãtag. ana lib. ſemiſſ. ita cocta metallica miſceãtur, leniter coquãtur, verſentur

Borax.

Vſtolex.

Aerugo ſcolœcia.

Adphagedænas tibiarũ.

ſpatha: poſtremò ſummotis igne, inſperge maſtich. lib. ſemiſſ. vniantur probè, & plũbea pyxide reponantur. Ad eadẽ vlcera tibiarum, litharg. lib. ß. ſubtiliſſimè teratur, verſetur affuſo vino, ſucco plantaginis, vel alio liquore, qui per ſe conueniat: ex quo coquito cum ol. roſacei, adipis caprilli ana lib. ß. coctis ad iuſtum corpus addes maſtiches lib. ſemiſſ. ſubductis igne, & leuiter refrigeratis, vitellos quinque ouorũ immiſcebis. Theriaca efficaciſſimè purgat, incarnat, cicatricem ducit. In ſarcoticis cenſentur cephalica, quæ primùm quidẽ caluariæ medentur, deinde reliqua oſſa carne contegunt, poſtremò duras carnes reſtituunt. Duorũ ferè ſunt genera. Alia enim κεφαλικὰ, quæ peculiariter caluariam incarnant: quædã καταγμαλικὰ, quæ relquis oſſibus fractis adhibentur: verùm vtriuſq; nomen & ratio interim permiſcẽtur. Cephalica catagmaticis acriora ſunt, ſquamas oſſium detrahunt, foras euocant quæ in alto latent: vtráque tergent, digerunt & ſiccant. Multis catagmaticis & cephalicis acria metalla cõmiſcentur, ſed præcipuè vbi ramentum oſſis reuellendum, & humor viſcidus longiùs trahendus. Ac nudatis oſſibus incarnãdis, arida inſpergantur. Pinguia enim & quæ ἔμμοτα vocãt, quia inuncta linamentis adhibentur, nudatis oſſibus nocent. Miſcetur ferè cephalicis quod leniter adſtringat. At hoc niſi eò vſq; viceris tritura, vt in tenuiſſimum pollinẽ abeat, tardabit potius reliqua, quàm incitet. Contrà tenuiſſimè læuigatũ reprimet quod influat, efficiétque, vt vis tergẽtium altiùs penetret. In vulneribus oſſium, ſed præcipuè capitis, non ſtatim ad incarnationem (συσάρκωσιν appellant) ve-

Theriaca.

Virtus cephalicorum.

De compoſitione cephalicorum.

niendum: ſed explorandum priùs, an omnia tuta ſint, num quid contuſum, quod ſuppurare priùs, ac deinde purgare & ſiccare oporteat. Videndũ quoque priùs eſt, ne qua parte ſyderatum aut corruptũ os liueat, vel cariem trahat: elimandum enim, inurendum, excidendum, ac omninò repurgãdum eſt. Hæc autem cura multò maximè ſuſcipi debet in caluariæ fracturis, quæ altiùs procedunt. Itaq; tum demum cephalicis vtẽdum, quum pura omnia carere periculo videbuntur. Atque vbi ſuccreſcit caro (ſuccreſcit autem facillimè) & os ſuo corpore leuiter integetur, cephalica tẽperabis oleo, cerato, aliiſque generis eiuſdem. Cerati modum definient, natura partis, qualitas vitij & medicamenti. In calloſo vlcere, par medicamentum pari cerato miſceri poteſt. In aliis ceratũ duplum, triplum & quadruplũ eſſe conſueuit. Parantur cephalica ex iride Illyrica, vel florentina, alioqui pumila, denſa, quæque ſit frãgenti cõtumax, ſubruffo colore, guſtu amaro, odore perquã ſyncero. Parantur quoque ex orobi, cicerum & lupinorum farina, manna, ariſtolochia, gentiana, bryoniæ & panacis heraclij radice, magis etiã eius cortice. Opopanax autẽ calidior eſt. In ſumma cephalicorum materia deterger, ſiccat, & nõ rodit. Nam acria miſcentur, non quia ſarcotica, ſed vt teſtulas oſſium è profundo trahãt. Cephalicum Cathægetæ, quod tollit ſquamas, oſſa corrupta detrahit, & caua implet. ℥. iridis, radicis panacis vel capparis ana ʒ.j. ariſtolochiæ rotundæ, mãnæ ana ſemunc. trita & traiecta cribro reſperguntur, vel miſta melle inſeruntur cauo. Aliud acrius Xenocratis. ℥. farinæ orobi ʒ.j. iridis ſeſquunc. mannæ, ariſto-

Cautio.

Cerati modus ad cephalica.

Materia cephalicorum.

Cathægetæ.

loch.rotundæ, ſquamæ ana drach.ſ.tritis vtitor, & cum melle. Sunt qui addant radicem bryoniæ, & aliter parent. Aliud è Silphio, quod ſi deſit, vtere benguino: reſcindit callos, purgat, tabefacit membranas, vt ſponte ſua decidant: & caua implet. Reſinæ pini ſiccæ ſeſquunc. pumicis torrefacti extincti vino, iridis, ariſtoloch. ſilphij ana ʒ.j. thuris ſemunc. ſquamæ æris ʒ.ij. aliàs quatuor: arida & in melle vſui ſunt. E Serapiade. Satyrij triteſticularis, iridis, marrubij ana vnc.1. farinæ orobi vel lupinorum ʒ.x. ariſtoloch. ʒ. xv. ſicco & ex melle vtitor: ſquamas elicit, valde ſiccat, incarnat. Huic generi Satyrii quòd Serapias & triorchis vocatur, hæc inſunt, quòd in pollinem radice trita, contumacia & putrilaginoſa ſiccat & repurgat, herpetes ſanat, diſcutit œdemata. Triphonis quod aufert ſquamas. Corticis pini, ſquamæ, pumicis vſti ana ſeſquunc. mannæ, thuris, ariſtoloch. iridis, reſinæ pini ana ʒ.j. myrrh. aloës ana ſemunc. vtere vt priùs. Athenæus pro cortice pini habet gallæ vnc.1. Quod ſequitur, Deleontis eſt: diuturno, ægrè curabili, & calloſo vlceri medetur, oſſa corrupta rapit. Squamæ, mannæ, thuris, reſinæ ſiccæ ana vnc. 2. aceti quantum ſufficit. Squama ex aceto læuigatur, thus & manna tenuiſſimè trita immiſcentur, ſimiliter & reſina: paſtilli fiunt, qui in vmbra reſiccantur. In calloſis, pari cerato roſaceo: in aliis triplo vel quadruplo temperantur. Melanchloron Triphonis ad eadem. Squamæ ſeſquunc. mannæ, thuris, ammoniaci, reſinæ pini ſiccæ, ſeui vitulini bene curati, terebinthinæ ana vnc. du. ceræ, olei ana vnc. quatuor, aceti vnc.10. confice vt priùs. Plura capite de viriis oſ-

E ſilphio.

E ſerapiade.

Satyrium.

sium secundo, quarto & quinto de compositione pharmacorum κατὰ γένη. Trigener, Cera, Colophonia, terebinthina pari pondere colliquantur, refrigerata immerguntur frigidâ, diúque manibus volutantur: nuda ossa capitis incarnat, squamas deducit, & cicatricem facit. Sed hîc aliquid epulotici commiscebis. Admirandum est è mastiche pariter mista in ossium fracturis. Iudæi. Colophoniæ lib. 1. mastich. vnc. 1. olei sesquuncia: liquata & in frigida pista sine linamento vlceri interponuntur: purgat hoc pharmacum, & carne implet, sed non claudit cicatrice, nisi quid ex epuloticis immisceas. Optimè incarnat, farinæ pistrinalis vnc. 2. colophoniæ valdè tritæ vnc. 1. arido cauum impletur. Galeni. Ceræ sesquunc. ol. lib. dimid. liquefactis adde thuris, iridis, aristolochiæ ana drach. 2. æruginis drach. 1. Aliud. Radicis anchusæ vnc. 2. aloës vnc. 4. vtere arido. Hactenus experimenta veterũ, nunc ad recentiorũ sarcotica transeamus. Aureum Mesuæ ita describunt. Ceræ vnc. 5. resinæ vnc. 3. terebinth. libr. 1. mell. sesquunciam: mastichis, thuris, sarcocollæ, myrrh. aloës, croci ana drach. j. fiat vnguentum. Aliter Mesuæ & alij, ceræ citrinæ ʒ. 6. ol. boni lib. 2. & ß. terebinthinæ vnc. 2. resinæ, Colophoniæ ana sesquunciam, olibani, mastichis, ana vnc. 1. croci drach. 1. Vtrúnque sarcoticon est, & molliora corpora conglutinat: cera in eo liquanda est: liquata resina, Colophonia, & terebinthina confundenda: depositis ab igne olibanum & mastiche insperguntur: postremò crocus in puluerem tritus immiscetur. Fuscum Nicolai & croceum multa habent vnde emolliant & concoquant.

Trigener.

Iudæi.

Galeni.

Aureum Mes.

Fuscum & croceum.

Vnguentum paruum Ceraſeos, Gratia dei, emplaſtrum de Ianua multa habent vnde purgẽt & carnem gignant. Tetrapharmacũ dolorem lenit, maturat phlegmonem, putredinem augere poteſt, ſiccare verò & expurgare non poteſt. Galenus locis aliquot Theſſalum & Theſſalios reprehẽdit, qui tetrapharmaco vt ſiccante, purgante, & incarnante, vterentur. Quod ſi tũ iure reprehẽſum fuit, in eandem cauſam incidunt, non modo recentiores medici, ſed inter Græcos Auctuarius, qui iam à vetere illa Græcia degeneraſſe, & Arabum familiis cõſenſiſſe viſus eſt: inter Latinos Scribonius. Vterque enim vim in carnandi tetrapharmaco tribuit. Sed non ita abſurdũ videtur nobis tetrapharmaco vim generandæ carnis eos aſſignâſſe, parte non admodum ſicca, ſi modò è ſicca pice, Colophonia arida, adipe taurino, & cera non ita pingui confecerint: & in vſu, roſaceo, myteo, maſtichino diſſoluerint. Omnia vlcera perſanat illud. ℥. artemiſię, ſcabioſæ, abſynthij, ormini, ſenecionis, tamariſci, apij, verbenæ, piloſellæ, lanceolæ, pimpinellæ, linguæ canis, millefolij, chelidoniæ ana M. i. ex omnibus, reiectis radicibus, exprimatur ſuccus, cui adde veteris aung. lib. 2. ſepi hircini lib. 1. olei lib. 2. mellis ʒ. 3. mediocriter bulliant, deinde in mortario piſta vniantur.

Auctuarius.

Scribonius.

Diaireos.

Diaireos. Sepi vaccini lib. ß. olei roſ. ʒ. 3. ceræ ʒ. 2. radicis ireos vnciã vnam: thuris, ſarcocollæ, maſtiches, aloës, ariſtolochiæ ana drachmas duas, cum terebinth. ʒ. 3, fit vnguentum.

Puluis Rhazæ.

Puluis Rhazæ. ℥. olibani, aloës, ſarcocollæ, ſanguinis draconis, radicis ireos ana. Eodem modo cum maſtiche, farina orobi, fœnugræci, ciceru, lupinorum, thure & aliis ſar-

coticos pulueres confinges, quos ſubtiliſſimè terere oportet, ne aſperitate lædant. Itaque materia tunditur in pila, tenui cribro ſecernitur, poſteà mollitur, ac deinde tenuiùs cribratur: quicquid nõ trãſmeat, repetitur in pilam, ac tandiu conteritur, dum ad extremũ pollinem deueniat. Alia ſarcotica per ſe induntur cauo, vel penicillo vulnerario capta imponuntur: in fiſtulas immituntur clyſterio, ſed diluta: ab his thorulus mollis vino madẽs ſuperdatur. Vinum ſit è dulci auſteriuſculum: poſtremò omnia cõmodè alligantur. Aeſtate bis, hyeme ſemel in die commutantur: ſæpius etiam, ſi quid phlegmones, doloris, aut caſus generis eiuſdem interceſſerit. Lintei lanugo bene munda, impacta vlceri ſæpe ſufficit. Liquida vero quæ in fiſtulas danda ſunt, ex incidentibus, mollientibus, & incarnantibus ferè cõparantur, quale eſt in decocto centaurij, marrubij, apij, abſynthij, ligni ſancti, ariſtolochiæ, ireos, althææ, maluæ, ficuum, paſſularũ, tragacanthæ, in lixiuio, lotura calcis & acris metallici, aqua vitæ, ſarcotici pulueres reſperguntur: qualia ſunt, radicis althææ, exempto neruo ʒ 1. ficus duæ, cẽtaurrii, marrubii, abſynthii ana pug. 1. fiat decoctio: in decocto ʒ. 4. diſperge pulueris ireos, maſtiches, aloës, ſarcocollæ ana ʒ. 1. Sunt qui aliquid mellis roſacei, vel myrtei commiſceant. Aliud ℔. vini albi odoriferi ʒ. 7. aquæ vitæ optimæ ʒ. 3. myrrh. aloës, ſarcocollæ ana. ʒ. 2. thuris ʒ. 3. ſeminis hyperici, centaurii, millefolii, verbenæ, linguæ canis, vtriúſque cõſolidæ ana pug. 1. leniter bulliant in vino herbæ & ſemina: deinde exprimãtur, affundatur aqua vitæ, reliqua trita miſceantur. Fiſtulæ os obſtipetur medicamento

Lanugo lintei.

In fiſtulis.

ex acriuſcula materia, vt oſtreorum cinere, & axũgia vetere, vt incîdat, molliat, diſcutiat.

De Epuloticis. CAP. 4.

Natura epuloticí.

LEnum vlcus clauditur cicatrice. Epuloticon ſiccat, (ſed citra morſum) atque hinc reprimit, carnem reſiccat, cogit, & cute operit: aut certè callo tenui, qui cuti ſimilis eſt. Ex quo ſiccare magis neceſſe eſt, quàm quod vel carnem gignit, vel glutinat. At cicatrix nõ aliter quàm caro, naturæ opus eſt. Aliud verò genus quod licẽtia epuloticon appellant, quia excreſcentẽ carnem reprimit, acri natura & iam mordaci. Addunt & tertium genus, quod ſiccat quidem, ſed nõ adſtringit. Cicatricem ducunt. Pompholyx, cadmia, ceruſa, plumbum, oſtrea vſta & elota (ac pompholyx quidem lotus & cinis eius in iis quæ citra morſum ſiccent) præſtantiſſima ſunt. Verus pompholyx efflari poteſt, colore parum candido atque liueſcente, iniectus carbonibus auream flammã edit: is iam olim Aëtii memoria parũ frequens erat, ac ſæpiùs adulterabatur. E fornacibus ærariis facilè parari poteſt, vbi tum flamma, tum vapor æris, teſtudinẽ elambit. Pinguis enim, candicans & tenuis fauilla inde exterſa pompholyx eſt. Qui verò pompholyx cruſtaceus cõuexo quaſi dorſo aſperior, & parte caua lenis eſt, colore modò nigro, modò cineritio, ad cadmiæ genus potiùs referri debet. Spodios, quam vertunt cinerulam, è ſolo atque pauimentis fornacum æris euertitur. Ceruſa plurimis locis Galliæ conficitur. Venetiis importatur quæ ferè candore vincit: ad cicatricem nihil fortaſſe melior eſt. Recrementum plumbi vſtum, ac ſæpius elotum, terra

Improprie dicitur epuloticon.

Verus pompholyx.

Cadmia.

Spodios.

Ceruſa.

figillata, bolus armenius, lapis hæmatites, antiſpodia bene lota, acribus fluxionibus & teneris corporibus omnia inſtituenda ſunt. Aſperiora ſunt, galla, myrrha, malicoriũ, alumen, æris ſquama, chalcitis, miſy, ærugo, vitrioli genera vſta & elota. Et (quod in his præſtãtiſſimum eſt) crematum æs & elotum. Metallis acribus excreſcens caro conſumitur: vſtis tantùm vel elotis, aut vtróque modo maceratis trahitur cicatrix. Sed ſolùm vſta, lotis etiã acriora ſunt. Vruntur ea fictilibus crudis, dum percocta vaſa ſint: extinguuntur vino: tunduntur in mortario affuſa pluuia: mox ſiccantur, cribrãtur rariore ſeta, in mortarium aliquoties repetuntur, ne quid vel arenoſum, vel ſcabrum reliquum fiat. Abluuntur ſæpiùs & torrentur, ea ratione quæ partim ex Dioſcoride, partim ex Arabum commentariis petenda ſit. Tertiò aliquando & quartò retorrentur, lauantur, in pilam reuocantur, vt ea cura meliùs miteſcant. In vlceribus quæ ægrè, víxque cicatricem ducunt, tandiu elaborare metallica nõ oportet. In his enim ſemel cremata, ſemel vino vel pluuia extincta, vſurpanda ſunt. In calloſis, aqua maris vel aceto extinguere melius eſt. Si ſanies acris eſt, immergantur lacte, tenuiſſimo liquore oui, rhodoſtagmate: vinum ſubauſterum conuenit, ſiquidem copioſus humor allabitur. Atque hoc lauandis metallicis præferri debet, quod annis & qualitate medium eſt: inutile recens, quódque ætate, vel mordax, vel fugax & languidum eſt. Aqua etiam in calore vtilis eſt. Nec alia ratio in lotura ſeruari debet. Atque ea arte tum vſturæ, tum loturæ eodem medicamento excreſcentem carnem adimes, cicatricem mollibus, duríſ-

Fortiora epulotica.

Præparatio metallorum.

In quibus extinguì lauarique conueniat.

que corporibus informabis. Malignis idonea ſunt, ſarcocolla, ichthyocolla, chryſocolla, quæ cruda, admodum acris eſt, niſi ſanie vlceris & ſorde diluatur: plumbum vſtum, crematũ ſtibium, plumbi recrementũ, ſquama ferri & ſtomomatis. Aeris ſquama præterquam quòd ſiccat, etiam deterget, & pura vlcera efficit, quod reliqua ſquamarum genera non præſtant. Aes vſtum carnem exedit: vſtum & leniter elotum duris corporibus epuloticõ eſt. Poterit autem vrendo ſæpiùs & lauando ita macerari, vt etiam molli naturæ conueniat. Leniora metallica, pompholyx, ſpodium, plumbum, atque inde purgamentum, minùs obtundi debent. Ceruſa nõ eget vſtura: & lotura ſatis temperatur. Extergent, æs, æris ſquama, ſtibium, cadmia, vitrioli genera: vſta lotáque acrimoniã deponunt: aſtringendi vim ad cicatricem retinent. Eodem modo calce, oſtreis, buccinorum cauis, & purpurarum, limacum teſtis atque teſtudinum, erinacei ſpiculis, calculis marinis & ſilicibus, vſtis omnibus & elotis vtendum eſt. Ac breuiter quæ in ſacroticis efficaciùs ſiccãt, ad creandam cicatricem transferri poſſunt. Omnia in cinerem trita ſpecilli nucleo capiantur, & ita inſpergãtur plano. Quæ in cerato myrteo adhibẽtur, leuiora fiunt. Acria verò excepta cera impingi poſſunt. Cera ſequaci vti conueniet, alioquin ad ignem è myrteo piſta, mollienda eſt: quale hoc eſt. ℔. ceræ ʒ.4. manibus myrteo tinctis, ad ignem molliantur, & cum æris vſti, ſquamæ æris, & æruginis ana ʒ.3. fiat platyſma. Sed hoc & alia id genus malignis & contumacibus imperanda ſunt. Ac ferè duplici ratione epulotica vſurpãtur, quia alia in farinam trita inſper-

Squama.

Aes vſtum.

inſperguntur, καταπάσματα & ὄπιπάσματα Græci vocãt, alij ξηρὰ ἢ ξήρια καὶ ἔπαρτα. Alia vero ἐμπλαστρώδη firmo corpore ac tenaciùs hærente. Addunt alij & ἔμμοτα mollioribus naturis, locis dolentibus aut inflãmatis: quæ liquatis emplaſticis confinguntur. Itaq; vbi ægriùs trahitur cicatrix, emplaſtica meliora ſunt, quia diutiùs inhærẽt, quod vim & celeritatem cicatricis adiuuat. Vlcus humidius aridis iuuatur. Molliora corpora linamẽto gaudent. Suauiora ferè, nec tam aſpera, quæ vel emplaſtri forma, vel in linamentis adhibentur. Recens enata caro, neque acrimonia rodi, neq; aſtrictione irritari debet. Corpus ferè accipiunt à cera quæ pinguis ſit, vel natura ſua, vel quia remollita oleo. Olea conueniunt contrahente natura, myrtinum, fraxininũ, melinũ, terebinthinum, lẽtiſcinum, maſtichinum, roſaceum, omphacinum, vel in quo oleæ germina, cymæ rubi, cauliculi vlmi, ſalicis, & ſimilium præcoxerint. Quale ſi deſit, ad ea quæ ſiccant, decurrendũ erit. Tale vetus eſt, & recens quidem, ſed quod diu efferbuerit. Siccãt & alia, raphaninum, ſycionium, ricininum, quæq; vehementer diſcutiunt. Iiſdem generibus olei, craſſiora pharmaca ad linamentum diluuntur. Quanquam in malignis non oleo, non aqua vtendum erit, neq; per ſe, neque cum aliis: ſed larigna vel terebinthina mollietur cera, in qua epulotica concipias. Olei modus eſt ad ceram, vt ſit decuplum, vel duodecuplũ: copioſius tamen eſſe poteſt, & parcius, vt cera mollis eſt & dura: vt ſunt corpora dura & mollia: vt denique vlcera, vel facilè vel ægrè cicatricẽ trahunt. Labris tumentibus & calloſis hæc addũtur ceræ, lari-

καταπάσματα.

Vnde corpus epuloticis.

Modus olei in molliendo cera.

In calloſis labris.

gna,terebinthina,lanarum ſordes,medulla cerui & vituli.Quæ connexa non ſolùm emolliunt,ſed præterea efficiunt,vt diutiùs hæreat pharmacũ, & tardiùs exareſcat. Prouidẽdum autem,ne quod tenellæ carni pharmacum incumbit,ariditate ſcabreſcat: ex quo irritet locum,& ante tẽpus decidat.Ac diutiùs hærere bonũ eſt:ex quo tertio primùm die,vel eo tardiùs abſolui debet.E larigna & dupla cera ceratum confici poteſt. Minor ſit medullæ modus & œſypi,quàm reſinæ.Metallica quadruplo & ſextuplo cerato capiuntur. In epulotico Zenonis,quod à Galeno deſcriptũ eſt, viceſima pars galbani,molliendo ſcilicet, metallicis permiſta eſt. Verùm præſtabit calloſa labra circulari malagmate circũſcribi: mediam verò carnem,cui cicatrix creanda eſt, epulotico induci.Alioqui platyſma fingatur,quod malacticon ſit,qua parte labra contingit: reliqua verò epulotico pharmaco illinatur.Sed in calloſis labris, ſi nihil malacticis efficies, ad ea quæ ἐπιλωτικὰ inde appellant, veniendum. Extrema auxilia ſunt ferramenta quæ excidant, & linum vſurpatũ Hippocrati.Flaccidis carnibus balauſtia,alumen vſtum, quæque ſimiliter contrahunt, affatim inſpergũtur. Verùm liberaliũs iniici oportet, vbi caro detrahenda eſt:parciùs & in ſubtiliſſimum puluerẽ conleuata,atque acie cultelli capta,vbi cicatrice caro tegenda eſt. In calloſo ſtupidíque ſenſus corpore, ſi neque plethora eſt, neque cacochymia, acrioribus (ídque matutino magis) ad cicatricem vti licet. In aliis vlceribus, quæ leniant ideo miſcentur, vt acrimoniam retundant. Ac iam progreſſa carne & cicatricem trahente,oleum,adipem,reſinam, ceram

Modus eorũ quæ epulotícon componunt.

In flaccidis carnibus.

aliáque id genus coniungit Hippocrates, vt decôra, lenis, non ſcabra duráque cicatrix inducatur, ídque hyeme magis quam Aeſtate. Quæ molliora corpora colliquant, durioribus cicatricem trahunt. Rurſus quæ his carnem regenerant, mollioribus ferè epulotica ſunt: & acria roſaceo cerato fracta, cicatricem claudunt. Quódque antè dictum eſt, tam poſſunt manſueſcere lotura, quã ſuauis eſt ceruſa. E ſarcoticis ſcordio, carie lignorum, cortice radicis capparis, irionis ſemine, iri, acoro, artemiſia, dracunculi radice, ariſtolochia, cypero, gentiana, & aliis epulotica finguntur, miſta aſtringenti materia: ſed & ea myrteo cerato capta, epulotica ſũt. Acriora quoq;, vt calx viua, arrhenicon, ærugo, mollioribus ſarcoticis ad cicatricem temperantur. Eodem modo alumen quod nimiũ aſtringit: ſed hæc omnia propoſitis exemplis declarantur. Manna, thus, leuia ſarcotica ſunt: calx acrior: nec ſine acrimonia ſquama eſt. Ex his fit aridum Spodorides Aſclepiadis, quod conuenit vlceribus, quæ vix cicatricẽ trahunt. Calcis viuæ 3.6. mannæ, thuris, ſquamæ ana 3.4. vel (vt Heliodorus) calcis viuæ, mannæ, thuris, ana ʒ.1. ſquamæ ſemunc. Al. Ireos, mannæ ana 3. 2. recrementi æris, ſquamæ ana 3.4. Nomæ & putredines niſi vehementiſſimis, acribúſque pharmacis ægrè curantur. Qualia ſunt, Sulphuris viui, auripigm. ſquamæ ana 3.2. æris vſti 3.1. Al. Sãdarachæ ſemuncia, aluminis, myrrh. crocomagmatis, ireos ana ſemuncia, cyperi ʒ. 4. tritis vtere. Fit autem crocomagma è croci drach. centum, myrrhæ, amyli, roſarum, gummi ana 3.50. Siccant, nec ita ſtringunt, myrrha, ſarcocolla, argenti ſpuma, oſtrea, diphry-

Quomodo è ſarcoticis fiũt epulotica.

ges, ærugo, & alia quædam metallica. Spodios factitia (quod antiſpodion vocant) in epuloticis cenſetur. Cyperi radix in nimio humore cicatricẽ trahit. Cucurbita ſicca, vſta, humidis præputij vlceribus, nec adeò malignis vtilis eſt. Ad eadem inueterata, anethi radix vſta inſpergitur. Abrotoni radix eadem maligna iuuat. Amylum per ſe tritum, & cum tantillo aluminis, eiſdem vlceribus prodeſt. Lithargyrus duplo roſaceo vel myrteo coquitur, ac ne efferueſcat, paulatim affuſa roſacea refrigitur: vbi non inquinat, in eadem aqua ſubigitur, omnia verſantur mortario: rebellia curat & humida: loco roſaceæ licebit vti aqua rhois (ſumachum appellant) cornorum, ſpinorum (quæ prunella vocant) quãtò coquetur diutiùs, tantò ſiccabit magis. Hordeum combuſtum Chironiis inſpergitur, & quod inde conficitur ἀλφὸς χρήτων, ſerpentia, Chironia, & quæcúnque tradius cicatricem ducunt, perſanat. ℔. hordei cremati ʒ.10. ærug. ʒ.50. ceræ ʒ. 1. olei maſtichini ʒ.9. ærugo ex oleo teritur, cera ſeorſum liquata coniungitur: leniter coquuntur: refrigeratis hordeum in mortario permiſcetur. In ſumma quæ leniter ſiccant & aſtringunt, mollibus corporibus & benignis vlceribus conueniunt: durioribus naturis, nec ita mãſuetis vitiis, paulò validiora auxilio ſunt. In vlceribus quæ pertinaciùs repugnent, ad metallica acria vſta veniendum. In malignis, Chironiis & alioqui deſperatis, crudis metallicis & acribus vtendum erit: vbi ſi nec his quicquam efficitur, ferro & igne opus eſt. In dyſepuloris fugienda μαλθακώδη mollia medicamenta: deinde malactica, adeps ſuillus, oleum, cera, reſina, ammoniacum, &

Cyperus.

Anethi radix & abrotani.

Amylum.

Lithargyrus

Hordeum & inde διὰ κηρίτων.

Vitanda in dyſepulotis.

similia: fugienda acria, piper, sinapi, sed præcipuè vbi plethora, vel cacochymia. Adhæc quæ humectant, vt aqua: quanquam non ignorãdum ea omnia interim commiscerí, verùm alia ratione, quàm vt cicatrice claudãt. In Pamphilio Asclepiadis, metallica coquuntur hydrelæo, ex aqua interuntur, si sanies acrior, si quid phlegmonis, si molle corpus est. In albis epuloticis miscetur aqua, vt lithargyrus celeriùs eliqueſcat. Verùm eò vsq; coquuntur pharmaca, dum tota aqua exhalauerit, atque ita nihilo ferè humidius medicamentum est. Acria discutiũt, & contumacius vitium magis edomant: malactica acrimoniam temperant & molliunt callos. Quòd si omnibus ritè institutis quæ ad topica remedia pertinent, nihilo magis cicatrix inducitur: aut si iam opertum, clausúmque vlcus rescinditur, longiùs requirenda causa est. Ac ferè cicatricem tardant plethora & cacochymia. Copia phlebotomo deplenda est: vitiosus succus pharmaco purgari debet. Quòd si vtrúnque coit, neque in sola copia humorum, sed & in qualitate vitium est, primùm quidem phlebotomo, deinde purgante pharmaco leuare corpus necesse est. Sed è varice vitiosa materia vlceri illabi potest. Vbi nõ modò difficilis, sed etiam plena periculi cura est. Secatur vena, purgatur corpus eo cathartico, quod melancholicum succum vnà & pituitam ducat: iusta vitæ ratio decernitur. Quibus si parum efficitur, emulgetur varix, ac medius præciditur. Designanda priùs vena est: atramẽto notatur, aut rubrica: sed ea parte præcipuè, qua proximè radicem spectat. Hîc cultello nudatur cutis, caro inciditur, molliter distinguuntur fibræ, atq;

An aqua recipiatur in epuloticis.

Vnde difficilis cicatrix.

his omninò vulnerata caro explicatur: vbi ſpecillo buxeo, vel eburno vti conuenit. Ac iam nudo vaſi culter lenis ſummitendus eſt, vt ab inferiore carne diuulſis fibris, varix abſoluatur: hîc volſella vena prehenditur, eleuatur hamo: inferiori parte funiculo religatur, quem acus conuehat: ſupra funiculum phlebotomo pertũditur, vt reddat ſanguinẽ, quantum ſit opus. Ex quo ſupra vulnus immiſſa acu, vt priùs, quæ filum ducat, præſtringitur: hîc iam vinculum inferius diſtringendum, attollendum membrum eſt, & ſurſum adducta manu, quà venæ mẽbri decurrunt, & per factum vulnus ſanguis exprimitur, ita paulatim emulgetur varix. Laxatũ filum rurſus obligatur, & media vena pręciditur, qua parte vtrínque funiculo illaqueata eſt. Poſtremò iuſta ratione, ſuóque tempore noua plaga ſananda eſt. Quanquam aliquãdo contingit, vt iam curato veteri vlcere, maneat incurabile, quod ad varicẽ eſt, nouo vitio ſubinde affluente. Aliis vtróque vlcere perſanato melancholia commota eſt. Atque vtérque caſus reuocato ſubinde phlebotomo, ſæpiùs purgato corpore, iuſta vitæ lege declinari poteſt. Hippocrates rudiùs, ſed meliùs fortaſſe, varicem, ſiue is ſit euidens, ſiue in carne teneatur, multis locis compungit, vbi oportunũ videatur, ac ſanguinẽ nigrum exhaurit. Prohibet autem, vt ne vicina loca quæ eodẽ vitio, nigricãt ſcalpro exaſperẽtur vulnere illato, quod ægerrimè poſtea percurẽtur. Quòd ſi ab hepate, liene, aut alia parte corporis ducta colluuie in perpetua ſorde vlcus eſt, neceſſarium parti remediũ adhibebis. Ac vomica interior nũnunquã agit cuniculos, qui in exteri⁹ corp⁹ deſinãt, vbi ferè,

A partibus corporis tardior cicatrix

sed multò magis prouectis annis, desperatio est. Et ab vlceribus externis in latera initio ducũtur sinus, qui etiamsi lateant, produntur tamen, cum multo plus sordium colligitur quàm ferat ratio & magnitudo vlceris, & pus aliud est, quàm natura partis gignere cõsueuit, serosius scilicet aut crassius: quum deniq; qua parte subest cuniculus, aut scabrior, aut pallidior, durior aut mollior cutis est. At specillo argenteo, vel cereo res tẽtari potest, vbi vel cauterio vel ferramento cauitas detegenda est, nisi vel profundior descendat, vel grauior casus à ferro & cauteriis metuatur. Sæpe etiam in vetusto vlcere, quódque fracturæ coniunctum fuit, os subiectum parte aliqua syderatum, luridum, carioſum, coalescit. Itaque qua parte vitiosum os est, abradi scalpro, & cauterio inuri debet: malè cõpactum resciſſo callo, ad curam deintegro reuocandum est. Reliquæ fissuræ sedulò compingendæ, & ramenta maturè detrahenda, si qua restiterint. Instauranda quoq; vlcerum natura & vicinæ carnis, quæ nonnunquam eò vsque corrupta est, vt vel frugi materiã alimenti possit corrumpere, vt iam vicina liueant, nigra sint vlcera, modò vieta, modò calloſa, cancroſa, putrida, vermiculantia. Quædam igitur contrariis remediis depelluntur, alia ferro peramputanda, alia igne affligenda sunt, sanguisugis affixis, scarificatu & corniculis exhauriendum vitium est. Ac breuiter summouenda omnia, tum quæ cicatricem prohibent, tum quæ eandẽ factam refricant. Legitima vitæ instituta præscribi debent, videndúmq; medico, ne quid vel peccetur ignorantia, vel negligentia omittatur. Lithargyrus per se inspersa, attrita operit. E *Lithargyrus.*

vino vel aceto teritur, ſiccatúrq; ad cicatricem vlcerũ, quæ multo humore madẽt: elota mitiſſima eſt. Lithargyri vſus eſt in paruis vlceribus, in deſquamata cute, & prurigine. In his enim leniora remedia vſui ſunt: ſæpe etiam in ſubliquidis ceratis, quę è myrteo, roſaceo, & aliis id genus confingas. Tenuis plumbi lamina, plumbũ vſtum lotum, ſummoperè medetur cancris. Recrementum plumbi in æquali vino exactiſſimè læuigatur, affuſóque pari myrteo decoquitur, dum ſit luti craſſitudo, & aurium, nariúmque vlceribus accommodatur. Vlceribus ſedis & narium, canaliculus è plumbo fingendus eſt, qui dehiſcat foras: altera parte qua ſubit corpus, in læuem ac rotundum quaſi vmbilicum deſinat, atque hic centro ſuo anguſto foramine pateat, quà videlicet liberũ iter aëris teneatur. Vtero ſimiliter & aliis locis corporis, quæ caua ſint, conformari poteſt è figura partis. Cadmia cremata pluribus diebus læuigatur, ex aceto quidem in malignis: in aliis vino, modò giluo, modò è dulci auſteriuſculo. Atque ſic elaborata incarnat, & cicatrice claudit. Lapis (quẽ calaminarem vocant) impetigines, herpetas, ſcabras pruriginés perſanat: fictili crematur, vino extinguitur, & cadmiæ ſimiliter elaboratur. Ladanũ molle è vino vel ſaliua piſtum eleganter claudit, ea etiam quæ vix cicatricem ducant. Myrteo cerato duplo, triplóque iunctum, lene epuloticon eſt. Recens vnguinoſum eſt, & per ſe liqueſcit, myrteo exiguo interdum miſtum. Aridum ætate infriari poteſt. Ex ſcoria & ſquama æris fictili crematis, extinctis vino, ex eóque diutiſſimè læuigatis, epulotica fiunt, quæ maligna iuuent. Medium quoddam genus efficies

Plumbum.

In vlceribus ſedis & narium canaliculus.

Cadmia.

Ladanum.

Ad maligna.
Ad media.

mista lithargyro. In compositis auxiliis Galenus prætulit quæ è cadmia & ladano conficiuntur: quę cùm multa sint, & variè concinnentur, pauca eáque paratu facilia describemus. Ceruſæ, cadmiæ ana ʒ.4. ceræ, myrtini ana ʒ.6. Al. Plumbi vsti ʒ.3. cadmiæ, æris vsti ana ʒ.2. Colophoniæ, olei myrtini ana ℔.2. vini antiqui odorati, quantum sufficit. Cadmia, vt priùs, elaboratur, vsta, lota, diúque trita: præstabit quoque pharmacum, si reliqua duo metallica similiter comparentur: deinde Colophonia & oleo vnà liquatis, sedulò miscean-
tur. E ladano, quod prætumida vlcerum labra im- *E Ladano.*
minuit, calloſa mollit, implet caua, & cicatrice claudit. Picis aridæ ℔.1. & semunc. æruginis ʒ.3. æris vsti ʒ.2. squamæ rubræ ʒ.2. & semiſſ. ladani ʒ.9. litharg. ℔.3. olei, vini optimi ana ℔.2. & semiſſ. hoc est ʒ.30. Lithargyrus oleo coquitur: coctione media reliqua metallica immittuntur, volutantur rude, dum non inquinent: hîc pix iniicitur: sublatis ac refrigescentibus ladanum è vino tritum coniungitur: omnia conficientur in mortario: hoc & reliqua medicamenta quæ siccent, & non mordeant, diutiùs coqui melius est. Adhibitum in platysmate, maligna iuuat, nec ante quartum diem exolui debet. Alia generis eiusdem secũdo & quarto de compositione medic. κατὰ γένη. Sunt & hæc epulotica & maligna curant. Æruginis, æris cremati ana vnc. *E metallicis.*
dimid. aluminis ʒ.2. ceræ ʒ.10. miteſcit vsta ærugine: trita omnia capiuntur cera præmollita igne: vel cerato ex larignæ semũcia, & ceræ ʒ.1. alioqui cerato myrteo vel roſaceo. Hoc vt optimo, in malignis *Galeni ad maligna.*
Gal. vsus est, quod habet æris combusti, squamæ,

æruginis ana ʒ.ʒ. trita omnia ceræ pinguis ʒ.4. excipienda ſunt. Alioqui mollitur cera è myrteo, modò in ſole, modò igne. Ac ferè tripla cera eſt metallicis, aut quadrupla: nonnunquam æqualis eſt: conſtátque tantò fore acriora, quantò plus metalli, ceræ minus acceperint. Al. Squamæ, æruginis ana ʒ.1. ceræ pinguis ʒ.6. larignæ ſemunc. iuncta omnia in platyſmate adhibentur, quod vlceris locum, nec eo ampliùs circunſcribat. Munienda vicinia iis, quę phlegmonem arceant: tertio quoque vel quarto die platyſma reuellendum: hîc auſtero vino fouenda pars eſt, & platyſma, vt priùs, apponendum. Repetuntur hæc dum cicatrix duci incipiat. In callis, reſinæ loco, vel œſypo, vel medulla cerui præſtabit vti. Et hæc quidem è metallicis, duris corporibus & malignis vlceribus imperanda ſunt. Plura quarto de compoſitione pharm. κατὰ γένη. Vapor è paſtillis acribus Andronis, Paſionis è cinabrio vulgari, aliiſque id genus, maligna iuuat: priùs autem hæc ſuis ſordibus expurganda ſunt. Leue eſt, ceruſæ, lithargyri ana ℔.1. olei myrtini ℔.2. ceræ ℔.ß. terebinth. ʒ.ʒ. aluminis ʒ.1. piperis ſemuncia, vel paulò minùs: leuius erit, ſi ſeſquunciam thuris addideris. Ἁλὰ κριθῶν clementius, quàm quod paulò ante deſcriptum eſt. Singulariter facit ad ambuſta. Ceruſæ ʒ.5. al. ʒ.6. & ʒ.2. lithargy. ʒ.5. hordei toſti ʒ.15. al. ʒ. 5. (idque meliùs) ceræ ʒ.5. alij ʒ. 15. (ſed maior hic modus eſt) ol. roſacei, vel myrtini ʒ.15. alij ʒ.18. metallica è vino terito: ceram cum oleo liquefacito: hordeum cribratum inſpergito: omnia coquito, excolato, in mortario conficito. In ambuſtis, alba meliora ſunt, quæ neque thus, neque reſi-

Ambuſta.

nam accipiunt, in iis præcipuè, quæ aceto conſtant: piper additum cicatricem accelerat. Paratur facilè,& mirabiliter iuuat. Aluminis vnc.dimi. in vini,aquæ pluuiæ vnc.9. diluitur: linteolum vetus, ſed bene mundum aqua inculcatur: hócque arefactum ſole depectitur, & concerptum imponitur. In ſedis, oris & genitalium inueteratis vitiis, vino vti melius eſt: aqua verò pluuia præferenda, quæ in cauis vlmi vel quercus reſederit. Al. Alumen nucis magnitudine teritur,& cum vnc.3. mel. lis myrtei vel roſacei coquitur, aut fictili crematur, ad eadem vitia. Aliud,in quo veterum & poſterorum conſenſus eſt. Linteolum aqua illa vel vino madens, & expreſſum, molliter apprimendum plano, cui deinde pertenuem plumbi laminam induces & alligabis. Al. ſine morſu ſiccat,& ægrè trahentibus cicatricem conuenit. Ceruſæ 3.2. gallar. myrti, recrementi plumbi ana 3 1.fiat puluis. Aliud. Litharg.ceruſæ ana lib.1.coquantur in ol.albi lib.2. aquæ puriſſimæ ſelibra, dum exhalauerit aqua, & purum pharmacum conſtiterit: purus ſit ignis, & ſerenus aër, vbi medicamentum incoquitur:liquatis & ita coctis, adde terebinth. vel (ſi rebelle vlcus eſt) larignæ vnc.2.vel vnc.3.ceræ albę vnc.quatuor, vel vnc.6. Nam vt augetur reſinæ modus, ita cera augẽda eſt.Poſtea verò quàm omnia coierint,adde thuris ſemunciam, pompholygis, oſtreorum, cadmiæ ana vnc.1. hæc in cinerem vſta lauantur aqua, ſi ſanies acris eſt:marina verò, vel aceto, ſi labra vlceris in callum extuberant. Inopia marinæ, ſubduplum ſalem aqua diffundes. Quòd ſi multus humor affluit,vino albo pellucido leuiter aſtringente,

E ceruſa.
Album Gal.

metallica lauabis. Miſcentur autem his, cadmia, pompholyx, ceruſa, lithargyrus, oſtrea, buccinorum inuolucra, os ſepiæ, calx & ſimilia, quia præterquã quòd epulotica ſint, album colorem iuuant, qualia fingi voluit antiquitas. Calx ſepties lota, è roſaceo vel aqua diluitur, exponitur ſoli æſtu medio, ſubinde reuoluitur, teritur, abluitur: quum iam ſatis lota tritáque exaruit, è roſaceo pinſitur, imponitur, cicatricem ducit: vlcera neruorum maligna iuuat, & ambuſtis auxilio eſt. Sordes quæ in ampullis lucernariis ſubſidet, vlcera quę mediis digitis excitantur, alopecias quoq; adiuuat. Δι' χαλκίτεως ex auſtero, rubróque vino ſubigitur: deinde emollitur oleo melino vel myrteo: roſaceo etiam, ſi quis rubor calórque in oris vlceris exiſtit: alioquí craſſius in platyſmate inducitur, vt vicina comprehendat, qua videlicet metus eſt, ne quid humoris affluat.

Calx.

Διὰ χαλκίτεως.

Album Actuarij.

Album Actuarij capite de repellẽtibus deſcriptum, epuloticon eſt, vt quæ emplaſtra alba è ceruſa fingunt, quale hoc eſt non abſimile albo Galeni. Ceræ vnc. 4. roſacei libr. ſemiſſ. terebinth. vnc. 3. ceruſæ vnc. 2. lithar. vnc. 1. thuris, cineris ex cochleis crematis ana ſemunc. cera, oleum, terebinth. ſimul funduntur: reliqua miſcentur, verſantur omnia, & in mortario vniuntur. Aliud leuius. ℔. ceruſæ ʒ. 1. lith. ʒ. 2. aquæ roſarum ſeſquunc. roſacei lib. 1. metallica trita in mortario fortiter perfricantur piſtillo duro: quod quum fit, deinceps ac paulatim liquida affunduntur. Album Rhazæ. Olei roſacei lib. 1. ceruſæ ʒ. 1. ceræ ʒ. 2. caphuræ ʒ. 1. albumina ouorum tria: melius fiet cum ſemunc. vel ʒ. 6. litharg. Leue eſt, & magis conuenit, vbi calor, vſtio, excoriatio eſt. Ce-

Albũ Rhazæ.

ruſa per ſe in pari roſaceo cocta ambuſta iuuat, & attrita. Ad eadem facit vnguẽtum de ceruſa. Alij ex rhodoſtagmate ceruſam terunt, vt ſit liquidi mellis craſſitudo, quod in calore, in paruis inflammationibus, quales ad naſi pinnas eueniunt, vtile eſt. Trita è vino humidioribus vlceribus cõuenit, per ſe ambuſta curat: permiſta buryro, mollit, coquit, cicatricem claudit. Epulotica ſunt, vnguentum deſiccans rubrum, vnguẽtum de plumbo, & alia. Puluis epuloticus balauſtiorum, ſanguinis draconis, cadmiæ argenti, æris vſti loti ana: fiat puluis: duris corporibus, contumacibus vitiis & nimium humidis vtilis eſt. Vtráq; plantago cum radice ſiccatur vmbra, trita ad cicatricem inſpergitur. Triapharmacũ, quódque huic ſimile ex litharg. & oxelæo, in glutinantibus deſcribetur, epulotica ſunt. Nutritum quoque quod à Rhaze & Auic. hoc modo fit. Lithargyrus in pollinem trita ex aceto & roſaceo diu verſatur in mortario (vt quidã volunt) plumbeo, piſtillo plũbeo: modus eſt vt inde craſſior fermentetur, & exturgeat. Sunt qui addãt ſextulam æris vſti, vel cremati plũbi, aut tantundem aluminis, balauſtiorum, rubiæ, ſanguinis draconis, cadmiæ argẽti, caphuræ: ídque ſingulari ope in malignis & pertinacibus vitiis. In cãcroſis ceruſa permiſcetur piſtillo & mortario plumbeo. Alij hoc modo. Litharg. ceruſæ ana ʒ 2. teruntur in mortario, vniuntúrq; ex olei myrtini vel roſ. ſeſquunc. Sunt qui oleum priùs circumagant in pila plũbea, & radio plumbeo concutiant dum craſſeſcat, & nigrius euadat, vt olim Apollonius. Alij ſic vnita omnia olla noua vtrunt, puluerẽ reponunt: mirabili remedio ad cãcroſa, malignáq;

Ceruſa.

Vnguenta epulotica.

Plantago.

Nutritum.

Ad cancros pudendorum. sedis & genitalium vlcera. Alij loco olei succum acetosæ, solani, polygoni, plantag. omphacis & similium, eo modo exercent plumbo, & metallis ad vsturam iungunt. Quidam etiam theriacã addunt, & vnà cum aliis concremant. Frequentissimus etiã vsus est pompholygos: suo vetustas, suo posteritas vtráque salubriter vsa est. Vritur pompholyx, & in cinerem resoluitur: in solani succo, rhodostagmate, & aliis generis eiusdem diem integrum maceratur: tum pistillo plũbeo in plumbeo mortario diu exercetur: bis in die inseritur cãcrosis vlceribus & malignis. Quod autem pharmacũ διαπομφόλυγος inde conficitur, variè describunt. Aliter enim Oribas. Paulus, Aëtius, aliter quoque Arabes. Sed hoc maximè epuloticon est. ℞. pompholygis, cerusæ, litharg. ana ʒ.1. ladani ʒ.2. acaciæ ʒ.4. ceræ ʒ.3. myr. ʒ.8. ouorum assatorũ vitellos 9. metallica è vino terito: cerã cum oleo liquefacito, ex quo ladanum & acaciam cõmisceto: deinde vitellos & metallica in mortario reliquis coniungito. Simile ferè quod sequitur. ℞. cerusæ, litharg. pompholyg. ana ʒ.2. cadmiæ ʒ.4. medullæ cerui ʒ.3. ceræ, ol. rosacei ana lib. 1. myrtini ℔. ß. Liquatis aliis metallica è vino trita permiscentur. Hoc cancerosis conuenit, pueris, eunuchis, mulieribus, atque omninò mollibus corporibus, vbi cicatrix citra dolorem ducenda est. Nicolai. Olei rosarum ʒ.10. ceræ albæ ʒ.5. succi expressi è granis solani ʒ.8. cerusæ lotę ʒ.4. plumbi vsti, tuthiæ ana ʒ.2. thuris ʒ.1. oleum cũ succo decoquito, donec expirauerit succus: deinde cerã oleo confundito, reliqua in farinã trita in mortario permiscето, omniáque diu circumuoluito. In putridis & cancerosis,

Pompholyx.

διαπομφόλυγος.

vbi feruor aliquis est, summa fiducia vsurpandum est, quod nulli veterum compositionum cedit. In corrodentibus & inflammatis vlceribus, succo seridis subigũt. Liquido cerato rosaceo emolliunt, immittunt tubulo, ad rhagadas & alia id genus: in callosis, lini succus & adipes misceri possunt: ad inflãmata, croco & vitellis oui intingitur. Atq; hæc sufficiant. Reliquum verò genus est eorum, quæ excrescentem carnem detrahant, de quibus capite de Pyroticis abundè differetur. In cicatrice vitia sunt: quia excrescit, quia caua est, quia deformis, durior, scabrior, mollior, & maior est. Excrescit parum siccato, purgatóque vlcere. Caua est nimiùm siccato, & ante tẽpus inductis epuloticis: vel quia pars subiecti ossis igne absumpta, sublata ferro, aut abscessu excidit. Deformem facit sutura frequentior & inepta, maior incisio, & alia quæ vel cauã, vel eminentem efficiunt. Durior est, nimiùm siccãtibus medicamentis, nec lenientibus tempore immissis, quod, vt ante scriptum, præcepit Hippocrates. Mollior infra modũ siccato vlcere. Excrescẽs cathereticis reformatur, scarificatur, absumitur. Caua refricãda & exterenda, vt quod desit aggignatur. Mollior siccãda est. Deformitas mollientibus, lenientibus, discutientibus, exedentibus quoque & cathæreticis, aliquando etiã astrictione medicamentorum corrigitur. Ad hæc omnia materia suis locis descripta est. Epuloticis vtimur iam propè pleno, nõdum tamen adæquato vlcere. Celsus linaméto è frigida presso, primùm integit: deinde vbi iam æquata cuti caro est, siccо vtitur. Ac bene fiet, si in frigida illa alumen maduerit: & quod inseritur siccum in eadem mer-

Quando epulotici vsus, & ratio vtendi.

ſum exaruerit. Et hæc quidem in leui vlcere faciũt ſatis. In maligno, bene puro linteolo ſinũ molliter extergebis: epuloticõ induces quod plurimùm ſiccet. Et quia ferè aliquid calli labris concreuit, oras vlceris pharmaco circunſcribes, quod attenuet. In dolore, rubore, phlegmone & rheumate, parygro recenti vtendum erit: vel διὰ χαλκίτεως liquido in platyſmate. Attenuãs platyſma æquali linteo cõtegitur, ex quo ſplenium ſuperdatur, expreſſum frigida, aliquando vino. Ac frigiditas ſplenij, ſubinde refuſo frigido liquore cõtineri debet: poſtremò faſciæ cõmodè alligandæ, quas tertio primùm die abſolues. Hîc molli flocco ſaniem detergebis, & priorem curã omninò reuocabis, è re nata vel retento, vel mutato conſilio. Recentiores vino calido, cui balauſtia cõcoxerint, aut ſimilia, vlcus fouent: alioquin aqua, ſi quid caloris eſt, quæ vim aluminis cõceperit. Ac ſit octupla aqua alumini. Sed in calore aſtrictio ſuſpecta eſt: molli vellere humorẽ ſorbẽt, pharmacum imponunt, ſuperdãt ſtuppas vino madidas, vel aqua: omnia glutinãtibus faſciis conſtringunt, nõ iis quidem, quæ ita cõtrahant, vt è rotundo oblongũ fiat: niſi cauitas ſuperſit, & vnà cures, vt & glutines, & cicatrice claudas. Galenus interdixit aqua, vt ne nudum vlcus cõtingeret. At in calore & iam procedente cicatrice, non adeò nocere poteſt. Cicatrix (ſi quidem naturaliter ducitur) in ambitum vlceris ſanis partibus primùm concreſcit, deinde paulatim ad cẽtrum progreditur, poſtremò in ipſo centro coaleſcit atque perficitur.

De glu-

De glutinantibus CAP. 5.

LOngiùs fortaſſe, quàm res poſtulabat, de glutinantibus ſermo dilatus eſt. Verùm ita nos coëgit, traxítque cõſequens medelarũ ratio: nec alius obtigit locus, in quo de illis orationem cõmodiùs inſtitueremus. κολλητικὰ Græci vocant, συμφυτικὰ & τραυματικὰ Quidam etiã ἔναιμα, & peculiariter quæ cruẽtis vulneribus adhibentur. Siccant hæc omnia ad ſecundũ ferè gradum, media natura inter ea quæ ad cicatricem ducunt, & quæ carnem regenerãt: non detergent, ſed aſtringunt, prohibéntque, ne quid humoris vlcerũ labris obueniat. Nec in cruentis ſolùm vſurpari ſolent, ſed ad ſinus, fiſtulas, maligna vetuſtáq; vlcera transferuntur. Opitulantur celeriùs, ſi integra partium natura eſt: ſi paucus ſanguis idémq; purus affluit: ſi non abraſa, nõ præciſa, ſed vel ſalua, vel parte aliqua etiãdum hærens cutis eſt. Etenim cuti cũ ſubiecta carne naturalis quædam amicitia coiit, vt ægerrimè ſeneſcãt, quibus omninò illa excidit: facillimè, vbi incolumis ſeruata eſt. Mirum q; præciſa, ſed loco ſuo reddita, coaleſcit, recipit ſpiritum, & quaſi mortua reuiuiſcit: quódq; è plaga liuore ducto, nõ in iuuene ſolo, ſed etiam ſene viuidum colorem recuperat. Magna igitur cutis habenda ratio, neque ob id ſolùm, quòd inde celeriùs glutinatur vulnꝰ, ſed quia interiecta cute plurimis iuuatur, quę nuda caro nõ perferat. Nudũ vlcus linteo, lana, ſpõgia irritatur: medicamẽtis paregoricis ſordes colligit, vellicatur catharticis, iuuatur omnibꝰ, ſi familiari cute quaſi propugnaculo obtectũ eſt. Ideóq; & abraſa cutis & pendula, ſuo loco inducatur, & redu-

κολλητικὰ. συμφυτικὰ. ἔναιμα. *Facultas glutinantium.*

cta molliter apprimatur: ſic enim vlceri celeriùs cõſueſcet. Neque deſperar quæ ſuſpenſa, iã liuida aut nigra eſt, etiã ſi eo abſceſſit loco, vbi os ſine carne, vel cartilago ſubiecta eſt. Ea enim vel in hoc acerbo caſu ſuo corpori reconciliatur,& vitalem ſpiritũ recipit: quod in genu & nuda carne tibia,in gibbero, vbi tãtùm ſubiecta cuti mẽbrana eſt, experiri licet. Idque fieri tum aliorũ pharmacorum ope,prodidit Galenus, tum celebri illo,quod Heræ & Attalo attributũ eſt. Deſcribitur hoc libro primo de cõpoſitione pharmac. κτ' γένη, titulo ἀφὸ πτέρεως Attalo & Hera authorib⁹,& paulò pòſt in Albis Aſclepiadis.Aſclepiades Pãphiliumvocauit.Iam verò & labra vlceris animaduertẽda ſunt: quia videlicet alia cõtracta,alia euerſa, plurima dehiſcunt. Quas formas vlcerũ in vario labiorum motu percipias. Os enim cõmiſſis labris interdum clauditur: nonnũquam illa diducuntur,vt ſit hiatus.Aliquãdo quoque aliter deformantur, quia alterũ retortum labrum & euerſum: alterũ in os reductũ,vel vtráq; modò intrò,modò foras replicata ſunt. Contracta labra vlcerũ ſpecillo vulnerario molliter diſiungẽda,& vtrínque abductis faſciis,vt extra vulnus magis cõſtringantur,ſeparanda ſunt.Colligenda verò, quæ plurimùm hiãt, à ſanis partibus ineunte faſcia: quæ vt ad oras vulneris ptopiùs accedit,ita firmiùs aſtringatur,ea ſcilicet ratione,vt ne nimiùm cogendo, nimium cõprimas, & dolorem gignas. Euerſo tantùm altero vlceris labro hinc lintea abduces, & in alterã partem quaſi trahẽdo volutabis.Si vtrúnque euertitur, ea quã ἐκδυσιν ἀρχῶν ἐπίδεσιν vocant,neceſſaria eſt.Atque hæc labria flaccidis,callo-

Labrorum vlceris ratio.

Ad contracta labra.

sis, muccosis & cãcerosis vlceribus magis eueniunt. Iam verò glutinatio fit, vel innata carne (συσάρκωσιν Græci vocant) vel eo quem illi ἀγκλεισμὸν, nostri infibulationem appellant: deinde etiam κατὰ ῥαφὴν sutura: postremò καθ' ἐπίδεσιν fasciis obligatis, quã deligationem vertũt. Sed omninò vt vulnus glutinetur, enato corpore, religatis, vt priùs, & inter se plexis carnium fibris coire necesse est. Id quod fibulis, acu & fasciis sæpenumerò admaturatur. Ac ferè vt sunt vlcera & partes, ita remedia distinguuntur. In paruo ac recenti vlcere fasciola in orbẽ nexa satis esse potest: & quæ cultellis cibariis fiũt, solo suctu, qui partes colligat, sæpiùs coalescũt. Alia vulgari terebinthina illita (quæ abietina potiùs vocãda est) & iniecta fasciola celerrimè cõmittuntur. Verùm nullum omninò vulnus vel minimum, etiam si acus minima pupugerit, contemni debet, multò minùs, si vel plethora, vel cacochymia, vel denique sensus acrior in metu est: alioqui dolor, phlegmone, conuulsio ad exitium sequi consueuit. Itaque statim initio relicta glutinãdi via, paregoricis vtendũ erit: quæ dolorem leniãt, & à phlegmone vindicent partẽ, donec omnia pericula abiisse videantur. Ac ferè quinto & septimo die grauiores casus sese proferunt, quos quum æger saluus euasit, & omnia tuta sunt, detersum siccatúmq; vlcus glutinabis. In maiori vulnere maiora remedia quærẽda sunt, deligatio, sutura, fibula, medicatio: vbi medicamentũ quoque siccare magis necesse est, hícq; audienda sunt magnũ & paruum in sectione, non quorundã veterum opinione, qui ἐπίκαιρον, insigne vulnus è natura loci, μέγα, magnũ è periculo

Quatuor rationes glutinandi.

Nullũ vulnus vel minimum contemnendum.

In maiori vulnere.

ἐπίκαιρον, & μέγα.

definiunt. In glutinãdo distingui debet natura corporum: quia videlicet (vt loquuntur illi) aliud δυσελκὲς, quódque ægrè coalescit: aliud εὐελκὲς, in quo vulnera celeriter cõiunguntur. Vulnera rotunda non facilè glutinari, nisi in longitudinẽ dissecentur testes sunt, Hippocrates, Aristoteles, Gal. Cassius & alij medici veteres. Lentiginosa corpora, russa, cacochyma tardiùs sanescunt. Ac breuiter difficultas nascitur ex iis, quæ in rebelli vlcere proximo capite tradita sunt: adhæc externis casibus, culpa medicorũ, ægri & eorum qui ægro inseruiunt. Primùm igitur in cruẽto vulnere (si quidẽ neque profundum est neq; hæmorrhagia extitit) molli tomẽto, spongia, pãniculo detergendus cruor est: atque illa priùs inculcãtur frigida, & expressa adhibentur. Patrocles apud Homerum Eryphili vulnus tepida exterget, rudiùs quidem, quod postea ab Hippocrate interdictum fuit. Quòd si altiùs descẽdit vulnus, erupítq; sanguis, aceto magis vtendũ erit. Sic enim grumos incides, & sanguinem cohibebis. In neruis, ab aceto metus est, nisi seruata tenuitate, frigiditatẽ eius exoluas. Ideóque specilli extremo linteolũ alligabis, quod vel sapa, vel melicrato madefacies. In lacunis & vlcere veteri vbi glutinandi tẽpus accesserit, vinũ & œnomeli idonea sunt. In mulieribus, pueris, eunuchis, atque id genus corporibus, tũ alias, tum maximè vulnerato capite, aceto abstinemus. Idem aperto periostio relinquendũ est. Aceti loco, vino & œnomelite floccũ intingimus, exprimimus, & cruorem inde extergemus. Atque vbi is rite detersus est, nihílque labris vlceris intercedit, qualia sunt grumus, pilus, oleũ, pluma & similia, sequitur

Ratio glutinandi.

Aqua & aceti vsus.

vt latera lateribus, oræ oris, rite coëant. Ponimus autem neque dolore, neque phlegmone, neque vllo alio vitio vlcus laborare: ac iustã carnem laterib⁹ vulneris intereſſe. In rectis vulneribus labra facilè adducũtur, multò magis ſi molle corpus eſt: & adducta faſciis continenda ſunt, ex duplici initio, alioqui ſimplicib⁹, ſed ſutura interdũ addita, & fibulis. In tranſuerſo vulnere oræ diſſident magis: quare ſuturis & fibulis opus eſt. Atque has figuras vulnerum ex fibrarum curſu, quæ muſculos intexunt, diſtinguere oportet. In magnis & profundis vulneribus vincula ex duobus initiis neceſſaria: eadẽ quoque in latis & profundis: ſed hæc præterea altis ſuturis cogenda ſunt, neutra verò præpropere glutinanda, ne quid reliquum fiat, vnde poſteà recrudeſcant. Faſcias autem auſtero vino & nigro maduiſſe iuuat, quod in cæteris vulneribus præferendum eſt: quia repellit, phlegmonem prohibet & cogit. Quin & aliquod eorũ quæ contrahunt, licebit incoquere: ſed modus ſit, vt ne nimis adſtringendo moueatur dolor. In molli parte, extrema auricula, imo naſo, frõte, bucca, palpebris, cute gutturis, ventre, membranis, quæ nõ ſunt tendines, ſutura cõuenit. Præputium aſſuitur & infibulatur vt carnoſum genus, vbi nimiùm dehiſcit, nec oræ facilè cõiungũtur. In capitis vulneribus extrema cutis, tum ſuturis, tum fibulis cõmitti poteſt. Cartilagines auris effractas Archigenes fibulis cõtinebat, & argilla cauum auriculæ implebat, ne cõcideret. Alij diuiſas partes eiuſmodi, primùm quidem digitis cõmittunt: deinde glutine, viſco, aliiſque generis eiuſdem in breui platyſmate quaſi ferruminant. Sed quæ viſcida im-

In tranſuerſo.

In magno & profundo.

pingas, glutinare præstat, vt non solùm contineant, sed diuisas inter se partes concilient, atque cõglutinent. In particulari materia eadem seruatur ratio, quæ iam sæpius in aliis generibus pharmacorũ præscripta est. Eáque seligenda, vt sunt partes, vt molle durúmue corpus: vt recens, vetustum, paruum, magnúmque vulnus est: quod in fasciis, fibulis, suturis similiter distingui debet. Ac præcipua ratio haberi debet in vulneribus, quæ in ventres corporis penetrant, aut alioqui multũ profunda sunt, vt ne commissa parte, quæ exterior est, interior distincta, inglutinatáque maneat: aut si hæc quidẽ glutinatur, infirmior tamen sit cicatrix atque vnitio, vnde & suppuratio intus colligatur, soluta cicatrice, & exteriores oræ resoluãtur, quod monuit Hippocrates. Glutinãdi vim habent ebulus, sambucus, syderitis, palmæ, pini, tædæ cortices: dracõtij folia recentia, herba quæ fraga gignit, anagallis, salix, androsæmum, astragalus, phlomunculus, telephium, symphytum petræũ, araneæ tela, sed ea præcipuè, cui è pistrino farina insederit. Equisetũ maxima vulnera, præfectos etiam neruos cõglutinat. Coccus baphicus ex aceto pistus ingentia vulnera coniungit: cum oxymelite diuisos neruos cõciliat. Magnis quoque vulneribus Chamæpytis idonea est. Arnoglossum quadam temperaturæ symmetria iungendis veteribus lacunis, atque recentibus vulneribus, nulli remediorum cedit. Rebellia, rheumatica, putrilaginosa vlcera, & in dysenteriis facta percurat. Eáque omnia, quia conuenienter refrigerat, siccat, adstingit, nec mordet: leuiter digerit & exterget. In humidis vlceribus, & partibus quæ natura

Particularis materia quomodo seligẽda.

Chamæpytis.

ſicciore prædítæ ſint, tota herba cum radicibus ſiccatur, tritáque inſpergitur: idem rei per ſe commodum ſemen eſt. Spongia, lana ſuccida, linteolũ, immerguntur aqua, aut vino potius: vel ſi profluxit ſanguis, oxycrato: adhæc liquoribus aliis, qui contrahant: deinde expreſſa vulneri colligantur. Querna folia trita in læui petra, vulneri ſecuri facto Galenus appoſuit vt etiam vicina comprehenderent, eóq; remedio glutinauit: ea ipſa vino cõſpergi poſſunt. Caſeus recens & oxygalactinus, Iſatis ſatiua, neruos præciſos & tendines in fine muſculorũ iungunt, & duriora corpora conglutinant. Centauriũ minus, foliis & floribus vlcera magna coniungit: arefactum collecticis miſcetur; multò magis ſi rheumaticum vlcus eſt. In quo genere præſtantiſſima medicamenta ſunt, quæ valde ſiccãt, leniter adſtringunt, vt non mordeant. Pentaphylli foliũ neruos adiuuat, cum melle tritum. Ad vlcera capitis, mirrha, aloë, terebinthina, aſſis aliis tritíſque, farina toſti hordei & milij, Mummia vtendum eſt. Calamynthæ ſuccus membranis vulneratis infuſus egregiè glutinat. Sed hoc & ſimilia, acriora ſcilicet, quęque vehementer ſiccant, Megetis ſunt Sydonij & Eudemi, qui in membranis cerebri, acribus, mordẽtibus, oxymelite, aliíſq; generis eiuſdem vſi ſunt. Milij farina iiſdem vulneribus inſpergitur. Reſina, pix ſicca, amurca cocta, duris corporibus adhibenda ſunt. Pix humida, minùs quàm ſicca mordax: hordeum vſtum, aloë ex aqua trita: herbæ folia & ſuccus, quam ex India comportant, & patrio nomine Zambanam appellant. Aloë vulgaris eſt, quæ enaci vita in multos menſes viget: è laquearibus æ-

Spõgia, &c.

Iſatis.

Centaurium minus.

Zambana.

dium & tabulatis magna viroris cõmendatione ſuſpenditur. Conſtat hoc remediũ certo experimento nautarum. In colleticis quæ ad manũ ſunt, præ-

Attractylis. cipua laus attractylidi. Eius cacumina auſtero vino vel oxycrato incoquuntur: excipitur concha quod enatat oleoſum. Eadem quoq; in reticulum data, quod duabus ollis argilla iunctis, eliciendo oleo intercedit, oleagineum liquorem reddit. Atque ollam ſuperiorem igne cingi, inferiorem terra defodi, reliquáq; omnia ea ratione cõparari oportet, quæ ſuperiore libro præſcripta eſt. Cuidam deciſus naſus, quà os in cartilaginem deſinit. Ruſticus propẽdentem partem alteri digitis coniunxit, herbam tuſam, & è vino vigro tritam, quod millefolium appellãt, impegit, rudiùs omnia colligauit, vnde celeriter reſtitit profluens ſanguis, & vulnus pulchra cicatrice

Hedera, breui coiit. Folia hederę recentia in vino cocta, grãdia vulnera coniungunt, & maligna ſanant: atque inde ſuccus, tum per ſe, tum roſaceo temperatus (ſi quidem acrior videatur) narium vlcera & aurium percurat. In vlmo multa ſunt quæ laudes. Decocto

Vlmus. vlmi compingendis fractis oſſibus, veteres vſi ſunt: eiuſdem cortex & folia adalligata, glutinãt, ambuſta iuuant, vt ſine manifeſta cicatrice coiiſſe videantur. Teruntur folia: cortex veluti faſcia obligatur. Purgat, implet, cicatricem ducit, glutinat, exterit, delet papularũ veſtigia, & artificialibus balſamis com-

Aqua in foliculis vlmi. miſcetur aqua, quæ vlmi folliculis includitur, bene purgata vermiculis. Ea Crito vſus eſt ad Lichénas. Balſamo quodam raro & pretioſo principes vtuntur glutinando. Sunt qui eam aquam quæ caſtratis

Aqua vitis. vitibus exudat vere, lenticula vitrea excipiant: vas

operculatum ſedulò, clauſúmq;, annum integrum exponunt ſoli, loco ſubdiali, ſed qui ab iniuriis cœli tutus eſſe poſſit: ac lenticulã ad ſolam ſubinde vertunt, vt vndequaque radij euerberẽt, & aquam coquant. Melligo tandem concreſcit, quæ ſit balſamo viribus æqualis, ἀμπελοσάλαγμα ex analogia (ſi vis) appelles. Duriorum ſunt corporũ, ſorbus, meſpilus, piraſtet, quercus, & quæcúnque acerba ſunt. Simite quernis foliis cõparanda ſunt. Addunt bolum armenam, terram ſigillatam, & ſimilia. Compoſita ſunt, cerati myrtini ʒ.3. ceruſę ʒ.1. vetuſta glutinat. Aloë arida œnomelite coquitur, linamẽtum inde tinctũ vulneribus capitis inſeritur: phlegmonem prohibet & iungit. Galenus mollioribus naturis pharmaca temperauit ex lithargyro, oxelæo & œnelæo: durioribus ex ærugine, bitumine, ſquama, aloë & myrrha. In quibus quia bitumen præcipuam vim habet, verùm friabilius eſt, quàm vt ſolutum oleo emplaſtrum reddat, cera quoque ad corpus vnà temperatur. Sed oleum & cera vim bituminis exoluunt: ideóque ſquama additur, ærugo, & alia: atque hinc vocata barbara comparantur. Fiſtulas expurgat, glutinat, priuſquam occaleſcant, & cicatrice tegit. Induratis muſculis vtile eſt. Lithargyriri ʒ.4. olei & aceti ana ℔.1. vel paulò minus: coquantur omnia dum omninò combibitũ oleum, acetum vero expirâſſe videatur, nec iam inquinet, & nigro ſplendeat. Acetum ſit acerrimum, pellucidum, ex vino factum non aquoſo: oleum verò antiquiſſimum. Hoc parabili auxilio Galenus parotidas criticas, quæ iam fiſtulas traherent, in pueris, adoleſcentibus, mulieribus, ſæpiùs curauit. Siccat ſine

ἀμπελοσάλαγμα.

Galeni pharmaca.

morſu, vlcera difficilia perſanat, cruenta glutinat, omninóque vlcera magna paruáque iuuat, dum ad cicatricem perueniant. Hoc emplaſtrum alij nigrum, alij vnguentum de lithargyro coctum appellant: nec à Tripharmaco Meſues alia re differt, quàm quòd plus habet aceti & olei. Recentiores enim parem aceti modum & lithargyri: duplum oleum commune vel roſaceum commiſcent. Differt autem à Nutrito, quòd aliud Tripharmacum eſt Meſuæ: quia in hoc materia cruda eſt, ex quo non ita ſiccat, & vim aliquam concipit è plumbeo mortario, in quo conficiunt. Quod ex lithargyro & œnelæo fit, contra rheumata valet, induratos muſculos adiuuat, & cruenta iungit. Litharg. lib. 1. octo dies, vel eò plures in Sole teritur affuſo vino giluo, tenui, pellucido, odoro, ſubadſtringente. Ac quantò plus vini combibet, tantò efficacius futurum eſt: poſteà cum ſeſquilibra, libris duabus olei plus minúſue excoquitur, dum non inquinet. At hæc aſſiduè verſare ſpatha neceſſe eſt. Melina ſunt multa 2. de compoſitione pharmac. χτ' γένη, quæ glutinent. Quod ſequitur ex vino Heræ, luxata firmat, recentes puerorum ſtrumas diſcutit, inueteratos ſinus, quíque in vacua penetrent, percurat. Recentia vulnera etiã magna conglutinat. Litharg. auri lib. 1. hoc eſt ʒ. 12. ſic enim perpetuò libram Græcorum vſurpamus: diu teritur in Sole affuſo vino giluo, tenui pellucido, vt priùs. Quò teretur diutiùs, & plus liquoris rapiet, eò præſtantius euadet. Ex quo iterũ læuigatur in mortario, inſtillato deinceps atque alternatim modò oleo concalfacto, modò vino illo: atque vtróque quantum fieri poteſt, ſaturari debet.

Tripharmacum.

Nutritum.

Hîc in cacabum transmittitur, & cum olei & vini gilui ana ʒ.9. vel eò pluribus excoquitur: bene coctæ lithargyro immiscentur resinæ pini læuigatissimæ ℔. 1. ceræ albæ ʒ. 10. opopanacis sesquunc. coquuntur omnia molli igne, dum non inquinent. In vsu, sanguine agrestis columbæ conspergitur. Al. Criritonis, quod iungit recentia, cicatricem ducit & extrahit. Litharg. libr. 1. ceræ libr. 1. terebinth. ʒ.2. æruginis ʒ.2. olei veteris ʒ.9. aceti ʒ.2. & semiss. Litharg. oleum, acetum, ærugo blando igne coquenda sunt: iam propriè coëuntibus resina ceráque cõiungitur, coquũtur dum sint corpus, & non inquinent. Magis glutinabit pharmacum, si myrrhæ, aloës, sarcocollæ ana ʒ.1. misceas ea quæ per se glutinent. In malignis, squamæ & vitrioli genera conspergi possunt. Celebre & polychreston Macherionis pharmacum ad vlcera maligna: recentia glutinat, phlegmonem prohibet, præcipuè vbi aliquid contusum fuerit: rabiosi canis morsibus medetur impositum, ac subinde commutatum: phagedænis conuenit, aurium, nariúmque vlceribus carnem generat. In genitalibus & nudatis ossibus idem efficit. Aristoloch. rotundæ, galbani, opopanacis, æruginis, iridis, ammoniaci, myrrh. ana ʒ.1. terebinth. cerę, ol. omphacini ana ʒ.7. & semiss. Aerugo ex dimidio ol. seorsum teritur, cum reliquo oleo, cera & terebinthina molliter coquuntur: ærugo additur: postea verò ammoniacum ex aceto fusum, galbanũ purgatum, & opopanax permiscentur, postremò refrigeratis reliqua insperguntur. Ægyptiac. Andromachi vulnera ense facta, vel profundissima, triduo glutinat, quod capite de ossiũ vitiis describetur.

Critonis.

Macherionis.

Aegyptiac.

Andromachi.

Διὰ χαλκίτεως

Διὰ χαλκίτεως fistulas & magna vlcera coniungit. Axungię veteris bene purgatæ fibris & sine sale ℔.2.ol. veteris, litharg. ana ℔.3. chalciteos ʒ.6. conficiatur ex arte. Quòd si palmaria spatha defuerit, saligna rudicula cõmouebis: aut ex ea materia, quę glutinando cõueniat, non radice cannæ, cui magna vis ineſt detergendi. Salix verò siccat & astringit, ídque sine morsu, quæ omnia glutinando idonea sunt. Quod è succo liliorũ conficitur, diuturna malignáque vlcera cõglutinat: nimio humore languidis malè coalescentibus, cicatricem ægrè trahentibus vtilissimum est: vehementer siccat, ídque citra morsum, vt incisa capita musculorum possit cõiungere. Succi foliorum lilij ʒ.5. mellis & aceti ana ʒ.1. coque lento igne, dum crassescat. Alij è symphyti succo & aliis quæ per se glutinent, melle rosato & aceto sambucino eadẽ pharmaca componunt, quę efficacissimè glutinent. Ad neruorum vulnera cochlearum carnes concisæ tritæque adiecta myrrha & thure conferunt. Eosdẽ neruos vniunt lumbrici terræ triti & impositi. Iam verò cruentis, suggillatis, excisis quacũnque parte corporis, vitiligini, lepræ, maculis, crustis efficacissimè opitulatur, quod paratur ex Attractylide. Attractylidis effossæ cum radice, deinde siccatæ vmbra, postremò tritæ vnc. quatuor: ol. dulcis vnc. quatuor: Colophoniæ sesquilibra: æruginis ʒ 2. ceræ ʒ.8. Oleum, ceram, Colophoniam liquefacta excolato: deinde æruginem, posteà herbam commisceto: iuncta omnia frigida immergito, manibus versato, pinsitóque: pista in aqua noctem finito, atque ita vsui reponito: verùm Colophonia nostra siccior est. Liquida quoq; vere-

Salix. E succo liliorum.

Ad neruos.

Ex Attractylide.

res vtebantur, quæ si desit, sicca partim oleo, partim terebinthina molliẽda erit. Hoc autem glutinat recentia. Rhodini vel myrtini ʒ.1. terebinth. ʒ.1. ærugini 3.2. si quidem lota est, & molliora sunt corpora, alioqui sesquidrachma. Barbarum Galeni. Picis ℔.1. bituminis, ceræ ana selib. ammoniaci, mannæ ana ʒ.3. ceruſæ sesquunc. ol. ʒ.20. nam sic melius, quàm 3.17. Al. Est & aliud insigne Barbarum emplastrum nigrum, quod capite de hæmorrhagia describetur. Plura quoque primo & secundo de compositione pharm. κτ' γένη. Atque hinc ad recentiorum medicamenta trãseundum, si priùs monuerimus digerentia & attrahentia cerato temperata fieri sarcotica: sarcoticis fieri glutinantia, si quid astringentium permisceas: aut si iunxeris quæ siccent magis, & astringant, reddi epulotica. Basilicũ magnum Mesuæ glutinat neruos. Celebris est puluis (quem rubrum vocant) ex sanguine draconis, & sesquialtera ratione vel dupla thuris. Alij calcem, bolum armenam, santalos cõmiscent. Sunt qui hoc modo conficiant. Symphyti maioris, boli armenæ ana ʒ.1. picis Græcæ ʒ.3. mastich. olibani ana semunciam: sanguinis draconis, mummiæ ana 3.2. Pulueres suturis insperguntur, vel in cerato imponuntur. Sanguinẽ draconis collecticon variè conficiunt. Thus, mastichen, bolum armenam æqualiter mista, hirci sanguine mactati Augusto mense concorporant. Alij aliter ex eadem materia. Quidã bolum armenam terunt, faciúntque vt plurimum sorbeat sanguinis hircini & sorborum succi. Plinius sorborum succo & caprillo sanguine compingit. Eidem Plinio & Solino sanguis est draconis, qui dum vulneratus

Barbarum.

Qua ratione in varia genera remedia commutes.

Puluis rub.

Sanguis draconis.

elephas concidit, colliſo caſu dracone colligitur. Aëtius è ſucco herbæ Indicæ (quem dracunculum vocant) fingi credidit. Dracontio noſtro vis ineſt glutinandi. Cartilagines mediã naturam habent inter oſſa & carnem. Itaque glutinantur non tam ſiccantibus, quàm quæ catagmatica, aut quę porotica à gignendo callo appellãt, nec tam mollibus, quàm quæ ἔναιμα, carnem vniunt. Eáque natura conſtãt tenaci & viſcida, pix, manna, cato & ſaliua cochlearum, viſcum, glutinũ fabrile, pollen viſco illigatus, tragacantha in aceto fuſa, gummi Arabicum, aloë pinguis, terebinthina è vino lota, mucçagines, aliáque id genus: quibus ſanguis draconis, puluis ruber, & alia quæ per ſe glutinandi vim habeant, coniunguntur. Ita concorporata pharmaca illinuntur, cõpinguntur, adhibentur in ſpleniis, & veluti incerata tela, quæ arctiùs conſuatur, vt pharmacum firmiùs inhęreſcat. Sed ſi magna vulnera ſunt, fibula vel acu priùs conducere oportet: deinde medicamẽto impingere: id in cartilaginibus aurium & narium fieri debet. *Cochleæ.* Cochleæ cum ſuis volutis diu teruntur in mortario, vt nihil aſperi rẽliquum ſit. Sanguis draconis ſubquadrupla, manna ſuboctupla ratione adiungitur, permiſcentur in mortario, & affiguntur. In naribus (quod antè dictum eſt) ne vulnus concidat, atq; ita cartilago diſſideat, fiſtula concaua paranda eſt, quæ introducatur, & qua parte vulnus cõtingat, illinatur pharmacõ: alterav erò naſi pars, quæ foras vertitur, quáque pinnæ eminent, emplaſtico medicamento compingetur. Aurium caua argilla impleri debet. Argilla priùs cochleæ ſaliua, & acidi punici liquore ſubigatur. Alioqui 3.2. aloës ex-

cipiuntur fabrili glutine ſoluto ex aceto: Aliud. Tragacanthæ 3.1. in aqua Rhois maceratur, muccago elicitur, in qua excipiantur myrrh. aloës, ſanguinis draconis ana 3.1. omnia pauca terebinthina colligantur: adhibentur in pellicula, vel linteolo. Atq; hæc tandiu inhærere oportet, dum coaleſcat cartilago, niſi prùs excidant, Quæ ſequuntur, iuſta ratione probata ſunt poſterioribus chirurgis. Plātaginis, vtriúſq; conſolidæ, betonicæ, verbenæ, pimpinellæ, piloſellæ millefolij, linguę canis, caudæ equinæ ana M.1. conquaſſata coque cum ℔.3. ſepi arietini: colatis adde reſinæ, ceræ, galbani ana quartaria 3. ſarcocollæ quartariū vnum, terebinthinæ quartarium 1. & ſemiſſ. liquata omnia & ad ignem circunducta, ex arte miſceantur. *Viride Bonantini.*

Aliud. ♃. Centaurij minoris manip. 6. macerentur noctē integram in vino albo, poſtridie in eodem vino ad dimidias coquito, colatum ſuccum recoquito, dum ſit mellis craſsitudo: poſtremò reponito. In vſu, accipe ſucci ʒ.3. terebint. ℔.1. ceræ nouæ quartarium 1. lactis muliebris ʒ.2. Optimum hoc medicamentum & amicum neruis: cruenta glutinat, dura emollit, fluxiones inhibet, arcet putredines, detergit ſordes, à fera morſis auxiliatur, atque omninò dignum laude eſt. Centaurij ſuccus leniter aſtringit, ſiccat, tergit citra morſum: ex quo miſcetur medicamentis, quæ fiſtulas, ſinus, rheumatica vlcera coniungant, & cicatrice claudāt, quæque veteres duritias emolliant. Planta admodum parabilis eſt, maximè laudata veteribus, de qua libellus etiā Galeno attributus eſt. Eius radix inutilis eſt. Herba cum floribus poſtremo Vere colligēda, & vt priùs, exuccanda, reponendus in multos

E centaurio.

Centaurij ſuccus.

vſus ſuccus eſt. Eadē ſiccatur vmbra, vt in tempore trita in puluerem, putridis, ſordidis, cācroſis, & aliis vitiis inſpergatur. Eodem modo Marrubium, Scordium, Apium, & aliæ plantæ plurimæ, chirurgo veluti opes quædam, ſuo tempore comparandæ ſunt. In medicamento de quo agitur, glutinādi vis aucta eſt adiecto vino. Similiter & aliis emplaſticis, maſtiche, thure, gummi Arabico, quæ cùm leniter aſtringant, molliant, reprimant, in communē vſum medicamēti conſpirant. *Dini.* Aliud Dini. ℔. betonicæ, centaurij ana manipul. 2. coque, & cola, vt priùs: excocolato ſucco adde reſinæ quartarium 1. terebinth. ℔. ß. ſarcocollæ ʒ. 1. ceræ ʒ. 2. liquefiant omnia ac leniter bulliant: acetū paulatim affundatur: vbi refrixerint omnia, è muliebri lacte manibus cōuoluātur. Pares vires habet cum priore, benignum eſt, vt neruis poſsit conuenire. Centaurium, betonica, reſina, neruis punctis amica ſunt: ſarcocolla mitiſsimum eſt colleticon: aceto fit, vt altiùs permeet, & meliùs attrahat: lacte muliebri mollius pharmacū eſt, nec ita cohibetur eius tenuitas. Al. Ceræ albæ, reſinæ ana quartarum 1. olei ʒ. 2. terebinthinæ ʒ. 1. thuris, maſtiches ana vnc. dimid. adde pimpinellæ, melangianæ, aut loco eius, telephij, maioris ſemperuiui, vel attractylidis, verbenæ vermicularis, aut potius ſemperuiui minoris ana manipul. 1. coquantur vino vt priùs, dum duæ vini partes euanuerint: & hæc omnia percolentur, exprimantúrq;, atque iterum coquantur ad craſsitudinē: tum adde reſinæ lib. 1. ceræ albę lib. ſemiſſ. maſtiches ʒ. 2. refrigerētur vt priùs, & lacte muliebri ſubigantur: leue colleticon eſt. *Viride ex herbis.* Viride ex herbis fortius eſt, & iam malignū

quid

quid præ ſe ferentibus conuenit, quod ex cap. de purgantibus repetendum eſt. Vnguentum gloriæ. Olei bedegaris lib.1. ceræ quartariũ 1.ſeminis albarum roſarum ſemuncia. Oleum bedegaris non ita parabile, quia quid ſit Barbarorũ bedegar parum conſtat. Vteris autem vel ſpongiolis illis, quæ in canino rubo colliguntur, vel cymis attractylidis. Alioqui tenerioribus cacuminibus aculeatæ plantæ, quę ab herbariis Bedegar appellatur: vel eadem è carduo ſylueſtri, (quam cardonettam vocant) detruncabis. Incoques autem horum quoduis oleo & vino nigro: dum vinum exhalauerit, materiam vehementer exprimes. Semen roſarum eſt, quod detractis foliis & apicibus luteis excuſſo capite decidit. E vermibus, neruoſis partibus glutinandis, vtriúſque ſymphyti, cynogloſſ. piloſellæ, vtriúſque plantaginis ana manip.1. vermium terrenorum lib. ſemiſſ. conquaſſata omnia ſeptem dies in ol. ſeſquilibra madent, deinde leniter cocta in ſuum oleum exprimuntur: expreſſo ſucco & oleo, miſce ſepi arietini purgati libr.1. picis naualis libr. ſemiſſ. picis Græcæ quartarium 1. galbani, opopanacis, terebint. ana vnc.1. thuris maſtiches ana ſemunc. alia liquantur: galbanum, opopanax, thus, maſtiche aceto macerantur: ex quo ſoluta aliis permiſcentur, & ex omnibus efficitur corpus. Lumbrici terræ triti & per ſe impoſiti, neruos glutinant. Aureum. Ceræ citrinæ lib. ß. olei boni ℔.2. & ß. terebinth. ʒ.2. reſinæ & Colophoniæ ana ſeſquunc. olibani, maſtiches ana ʒ.1. croci ʒ.1. cera cum oleo liquatur, deinde reſina, Colophonia, terebinthina confunduntur: ſublatis igne, thus & maſtiche inſperguntur,

Bedegar.

Semen roſarum.

E vermibus.

Lumbrici terræ.

poſtremò reſperſo croco omninò intinguntur. His ergò pharmacis vtendum erit, vbi cruorem & ſordes exterſeris, vbi curaueris ne quid interſit vlcerum labris: vbi denique neque dolor, neque phlegmone, neque alius caſus eſt, vnde glutinatio prohibeatur. Digitis, acu, fiſtulis, deligatione, diuiſa labra coniungenda ſunt, arida reſperguntur, illinuntur liquida, craſſa, viſcidáque: vt in magnis vulneribus neque ſatis eò hærentibus impinguntur, ſuperdatur ſtuppa è vino nigro preſſa, ex eodem ſplenia, faſcias, ſubligacula madere vtile eſt: quanquam & aceto imbui poſſint: colliganda omnia eo deligationis genere, quod contineat, reformet, cogat, quãtum videlicet caſus expoſtulat. Puluis ruber oui candido, poſtea quoque terebinthina excipitur, atque imponitur. Quoties commutatur medicamentum, auſtero vino fouetur vulnus. Rariùs autem commutari debet, quarto primùm die, deinde ſexto.

Lintea eodem vino inculcata ſuper imponuntur: atque hæc donec coaleſcat vulnus. A quo ſi qua macula relinquitur, detergente materia exteri oportet.

IACOBI HOLLERII STEMPANI, MEDICI PARISIENSIS CELEBERRIMI de Materia Chirurgica

LIBER III.

De vtili materia in vitiis ossium. CAP. I.

IAM explicanda nobis ea pars remediorum, quæ ad ossa pertinet. Vitiis ergò quæ ossa fecerint, eodẽ ferè momento succurrere oportet. Alioqui phlegmone succenditur, quæ saniem facit, agit cuniculos, vlcera dispergit alta, exesa, & curanda motis, ἐμμότους inde vocat Hippocrates. Ex quo denigrantur ossa, cariem inducunt, syderatione corrumpuntur. Aliis femur claudicat, manca manus est, ad solitos flexus torpet articulus, vel is extortus est. Huic conuulsis neruis, distorto corpore, crudeli morte vita extinguitur. Ille gangræna & putredine contabescit, extinctóque sensu paulatim conficitur. Itaque in tam lubrica medendi parte omnem consilij ratione moueamus, maturrimè occurramus, vt nihil naturæ pereat, nulla cicatrix, nulla vestigia mali, aut honesta certè, relinquantur.

Quæ neglectis ossibus superueniãt.

Labores ossium.

Laborant ergò (vbi acceſſit iniuria) corrupta, fracta, colliſa, fiſſa, forata oſſa & mora articulis. Ad quæ vitia alia quoque ſuboriri ſolent. Acceſſio mali eſt, ſi cum vulnere læſa ſunt, multò magis in articulis, vbi nerui, tendines, ligamẽta, nuda carne & oſſea loca ſunt, in quæ laxa ac cõmota & iam nouo caſu imbecilla, excrementa corporis facilè decurrunt.

Adde quòd ibi cartilago eſt, in qua cicatrix formari nequit. Hîc ergo aſperior caſus eſt, dolor, vigilia, febres, deliria, conuulſio & mortes ſæpenumerò comminouentur: & vt articulus maior eſt, ita periculum grauius creare ſolet. Verùm non alia chirurgiæ parte ditior ſuppellex veteris diſciplinæ, nuſquã hæc curioſa magis, quàm in oſſium medelis. Infinita propè reperit, & literis tradidit: quædam etiã authoritate Principum ære publico in ciuitatibus extruxit, quæ ad hanc curam oſſium pertinerent: ferramenta varia, exciſorios cultros, ſcalpra raſoria, limas, ſpecilla, aliquot terebrarum genera, modiolos, forfices, forcipes, μενιγγοφύλακας, volſellas, ſcalas, ſcamna, contos, repagula, vectes, gloſſocomia, canales, ſphæria, ſtathmia, trochiſcos, pennas, inceratos canaliculos, fiſtulas, feras, fila, byſſo & auro texta, alia quoque plurima, quæ ad purganda, tendenda, reformanda, tentanda, conſtituenda denique oſſa facerent. Et in vna deligandi cura quamplurima vſu diuerſa ſuis etiam nominibus veteres diſtinxerunt, linteola, faſcias, hypodeſmides, ſplenia, apodeſmos, regulas, ferulas, ſpatulas, habenas, laqueos, mitellas, puluinos modò ſcroteos, modò molliuſculos: nodos, acus, acias, & alia ſexcenta, quorum multa retenta ſunt, alia antiquata,

Quã multa auxilia inuẽta oſſibus.

Deligationis materia.

quæ'am deſerta partim ignorantiâ, partim negligẽtiâ. Adde quòd multis in rebus facilior, nec tam operoſa curandi via iuuenta eſt. Atque hîc quoq; peculiare nomen habuit deligandi forma, & καταγμαπικὴ vocata eſt: quanquam non in omni querela oſſis ea neceſſaria eſt, ſed aliquando in orbem, aliquãdo in aſciam ducta, nonnunquam etiã ſine deligationibus id genus ſplenia vſurpãtur: quorum omnium ratio ex libris primum Hippocratis de officina medici, de fracturis & articulis, deinde commentariis Galeni petenda eſt. Corruptum os pingue eſt, nigrum, molle, carioſum, quod ſupernatis grauibus vlceribus aut fiſtulis, híſque vel longa vetuſtate, vel putredine occupatis, euenit. Nudatur os cui vitium acceſſit, vlcere exciſo, ſubſecta carne, ſi latiùs ſerpit oſsis iniuria, quàm vlcus fuit. Abſceſſus oſsium priuſquã corruptelã trahant, partim melotide, partim è ſanie cognoſci poſſunt. Hinc enim ſordes vberior, & vi maiore, quàm pro vlcere, ſcaturit, eáq; tenuior eſt, non craſſa, vt à carne: non glutinoſa, qualis eſt à neruis: neq; vnguinoſa, vt ab adipe diffluit. Adhæc in abſceſſu oſsis oræ vlceris diſsidẽt magis, ægrè coaleſcunt, & interiore quodam motu vitiũ ſignificatur. Sanioſis oſsibus medicaměta cõueniunt quæ plurimùm ſiccent, quorũ materia ex capite de purgantibus pharmacis petenda eſt. Quæ in ſuperficiẽ extat caries, ea ſola radula eximi poteſt, ſed ab igne tutius remediũ eſt. Corruptũ os ad viuã ſcobem elimandum, exterebrandum, inurendum, excidendũ, peramputandum quoq; totum eſt, vbi deſperatur malum. Miſerum quidẽ, ſed vnicũ præſidium, & inſtãti exitio præferendũ. Vbi ergò vlcere

Deligatio καταγμαπικὴ.

Corruptela oſsis.

Remedia corrupti oſsis.

Abſceſſus oſsis.

Medicaměta in ſanioſis oſsibus.

Corruptũ os.

cõciſo vel amputata carne os vndiq; nudatum eſt, quod videatur pingue, nigrum, aut carioſum, ſemel iterúmve inurendum ferro, aut ſcalpro deradendũ, donec iam aliquid cruoris oſtendatur, quæ integritatis nota eſt. Qui radit hæc, audacter imprimere ferramentum debet, vt & agat aliquid, & maturiùs deſinat. Finis eſt, quum in nigritie ad os album: in carie ad ſolidum ventum eſt. Neque alia facienda ſunt, cum in ſummo oſſe iniuria eſt. Sed hæc vitia aliquando ſecedunt oleo feruente, aquis quas fortes vocãt, & mollioribus cauteriis, de quibus capite de pyrotic. Nonnunquam etiã matura putredine, modò per ſe, modò leni tractu decidunt. Quòd ſi malum altiùs deſcẽdit, caries quidem ſpecillo tenui explorari debet, quod vt cedenti oſsi altiùs infigitur, ita longiùs caries procedit. Nigrities colligi poteſt ex dolore & febre. Quæ vbi mediocria ſunt, illa altè deſcendiſſe non poteſt. Manifeſtior tamen adacta terebra. Nam finis vitij eſt, vbi ſcobes nigra eſſe deſiit. In maiori carie, maior aſperitas & inæqualitas ferro deprehenditur, & hoc quidem minùs firmiter inhæret, & citò elabitur loco, cui impreſſum eſt. Igitur caries tota ſæpiùs verſata terebra excalpenda eſt: ex quo candente ferro foramina perpurganda, vt iam nullo affluente vitio, lacuna carne repleatur. At os quod vel nigrities totum peruaſit, vel excedit caries, excidere oportet. Excidũtur oſſa ferè in capite, pectore, & mẽbris; eáq; modò ſcalpris, modò terebris & modiolis, quorũ omniũ ratio à Galeno, Celſo & aliis tradita eſt. Syderatũ membrũ non tam erudeli, quàm miſerabili auxilio ſemel peramputandum eſt: in quo quicquid

Raſura oſſis.

De excidendis oſſibus.

Peramputatio membri.

corporis emortuum est,lacerandum scalpro,& nouacula excidendum est. Siquid autem viuæ carnis, nerui, venæ, arteriæ supereſt, nec vrget casus, qua parte corruptela desinit, vincula arctissimè cõstringenda, vt ea omnia defecta alimento celeriter exolescãt. Quod quũ euenit,ea corpora ferro,vt priùs, & nouacula execanda sunt. Hæc autem,quia non placuit Hippocrati corpus etiãdum viuens ferramẽtis irritari,ne inde cõmotus dolor,hæmorrhagia & animi deliquia(quod ferè fit) ægrum è vita tollant. Alij maiora vasa & neruos priùs designãt, medias carnes intersecant,& illa ipsa ad sanam partem filo illaqueant, vt intabescant mora,& sponte sua decidant.Qua etiã arte hæmorrhagias & conuulsiones magis declinẽt. Iam verò legitima serra sit,& bene comparata, quæ quàm celerrimè transcurrat. Linteum interponi potest vino vel aceto madens, qua parte cõmota serra viuẽtem carnem affricat, ne scilicet exasperetur caro, & profluuiũ sanguinis moueatur. Præsecto osse reliquæ partes cõtra hæmorrhagias cauterio inuruntur.At si viuente osse circũducta caro emortua est, priusquàm malum in os transeat,excindenda illa est,& iniectis vinculis,omnis aditus,quo sanguis ad os decurrat,intercipiẽdus est: imperãda vitæ parsimonia, & ea alimenta quæ facilè diffluant, nihílq; succi crassi lentíque gignãt, vt os ipsum cum suis vinculis paulatim emarcescat, ac tandem excidat. Ad celeritatẽ operis vbi vtrúmque licet,maluit Hippocrates in articulis quàm medio mẽbro ossa rescindi.Reliquis iniuriis ossium ferè accedit vlcus: idem astrictiorib⁹ linteis & ferulis aliquando cõtrahitur. Sed hoc genus vlceris lenio-

Vnde mors amputatis membris.

Alia ratio.

Vlcera coniuncta vitiis ossium.

ribus pharmacis: illud autem aliorum vlcerum legibus curari debet. At nõ antè vias claudere oportet, quæ per vlcus ad ossa pertinent, quàm hæc sedulò explorata,& omni carie,sorde,nigredine perpurgata sint. Quin & præclusum iter patefacere oportet,& anguſtias ferro ampliare: deinde spõgia molli aut penicillis implendũ cauum, vt ne coëat, sed dehiscat vlcus,dum vel integendũ carne,vel ferruminandum callo bene purũ os videatur. In altis cuniculis spongia, linamenta,penicilli summa parte religantur filo,quod foras propendeat,vt in tempore facilè reducantur. Vt autem quę succrescit caro toti suo ossi coalescat,purũ os esse & siccum necesse est, inspergendúmq; medicamentis,iride, mãna,aloë,myrrha,arido thure,aristolochia, & eo genere cephalicorũ, quod capite de Sarcoticis descriptum est. Sed quæ cõtinetur ossibus caro generatur,vt paulò siccior futura est,ita magis siccantibus gaudet, quo genere etiam deterſa,rasa, exterebrata ossa conspergi debent. Vt verò ducenda carne ab ossibus recedis,ita vis siccantiũ temperanda est,donec iam cicatrix trahenda sit. Ac carne replere ossa, & fissa iungere sæpenumerò opus est, vbi callũ gignere non licet, nimiùm dissidentibus fracturæ labris,& vbi in maiorẽ circulum vel os ipsum maius excisum est, verũ multò stabilius vinculũ callus est. In fracturis cum vlcere,si quidem transuersum hoc est,idémque magnũ,ferulis abstinendum: in recto vlcere ferulæ ad latera cõmitti possunt. In vtróque maior copia fasciarum adhibenda, quia declinãda astrictio,confirmãda tamen deligatio est; quod vel astrictio vel copia linteorum efficit. Linteorũ mul-

Regeneratio carnis in vitiis ossium.

In fracturis cum vlcere ratio ferularum & linteorum.

titudo aſtrictioribus faſciis præferri debet, vbi molle corpus & cum fractura vlcus eſt. Aſtrictior deligatio & vi maiore cõfixæ ferulæ ſæpenumerò ſyderant partes, atque exulcerant. In tumore, vlcere, inflammatione & dolore ferulis & omni aſtrictione interdicendum. Ferulas Hippocrates ſeptimo primùm die, ſublato metu inflãmationis, adhibet. Noſtri ſtatim initio. Albucaſis in leui malo primo die, in grauiore vitio quinto vel ſeptimo. Solutis ergò linteis & refixis ferulis, ſi quid cõputruit, excindendum ferro, priuſquàm ad implendã carnem veniatur. Videdum quoque priuſquàm impleas, vt omnis diuiſio oſſis tutò cohæreat. At ſi qua ſquama aut fragmentũ exceſſerit, ea ſuo oſſi ſedulò coaptãda ſunt: aut ſi acumine carnem ſubintrant, molliter præcidere oportet, etiã diuiſa carne & exciſa, ſi res exigit: verùm incolumis fragmenti radix, quâ oſſi ſuo etiãdum hæret, ſeruanda eſt. Alioqui ſcalpello vel ſerrula leniter elimanda, aut volſella prehenſanda eſt. Quòd ſi nihil moleſtiæ ſquamæ adferunt, neque poſſunt ſuis oſſibus reconciliari, vel medicamẽtis detrahes, vel ita ſines, donec maturitate quadam per ſe decidãt. Sic enim celeriter cogetur callus, & caro oſſibus concreſcet. Quæ verò ſquamæ rapiũtur ferro, necdum maturè violentia reuelluntur, fiſtulas ægrè ſanabiles relinquunt. Hîc ergò declinanda vis eſt. Squamas detrahunt medicamenta in cephalicis deſcripta, capite de Sarcoticis, erucæ radix, vtriuſq; bryoniæ, cucumeris agreſtis. Ariſtolochia peculiariter elicit teſtulas caluariæ. At quæ demenda oſſa ſunt, medicamentis ſiccari cõuenit, ratione vitæ ſimili: cauterio, radula quoque atteri,

Syderatæ partes nimia aſtrictione.

Squama.

De detrahẽdis ſquamis:

Medicamenta.

volsella molliter agitari, perforari terebra, vt maturiùs, vel sponte sua, vel leui cõmotione excidant. In fractis ossibus & loco motis multarum rerum cura est, ac circa initia omninò prohibẽda fluxio, dolor, inflammatio. Os ergò quod vel abiit articulo, vel fractum dissidet, primùm quidẽ reformare atque constituere oportet: deinde ita cõtinere, vt ne recidat: postremò cõfirmandum callo, carne, resiccatis humoribus, qui colligantia vincula relaxent. Primùm tamen ineunda ratio, an reponi possint: deinde an sine periculo reponãtur: postremò qua arte conuenienter & celeriter, minimo dolore ac molestia reducãtur. Concisis articulorum vinculis, dissectis cartilaginibus desperatio est: tũmq; bene agitur cũ ægro, si solùm claudicat, si manco membro, si deformato & obtorto articulo supersse datũ est. Non reponendũ (inquit Hippocrates) tibiæ os qua parte suo vtrínque articulo copulatur, siquidem resciſſa cute per vulnus prominet: alioqui conuulsio, phlegmone, gangræna, syderatio cõmouentur, quæ ægrum breui momento è vita tollant. Quæ vt declines, quàm vt os reponas, potiùs cogitãdum. Reformanda luxatio primo die, vel certè altero. Nam tertio & quarto quiescere oportet, quo ferè tẽpore nouæ iniuriæ sese proferunt: hinc ad decimũ tutior reponendi occasio est. Quòd si restituto osse conuulsio incidet, rursus articulũ excludes, calida liberaliter irrigabis, fouebis oleo, & molli lana cõteges. In luxatis & fractis ossibus hæc sunt præcipuè, τάσις, vel si mauis, ἀντίτασις, διάπλασις, ἐπίδεσις, ἀπόθεσις, vel ὑπόθεσις. Extenditur membrũ manibus prehensum, vel iniectis laqueis, vbi vi maiore opus

In fractis & luxatis multa cura.

Desperata.

Non statim reponenda ossa.

Quando reformanda luxatio.

Contra conuulsiones.

Τάσις.
ἀντίτασις.
διάπλασις.
ἐπίδεσις.
ἀπόθεσις.

eſt,vt diductis & adductis marginibus ſoluti oſſis, oræ oris molliter conſueſcant, nihil exaſperetur,nihil diffringatur, quod in fracturis dẽticularibus,ſcabris & ſerratis ſæpè contingit. Videndũ quoque ne in diſtentatione neruus,vena,arteria,muſculus,tendo,ligamentũ, atque inde os & membrum contra naturam extorqueantur. Sed in luxatis,compages articuli & oſsium copulatio priùs recognoſcẽda eſt, quàm multis, longis, prominulis & obſtipis capitibus conſtet: quot,qui ſinus & acetabula,quàm alta hæc, quomodo inflexis alueis decliuibus, lubricis, quibus ſcilicet capita illa & exerta oſsium tubercula inſerãtur : quæ ſuperciliorũ forma : qua fide ceruices oſsium cõtineantur, quibus vinculis iunctura articuletur: quæ cartilagines intercedant,qui tendines,muſculi & nerui ad conſtantiã articuli concurrant: in ſumma, qua omninò ratione flectant, tendant,diuertãt,atque vno verbo,copulentur. Vertebræ duplici capite prominent, duplici quoq; acetabulo ſinuantur : altera alterius acetabulis ſua capita inſerit,eadémque paria faciẽs,& quaſi relata gratia ſuos alueolos explicat,in quib. vicinæ vertebrę proceſſus reponãtur:muccoſis vinculis vtræque coniugantur,quæ ſoluta,cæſa, arefacta,diſtracta morbo, vertebras exarticulãt. Quas iam cognoſcas ægrè reformari,quia ſcilicet intelligas q̃ multis cardinibus, quáque ſocietate coëant,quã deniq; vario implexu conſerãtur. Itaque omnis articulata iunctura ſæpiùs oculis ipſis vſurpãda,ſicq; animo & mẽte concipiẽda eſt, vt ad viuum preſſæ articulorũ formæ cũ res exigat,oculis ipſis,vt ita dicã,obuerſentur. Sic enim explicatur opificiũ naturæ,quod in fractis & luxatis

Cognoſcẽda in luxatis.

Exemplum in vertebris.

ſedulò perſequamur. Atque omninò qui extendit, componit, ligat, continet, hoc efficiat, vt iuſta naturæ teneatur κατάςασις. Sic enim Hippocrates, quod naturali figura membri & partis Galenus definit. Extenſum membrum loco redditũ manibus tractari, palpari, & legitimè cõformari debet, ἀλάπλασιν appellant. Quòd ſi neque ſic conſtitutum eſt, ad μοχλίαν, lorum, habenas, & vſitatas machinas veniendum. Quæ omnia ex libris Hipp. & cõmentariis Galeni petenda ſunt. Sequitur ἔμπλεσις, quam καταγματικὴν appellãt, in qua multorum prouidentia eſt: ſed maximè vt contineas, phlegmonem arceas, & procures callum. Ac primùm an ſit deligandum, ſtatuere oportet: tum qua deligandi forma: ac ferè à duobus principiis, varia tamẽ ratione. Ex quo decernendum quibus, quàm multis, longis, latis, quàm denique firmis faſciis opus ſit. In ſpleniis eadem verſetur cura: idonea forma linteis quærenda eſt. Cognoſcendum præterea vnde primum ineas, quæ ſit futura progreſſio, quàm multi & quales circuli, quo modo diſtinguãtur orbes, qui conueniant anguli, quibus interuallis, vbi & quando laxior vel aſtrictior deligatio, qua parte deſinat, quo loco & qua arte nectantur nodi, aciæ ducantur, complicentur habenæ, quando regulæ, ferulæ, puluinaria, mitellæ, adhibenda ſint, quandiu continere omnia, & quando ſoluere oporteat. Atque in ſano membro probanda priùs deligatio, quàm in ægro periculum facias. Poſtremò in ea figura collocandum membrum, in qua diutiſſimè conſtare poſſit, & minimè doleat. Iuſtos hęc commentarios deſiderant, & hæc non tam docẽdi, quàm monen-

Διάπλασις.

Ἔμπλεσις.

di cauſa dicta fuerint. Neque ignorãdum vnum os parum extendẽdum eſſe terebra, minúſque inurendum : ſemel enim vſtum ægerrimè tum callo, tum carni reconciliatur. Ac nec minima cura eſſe debet, vt ne diutiùs os apertum expoſitúmq; aëri maneat. Grauis enim ea conſuetudo noua eſt, quia ſic calor inſitus aërem expirat. Sunto igitur tecta, & quàm minimùm licet nudata oſsa. Sic enim concluſus calor, & non exhalans, ſaniem foras diſpergit, atque ita purgata oſſa celeriùs coniungit. Extorta valgorum crura pertractis intrò vinculis & aſtrictis aſſerculis ita componenda, non quaſi dirigas, ſed non aliter quàm ſi è valgo varum transformare velis. Inflexis varorum cruribus aptanda omnia & colligãda ſunt, quaſi è varo valgum efficias. In abſceſſu paruo oſſium deligatio καταγματικὴ locum habet, ſed paulò laxior & ſine ferulis. In magno non eſt deligãdum καταγματικῶς. Satis faciunt ſplenia vino inſuccata nigro, ſubauſtero, quæ deinceps atque cõuenienter hinc inde adhibenda ſunt, non vt hoc illi inſideat. Longiora ſunto, quàm quæ ſolum ambitum membri comprehendant. Nam ſi quadrãtalis circulus eſt partis, paulò longiores ſplenes trientalibus eſſe oportet. Obliquè inſeruntur mẽbro & aduerſa parte decuſſant. Atque hæc quidem ſpleniorum ratio alia quum os abſcedit, & ſanioſum eſt, alia eorũ quæ in deligationibus faſcias confirmant. Hîc enim æqualiter affinguntur membro, ne alterum extremum alteri inſideat, aut reduplicet, quum videlicet longius ſpleniũ eſt: néve breuius atque decurtatum inane ſpacium, & quaſi foſſulam relinquat. Ab vtríſque ſpleniis tum quæ lon-

In varis & valgis deligatio.

Abſceſſus oſſium.

Ratio ſpleniorum.

giora,tum quæ breuiora ſunt,inæqualis, aſpera, & inconcinna fit deligatio,in qua æqualitas vel maximè quærenda eſt.Alia rurſus illa ratio eſt à plagulis, quæ fracto iugulo & coſtis adhibentur, quarū prima atque altera in decuſſem collocantur,& ſe interſecant : tertia porrigitur in longum,obſtipat fracta, & reliqua ſplenia confirmat. Aliter quoque vt ſunt vitia & partes commutātur. Sed hæc peculiarem commentarium requirunt. In faſciis remedia adhibentur,quæ madorem linteorum contineant. Sic enim prohibetur dolor atque inflammatio. Faſciæ initio plures & aſtrictiores,ſi neque dolor,neque phlegmone , non vulnus, aut aliquid tale prohibeat.Ac ferè inebriantur vino craſſo, nigro, modicè auſtero.Vinum hoc ſuperficiē cogit,vim ſuam ad repellendum altiùs imprimit: ex quo præcidit inflammationum cauſas. Quod nimiùm adſtringit,dolorem facit,tenue,album, giluum, fuluum,etiamſi contrahat,repudiandum tamen eſt vt totum reprimētium genus,quod aqueo humore ſolutum eſt,papauer,mandragora, cicuta, multò magis ſi in articulis & neruoſis partibus labor eſt:quia non ſola qualitas, ſed & horum corpus intrò penetrat, & neruoſa lædit.Hinc etiam calor qui vitam fouet,interdum extinguitur. Vino igitur craſſo, nigro,modicè auſtero, faſciæ & ſplenia ſaturentur. Miniſter adſit,qui ſubinde affuſo vino lintea perfundat:alioqui cum periculo reſiccantur : quod ne fiat , noctu præcipuè & æſtate prouidendum.Hyeme vini loco œnelæo vti ſatius eſt , quo etiam tempore priùs intepuiſſe iuuat: & ſuccidæ lanæ ſpleniis præferuntur. In fracturis & luxationibus vbi exertum os eſt

In iugulo & coſtis.

Vini ratio.

Lintea madere opus eſt.

& vlcus facit, quóq; cum periculo reponatur, quã- diu conuulsio in metu est, abstinendum fasciis, & succida lana vtendum est. Eáque, vt priùs, imbuenda vino, curandúmque est vt assidue irrigetur, & non squalescat. Astringit leniter lana hæc, & tepido calore fouet. In his fumoso vino & nimis odoro ideo abstinendum, quòd caput feriat. *Quando lana succida pro fasciis vtendum.*

Atque hæc omnia decreta sunt veteris disciplinę, quæ Galeno probata sunt. Iustum quoque insuccandis linteis medicamentũ ad dolores & inflammationes, oui candidum è rosaceo vel myrtino fractum. Alij contra eadem vitia aceto, oxelæo fascias imbuunt, detur id benè carnosa parte & sine vlcere. Quòd si suspecta est ministri cura, qui negligentiùs fascias repergat, & nouo madore cõpluat, vnde lintea exaresçant, cerato albo vtendum erit. Adde quòd cura illa odiosa esse potest. Verùm ceratũ hoc vt repellat, & phlegmonem inhibeat, vno minùs est efficax, & magis vsurpãdum post initia, iam abeunte periculo inflammationis, vbi fractura simplex, nec in fragmenta varia contritum os est. Igitur cerato pars ægra, fasciæ & splenia illinantur, adhæc extremæ partes, sed manus præcipuè & pedes, ne quod deligatione extringitur, infirmum scilicet frigidúmque membrum concipiat, ex quo putredine tandem corrumpatur. Ceratum hoc καταγματικὸν ὑγρὸν & λευκὸν veteres appellârunt. E cera pingui & duplo oleo conficitur. Oleum sit recens rhodinum vel myrteum. Quòd si cera vetus fuerit, nec ita mollis, paulò plus olei miscendum erit. Picato quoque veteres vsi sunt, si quid contusum esset, si quid coquendum atque mitigandum, *Alia quibus fasciæ imbuuntur. Ceratum album.* *Compositio cerati albi.*

πισσόκηρον. *Picatum ceratum.*

πισσηρὸν κηρωτὸν & πισσόκηρον appellant. Eóque magis vsurpandum, quia cõtusa omnia & cruda, quæ ossibus incumbũt, quàm celerrimè saniem feciſſe iuuat, ne subiecta ossa tempore corrumpantur. Atque hoc præcipuè in caluaria, deinde reliqua ossium natura, magis etiam qua parte subsunt neruacea corpora, procurandum erit. Liquido cerato albo pix addita picatum facit. Ac tantum picis misceatur, vt inde color in nigrum transeat: verùm cerati corpus non immutetur. A pice molli vtrúnque præstari potest: hæc enim media compage inter oleum & ceram ambigit. Quæ cera durior, vel huic pariter dura est. Mollienda manus itaque oleo inquinatur, atque hinc ad ignem pix illa pinsitur, voluitur, contrectatur, dum satis emolleſcat. Alioqui ceræ & pici oleum non duplum, sed ferè triplum misceatur, vt picatum inde coëat, quod tam liquidum sit, quàm ceratum album esse opus est. Sed in contusis liquidius conuenit, vbi mitigandum. Ad coquendum iustiore corpore compingi debet. Eædem seruandæ leges hac parte, in eo quod ῥητινόκηρον appellant, resina ceræ mista. Ac resina liquida, qualis est larigna quædam & terebinthina, ceratum nimis diluit, nisi admodum exigua misceatur. Resina cõpage ceræ seruabit cerati corpus. Dilutum est ex ceræ ʒ.1. terebinthinæ liquidæ ʒ.3. olei ʒ.2. Solutum quidem & molle est, non dilutum nimis, ex ceræ ʒ.2. Colophoniæ ʒ.1. olei ʒ.4. Corpulentum satis vbi ceræ & resinæ vtriúsque ʒ.2. olei ʒ.4. permiscentur. Sed de cerato, quod resinam capit, plura capite de suppurantibus. Verùm in luxationibus hoc cerato præcipuè vtẽdum, quia scilicet

ῥητινόκηρον.

Vis cerati resinati in luxationibus.

articulata

articulata ossa magis cõtinet, & hinc lintea firmiùs affiguntur, hærent diutiùs, vincula vero humore laxa & vieta melius exiccantur. Fracta deniq; firmiùs cohærent, & callo suo fideliùs compingũtur. At quæ sine lentore linteis capiuntur, quale austerũ vinum est, antè resiccãtur, quàm soluere oporteat. Ac tertio primùm die ferè absoluimus. Sicca autem lintea duritie & asperitate lædunt, elaxatáque minùs continent. Hæc ergò ratio magis ineunda, si quando periculum grauius metuitur, atq; ideo cura maior desyderatur. In his vitiis ossium magnus διὰ χαλκίτεως vsus est. In metu inflammationis mollitur subduplo rosaceo, deinde austero vino imbuitur, illinitur parti, & in linteis adhibetur. Ex aceto vini loco subigi potest, si neque vulnus, neq; neruacea natura, neque aliud quicquam prohibet. Contra œdemata & inflationes, quæ astrictione linteorum extuberant, idem medicamentũ auxilio est. Omnia verò leuia sint & mollia: grauitas enim opprimit, & dolorem creat. Idem durities efficit & exasperat: vtrunque callum retardat. Perfusiones fiunt ex aqua tepida, eo calore tẽperata, quem manus perferat: in frigoribus hydrelæon melius est. Perfunditur pars tertio & quinto die, quoties videlicet lintea absoluuntur, ídque liberaliter, vnde prurigo acquiescat, & materia eius in halitum dispergatur. In articulis tepidæ vsus est: tensa relaxat, dolorem mitigat, & inflammationi aduersatur. Iam septimo die tardiùs aliquando affunditur, non vt discutiat, sed euocet sanguinem: vnde cõcreto poro ossium fracturæ conferantur. Capitis fracturas neque vino, neque re alia, nisi quàm minimùm, made-

διὰ χαλκίτεως. *Contra inflãmationes.*

Contra œdemata.

Perfusiones.

Contra prurigine à deligatione.

Decoctum vlmi.

facere iussit Hippocr. Dioscorides ex veterum vsu corticem vlmi aqua incoquit, decocto fracturam fouet, & os perfundit quod iam egere callo videatur. Id de radice vlmi, nó cortice Galenus prodidit.

Πώρωσις. Callus.

Πώρωσιν Græci vocant genitură calli, & inde πωρωτικὰ, quæ callum gignant. Callus neque caro est, neque os, sed inter vtrúnque ambigit: itaque depósito metu inflammationis, purgatis vitiis, quę curam tardent, omninò cogitandum vt coëat porus, & inde effractæ partes solidẽtur. Eáque cura septimo primùm die ferè susc ipitur æstate, decimoquarto hyeme: quo iam tempore id genus periculis perfuncta ossa videãtur. Etenim intra ea spatia febres & phlegmonæ magna ex parte sese proferunt: quãquam aliquando latente vitio & maleficium trahente vicesimo die & post vicesimum, nec opinantibus nobis eueniunt. Neminem verò latere arbitror non antè de poro cogitandum, quàm cõtusa, in pus versa, detersa vlcera & siccata, ossa quoque bene explorata fuerint. Hîc ergò generatur callus, vbi moderanda perfusio, vt inde pars viuido colore floreat, & leniter attollatur: nimium est si subsidet, & pallorem ducit. Fistulosa ossa & spongiosa, quæq; plus humoris in se continent, celeriùs coalescunt, & callum contrahunt: quod in iugulo & id genus ossibus comprobatur.

Quando gignẽdus callus.

Alimenta ad poron.

Alimenta sunto quæ probum sanguinem, crassum, viscidum, multum gignant. Panis triticeus è farina primaria: triticum legatur graue, dẽsum, vnde ptisana comparetur: cartilagineę animalium partes, neruaceę, cutaceæ, pingues, ligamenta, tendines, tetioli, ventres, linguæ, rostra, capita hœdorũ, veruecum, & procellorũ, agni-

na caro & ſuilla,palmulæ pingues, caſtaneæ, vinũ aſtringẽs,& cætera generis eiuſdem. Medicamenta ſunto emplaſtica, lenta, quæ modicè calfaciant, & ſiccent è gyry ſimila,manna,gummi,fabrili glutine,maſtiche,tragacãtha,pingui cera, lachrimis & ſuccis generis eiuſdem. Triticeam farinam probat Hippocrates,quæ ſubacta longiùs trahatur,digitorum ſequax:hæc,vt reliqua,liquore oui, mytino,aqua,vino,muccagine concorporatur, dum lentore quodam bene cohæreat. Qualis ſi deſit, & aridior tantùm ad manum eſt, thus pingue, eiúſque pollinem & fuliginem,liquidam reſinã,mel quoque viſcidum permiſcebis. Sed alia quidem initio,reſinam & mel poſt initia, cùm iam exceſſerit periculũ inflammationis. Thus quoque in limacum mucco & ſaliua:aloë & myrrha,mel etiam, ſi quidẽ reſiccandum magis,in eodem mucco diu volutantur, & in aluta impingũtur. Finge igitur aduerſa parte effractum naſum,vt intrò deſideat. Eodem die aut non multò pòſt reformare oportet. Itaque quicquid in cartilaginem incidit, excitãdum leniter eſt ſubiecto craſſiore ſpecillo, qua maximè parte delabitur quod fractũ eſt,vt ſublatũ mollitur ſuo corpori decenter coaleſcat. Lene fit ſpecillum non aſperũ, ad digitelli formam fabricatum è buxo vel ebore: digitis quoq; vtitur Hippocrates, ſed præfert indices, vt qui narium cauis magis conueniant. Ac ſuis quiſque vti poteſt: alioqui magnitudine reſpondeant, ſintq;,molles, quales pueri habent & mulieres. Atque hos diutiùs inſiſtere oporteat,vt quæ reformata iam ſunt, contineant. Alioqui in longitudinem implicata linamenta, & molli pellicula cincta cir-

Medicamenta porotica.

Tritícea farina.

Exemplum in naſo fracto.

Specillum narium fractarum.

cunſutáque intus adiicienda ſunt. Aut eodem modo compoſitum aliquid eſt arido penicillo & fimbriis linteorum. Aut grandis pinna gummi vel fabrili glutine illita, & molli pellicula circundata, quæ deſidere cartilaginem non ſinat. Alioqui fiſtulas & tubos plumbo, argento, canna ad hanc rem comparare oportet. Fruſtulo pulmonis ouis aliquando vſus eſt Hippocrates, quod fortè aderat. Spongia non vtendum putat, quia fortaſſe humore rapto exturgeat, diſſoluátque iuncta. Abſtinendum quoque omnibus, quæ vel vehementer ſpirent, vel grauiter oleant. Omnia verò memoratis medicamentis illinenda ſunt. Vinculis autem & habenis illis ex aluta molli non ita opus eſt, etiamſi quod fractum eſt, in latus torqueatur: ſi modò repoſitum aliis artibus contineri poteſt, vt plagulis, quas viſcida illa pharmaca inquinent, & iis ſimiliter comparatis, quæ intrò naribus inſeruntur. Emplaſtra quæ pertinaciùs hærent, fotu tepidæ reuelluntur. Atq; hinc ad catagmatica, de quibus anteà. Sed horum materia inpræſentia locupletanda nobis. Caninum cerebrum in linteo adhibetur: ſuperdatur lana inculcata oui candido: iam ſqualeſcens commutari debet: quatuordecim diebus ſolidat. In Sardinia fontes eſſe calidos ſcribunt, qui fracta oſſa ſolident. Vinum picarium in lana ſuccida efficit, vt luxata celeriùs coëant. Purgatur hybiſci radix, atque hinc medulla raſa in ſplenio adalligatur. Poteſt adiici tritici farina, & cum liquore oui ita ſubigi, vt ſit cataplaſma. Radix illa aquam coagulat, in qua ſub dio horas aliquot maduerit. Muſco viticis vtuntur veterinarij: quernum alij, alij in vlmo lectum præfe-

Caninum cerebrum.

Hybiſci radix.

Muſcus.

runt. In honore est veteri exemplo quam conferuam vocant. Muscus est densus, herbaceus, spongiosus, hærens aquatilibus petris, cuius efficax natura nobili historia consignata est. Putator quidam ex alta arbore deciderat omnibus ferè ossibus confractis. Præsto aderant amici, qui corpus eius vniuersum eo musco obligârunt, atq; ita relatum domum in quiete tenuerunt: subinde conspersa aqua ex eo flumine, quod muscum alluebat, ne videlicet muscus emarcesseret. Rarò nec nisi deficiente herba remedium mutatum est. Atque hac medela incredibili celeritate conualuit. Æstate bene carnoso duróque corpore, recenti malo exemplum vetus liceat imitari. Vetus est & vulgo familiare auxilium in iis, qui ex alto præcipites aliquid fregerunt, aut contuderunt. Pellis ouilla recens detracta corpori affigitur, quæ myrteo tepido vel rosaceo perfundi potest. Sed eos præcipuè iuuat, quibus aliquid cruoris in cutem diffusum est: concoquit enim ac digerit. Poroticon est, farinæ triticeæ ʒ.6. sanguinis draconis, mastiches, thuris, sarcocollæ ana ʒ.1. omnia oui candido iuncta in linteo vel aluta alligantur. Triticea farina, gummi & manna incoquuntur aqua: fit cataplasma quod reprimit, continet, & poron gignit. Atque hîc possunt è tragacantha, gummi, sarcocolla & aliis id genus muccagines colligi ad cataplasmata: è pauca materia ferè, sed decupla ad muccaginem conficias. Iam verò celeberrimum, & medicinæ veteri decantatum remedium, Isis appellatum: quod in neruorum vitiis describetur. Laudatum quoque Moschionis catagmaticon: inserto callo vulnera coniungit, contusis testiculis

Conferua.

Historia.

Pellis ouilla.

Moschionis.

& aliis partibus medetur:hydropicos liberat.Exerta ſedis tubercula reprimit, & rhagadas ſanat dilutum butyro: gutturoſis remedio eſt: omnem duritiem diſſoluit : luxatis & contortis articulis prodeſt: clauos adimit, qui in pedibus & manibus ſine vlcere excitantur, atque omninò multiplicis vſus eſt. Cuius miſtura ſic habet . Lithargyri, picis, ſeui vitulini ana vnc.viginti:terebinth. vnc.decem:mannæ, thuris tantundem: ceræ vnc. 5. æruginis vnc.1. opopanicis vnc. 1. galbani tantundem : olei ricinini,aceti,ſucci mori ana heminam vnam,picis liquidæ heminæ dimidium.Lithargyrus leuiſſimè teritur, & fictili vaſe vel æneo cum ricinino coquitur: vbi efferbuerint, adeps & manna iniiciuntur: aſſiduè mouentur dum coëant & ſpiſſentur : hîc pix, cera reſina admiſcentur . Iam non inquinantibus galbanum immittitur, deinde ærugo & opopanax aceto reſoluta . In alio vaſe mori ſuccus & pix liquida ad craſſitudinem cocta cæteris permiſcentur , coquuntur rurſus ad puritatem : ex quo in vas aliud, quod vinum habeat, deponuntur , atque ita permittuntur triduum : poſtremò ex eodem vino piſta ad vſum reponuntur.Adhibetur pharmacum in linteis, & in aluta fractis oſſibus intenditur . Alioqui è duplo roſaceo diſſolutum non aliter quàm ceratum album faſciis illinitur & plagulis. Ægyptia Andromachi mollit , digerit, adſtringit, vulnera cruenta iungit, & alia adiuuat : vomicas exugit, permagna vulnera enſe facta etiam profundiſſima triduo glutinat, præciſos neruos & muſculos committit : luxatis, fractis, contuſis, attritis & contortis oſsibus remedio eſt, & contra inflãmationes valet:

Ægyptia Andromachi.

dolentes neruos & muſculos lenit: ferarum morſibus adhibetur: lippientibus & cephalalgicis ſolatio eſt impacta fronti: callos emollit, & ſcirrhos edomat: ac breuiter optimum ad plurima remediũ eſt. Deſcribitur à Græcis Galeno & Aëtio, vitioſis iam & corruptis tum Græcis tum Latinis codicibus. Nos ex Galeni ſententia ita reſtituimus. ℔. ceræ, litharg. ana denar. 144. ammoniaci denar. 72. terebinthinæ ʒ. 4. & ſemiſſ. aliàs ʒ. 4. ſuccidæ lanæ vſtæ ʒ. 2. & ʒ. 2. ariſtolochiæ, thuris, ſquamarum æris, & ſtomatis ana ʒ. 1. myrrhæ ʒ. 3. aliàs ʒ. 4. opopanacis denar. 2. olei ricinini, ſicyonij vel antiqui libr. 4. & ſemiſ. Sic enim Galenus pro ſex heminis olei Andromachi, Aſclepiades autem heminas 3. ſcripſit. Lithargyrus oleo coquitur dum concreſcat, ſquama iniicitur: vbi non inquinant, cera conſperſa mari, vt voluit Aſclepiades, deinde ammoniacum ſedulò contuſum imponuntur: liquatis his terebinthina additur: auferuntur igne: hîc thus & lanarum cinis inſperguntur: refrigerata manibus conuoluuntur, & vſui ſunt. Nigrum catagmaticum Aſclepiadis, quod quia optimum, ἀρίστη vocata eſt, admiranda in fracturis, etiam oſſibus depreſſis: immerſa hæc & ab aliis ſeiuncta callo copulat. Litharg. bituminis ana ʒ. 25. ceræ, picis aridæ ana ʒ. 12. & ſemiſſ. reſinæ piceæ, terebinth. ana ʒ. 6. & ʒ. 2. aluminis, propoleos ana denar. 38. ammoniaci ʒ. 3. æruginis denar. 10. & ſemiſ. olei ſextar. 4. Lithargyrus in oleo coquitur, dum non contaminet: cera & bitumen ſeorſum liqueſcunt, neque commouentur, his pix fuſa traiectáque colo coniungitur: omnia lithargyro vniuntur. Ammoniacum verò bene contu-

Ἀρίστη Aſclepiadis.

ſum poſteà immittitur, atque ita coquuntur omnia in ſolidum corpus: hîc præmollita cera & propolis permiſcentur: vbi probè coierint, ſubducuntur igne, túmque alumen & ærugo in pollinem trita reſperguntur, verſantur omnia, & oxycrato merſa ſubiguntur. Panalithes ad cõtuſa, fracta etiam cum vulnere, vulnera neruorum & vertebrarum: purgat collectiones, inciſum ſcrotum ſolidat, venenatos morſus beſtiarum ſanat, aliáque præſtat plurima. Olei dulcis ʒ.9. bituminis, ceræ, reſinæ piceæ, picis aridæ ana ℔.1. lithargyr. ceruſæ, æruginis ana denar.10. thuris, ammoniaci, myrrhæ, aloës ana ʒ.1. opij, ſucci pomorum mandragoræ ana denar.6. aluminis, calchanthi, chalciteos, croci ana ſemunc. aceti quod ſufficit. Quæ teri poſſunt omnia à lithargyro ad crocum in puluerem trita ex aceto cõducuntur in mortario, dum ſit luti craſsitudo. Oleũ, cera, bitumen in fabales pilulas diuiſum nihil verſando colliquantur, liquatis pix & reſina commiſcentur, colantur omnia, atque reponuntur. Fracturis oſsium caluariæ, cartilaginum, vtiliſsimum eſt Barbarum, quod capite dè hæmorrhagia deſcribitur, & alia, quæ ſuperioribus libris ſcripta inuenies. In fracturis prima cura ſit, vt initio repellas phlegmonem, & doloré prohibeas. Tertio iam & quinto die ſi quid contuſum erit, in pus & ſaniem conuertes: ſuppurationem ſedulò purgabis: ſiccabis vlcus, & ſi qua oſsis vitia ſunt, corruptela, caries, malè iuncta ſquama, ea omnia diligenter adimes: fracturæ partes ritè coaptabis, & callo iunges. At poſtremũ vlcus implendũ & cicatrice claudẽdũ eſt. Contingit aliquando in capitis nuda mẽbrana, vt

Panalithes.

Ordo curationis in fracturis.

minùs tergẽdo ſiccandóq; quàm cõueniat, fungus ſuccreſcat, quia videlicet in tumorẽ laxum & mollem membrana extuberat. Hîc ergò ſiccandum magis, & quæ tergeant, incidant, laxent, intermiſcenda. Concreti calli ſignum eſt, quum iam ſine vlcere exudante ſanguine faſciæ intinguntur. Tum enim coactus porus aſperginem ſanguinis è ſpongioſis oſsium cauernis foras extringit. Id ferè fit criticis diebus 14. 17. 20. 21. & hinc ſuccedentibus ſeptenariis. Signum quidem à veteribus annotatum, quanquam aliquando ſine eo calli concreſcunt. Conueniens callus eſt, qui neque maior, neque minor, durior aut mollior quàm oportet, neque diſtortus eſt. Iuſtus callus confirmari debet medicamentis, quæ ἐναίμα vocant, quæque cruentis vulneribus adhibentur. Siccant leniter, & callum mediocriter confirmant. Ac de his multa capite de glutinantibus. Callum confirmat affuſum vinum, quod πεθαλασσωμένον & θαλάτιον Græci, Latini ſalſum & marinum vocant: quod ſi defit, ſalem vino leniter adſtringente liquefacere oportet. Idem vinum efficit, in quo balauſtia, roſa, myrrha, muſcus, qui veluti canities quædam quercui inhæret, abſynthium, vlmi cortex & radix præcoxerint. Addunt poroticis quæ callum durant, bolum armenam, galbulos cupreſsi, & alia id genus. Sed hîc moderatio quædam adhibenda eſt, ne nimiùm ſtringendo nimiùm atteratur callus. Confirmant poron roſacei ʒ.4. reſinæ ʒ.3. ceræ ʒ.2. Colophoniæ, maſtiches, thuris ana ſemunc. coni cupreſsi, radicis erythrodani ana ʒ.1. Melius fiet auctis emplaſticis, minuto oleo, & adiecto momento

Conueniens callus.

Miſta quæ confirmant poron.

croci. Al. Thuris, farinæ piſtrinalis, picis, maſtiches, boli armenæ ana vnc. 2. ſepi arietini, ceræ albæ ana ſelibr. Liquefactis ceræ & ſebo reliqua infriantur: in miſtura linteum ſæpiùs inculcatur, & ſatis inqui-

Sparadrapũ. natum fracturæ impingitur. Sparadrapum vocant.

Apoſtolicõ, Oxycroceũ. Vtuntur Apoſtolico & Oxycroceo. Apoſtolicon materiam attrahit cogendo poro: ſiccat, confirmat. Oxycroceum duriorem poron magis emollit, quàm extenuet: vtrúnque emplaſticon, & gignendo callo idoneum eſt. Iam verò conſtare arbitror remedia comparari, vt mollis & dura corporum natura eſt, vt alio callo tibiam meſſoris, alio pueri conſeras. In hoc enim minùs ſiccantia, minùs ſtringentia iuſtum poron contrahent.

Callus maior In meſſore fortioribus omninò vtendum eſt. Callus maior extenuandus eſt deducta parte alimenti, & mutata qualitate: diu lenitérque affricanda pars eſt ex oleo, ſale, nitro. Eadem calida marina foueri debet, inducíque malagmatis quæ diſcutiant, quæque contrahant: colliganda arctiùs: oleribus vtendum & vomitu. Alterum membrum perfricãdum, vinciendum molliter, & ſinapiſmo illinendum, vnde plus ſanguinis excipiat. Paulus in recenti callo, qui ſupercreuit, vehementer ſtringentia inſtituit, arctiſsimè ligat, lamina plumbea interdum ap-

Excreſcens callus recens & vetus. poſita. In eo verò qui iam vetuſtate induruit, ſi quidem pudendum inde ac deforme membrum eſt, neque officium facit, cutem aperit, deradit, poron terebra pertundit, lacerat ſcalpro, quódque videtur ſupereſſe, peramputat. Quòd ſi nullum naturæ munus per callum intercidit, ſi nullus aut non ita conſpicuus membri pudor eſt, nullus denique

dolor, præstabit abstinere ferro. Qui verò infra modum crescit, aut non crescit quidem, quo iam tempore admotis auxiliis debuit coalescere, alia ratione promoueri debet. Ac ferè tardatur callus, quia nimiùm ac sæpiùs fouetur locus, parum conuenienter adstringitur, sæpiùs & ante tempus fasciæ resoluuntur. Non rarò quoque in ratione vitæ peccatum est. Omnia ergò commutanda in melius, ac de integro ad præcepta artis, ad auxilia & alimenta, quæ callum gignant, recurrere oportet. Quòd si atrophia & inopia alimenti totius corporis callus non prouenit, in primis cõsulendum corpori, deinde affectæ parti, postremò ad curam calli decurrendum est. Sæpe etiam astrictioribus linteis effractum membrum vitium contrahit, atque intabescit. Hîc ergò instauranda vita est, distringenda ligatio. Ac de remediis quæ ad hanc rem faciant, dropace, sinapismis, & aliis, dicentur quædam capite de Pyroticis. Sed quia hic casus vitiosa ossa interdum sequitur, pauca quoque hoc loco contra hoc genus mali differemus. Extenuatum membrum vehementer iuuat commoda deligatio, sed contrà quàm in fracturis. Marcescente tibia femur superius alligamus ab inguine ad genu deducta fascia: atque initio quidem, quà scilicet inguen proximum est, arctior, deinde paulatim relaxatur. Sic enim per communes venas quasi riuulos sanguis deorsum exprimitur. At contabescente dextro femore, vel toto crure, femori sinistro fascias iniicimus à genu ad inguina ductis orbibus: atque initiis astrictior deligatio: astricta quoque, sed minùs, quò propiùs inguen appetit. Qua quidem arte aliqua

Vnde tardatur porus.

Extenuati membri curatio.

Deligatio extenuati membri.

pars ſanguinis veluti diuerticulo in gracile mẽbrum recurrit. Sit autem ea ratione temperata deligatio, vt neque dolorem creet, neque vniuerſum ſanguinem à ſano mẽbro reprimas. Hoc enim alere frugaliùs, nutrire tamen certum eſt: quod quum languenti membro aliquid proprij alimenti impertiat, retineat tamen vnde tenuiter, ſed cõmodè, nutriatur. Eadem ratio in ſuperioribus membris ſeruãda eſt. Areſcente vlna brachium deligamus: cõtabeſcente brachio vel tota manu, ad reliquam manum vincula cõuertimus, frictione, perfuſione, metaſyncriticis vocatis, dropacib⁹, ſinapiſmis ea ratione vtẽdum erit, quæ capite de Pyroticis deſcribetur. Sunt etiam acopa ad membra cõfecta mácie accõmodata: quale eſt Damocratis. Illinitur à cibo: marcidos exuccóſque ſenes reficit, & calore fouet: Hyeme & in frigoribus inũgitur dormituris veſpere. Ammoniaci, ceræ albæ, mellis recẽtis, adipis anſerini recentis, thuris ana ʒ.10. galbani, medullæ cerui, œſypi, terebinthinæ pellucidæ ana ʒ.4. vini falerni, alioqui gilui odoriferi ad circiter heminas quinque, olei heminas 40. Parandum eſt maiuſculo mortario: thus & ammoniacum cõfringuntur, & affuſo vino macerantur: teruntur, circunducũtur duro cochleari, dum ſit mellis craſſitudo: mel, œſypus, medulla cerui deinceps immittuntur, verſantur, circũaguntur, donec cum aliis bene coëant. Dum hæc fiunt, cera figulino vaſe cum oleo eliquatur: ex quo adeps, terebinthina, galbanum permiſcentur: vnita omnia tranſuaſantur, & ſpatula cõmouentur. Refrigerata pinſuntur manibus, poſtremò aliis in mortario coniunguntur: fitq; liquidi boníque mellis craſſitu-

Acopon Damocratis ad membra tabida.

do: ſtanneo vaſe vel buxeo reponi debet. Neruorum doloribus, perfrictionibus, inflammationibus vteri in peſsis vtiliſsimũ eſt. Diſtortus callus, ſi quidem mollis eſt, laxante fotu & diaphoreticis exinaniri debet: fouetur tepida, hydrelæo, althææ, & ſimilium decocto. Diſcutitur arida ficu miſta ſtercori columbino. Sed vtrúnque genus medicamentorum libro 1. abũdè explicatum eſt. Si verò nimiùm induruit, eadem quæ in ſupercreſcente & inueterato poro conſilia ſunt. Mollior adſtringentibus firmari debet. At vix durior eſſe poteſt, niſi ea de cauſa fragilior videatur, vbi nouo callo opus eſt. Eſt quum in cartilagine, neruo, oſſe muccoſus humor colligitur infirmitate naturæ, quæ cõcoquit: albus is eſt & viſcidus, qui ſimilitudine puris medico poſſit imponere: cedit enim digito preſſus atque dilabitur. Is ſi negligitur, ſic oſſa afficit, vt hæc inde corrumpantur: vicinæ carnes vitiũ trahant, & mucco elangueant. Ex quo fit, vt relinquãt oſſa, ſocietáſq; illa & copulatio quæ oſsibus eſt cũ carne, diſſoluatur. Aliquando quoque in tophos humor ille concreſcit. Sed de tophis poſteà diſſeretur, vt de gãgliis, quæ inde etiam cõmouentur. Contuſis neruis, oſſe, cartilagine muccus ille magna ex parte naſci cõſueuit: qui cùm craſſus ſit, lentus & frigidus, & in alto deſideat, non ita facilè vacuari poteſt. Curandum tamen, vt laxata cute, fuſa incisáque materia in halitum & vapores ſenſim expiret: alioqui facto vulnere repurgari debet: quanquam partium ratio priùs habenda eſt, alioqui periculum ſit, ne vel occidas, vel grauiter lædas. Quod in igne ſimiliter animaduertere oportet. Finge igitur contuſa coſta, fracta,

Diſtortus callus.

Mollior callus & durior.

Muccoſus humor.

Muccoſus humor quomodo vacuãdus.

colliſa,coiiſſe muccum,& deſperatis aliis auxiliis ad ferrum & ignem decurrendum. Periculum imminet,ne venæ,arteriæ, nerui qui interſeruntur coſtis, conuulnerẽtur : ne vel ferro vel igne intima membrana violetur. Inueterato malo,inquit Hippocrates,& deſperatis aliis remediis, ſi quidem dolor eſt, & muccum illum caro lateris cõcepit, optimum in igne remedium eſt : videndum tamen,vt neque os contingat ignis(niſi iam corruptum atque ſyderatũ videatur)neque ſuperficiem ſolã trãſcurrat, ſed carni prudenter imprimatur, vt ad membranam non perueniat. In fractis & dimotis oſsibus inflammationum reliquiæ diſperguntur, ne inde rigeant articuli, & ad ſuos motus colligentur. Diſperguntur pharmacis quæ molliant atque diſcutiãt : frictione & motu: frictio ſit lenis,mollis,quæ paulatim intẽdatur circunductis manibus modò ſurſum ac deorſum,modò in latera & orbem,vt inde muſculorum fibræ molliãtur, & reliqua inflammatio euaneſcat. Leniter quoque mouendus articulus, vt paulatim & ſine dolore naturæ ſuæ conſueſcat.

De remediis neruorum CAP. 2.

Vitia neruorum.

SEquitur neruorum locus, in quo tendines & ligamenta includantur : neque ſubtiliùs de nominibus diſputetur,qua parte præcipuè rerum non verborum doctrina requirenda,& cura ſedulò ſuſcipienda eſt. Igitur vulnerãtur nerui, cõtunduntur,dolent,torpent,rigent,cõtorquentur. Sauciato neruo conuulnerari caro ferè conſueuit. Sauciatur,quia pungitur & inciditur. Quod quum accidit,omninõ procuretur,vt ne ante tẽpus os vulneris coëat,& iungatur cutis, vnde ſanies nerui ſuo

Vulnera neruorum. Cautio.

veluti emissario intercluſa, neruos laceſſat, atq; hinc oriatur dolor, phlegmone, febris, deliriũ, conuulſio, ad quæ horrendæ mortes poſtremò inſequantur. Excludẽda ſunt à neruorum cura, quà certè neruos contingant, quæcunque vel natura ſua vel aduentitia qualitate refrigerent, quæcunque acria, quæ humectent, laxent, molliant, cõcoquant, putrefaciant. Cuidam ad flexum natium quà in femur deſinit, coiit abſceſſus: expurgata ſorde detectus neruus eſt, qui frigore perculſus vniuerſum crus ſtupidum reliquit. Alteri vulnus magnum in brachium illatum eſt cæſis etiam neruis, qui à ceruicis finibus per brachiũ decurrunt. Adhibitis iuſtis remediis, lanæ quoque oleo calente tinctæ ſuperdatæ ſunt, iiſdémque obſtipata ceruix cõtra iniuriam frigoris. At is egreſſus domo publico ſe dedit: vbi paulatim frigeſcẽte lana oleum quoque refrixit: ex quo dolere cœpit, tenſóque membro & ad ceruicẽ vſque progreſſo malo, totus ferè conuulſione riguit. Omninò ergò vi frigoris vindicãdus neruus eſt, multò magis cùm vulnus acceſſerit. Frigidum enim, inquit Hippocrates, vlceribus inimicũ & neruis. Itaque dum hi curantur, quúmque inferuntur pharmaca, non ſolùm videndum erit, vt ne hæc imponatur frigida, ſed etiam ne vulnus aut certè quàm minimũ frigori exponatur. Inuſta ala vetat Hippocrates, ne dum curatur vlcus, brachiũ altius attollatur, veritus ſcilicet, ne ita explicata ala excepto frigore violetur. Idque metuẽdum magis, quum in vlcere dolor eſt, quem vſtio cõmouit, qualis eſt vbi cauterium impreſſeris: deinde etiam ſi locus neruaceus eſt, & aliquid neruorum nudũ exiſtit. Grauior quoq; iniuria acrium

Vitanda in neruis.

Frigidum quantum noceat neruis, hiſtoriis oſtẽditur.

Hippoc. aph. 18. & 20. lib. 5. Aphor.

Acria quantum noceant.

eſt, quæ cùm admota cuti vehementer lædant, ægrum quidem præcipitabunt, ſi nudato neruo continenter inſerantur. Quidam poſteriore tibia vulneratus eſt, qua parte tres illi muſculi in tendinem coëunt, qui calcem cõprehendit, atque hinc in plãtam exporrigitur. Itaque aperto neruo medicamẽtum quod habet euphorbium, continenter illitum eſt. Ex quo dolore facto, conuulſis neruis, atroci morte ſublatus eſt. Tolerabilior fortaſſe videatur, quæ nihilominus periculoſa eſt medendi via, iam olim Theſſalo & anteceſſoribus Galeni familiaris. Cuidam ergò diuiſa cute cõpuncto neruo vulnerata ſtylo manus eſt, huic pharmacum Theſſalus impegit quo cutis coaleſceret. Atque inde orta inflãmatione cataplaſma è farina tritici hydrelæo cocta inſtituit, ex quo cõtabeſcens æger intra ſeptimum diem iugulatus eſt. Gladiator quidam ad genu quà patella eſt, & tenuis latúſque tẽdo ſeſe explicat, vulnus acceperat: in quo capta curãdi via vſitata Theſſalo, ortáque inflammatione idem adhibitum cataplaſma, calida aqua liberaliter affuſa conſperſum quoque oleum eſt. Atque hoc genere curandi tum hic gladiator periit, tum alij rapti ſunt, alij claudicârunt, quibuſdã manca, contorta, inutilis manus reddita eſt: multis putruêre articuli: ac breuiter quibus ſupereſſe datum fuit, graue aliquod detrimentum corporis incurrerunt. Colligendum ergò peccâſſe Theſſalios, qui implexum morbum quaſi vnum & ſimplicem curarent, & quum mederentur morbis, nullam rationem affectæ partis ſuſciperent. Peccatum quoque hac parte, quòd calida fotus, conſperſus oleo, & cataplaſmate illo inductus neruus eſt.

Vitioſa curã di via Theſſali.

Alia inimica neruis.

Explicatur peccatũ Theſſaliorum.

Hæc

Hæc enim vt alia genera inflammationum iuuare possint, inflãmatis neruorum vulneribus inimicissima sunt. Atque hæc obiter de vitiosa illa curandi via. Nunc autem legitima medendi ratio explicanda, & iusta neruorum remedia describenda sunt. Atque si lubet, ad curam reuocẽtur, cui manu stylo vulnerata neruus suffixus est, & alter gladiator, qui ad genu vulnus acceperat. Optimum enim docendi genus atque clarissimũ, quod suis legibus quidẽ & præceptis cõstat, exemplis quoque ita illustratur, vt tota curandi ratio veluti quædam rerum historia sub aspectum veniat, & quasi oculis ipsis vsurpetur. Quæ profectò via hac prȩcipuè medendi parte cõsectanda nobis, in qua præcipitia multa occurrunt, & non nisi graui iniuria vitæ aberratur. Itaque ponamus cõfixum neruum vulnerata manu, leue quidem vulgari sensu, at reuera periculosum vulnus, etiamsi stylus tã subtilis quàm acus pupugerit. Etenim orietur dolor, & ille malorũ versus notatus initio cõnectetur, si vel negligas, vel aliena remedia instituas. Quæ omnia duplici ratione defugere oportet. Primùm quidem iusta medendi via: deinde vbi remediis nihil proficias, præsecto neruo, vnde grauiores illæ iniuriæ cõmouentur. Nam non solùm neruo, sed capite musculi vulnerato, si quidem alia auxilia desperãtur, ad ferrũ decurrere oportet, omninóq; præcidẽdus tendo, & neruus est. Sed (si datur) alia priùs ineunda medẽdi via: primúmq; animaduertendũ, an os vulneris & via ad neruum satis dehiscat. Vbi enim angustiora sunt, & prȩtereà metus est, ne celeriter coëant, in crucẽ vel decussem cõfixam cutem interfecabis: multò magis si quid gra-

Legitima curatio.

Optimũ docendi genus.

Hypothesis.

Duplex ratio curandi.

uioris iniuriæ imminet, vt ſit, qua ſanies effluat, qua tranſpiret neruus, qua denique vis medicamenti ad punctum neruum permeet. Ac plethorico deplendus ſanguis ſtatim initio. Cacochymo vitiũ pharmaco expurgandum eſt. Dextra manu læſa è malleolo dextro ſanguinem detrahes: dextro pede vulnerato, axillaris dextra aperiẽda eſt. Interſecta cute vel alio facto vulnere, ſi quid cruoris ineſt, lanã, linoxylon, linteolũ molle ſpecilli nucleo adalligabis, intingéſque ſapa vel melicrato, ne aſperitate lædãt: tum exprimes, & cruorem inde molliter extergebis. Ac dulci ſapa vti oportet, non ea quæ aſtringat. Poſt initia loco ſapæ vinum dulce, deinde etiam vinum album, quòd minimũ aquę ſuſtineat, vtile eſt: quo iam tempore ad cicatricem vulnus adducitur. Fugiendum vinum quod acre eſt. Ex quo oleo calente manum vulneratam, carpum, alam, ceruicem totã, ſed præcipuè qua in dorſum abit, & dorſi initium largiter fouebis. Sic autem oleum calere decet, vt neque mordeat feruore, neq; tepore ſoluat. Oxelæo ſimiliter vti licebit æſtate quidem, & bene carnoſo ægro: verùm neque hoc, neque oleum cõtingat neruum. Atque his locis omnibus ſuperdantur lanæ eodem oleo delibutæ, & aliæ ſiccæ ſuperalligantur, ne qua parte ſubeat frigus. Æger domi deſidet tepido cõclaui: vino interdicitur, parſimonia imperatur, procurãtur omnia, quibus ſeries illa malorum auertatur. Ac pro lanis cõplicata lintea æſtate: hyeme linoxylon vſurpari poteſt. Bis térve vno die reſoluuntur omnia, ſæpius etiam hyberna nocte, & vbi intercidit aliquid nouæ iniuriæ. Repetitur oleum, & lanarũ calor refouetur, omninóque

Fotus ex oleo & oxelæo cõpuncto neruo in manu.

Lanarum vſus.

Quando ſoluendæ lanæ.

adhibetur cura, vt ne quid frigeat: quæ omnia ad quintum & ſeptimũ diem verſanda ſunt. His rebus ita prouiſis, ſimul atque ſanies vlceris exiſtit, de medicamentis cogitandum erit. Quorum ferè duplex genus eſt. Atque illud quidẽ abundè ſiccat, leniter aſtringit, digerit, & aliquãdo exterget: quæ omnia ſine vllo morſu & aſpredine efficere oportet: datur hoc in cõcerptis linteis, & expoſito neruo adhibetur. Vbi enim opertus neruus eſt, altero tãtùm genere vti licebit, quod lõgiùs quidem à neruo, ſuperdatur cuti temperatura molli in plagulis, vt vicina quoque cõprehendat. Atque hoc paulò acrius eſt, ſed vt ne mordeat, tenui natura, valde ſiccat, moderatè calefacit, apertũ vulnus cõtinet, & ſaniem neruí foras eripit. Aperto neruo carptũ linteolum primo genere delibutũ inſeritur. Ac medicamẽta iam non oleo, ſed dulci ſapa ſoluenda ſunt: deinde hoc genus acrius in ſplenio ſuperaccõmodatur: ex quo modò cataplaſma impingirur, modò lanæ adalligãtur, oleúmque & alia, vt priùs, quandiu videlicet res in metu eſt, ſedulò adhibentur. Accedunt ad hæc quæ purgent vlcera neruorũ, quæ neruos glutinẽt, quæ putredini aduerſentur. Priuatim quoq; in pũctis neruis abſceſſus quidem parui, diſtincti ſpatiis ſuboriuntur, & vicina occupãt, quibus remedia inuenta ſunt. Atque operto neruo regenerata carne ad acria veniendũ, vt ad ea quæ ex euphorbio, & ſimilia, quæ nõ niſi periculo nudatum neruum attingant, etiãſi non ignoro, qui experientia freti (vt affirmant) externũ neruum candenti ferro curent, atque ita omni iniuria prohibeãt. Nunc ergò ad ea omnia materia remediorũ deinceps explicetur, ini-

Duplex genus medicamentorum in vulneribus neruorum.

Secundum genus.

Particularis materia.

Olea.

tio ducto ab oleis. Olea cõueniunt ad fotus, & quibus pharmaca diluantur, dulce, bimum, trimúmve, nõ astringens, anethinum, chamæmelinũ, zambacinum, lumbricinũ, hypericinum, canabinũ, caryinõ, rosaceum, in quo terreni vermes inferbuerint: terebinthinũ, ricininum, sicyonium, rutaceum, galbaninum, styracinum, sinapinum, raphaninum, ex ouis pressum, & alia quę in anodynis descripta inuenias. Leuiora initiò, quãdiu dolor metuitur, acriora vbi iam discutiendũ est. In medicamentis quæ aperto neruo adhibeas, alia mitiora, alia magis cõtrahunt. Atque hæc materia secũdo libro ferè explicata est.

Medicamenta in nudis neruis.

Lauanda cera, resina, & metallica quando.

Cera vtimur, resina, & metallicis priùs elotis. Calcem ex aqua dulci sæpiùs extinguimus, sępiùs lauamus: ex quo solutã plurimo rosaceo nudato neruo imponimus: at rosaceo sine sale cõparato vti conuenit. Quidam etiã ex matura bacca oleæ cõfectũ volunt. In eodem vsu est Διαπομφόλυγος, quod hoc loco ita cõficiatur. ℔. ceruſæ, pópholygos, lith. ana. ʒ.2. cadmiæ ʒ.4. medullæ cerui ʒ.3. ceræ, olei rosati ana lib.1. olei myrtini ℔.ß. metallica trita, cribrata, lota, liquatis aliis intermiscentur: coquuntur omnia dũ non inquinent. In vsu (quòd & de aliis crassioribus pharmacis semel dictum sit) diluendum oleo: æstate, rosaceo: hyeme, chamæmelino & aliis generis eiusdem. Phœnicino similiter vtẽdum erit, quod minus habeat chalciteos. Pastillorum eadem ratio, Polyidæ, Andronis, Pasionis, qui in hæmorrhagia describẽtur. Calchãtho loto & reliqua materia minuta in pollinem cõparentur: diluuntur vt priùs, & durioribus naturis magis cõueniunt. Calx sub canicula tertiò lauãda mari, atque imbuta oleo,

Διαπομφόλυγος.

Phœnicinũ Pastilli.

operto neruo opponitur. Meliùs elota & magis resoluta ſapa, vel, vt aliis placet, multo oleo etiam expoſito neruo adhiberi poteſt. Aqua verò in remediis neruorũ omninò abſtinendum, niſi vbi calor & acrius medicamentũ tẽperandum: ſic enim miſceri poteſt. Efficiendum tamen eſt, vt dum liquantur illa, abſumatur aqua in halitum, & ſolã vim, qua temperet, relinquat. Amicum neruis διὰ τῦ μέλιτος, tetramyron appellant, quod iam exoletis myracopis cõfici non poteſt. Non longè aberit quod hac temperatura cõparetur. Mellis, terebinth. liquidæ ana ʒ.3. olei nardini, coſtini, roſacei, chamæmelini ana vnc.3. vini odoriferi lib.1. foliorum maioranæ, calendulæ, florum chamæmeli, anethi, meliloti, roſarum, roſmarini ana drachm.du. cinamomi, radicis acori, cyperi ana drach.1. Hæc omnia nocte integra macerentur vino, poſtridie olea ſuperaffundantur: coquãtur omnia dum expiret vinũ: reliqua concepta colo traiiciantur: expreſſum oleũ melli & terebinthinæ ſeorſum fuſis vniatur, moueãtur omnia in cineribus: ſublatis igne puluis reſpergatur ex ambaris & moſchi ana granis duobus. Sunt & alia id genus, quæ in anodynis deſcribentur, quæ ceræ, terebinthinæ & melli miſta ad rem præſentẽ pertineant. Sunt qui ſolo melle ex roſaceo piſto vti ſoleant. Eſt & hoc è melle quod conueniat. Litharg. olei veteris ana ʒ. quatuor: Colophoniæ, ceræ lotę, axungiæ veteris ana ʒ. tres, & ad circiter ʒ.3. Lithar. oleo coquitur, deinde axungia, poſtremò cera & Colophonia ſeorſum fuſa cõiunguntur: in vſu ſoluitur vt priùs. Aliud. Ceræ ʒ.1 terebinth. ſemuncia: olei maſtichini ʒ.3. mellis ſemunc. coquũtur omnia

διὰ μέλιτος.

Aliud è melle.

molli carbone: ſubductis igne, inſperge pulueris lũbricorum, mirrhæ, radicis ſymphiti ana ʒ.i. verſentur omnia, & ſedulò coniungantur. Ægyptia Andromachi, Giluum Haliæi, Iſis, quę in his libris ſcripta inuenias, ſoluta roſaceo vſui ſunt. Sed quæ parantur melle, magis tempeſtiua ſunt, quo tempore ſordeſcit vlcus. Quæ verò fiunt è metallicis, & ſiccant magis, leniora quidem initio, fortiora poſt initia vſurpãda ſunt. Turunda poſteris imbuitur terebinthina, oui luteo, & momento croci: inſeritúrq; decliui parti vulneris, quâ emiſſariũ ſordis pateſcit: terget & lenit. Iam verò quæ purgent vlcera neruorum, quæque glutinent, ex ſecundo libro repetẽda ſunt. Peculiariter neruos coniungit vocata Cizicene. Thuris quàm optimi, myrrhæ, ariſtolochiæ, chalcitidis vſtæ lotæque, iridis, galbani ana ſemunc. lithargyri, terebinthinæ ana ʒ.i. olei ʒ.9. Omnia aheno capta blandis cineribus coquenda ſunt, mouendáque ſine requie: poſtremò in frigidã merſa manibus cõiunguntur. Aliud. Carnis limacum ʒ.2. myrrhæ, thuris, picis torrefactæ ana ʒ.i. Tunduntur carnes, reliqua verò in pulueré trita ſedulò intermiſcentur. Aliud. Carnis cochlearum bene contuſæ vnc.ʒ. farinæ piſtrinalis, picis ſiccæ, pulueris lũbricorum & radicis ſymphyti ana ſcrup.2. terebinthinæ è vino lotæ ſemunc. iungãtur omnia. Vſitata ſunt vnguentum de vermibus, Baſilicum magnum Meſuæ, emplaſtrum relatum ad Andromachum, Diachylon in linteolo, inciſo neruo ſoluta adhibẽtur, ſoluuntur roſaceo & terebinthina miſtis. Inteſtinum terræ per ſe intritum & appoſitum, vel aliis cochlearum more intermiſtum. Atque hæc obiter.

Ciz. glutinẽt quæ g. neruos

E limacibus.

E cochleis.

Vſitata poſteris.

Nunc autem breui compendio omnia cogamus. Compuncto nèruo prima ratio totius corporis habenda eſt,vt vel purgetur pharmaco,vel phlebotomo depleatur.Deinde prouidẽdum, ne diuiſa cutis celeriùs coëat:quod ſi metuitur, interſecandum atque ampliandum vulnus eſt:extergendus cruor, & ſi expoſitus neruus eſt, primi generis pharmaco integere oportet. Oleo fouenda manus,carpus,cubiti articulus,ala,ceruix:ſuperalligãdæ lanæ,inſtituenda vita,quæ grauiores caſus prohibeat. Qui ſi iam exiſtunt,neque remedio locus eſt, interciſa cute,ſatis ampliato vulnere mediũ neruum præcîdes: híc enim detrimentum partis certo exitio vitæ præferendum.Præſecto neruo extra periculum æger eſt, & communi illa curandi via vulnus claudere oportet.Iam verò intecto neruo & plaga ſatis hiante,eadem captanda medendi via, quæ aperto neruo expoſita eſt:niſi quòd relicto primo illo genere pharmacorum,tantùm vtimur ſecundo,de quo iam cõnectatur oratio. Atque hæc materia in multiplici natura rerum poſita eſt. In cerealibus ſubtiliſſimus eſt orobus: hoc lolium calidius eſt. Lupinus quoq; & cicer in vſu ſunt. In farinam commoluntur, incoquuntur lixiuio, coguntur omnia in cataplaſma. Lixiuium, vt eſt materia vnde excolatur, ita vel acrius,vel clementius eſſe par eſt.Præſtantiſſimum è ficu & tithymalis. In liquabilibus ſuccus eſt Cyrenaicus,medicus,ſcordolaſcer,quibus Aſſæ noſtrę & Benzotinũ ſucceſſerunt:ſagapenũ,propolis recens, opopanax,galbanum,pix,reſina,terebinthina præcipuè & larigna, adeps qui ſit tenui & calida natura,ex feris,prædatoriis auibus & ruſticis, de quibus

Compẽdium eorum quæ dicta ſunt.

Secundum genus pharmacorum. Ceralia.

Lixiuium.

Liquabilia.

in attrahentibus. In plantis tithymalorũ ſuccus & *Plantæ.* cinis, ſuccus & puluis maioranæ, calaminthæ, ſabinæ, anagallidis, baccarũ lauri & iuniperi, acori, maioranę, ariſtolochiæ, mei, gẽtianę, ireos, enulę, bryoniæ. Adhęc piper, cardamomũ, zinziber, caryophyllon, cinamomũ aliáq; id genus. *Metallica.* Metallica vſui ſunt, miſy, chalcitis, ſquama, ærugo, chryſocolla, calx, ſulphur viuum, vitrioli genera, arrhenicum. Fermentum quoque vtile eſt, ſed quàm vetuſtiſſimum: euphorbium, caſtoreũ, ſtercus columbinũ. Poſtremò quoque multarum rerum vſus eſt hac parte, quas in attrahẽtibus ſcriptas inuenias. Terebinthina per ſe in natura molli: in dura cum tantillo euphorbij ſatis efficit. Eadem ratio propoleos, ſi quidem pinguis eſt: durior conueniente oleo vel adipe molliatur. *Formulæ quædam.* Fermentum vetus per ſe, cum propoli pingui, melle, pice liquida vel pari terebinthina miſtũ. Lacte etiam tithymali leniter intingitur: ex aceto piſtũ efficacius eſt. Sagapenũ, terebinthina, oleum ſimul liqueſcunt, vel cum his, ſagapeni loco, galbanum, opopanax & alia id genus: tantúmq; olei intermiſcendum, vt ſit temperatura mellis. Reſinis liquidis, terebinthina abietina, pinea, vtendum ſiccis, fricta abietina terebinthina, ſtrobilina, quæ durioribus idonea eſt, pauco oleo ſoluẽdæ ſunt. Sulphur viuũ, non lapidoſum, tenuium partium, aut caſtoreũ ex oleo ſubigitur eodem temperamẽto. Mollia enim hæc omnia, & compage, quæ conſiſtat quidem, ſed non diffluat, eſſe oportet: ſordium inſtar in mollioribus corporibus, craſsitie mellis in durioribus. Tetrapharmaco duodecima pars ſulphuris, arrhenici, euphorbij, calcis immiſcetur: ſoluendum priùs ex

oleo. Medicamẽti ex euphorbio plurimus vſus eſt: quod quia in ceratis ferè eſt, de his quoq; breuiter nobis diſſerendum. Igitur cerata variè cõcinnantur è cera, pice, reſina, propoli, adipe & oleo. Simplex è ſubdupla cera, vt in catagmatico: pari, vt emplaſtrode: ſubtripla & ſubquadrupla ad oleum, vt in acopis, temperatur. Miſcetur adeps & terebinthina liquida, ſed vtróque miſto oleum iuſta ratione minuendum eſt, ne temperamentũ liquidius diffluat. Picatum, quódq; aridam reſinam capit, è cerę parte vna, tribus & quatuor olei, ſubdupla pice vel reſina ad ceram compingitur. Quę ratio ſeruari poteſt in ceratis, quæ galbanum, propolin, ſagapenum & alia id genus concipiant. Terebinthina & quæ liquida ſunt, ſubtripla cera commiſcentur: duplo interdum miſto oleo, interdũ triplo. Iam verò euphorbij bimi & trimi ferè æquale pondus, & ceræ temperatur ad ʒ. 1. ceræ 3. 6. euphorbij recẽtis ſexta pars ſatis eſſe poteſt. Quarto, quinto & ſexto anno æquale ſit ceræ euphorbium: vetuſtiore vtendũ non eſt. Sextula euphorbij aliquando ſatis eſſe poteſt. Et vt ſunt corpora, vt vicina cuti, vel longiùs ab hac punctura, ita lenius & acrius pharmacum miſceri debet. Ac quantò plus ceperit euphorbij, tantò acrius futurũ eſt. Sed omninò in euphorbio annorum habenda ratio. Neque aliter ſtercore columbino & puluiſculis acrioribus, qui ceratis inſpergantur, vtendum erit. In cerato è ſtercore columbino modus ſtercoris interdum deciditur, tantúmque æruginis crudæ ſufficitur, quantum ſtercoris ſubtraxeris. Ceratum aliquãdo ſuccis illis plantarum imbuitur, aut puluiſculis permiſcetur. Verùm exempla

Ex euphorbio.
Ceratorum ratio.
Simplex.
Picatum.
Modus euphorbij.
E ſtercore columbino.

quædam ſubiicere melius eſt. Acerrimum erit, ceræ ſeſquuntia, olei vnciæ quatuor & ß. euphorbij recentis ſemunci. In medio tantùm drachmæ tres euphorbij: in infirmo ad circiter ʒ.2. Satis vſitatum eſt veteribus quod ſequitur. Ceræ ʒ.1. terebinthinæ liquidæ, picis ana ſemunc. euphorbij recentis drach. 2. Euphorbium liquatis aliis permiſcetur, vel ex oleo tritum confuſis cæteris coniungitur. In vſu vim medicamenti ſenſus iudicabit. Acrius arrodit, & os vulneris amplificat: hinc quoq; rubor & dolor grauis in ambitum excitatur. Hoc ergò celeriter reuellendũ, relictóque linamento quod fortaſſe incumbat neruo, oleo paregorico fouendus locus eſt, donec acquieſcat dolor. Hícque benignius ceratum miſto adipe, deducta parte euphorbij, Imponendũ. Languidius neque ſenſum vllum, neque calorem mouet, auctóque euphorbio acuendum eſt. Iuſto verò pars molliter incaleſcit, & leni quaſi prurigine titillatur. Atquehæc in cerato de euphorbio de probando pharmaco in toto hoc genere cõmunia ſunto. Cæterúm falli contingit quòd à languidiore medicamento pariter atque ab acriore dolor excitatur & inflammatio, ídque præcipuè vbi vulnus cutis anguſtius eſt. Nam cùm medicamentum non attrahat, aut attrahat quidem, ſed minùs quàm cõueniat, ſanies multa colligitur, quæ inſidens neruo eas iniurias accerſit. Sed ab acriore paulo pòſt quã adhibitum eſt, à languidiore multò pòſt dolor & alia id genus commouentur. Atque hæc medicamenta bis térue interdiu abſolui debent, nocte non mutantur niſi longiore, In medicamento quod è metallicis conficitur, vſitata veteribus, Miſy, ærugo,

Probatio medicamenti.

chalcitis & ſquamæ æris. Miſy & chalcitis exoleta ſunt, niſi ad vitrioli & cuproſæ genera decurras. In his thus additur, adeps, reſina, galbanum, quæ vim metallorum emolliant. Oleum ſeſquialterũ ceræ, cera dupla, tripla, media inter hæc ratione ad metallica. Eadem reſinæ ſextupla eſt: thuri verò & galbano noncupla, quintupla & ſeptupla eſt. Validiſſimum eſt, ceræ ℔. 1. olei veteris ſeſquilibra, hyeme etiam ad circiter ℔. 2. chalciteos crudæ ʒ. 1. miſyos ʒ. 2. ſquamę æris ʒ. 3. terebinth. ʒ. 2. galbani ſeſquuncia, thuris ʒ. 3. hîc cera quadrupla thuri, octupla galbano, ſextupla reſinæ, dupla metallicis. Infirmũ ceram triplam capit ad cremata metallica, augétq; modum thuris & galbani, vt vtriúſque pondus ferè ſubduplum ſit ceræ, ad libram vnam ceræ, galbani vncias duas, thuris vncias tres. In medio media ſeruanda ratio. In his cera ſit mollis, reſina liquida, thus & galbanum vtráque pinguia. Metallica modò cruda, vt ſit acrius pharmacum: modò cremata, vt ſit clementius, vſurpantur. Eadem ſub canis ardoribus ex aceto acerrimo pluribus diebus interuntur. Acetum vetus præferẽdum, quod nihil auſterum, nihil vinoſum reſipiſcat. Sed hac arte ſquama præcipuè elaborãda eſt. Thus quoque eodem aceto leniter interi vtile eſt Cera, oleum, reſina colliquantur: thus & galbanum intermiſcentur: metallica in aridum pollinẽ verſa paulatim reſperguntur, voluuntur ſpatha in prunis, & ſedulò coniungũtur. Aliud eſt è metallicis, quod à Galeno deſcriptum eſt. Ceræ vncię ſex, olei vnciæ nouem, miſyos 3. 6. chalciteos denarius vnus, ſquamæ vnciæ duæ & ſem, thuris ſeſquuncia, galbani vnciæ 2.

Medicamentum è metallicis.

Proportio ceræ ad oleũ, metalla, & alia.

Magdalides inde fictæ vſus tempore diluuntur, & inlita linteolis applicantur. Eſt & tertium genus

E liquabilibus. ἀπὸ τῶν τηκτῶν, è liquabilibus: quod & punctis neruis, & canum morſibus auxilio eſt. Sed hoc vt alia è metallicis, duris corporibus idoneũ eſt: quanquàm aliquando in teneris naturis infirmo pharmaco vtimur, cerato ἀπὸ τεράπων tẽperamus, oleo denique prolixiùs hebetamus. Picis ʒ.4. aceti acerrimi ʒ.6. & ad circiter ʒ.4. opopanacis ʒ.1. Pix ſit mollis, inferueſcat aceto dum conſiſtat: opopanax aceto fuſus aliis coniungatur in calidis cineribus. Dilatatum manu in magnitudinem vulneris interdũ apponitur, ſi quidẽ durum corpus eſt: in molli diluitur oleo, & in ſplenio accõmodatur. Aegyptia Andromachi, Giluũ Haliæi & alia, verùm paulò craſſiora, nec ità diluta, in eodem vſu ſunt. Sequitur Iſis illa ſacra, & ex templorum adytis repetita, quæ iudicio veterum omnia emplaſtra ſuperat. Ex Vulcani templo Ægypto tranſlata eſt, hieroglyphicis primùm deſcripta. Erant hieroglyphica monumenta rerum in myſteriis Ægyptiorum deſcripta, non literis, ſed formis animalium & mutarum rerum, ne prophano vulgo innoteſceret: qualia Orus Apollo Græcus author cõmemorat. Scribonius Glichoni, Græci Epigono, alij Hermioni hierogrammateo attribuunt. Neruis punctis & venenatis morſibus vtiliſſima eſt: curat artuum fracturas etiã cum vulnere: effractam caluariã perſanat: facit ad detectam membranam tegentẽ cerebrum diluta roſaceo, demerſas ſquamas oſſiũ, & teſtulas caluariæ extrahit. Cephalalgias veteres perſanat, ſi raſo capiti dies viginti inſideat. Imponitur fronti contra hæmorrha-

Iſis.

Hieroglyphica.

Virtus Iſidis.

gias narium,& fluxiones in oculos. Anginosis affigitur collo: glutinat, incarnat, mollit, & fistulis inditur, dilutum rosa, in collyriis. Celeriter pus generat, idémque per spiracula exorbet latente via: gangrænas & putredinẽ compescit. Suppurationibus mãmarum prodest: prolapsis intestinis è vulnere ac repositis, post arctatũ vulnus fibulis, aut sartum acia, vtilissimè imponitur. Lateris, stomachi, ventris, iecinoris, lienis frigidum dolorem sedat. Ad luxatum omne, & eiectum, & repositum articulamentum bene facit. Podagricis mirificè prodest. Cãcros serpentes, & carbunculos reprimit, purgátq;. Ad neruorum vitia omnia acopo melius facit: trahit aculeos, parotidas & callos discutit. Adenas vlcerum & membranas ita eliquat, vt per se decidant: vacillantes vngues vel cõfirmat, vel extrudit. Commotum dentẽ stabilit, vlceribus narium medetur, ac breuiter præter cætera admiranda est. Sed variè describitur: mistura hæc magis placuit. Ammoniaci, ærugi- *Mistura.*
nis rasæ, salis ammoniaci vel fossitij, squamæ æris more veterum vsti, aluminis, aristolochiæ rotũdæ, & vt Scribonius, sarmentitiæ, thuris ana ʒ. i. myrrhę aloës, galbani, aut vt Asclepiades, mannæ ana sesquuncia: Scribonius sextans: ceræ ℔. i. & semunc. vt Heras, Andromachus, Asclepiades: Scribonio triẽs: aliis ʒ. i. Colophoniæ, terebinthinæ ana ℔. ii. & ʒ. i. vt Andromachus, Heras, Paulus: alij scribunt denarios sex, alij denarios sexaginta. Quidã codices habent denarios centum. Scribonius terebinthinam omittit, & Colophoniæ scribit põdo quatuor, aliàs pondo duo. Adhæc olei veteris sesquilibra, cui rationi consentit Scribonius, & sextarium scribit: alij

℔.1.ponunt, alij ſelibram, heminas duas, heminæ demidium, ʒ.3. Certum eſt autem copioſum oleum eſſe neceſſarium, vt pharmacum conſiſtat. Epigonus addidit ſucci radicis dracontij ſeſquunciam: alij præterea ſucci ſeridis ʒ.1. ſucci marrubij ſeſquunciã. Galenus ſine ſucco ſeridis aliquando confecit, & alumen ſuſtulit. Veteres ferè tantùm ſex denarios vſti aluminis miſcuerunt. Alia teruntur, alia liquefiunt pro ſua quæq; natura, excepto galbano, quod in mortario cum tritis pharmacis circumagitur, aceto paulatim fuſo, ídque melius in ſole: ex quo aliis liquatis intermiſcentur omnia: vbi verò ſublata foco intepuerint, manibus aceto tinctis diu verſantur: ærea pixide ad vſus reponuntur. Medicamentũ diluitur vino, vel aceto, vbi glutinandum: aceto, vbi molliendum, In gangręna & putredine ſuccos illos recipit: in vulneribus neruorum ſuccum dracontij: alumen vbi repellẽdum. In punctis neruis ſit compage mellis: in aliis modò craſſius, modò liquidius, vt res & corpora poſtulabũt. In proxima laude eſt ἀνίκητον, cui propter inſuperabilem virtutem nomen inditum eſt. Parem Iſidi vim habet: diluitur ferè oxelæo, immittitur fiſtulis, contractos articulos laxat, mollit, digerit. In abſceſſu vẽtris, coli, craſſius dilatatum manu imponitur: thorulus oxelæo calente madens ſuperimponitur, qui bis quotidie eodem oxelæo irrigandus eſt: tertio primùm die vel quarto abſolui debet. Hîc ſi quid exaſperauit, fotu olei mitigatur: ita efficit, vt ne purulenta vomica colligatur. Iam collectam extenuat, & per inteſtina quaſi miraculo depellit. Reliqua verò Iſidi ſimiliter efficit, miſtura ſic habet. Squamę æris ʒ.7. & ʒ.2.

Ἀνίκητον.

Compoſitio Aniceti.

aliàs ʒ.6.& ſemiſſ.in aliis ſeſquuncia: pyrethri,herbę pedicularis,cocci cnidij,ſeminis ſinapi,cachryos, alioqui granorũ paradiſi, ſtercoris columbini, ariſtolochiæ ſarmẽtitiæ,æruginis,cyperi, ſeminis erucæ, cumini ana ʒ.2.aliàs denar.6. nitri, ſalis ammoniaci ana ʒ.4.baccarum lauri,mannę,iridis ana ʒ.15. al.ʒ.2. & ſemiſſ. aceti acris ſextarij 16.al.12. decocti caricarum cyathi 4. & ſem.hoc eſt, ad circiter ʒ.7. olei heminas 5.hoc eſt, ad circiter ℔.4. Tunduntur primùm quæ teri poſſunt: ex quo aceto ſparſo iterum contunduntur ſub canicula: vbi verſata diu exareſcant: hîc iniecto ficuum decocto & oleo omnia coniungantur. Repoſita in ære rubro per interualla aceto reſpergantur, vt ſeruentur mollia. In vſu ʒ.2. diſſoluuntur aceto, & cum ſextuplo cerato,quod reſinam habet,octuplo,quadruplo permiſcentur. Deſcriptum priùs decoctum caricarum & ceratum, quod reſinam habet. In cæſis neruis non alia pharmacorũ ratio. Linamenta primo genere delibuta nudato neruo imponuntur: aliud è ſecundo genere ſuperdatur in plagula:cataplaſmata,lanæ, & alia ſimiliter comparãtur. In tranſuerſo vulnere vt periculum maius eſt,ita liberalius depletur ſanguis, ſeuerior vitæ lex ponenda eſt. Iam ſit exemplo gladiator ille,qui priore femore, qua muſculi in patellam abeunt, tranſuerſo vulneratus ſit. Magnum ſit vulnus & profundum:vacuandũ corpus.Purgandum vulnus cruore terſo, nudus cæſúſque neruus bene diluto pharmaco è primo genere in carpto linteo obſtipandus eſt.Superdandæ lanæ oleo vel oxelæo delibutæ, totum crus oleo foueatur, ingnem, ilę, pubes, ſpinæ pars quæ lumbis &

Tranſuerſo cæſi.

Hypotheſis.

coccyge intercluditur: ac breuiter tota ſpina dorſi & ceruix calente oleo irrigentur: contegantur lana ſuperiore ratione. Sæpiùs abſoluantur vt priùs, præſcribatur quies, vinum excludatur, decumbat lecto, omnes aditus frigoris intercludantur. In eam figurã componatur femur, in qua citra dolorem permaneat, quod & puluino molli innitatur, leniter proclinetur parte aliqua, vt cùm cœperit eſſe ſanies, commodè repurgetur. Quo tempore ad ſecundum genus pharmacorum veniendum, quale eſt quod habet euphorbium. Sed hîc labris nimiùm diſſidẽtibus ſutura opus eſt, quæ & muſculos capiat, & ſubiectas membranas intertextas carni, & carnem ipſam altiùs configat. Verùm adhibenda cura, ne vel neruus, vel tendo, vel vas deníque magnum tranſcurſu acus vulneretur: deinde etiam vt decliui parte emiſſarium relinquatur, quà ſanies defluat, quáque medicamenta vulneri inferãtur. Iam verò vbi & vulnus purum, & intectus carne neruus eſt, vbi iam omnia in tuto poſita ſunt, ad communem vulnerum curationem te cõuertes. Longa quidem medendi via: ſed hîc præcipuè cogitandum, vt ne cùm nimiùm properes, tardiùs abſoluas. In rebus dubiis, & quæ non vrgent, ſat citò, veteri ſententia, ſi ſat bene. In recto vulnere minor metus eſt: deligatione vtendum, parciùs depletur ſanguis, neque ſaturis opus eſt, ſi quidem faſciis coniungi poſſit: in pharmacis ea ſeruetur ratio, quæ in tranſuerſo præſcripta eſt. Nunc de putredine & abſceſſu, quæ vulneribus neruorũ malè curatis ſuboriri ſolent. Adoleſcens Galeno cõmiſſus eſt, cui ex contuſione medij degiti articulus computruerat. Itaque Galenus contuſum

Sutura.

De putredine. Hiſtoria.

contuſum locum cataplaſmate ex hordeacea & lixiuio induxit, tenſa verò in ambitum,& cognatione dolétia oleo calente liberaliter perfudit:ſubſtracto deinde cataplaſmate madentem locum molliter exterſit lana quidem ſicca : ex quo ſubiecit catagmaticum ceratum, quod oleo ad ceram duplo conficitur, miſto euphorbio. Communis enim curandi ratio puncti, cæſi, contuſi nerui & tendinis. Adoleſcẽs ergò poſtridie meliùs habere cœpit, dolórque & tenſio ad brachium ſatis remiſſa eſt:quo die pro hordeacea orobi farinã lixiuio iunxit. Tertio die omnia repetita ſunt,fotus,ceratum, cataplama.Hîcque ſuperior manus & brachium omni iniuria liberata ſunt. Sed in contuſo articulo ſemiputre corpus membranaceũ apparuit, ex iis quæ mediis tendinibus cõnexa in ſeriem digitorum extenduntur: quod leniter cõmotum facilè decidit. Rectè quidem quod computruerat leni tractu cõmotum eſt:etenim tum demum reſcindi ferro aut volſella, vel digito putrefacta reuelli debent, quo iam tempore veluti maturitate quadam facilè ſequantur : neque maior vis nondũ maturis inferenda eſt. Itaque ſeparatis putridis membranis, cùm incolumis tendo nudatus eſſet, Polyidæ paſtillus ſapa dilutus in carpto linteo adhibitus eſt : & ceratum ſuperdatum,quod capit euphorbium:cui cataplaſma ex orobi farina & lixiuio adiectum eſt.Quarto die non aliud ſupereſſe viſum eſt,quàm vt reliquias inflammationis diſcuteret : alioqui ad cicatricem ſeſe conuerteret. Cùm ergò neſcio quid durum relictũ eſſet, abundè ſiccantibus vti inſtituit : vſúſque eſt Iſide medicamẽto, poſtremò ad epulotica tranſiit.

Atque hoc exemplum tibi positum sit ad contusos neruos & putria. In vtróque conferunt initio cataplasmata ex hordeacea vel fabacea cocta oxymelite, postea aliquid lixiuij additur, & reliqua farinarum genera vsurpãtur orobi, lolij, cicerum, lupinorum: postremò solum lixiuium sine oxymelite coquendis farinis vtile est. Plura contra putria in purgantibus. In contusis sed opertis neruis & cute integra oleum satis esse potest, quod laxet, discutiat, & dolorem leniat: qualia in anodynis scripta sunt. In dolore pix liquida & paregorica misceri possunt. At simul contusa cute & vlcerata, siccandum simul & constringendum: vbi salutare cataplasma athletarum ex oxymelite & fabacea farina coctis. Recẽs contusum membrum, fluentẽ calidum sanguinem à recens cæso animali excipiat, eóque immergatur: aut in thoracem animalis via facta immittatur. In abscessu, qui punctúræ in ambitum enascitur, Oribasij pharmacum accommodatum est. Ceræ, Colophoniæ, butyri ana ʒ.r. picis aridæ, mellis ana semunc. ærug. ʒ.2. ærugo in puluerem trita diutissimè in aceto volutatur, & liquatis aliis sedulò permiscetur: coquuntur omnia mota assiduè dum cõsistant. Iam ad reliqua neruorum vitia properemus: ac de dolore in anodynis. Torpor motus & sensus iniuria est, qui & stupor appellari potest: vbi præcipuè anatomica ratione recognoscẽda neruorum radix est, quæ semel læsa suum vitium longè latéque disseminat, cuíque remedia primùm adhibenda sunt. Frustra enim digitum acopo fouebis, vbi ex eo obtorpuit, quia inalsit ceruix, quo loco dorsum exterminat. Et ante remedia de causa mali quę-

In contusis & putribus.

Abscessus.

Torpor.

ſtio habenda eſt. Torpor ergò & in totum corpus ſpargitur,& in membra præcipuè,crura & manus: plurimum quidem à refrigeratione, deinde neruorum anguſtia, quia vel luxata vertebra, vel innato tuberculo opprimatur. Aliquando quoque excepta aura torpedinis genus hoc vitij neruis inuexit. Quòd ſi nihil horum incidit,ad ignauiam referenda,& in erroribus vitæ cauſa quærẽda eſt. Quibuſdam ſolennis vacuatio : arthriticis, ſtatus materiæ curſus recurrente periodo in neruos corporis reſpergitur. Quartanę & alij morbi id genus in ſtuporem,reſolutionem corporis degenerant. Intemperies quoq; hoc genus vitij nonnunquam gignit. Itaque in torpore, in obſoleto ſenſu corporis & motu, de cauſa mali, de origine neruorum, qui in læſas partes abeunt, quæſtiones primùm habeantur. Calefaciendum quod refrixit,reponendũ,conſtituendúmque quicquid loco ſeceſſit : incidendus humor,atque diſpergendus,qui acetabula,vincula, neruos, articulamenta denique infarcit : curanda tubercula,laxandæ anguſtiæ, reformanda vitæ lex: incitanda vacuatio, diuertendus materiæ curſus, & omninò contraria remedia contrariis vitiis adhibere conuenit. Quæ calefaciant, & hinc neruorum iniuriæ repugnent, ampliter ſcribentur in dolorum remediis. De luxatis oſsibus ſuperiore capite ſatis duſputatum eſt. Reliqua auxilia partim ex primo libro, partim ex adytis medicorum repetenda ſunt. Quod autem ad originem pertinet, vt ſuo quæque loco medicamenta imponantur, meminiſſe decet, nonnunquam motum oboleſcere ſeruato ſenſu : aliquãdo verò permanente motu abo-

Spectanda in torpore.

An ſeruato motu pereat ſenſus, & contrà.

leri ſenſum: vtrúnque etiam interdum obtorpeſcere. Atque vbi idem neruus tum ad ſenſum, tum ad motum à natura parti datus eſt, ſeruato motu incolumem ſenſum eſſe oportet. At incolumi ſenſu non protinus motus integer eſt. In multis corporis partibus neruorum fibræ ad ſenſum in ſuperficiem explicantur: rami verò muſculis inſeruntur, vt moueant: vbi ſaluo altero motu, ſi lubet, ſenſum exoleſcere contingit: multò magis quum alio atque alio ortu vtríque enaſcuntur. Multis quoque partibus ad varios motus multi nerui, tendines, muſculi à variis locis inuecti ſunt, quod in capite, artubus, ore, thorace, & maxillis, atque adeò toto corpore facilè intelligat, quicunque in anatomica diſciplina fuerit exercitatus. Vt ergò iniuria paris eſt, ita requirendus neruorum ortus, cui (ſi opus eſt) remedium inſtituas. Ridiculum enim intremiſcentibus vel contortis labro & genis ad eos neruos confugere, qui à tertia cerebri propagine in totam ferè faciem diſperguntur. Motus enim in vitio eſt, neque ſenſus iniuria ad quæſtionem proponitur. Requirendum ergò, nunquid detrimenti ceruix acceperit, qua parte latus ille muſculus longè latéque in faciem explicatur: num qua relaxata vincula, nunquid iniuriæ à temporalibus muſculis & neruis primùm ortum ſit. Neque abſurdum minùs quod ſequitur. Cuidã in itinere è pluuia & frigido Aquilone ſuprema ceruix inalſerat, læſa quoque grauiter ea iunctura, quæ ad vocatum dentem articulata eſt. Atque hinc optimo iure ſenſus caluariæ obtorpuit, quia ab ea vertebra ſublatis neruis, vis ſentientis animæ capiti inſpiratur. Igitur cùm fru-

Exemplis res declaratur.

Historiæ quædam.

ſtra calidis medicamentis pugnatum eſſet, quæ capiti impingebant: accerſitus Galenus ad dentem vocatam vertebram remedia conuertit. Igitur recalfacta parte, quæ primùm inalſerat, ſenſus caluariæ celeriter inſtauratus eſt. Multis iunctura illa frigore perculſa, vt & tertio & quarto articulo collum modò conſtans, modò intortum dolénſque riget, neque pro libidine conuertitur, vbi fruſtra capiti remedia imponas. Sed adhæc deſignandæ partes, vnde vincula procedant, oriantur nerui, inducantur muſculi, quibus ceruix capiti colligatur. Sed & poſt dentem articuli vel pelluntur loco, vel frigore percelluntur: atque hinc laborant muſculi, qui è collo in thoracem ſeſe explicant: ex quo efflatu intercepto materia vocis, vox quoque interdum ſupprimitur. Verùm omninò meminiſſe oportet in tota ſpina leues eſſe iniurias, quas frigus intulit: grauiores quæcúnque vel phlegmone, vel tuberculo commouentur. Aſperrimum malum eſt luxatis articulis, multò maximè quum intrò pulſa, & in obliquum vel angulum torta vertebra eſt. Sic enim nerui anguſtiùs comprimuntur, qui è ſpina quidem exigui paucíque foras diſcurrunt: plurimi verò atque præcipui feruntur intrò, & ſemel læſi longè grauiſſima pericula interminantur. Quidam ſubſectis ſtrumis obmutuit nudato neruo, eóque perfrigerato, qui vocem fingit. Alteri in dorſum deturbato vox intercepta eſt. Atque hic curato dorſo, ille concalfacto vocali neruo vocem recuperauit. Pauſanias ſophiſta in dorſi initium præceps corruit, atque hinc ſeruato motu, intermortuus ſenſus eſt, qui vltimis duobus di-

Efflatio læſa

Comparantur inter ſe ſpinæ iniurie.

Nerui è ſpina foras & intrò.

Hiſtoriis explicatur locus, cui remedia imponas.

Accidentia manuum in graui pleuritide & peripneumonia.

gitis & dimidio tertij inſpiratur. In graui peripneumonia & pleuritide, ad extremos vſque digitos ſenſus quibuſdam violatus eſt, plurimis brachium condoleſcit, aliis quoque motus leniter obtunditur, læſis ſcilicet neruis qui à dorſi initio prima coſtarum ſpacia intercurrunt, & in brachium, vlnam, extremos quoque digitos ſparſi deferuntur.

In vitiis manuum.

In torpore & tremore manuum recognoſcendum, num quid vitij ea parte ſpina fecerit, quæ quarta & nona vertebra intercluditur. A ſexta quidem, ſeptima & octaua in totam manum nerui dimittuntur intermiſtis fibris à ſuperioribus articulis. Sed è ſeptima & initio dorſi, interiore manu & poſteriore plures decurrunt: in vlnam, vltimos digitos & dimidium tertij diſpeſcuntur. A ſuperioribus coniugiis vertebrarum in ſuperius brachium, exteriorem priorémque manum, maiores quoque digitos nerui diſperguntur: quanquàm ita hi omnes ſeſe implicant, vt non facilè in medio curſu & finibus ſeparentur. Ceruice læſa, quà quintum ſpondylium quarto conſeritur, offenditur reſpiratio, quia hinc diaphragma neruos excipit.

A dorſo & lumbis iniuria.

Affecto dorſo & neruis, qui coſtarum ſpaciis interſeruntur, vox hominem deficit: quia maior vis illa ſpiritus, qui materia vocis eſt, non efflatur. Lumborum iniuria & inde laborante abdomine ingraueſcit reſpiratio, & excrementa ſegniùs depelluntur. Quidam è ſcala præceps in lapidem impegit, quà lumbi ſacrum os exarticulant, íſque locus intrò compulſus & obliquè luxatus eſt. Ex quo cœpêre crura frigeſcere, ortáque inflammatione alui excrementa & vrinæ reſtiterunt. Puero

Suppreſſa & ſine voluntate micta vrina.

in captura piſcium ſpina perfrixit, quà lumbi deſinunt: condoluit veſica, aluus ſine voluntate ſtercus deiecit. Alter in eadem iniuria inuitus omnia commingebat. Cuidam puero in oſſe ſacro exarticulata & intrò pulſa vertebra eſt. In quo neglectũ malum occalluit, atque inde factũ, vt non niſi ægrè & in ſtillicidium vrina exprimeretur. Alteri obliquè torta articulatione, vrina in totum ſuppreſſa eſt. Atque hæc nõ iniuria, ſi quis intelligat è finibus lumborum neruos in crura plurimos, quoſdã in veſicã, podicem & genitalia diſpergi: maximos poſteriore parte rectà in poplitem decurrere: minorum alios quidem, quà pubis os foratum eſt, in priora crura diſſeminari: alios verò obliquè ad inguina diuerti, vnáq; cum magna vena & arteria, atque extra has in anteriores partes femoris deferri. Ab oſſe ſacro alia quoque neruorũ ſoboles ſuperiorib⁹ intexitur, vnde veſicæ & aliis partibus perplexæ fibræ inſerãtur. Atque hæc obiter. Neq; enim huius inſtituti eſt anatomiam deſcribere: ſed parum explicata remedia videri poſſint, niſi etiã deſignetur locus, cui applicentur. Fruſtra enim torpentem pedem excites, & anum veſicámq; refoueas, quũ à lumbis prima mali labes orta eſt. Atque hoc in lumbis ſemel explicatũ, in aliis ſpinæ partibus & inde factis iniuriis ſeruare cõueniet. Et quæ de torpore, de paralyſi quoque & tremore dicta putẽtur. Cõtra quæ omnia in dolorib⁹ Acopa ſcripta inuenias. Iſi, aniceto, aliiſque generis eiuſdem vti liceat. Nunc ad reliqua tranſeundum. Igitur rigẽt nerui, atque cõtorquentur: vtrúnque quia conuulſi, gangliis occupati, & eo vitio impediti, quod inflexis neruis ἀγκύλην,

Nerui crurum.

Rigor & cõtortio.

quódque tenſis atque rigentibus ὀρθόκωλον appellant. In ancyle cõtendi membrum non poteſt, & quaſi reuulſum mancúmque manet. γαλιαγκὼν Hippocrati qui inde cubito eſt breuiore, ἄγκος Galeno appellatur. In altero vitio exertum eſt, rigidũ, nec iam inflectitur: quia videlicet veluti alternãte imperio, motũ efficiunt, cedúntque nerui, tẽdines, muſculi quicũque à natura ad membrorum flexus cõtentionéſque inſtituti ſunt. Atq; hæc quidem in totum corpus incidũt, in neruos, tẽdines, muſculos & articulata coniugia, per quæ collũ capiti copulatur, ſed præcipuè in digitos, cubiti iuncturas & poplitis. Familiaria arthriticis è materia craſſa, quæ in articulis cõcreuit. Eadem efficit cicatrix magna, quę in callum obduruit. Iiſdem immoderata ſiccitas, & flatus aliquãdo cauſa eſt. Atque hic facilè diſcutitur. Siccitas hydrelæo, in quo ſemen lini, althææ, fœnugræci & horũ folium & radix inferbuerint, balneis aquæ dulcis, inlito dulci oleo & ſimilibus tẽperatur. Reſcinditur cicatrix, vt cõtractæ partes relaxentur, vitatis neruis & tendinibus. At ſcirrhus frequẽtiſſima cauſa eſt. Is ergò ſtatim initio laxante materia, quæ prætereà remolliat, tentari debet: hydrelæo in quo tum illa, tum cucumeris ſyluatici radix, & lauri folia præcoxerint. Irrigãdæ partes, fouendæque ſicyonio, irino, aliiſq; id genus, ex quo leniorib⁹ acopis vtendum erit, quæ molliter affricentur: atque hinc ſuper alligantur lanæ, modò ſuccidæ, modò oleo delibutæ. Blandè cõmouetur articulus, vt paulatim aſſuefcat naturæ. Itaque initio diachylon & leniora malactica oleo lirino, irino, anethino, ſicyonio, & aliis id genus dilues, atque hinc articulum

In quibus partibus ancyle &c.

Cauſa.

Curatio.

molliter affricabis. Posteà verò Amythaonis pharmaco, Cathægetæ, Asclepiadis, Aniceto, Iside, emplastro de meliloto, immisto quidē oleo, sed paulò crassiore temperamento, vtendum erit. Atque omninò ea cōsectanda curādi ratio, quæ in malacticis pluribus explicata est. Conuulsio, inquit Hippocrates, exinanitione fit & repletione: at illa ferè in desperatis ponitur. Hydrelæo tamen, balneo è media materia, & iis quæ tepido humore laxēt, vti licebit. In repletione qualitas quoque materiæ includēda, quæ vel acrimonia, vt sanies in neruis, vel frigore mordeat: de quibus ex Hippocrate quædā iam antè annotata sunt. Adhibetur medicus, irrigātur olea quæ leniant, laxent, discutiant, qualia multa in doloribus resoluentibus, attrahentibus scripta sunt: affricantur acopa, illigātur lanæ, impinguntur emplastra eiusdem naturæ, quæque omninò contra causam mali depugnēt. Malagma Scribonij quod Cathægetæ pharmaco simile est, ad omnem rigorem, conuulsionem, tensionem, cōtractionem, dolorem neruorum & caninum spasmum, ad ancylas denique & ganglia vtile est. Bdellij, sepi vitulini, ireos ana ʒ.2. opopanacis, galbani, ammoniaci, cachryos, aut baccarum lauri, vel granorū paradisi ana vnc.1. piperis grana centum viginti, ceræ vnc.7. terebinth. vnc.6. Trita arida cribrantur: quæ succum habent, cum resina subiguntur: cera particulatim fracta in feruentem aquā demittitur, subacta manibus aliis intermiscetur in pila: versantur omnia: sed pilam conuenit subinde perungere oleo cyprino, vel terebinthino, alióve generis eiusdem. Liquescit pharmacum in oleo, vt sit acopō, quum res exigit. Gan-

Hippocra. aph. 39. lib. 6

Malagma Scribonij ad multa.

Ganglia. glia vocamus concretiones quaſdam & contortiones ad cartilaginem vel neruum, ex lenta craſſáque materia, quale neruorum alimentum eſt. Alij ganglion definiunt tumorem nerui à vi externa, caſu, ictu, laboribus: nam rarò ſpõte prouenit. Extremis membris ferè naſcitur: rariùs in cubito, capite & reliquo corpore. Atque hic tumor inæqualis eſt, renititur, & in latera preſſius diuertit, nec in orbem circumagitur. *Curatio.* Quibuſdã partibus curantur ferro, aliis vt pedibus & manibus, non niſi cum periculo cultro vulnerantur. Ammoniacum ergò ad ignem dilatandum manu, molle atque vnguinoſum, aut eorum medicamentorum aliquod, quæ in malacticis deſcripta ſunt, emplaſtri temperatura. Calidum & ita diductum, vt totum gãglion comprehendat, affigi debet: ſuperdatur plumbi lamina, eáque arctiſſimè conſtringenda, alligandáque, vt nullo modo ganglium diuertat. Alij ſolam laminã ſine pharmaco adalligant. Atque vbi dierum aliquot interiecta mora emollitum ganglium videatur, detracto plũbo & pharmaco ſtatim pollicem dextrum ganglio infiges, reliquos digitos in ambitu conſtitues, omninò premes, & quãta vi poteris gãglion vrgebis, donec ſolutum diffluat. Hæc quidẽ veterum iam exoleta ratio eſt. Noſtri meliùs: pediculum mẽbranaceum, glandulas, venarum nouam propaginem vnde gãglium coit augetúrque, annotant: viam ferro aperiunt, nudãt omnia, filovaſa intercipiunt, neruos delineant, pediculum, glandulas, venas vnde nutritur vitium, ligant, ſiccant, tabefaciunt, vrunt, præcidunt, atque ea ratione quaſi radicẽ mali extirpãt: vt ne poſtea noua regenerata, ſuffectáq; materia nouũ

ganglium renaſcatur. Quanquam hæc curandi ratio non ſine periculo eſt, ſi quidem & gangliũ magnum eſt, & eo loco, vbi inſigniũ vaſorum neruorúmque coitio fit. Subſunt quoque aliquando putrefacta corruptáq; vaſa inſignes venæ aut arteriæ, quæ nudatæ ſanguiné effundunt, quem nemo ſupprimat: vnde æger paulò pòſt extinguitur. Terebinthina, calx viua, adeps anſerinus bene temperata gãglion diſſoluunt. Aliud quod etiã facit ad ancylas. Ceruſæ, olei veteris, piceæ ana libr. 1. ceræ ʒ. 2. galbani, ammoniaci ana ʒ. 1. Ceruſa oleo coquitur ad puritatẽ: hîc ammoniacũ immittitur, deinde reſina & cera: poſtremò galbanũ præmollitũ igne. Alij quoque aliter cõparant. Plura ad ancylas, & quę cõuulſis & gangliis bene faciant, ſeptimo κτ' γένη: quale eſt Tetramyrõ anteà notatũ è melle, quod cõtractis & conuulſis vtile eſt: & δυσῶδες acopõ. Ceræ, terebinthinæ, medullæ cerui ana ʒ. 1. galbani, ammoniaci ana denar. 6. olei veteris ſeſquilibra: & quæ proximo capite deſcribẽtur. Atque hîc terminetur oratio, vbi monuerimus ligamenta duriora, eáq; præcipuè, quib⁹ inter ſe oſſa cõiugantur, in minori eſſe periculo. Neque ab aliis metuendũ, quæ muſculis inſerũtur. Vtrúnq; genus vulneratũ valde ſiccantia medimenta perferre poteſt. Tendonũ media natura eſt.

δυσῶδες.

Ligamenta.

De dolore CAP. 3.

ACcidunt multa in opere chirurgiæ, quorũ remedia aliquot conſperſa locis obiter annotata ſunt: contra callos, gangrænas, putredines, cancros, contra vermes, rheumata, & alia. Iam de dolore ſimul & intemperie atque hæmorrhagia inſtituenda oratio, à quibus curandi

Doloris cauſæ. consilia sæpenumero conturbantur. Dolor ergò omninò fit subita alteratione & soluta corporis cõtinuitate. Alteratio intemperiem facit elementorũ, sed à calore & frigore dolor acerrimus; à siccitate mediocris: ab humiditate propè nullus vel stupidus excitari solet. Atque hæc ferè non tam qualitate quàm copia dolorem facit. Est quum intemperies sola partem afficit, quæ si inualuit & radicem fixit, ægerrimè percuratur. Est quum collectus humor etiam excruciat: acerrimus quidem, vt feruida bilis: & frigidissimus, vt qui vitreus à Praxagora appellatus est. Id quod ad curandi rationem maximè pertinet. Atque omninò qui contumacior dolor est, nec facilè mãsuescit, intemperiem ostendit. In quo summopere cauẽdum erit, ne (quod ferè fit ignorantia artis) frequentibus phlebotomiis, sæpiùs reuocatis catharticis cucurbitulis ægros excarnifices: in quibus solis summa morborum præsidia medicorũ vulgus collocare solet. Primùm ergò quæstio habeatur de prægressis & continentibus dolorum causis, deinde curandi consilia ineantur: cõparentur remedia quæ præsentibus vitiis, vsui esse videas.

Alteratio calida & frigida grauissimos dolores infert.

Dolor ab intemperie.

Solutio continui. Dissoluunt corpus acria, vt quæ corrodãt, secantia, ferrum, lapis & alia: quæ cõtundunt, vt obtusa quædam corpora, in quæ incurras, aut quæ aliũde mota vi maiore corpus appetant. Adhæc quæ distendunt, vis flatuum & humorũ copia: postremò quæ vel calore vel frigore vehemẽter lædunt. Iam verò contraria omnibus quærenda remedia: qualia certè antegressa causa & doloris proprietas, pars deniq; ægra dolẽnsque præcipuè indicabunt. Ac dolori quam celerrimè occurrendum, neque committen-

dum,vt diutiùs crucientur ægri,quibus in desiderio vel magna celeritas mora est. Neglectus dolor labefactat vires,fluxiones attrahit:vnde exarcerbatur, phlegmonæ incenduntur, cõuulsiones rapiunt ac gros,sæpe mortes:aut certè vlcera ũmadescẽt,quę sicca esse seruata naturali ratione,& vacua excremẽtis necesse est. Ἀνώδυνα vocãt παρηγορικὰ & λυσιπόνια,quæ dolorem sedent,tenui substantia,primo gradu calida,vel ita temperata, vt familiaritate elementorum naturæ partium consentiant: oleum dulce,ætate medium,chamæmelinum,anethinum, è semine lini,althęæ, fœnugræci, è dulcibus amygdalis,è lumbricis,vulpecula,meli, lutra, erinaceis,limacibus, & pullis cygni oleo tabefactis: è floribus zambaci,hyperici, sambuci oleo immersis, persolatis,ac subinde commutatis.Oleum extortum è tritico incude & candente ferro, ex ouis pressum,è sarmentis vitium: alia quoque plurima, quæ primo libro descripta sunt. Atque hæc omnia tensa, cõstricta,refrigerata iuuant.Rosaceum lenit, repugnátq; causæ, vbi à calore dolor, vel à dolore calor cõmotus est.In anodynis butyrum est,œsypus,lana bene succida,suillus adeps,vitulinus,asininus,felinus,vulpinus,melinus:è cercopitheco,simia,cuniculo,ciconia, catello, sciuro, quo ad aurium dolores Archigenes vsus est,Otide,phalacrocorace sortilegarum superstitione,anatinus, anserinus, gallinaceus, olorinus, ex anguill.& dulcis aquæ piscibus: sed præcipuè humanus.Hæc omnia sunto recẽtia,bene purgata & couenienter lota, si quid rancoris, situs,salsuginis,acrimoniæ, aut alieni vitij conceperint. Lenit diachylon minus solutum rosaceo & chamæ-

Ἀνώδυνα.

Olea.

Rosaceum.

Pinguia.

Sciuri adeps.

Malactica & peptica anodyna sunt.

melino. In summa, quæcunque coquunt & moderanter emolliunt, doloribus medentur. Sed confectis recens vtendum erit solutis rosaceo, vel conueniente oleo. Liquidiora sunto, si quidem cuticularis dolor est: non ita liquida, si is altiùs cruciat, id quod in anodynorũ vsu semel dictum sit. Eo modo parygro recente & tetrapharmaco dilutis rosaceo vti licebit. In hoc genere muccagines sunt è semine lini, althęæ, fœnugræci, nucleis, cydoniorum, maluę, althææ, loliorum radicibus, gummi arabico, tragacantha, atque omninò media materia, quæ aliquid medullaceum habeat & vnguinosum. Cilliguntur aqua maluacea, liliacea, chamæmelina. Esto quadrupla aqua. Semina adcirciter duplã muccaginem efficiũt iniecta aquæ calidæ. Paucum gummi multam muccaginem reddit, quo modo etiam radices, quæ quasi medulla pingui præditæ sunt. Iunguntur oleo, quod sit sesquuplum, & ceromatis. Lac muliebre & vaccinum ad dolores facit. In lacte chamæmelum, althæa, malua, melilotum, anodyna semina, interanea, pedes, capita hœdorũ & veruecum percoquũtur ad insessiones, fotus & balnea. E materia pista, & butyro, vel paregorico oleo iuncta fiunt cataplasmata. E farinis hordei, tritici, mica panis similaginei, incoctis sapa, vinis dulcibus & lacte finguntur epithemata, iunctis, si lubet, vitellis oui, affuso rosaceo, respersо croci puluisculo: leniẽt hæc omnia & concoquent. Tenella fraxini folia aqua cocta pistáque, malignis, cancrosis & dolentibus vlceribus remedio sunt: decoctum in eundem vsum ad fotus adhibetur. In magnis doloribus & vehementer intentis locis assiduè fouendum tepida, hy-

Consistentia anodynorum. Muccagines.

Lac.

Balnea, fotus, insessiones.

Cataplasmata & epithemata.

Fraxinus.

In magnis doloribus.

drelæo,interaneorum hœdi & veruecis decocto,aliísque generis eiusdem, deinde impingendum cataplasma lene & molle. Grauitas enim, durities,asperitas omninò declinanda sunt. Iam verò in hoc genere pharmacorũ vitium est,quòd quæ leniunt, ferè relaxant,fundunt, liquant,vnde in plethora & cacochymia,materiâ calore fusâ locus infirmus dolénsque opprimitur, grauiùs dolet, ampliùs distenditur: sæpe etiam viribus suis concidit, atque eneruatur.Ex quo rosarũ folia,absynthij summitates, aliáque generis eiusdem commiscẽda putant,vbi ad fotus, balnea, insessiones, epithemata pharmacum præparatur. Sed hîc astringentibus abutendũ non est.Etenim nimia astrictio dolorem auget. Modus est,vt inde fluxio molliter reprimatur, contineantur vires,& iustum dolori solatiũ adferatur. In balneis dolentes articulos præligari iubent, obstipántque repellente auxilio, priusquam in solium descẽdatur.Atque omninò vacuandum priùs corpus est, si quidem postulat casus:ex quo ita mitigandus dolor est, vt ne quid inde vires, aut quàm minimùm detrimẽti patiantur. Sed tum maximè cura virium suscipi debet,vbi aliquid vrget,quod naturę viribus excludatur:qualis est fœtus in dolore partus, qui vt edatur, firmo abdomine, robustis lateribus, vtero valente,contentis neruis omnibus matris,suis denique viribus opus habet. Itaque in laborioso puerperio dum laxamus vias, & dolores consolamus, summa ratio virium semper habenda est. Eadẽ cura sit in calculis & doloribus thoracis, vbi sputum crassius, & suppuratio repurganda est. Atque hæc de iis,quæ reuera anodyna sunt,dicta fuerint:quo-

Noxa lenientium.

Astrictio.

Virium ratio.

Fœtus.

Dolorem leniunt.

rum multa ad ea quæ posteà dicentur, referri possunt. Itaque genus aliud effingunt, quod sublata causa dolorem vincat: quale est oleum laurinum in refrigeratis: violaceũ calefactis: siccatis hydrelæon: sinapismus, vbi pars aliqua humiditate elanguit. Adhæc quæ contra copiam & vitium materiæ adhibentur, ex quo medentur doloribus, phlebotomia, cathartica, clysteres, commansa & naribus inserta, Μυκτήματα & ἕρρινα Græci vocant, apophlegmatismi, πτερμικὰ, hoc est sternutatoria, quæ lachrymas, menses, mariscas emoueant, sudores eliciant, aliáque generis eiusdem. In doloribus, inquit Hippocrates, remedia sunt, phlebotomia, purgatio, vstio, sectio, sternutatio, calfactio, refrigeratio. At caloris in sedandis doloribus frequentior, frigoris autem rarior vsus est. Calor enim naturæ familiarissimus, quíque vim frigoris possit retundere, & graues æstus partium attemperet. Inimicum vitæ frigus est, eóq; solùm vtimur, vbi intemperies calida sine materia est, vt in erysipelate quodam, æstuante capite, aut alia parte corporis ab ardore solis, & ambustis. Ac tertium genus, si lubet, statuatur eorum, quæ stupefacto sensu dolorem fallunt, quia quod doleat, sentire necesse est: & extincto sensu dolor necessariò conquiescit. Ναρκωτικὰ, ὑπνωτικὰ & καρωτικὰ talia appellant. Ac de omnibus ordine disseramus. Calore doloré sedant tum quæ reuera anodyna sunt, tum oleum laurinum, iuniperinum. Baccæ macerantur vino, deinde oleum extunditur mola, quod coxariis & frigidis articulorũ doloribus confert. Adhęc galbaninũ, sulphurinum, styracinum, piperinum, è cinamomo, cardamomo,

Hippocra. 6. Epid.

Calor & frigus quanta teneãtur contrarietate.

Νεκρωτικὰ ὑπνωτικὰ. καρωτικὰ. Calida anodyna.

nuce

nuce myrepſica & caryophyllis expreſſum. Nardinum, coſtinum, cnidelæon, ſinapinum, è ſabina, ruta, maiorana, roſmarino, ſaluia, centaurio, enula, iri, gentiana, ariſtolochia, bryonia, acoro & alia materia, quæ iam antè capite de reſoluentibus & attrahentibus deſcripta eſt. Oleum terebinthinum è terebinthinæ ℔.1. laterum antiquorum, vel, vt Albucaſis, recentium, (quò plus olei imbibant) ʒ.1. maſtiches, ſtyracis ana ʒ.1. Lateres igniti extinguuntur oleo, & infriati cæteris commiſcentur. Capiuntur omnia capſula vitrea, ita reſoluuntur igni. Triplex liquor deinceps effluit, quorum tertius optimus eſt. Aliud. Flores roſmarini amphora vitrea includuntur, quæ incerato duplici linteo obſtipanda eſt: elicitur oleum calida arena. Oleum philoſophorum, petrelæon de lateribus, Sabininum, & alia permulta, quorum deſcriptio ex Arabum libris petēda eſt. Eiuſdem generis eſt oleum fæcarium, quod de tartaro appellant. Efficaciſſimum balſaminum, quod variè conficiunt. Thuris candidiſſimi, maſtiches ana vnciæ duæ, ligni aloës ʒ.1 caryophyllorum, galangæ, cinamoni, zedoariæ, nucis myrepſicæ, cubebarum ana ʒ.1. myrrhæ, aloës, ladani, ſarcocollæ, caſtorei ana ſemuncia, baccarū lauri ſeſquuncia, ireos, ariſtolochiæ rotundæ, dictamni, ſymphyti maioris ana ſeſquuncia: gummi elemni ʒ. 6. terebinthinæ ad pondus omnium: cōcorporata omnia reſoluuntur igne in alembico chymicorum arte. Primùm extillat aqua, deinde oleum, poſtremò pinguis melligo. Contra omnia vitia & cauſas neruorum valere dicitur. Sunt qui addant aliquid olei roſacei & myrtini, vermes terræ lotos è vino albo, & aquam

Oleum terebinthinum.

Oleum è floribus roſmarini.

Balſaminū.

Ad dolores coli, vteri, ventris.

illam, quę foliculis vlmi includitur. Contra dolores & flatus vteri, ventris, coli singulariter facit. Olei anethini ℔ 1. seminis agni casti, seminis rutæ ana ʒ. 3. cinamomi ʒ. 6. conquassata hæc oleo immerguntur, & diebus quadraginta insolantur sub caniculæ ardoribus: alioqui loco tepido ad focum diutiùs continentur, dum vim materiæ oleum abundè cõbiberit. E decima parte castorei vel euphorbij & oleo remedium comparatur: singulare perfrigeratis.

Euphorbiũ.

Atque euphorbij magnus omninò vsus est alfiosis partibus, quæque doleant, & vehementiùs perfrixerint. Cuidam à genu acerbissimus dolor hyberno frigore commotus est, cui Galenus ceratũ quod euphorbium capit, vngẽdo loco à balneo instituit: quod cùm successisset, dolore protinus cessante, idẽ remedium prospero semper euentu in aliis perfrigeratis, atque hinc dolentibus particulis vsurpauit. Adhibetur remediũ & à balneo, & ante balneum. Sed iam ferè exoleuit lauandi consuetudo, eáque res multis curiosior visa est. Loco eius fouenda pars est decocto meliloti, rutæ, chamæmeli, quæ in vino præferbuerint. In cephalalgiis à frigore & hemicraniis, laudatum veteribus auxilium, quod paratur cera, oleo & euphorbio. Ac misturæ ratio superiore oratione abundè notata est. Duplo veteri euphorbio loco recentis vtendum est, postquàm sedulò animaduerteris ætatem euphorbij, & legitimum ab adulterato satis distinxeris. Alij naturali proprietate hemicranicos iuuari euphorbio prodiderunt, si ex aceto tritum aduersis fronti & tempori illinatur. In eundem vsum drachma recentis euphorbij in ʒ. 3. olei dissoluitur, atque instillatur au-

ri. Sunt qui miſtis vino tenui, giluo, odôro, & chamæmelino oleo omnium partium dolores perſanent. Radix cucumeris agreſtis in taleolas cæditur, & cum cauliculis abſynthij hydrelæo coquitur. Experimento veterum ſingulariter iuuat hemicranias: decocto fouentur partes, materia ad cataplaſma ſubigitur. Calidum, vt reliqua, vſurpatur, adhibita cura vt ne refrigeſcat. E ſex vitellis aſſis, myrrhæ ſemiſſe ellebori nigri drachm. granis 4. oleum exprimitur ad focum in ſartagine, ſingulari remedio vlceribus puerorum, & omninò dolẽtibus callis, putredini, vermiculationi, ſcabiei. Callis dolentibus ſtyracis vnciæ duæ, vel eo plus in ſeſquilibra olei diluuntur. Ex aſſerculis iuniperi, lauri, abietis, ramentis cinamomi, calami aromatici, ſerragine ligni ſancti, oleo immerſis exprimitur oleum ea arte, quæ primo libro deſignata eſt, vel qua è iunipero Meſue, è cinamomo Nicolaus elicit. Diuturnis doloribus, & qui intus crucient, efficaciſsima acopa à veteribus prodita ſunt. Quorum alia leniora, quæ externis doloribus adhibentur, quale oleum eſt: alia mediocria, quibus etiam compages craſsior eſt. Atque hæc ex oleo, laxante materia & moderatè calida temperantur, adipe, galbano, terebinthina, Colophonia, inueteratis atque internis doloribus accommodata. Tertium genus iam acrius, idémque corpulentum magis, quod contumacioribus vitiis & in alto corpore latentibus imperatur. Acopa duplo, triplo, quadruplo, pari interdum ad reliqua, quæ ſolida ſunt, oleo permiſcentur. Myracopa ſola odoris ſuauitate ab acopis diſtinguuntur. Ac iam ſubiiciamus formulas, ad quarum inſtar infini-

Miſtura vini & chamæmelini olei.

E radice cucumeris cataplaſma.

Oleum ex ouis.

Ad dolentes callos.

Acopa.

Myracopa.

Acopon Aſclepiadis.

ta propè acopa comparentur. Maioranæ, roſmarini, fœnugræci ana lib. dimidium: ſurculorum lauri libr. 2. flores iunci odorati vnc. 1. vini veteris, olei dulcis ana ſeſquilibr: ſtirpes contuſæ triduum macerantur vino. Sed adhibenda cura eſt, vt ne hoc vapeſcat: tertio die oleum ſuperiniicitur, coquuntur omnia in diplomate moderata pruna. Atque vbi vinum expirauit, exprimuntur omnia, vt ſimul oleum in vas nouum diffluat. Ex quo capitur olei libr. 1. ceræ vnc. 2. vel eo plus, vt fiat ceratomalagma. In quibuſdam codicibus adduntur radicis cucumeris agreſtis, nardi Celticæ ana libr. 2. quæ cum aliis vino maceranda & oleo coquenda ſunt. Aliud iſchiadicis, opiſthotonicis, & omnibus doloribus neruorum vtiliſſimum. Ceræ ſelibra, terebinthinæ libr. 1. guttæ ammoniacæ in aceto diſſolutæ vnc. 1. opopanacis vnciæ duæ, galbani, medullarum cerui & tauri, œſypi ana vnciæ duæ, olei irini vnc. 9. mellis. vnc. 3. Cera oleo colliquatur, terebinthina additur, deinde medulla & œſypus, reliqua igne remollita & cum aliis fuſa permiſcentur. Quod ſequitur paralyticos ſanat, & neruorum doloribus medetur. Rutæ viridis vnciæ 3. pulegij ſicci, cyperi ana vnciæ 3. ſalis, nitri vnciæ duæ, fœnugræci, mercurialis, ſucci marrubij, roſmarini, ariſtolochiæ ana vnc. 3. amygdalarum amararum deſquamatarum libr. 3. iris illiricæ vel florentinæ, terebinthinæ, baccarum lauri, radicis cucumeris agreſtis, guttæ ammoniacæ ana ſelibra, ceræ lib. 1. olei libr. 9. vini modus controuerſus: tamen iuſta menſura fuerit libr. 12. In quibuſdam exemplaribus adduntur ſabinæ ſelibra, ellebori albi ſeſquilibra, myrti viridis

Ad iſchiadicos, opiſthotonicos, & omnes neruorũ dolores.

Ad paralyticos.

vnc.9. foliorum lauri ſiccorum vnc.9. bdellij libr.1. quæ ſi adiicientur, efficacius fiet acopon: ſed ita vini & olei demenſum augendum erit. Interuntur quæ contundi poſſunt paulatim affuſa aqua: ex quo iterum tundenda ſunt: contuſis vinum oleúmque inſpergũtur, vt integram noctem madeant: poſtridie incoquantur. Atque vbi vinum exhalauerit, omnia concepta ſacco extringãtur, vt eliquetur oleum: cui excolato cera, reſina, bdellium, ammoniacum deinceps cõfundantur. E crocino, nardino, enulato, coſtino, quæ à Meſue deſcribuntur, fingas acopa: condienda moſcho, ambare, & aliis aromatibus, vt ſint myracopa: cera additur, liquida terebinthina, ſtyrax, galbanum, opopanax. Similiter & ex laudatis oleis, quæq; ſuauiter oleant. Terreſtrem teſtudinem acuminata canna veteres transfigebant, qua parte ceruix clauiculæ cõmiſſa eſt, & inde ducto ſanguine acopa perfundebant, eóque meliora putabãtur, quò plus ſanguinis combiberent. Stanneis vaſis, vitreis, plumbeis & buxeis reponenda ſunt. Sunt qui mirabilem vim tribuant renaſcentibus corniculis ceruorum, vbi primùm extuberãt, & quaſi plumata lanugine integuntur. Coquunt vino, dum mollitie diffluant. Singulariter excitat torpentes neruos, atque paralyticos. Saluiæ, chamæpyteos, maioranę, florum meliloti & chamæmeli ana vnciæ duæ, olei nardini lib. 3. vini gilui, tenuis, odori, ſubauſteri ſeſquilibra: omnia illa vino reſperguntur, macerantur nocte, poſtridie oleum ſuperfunditur, coquuntur in diplomate: conſumpto vino diploma ſubducitur, materia rarione ſacco excipitur, vt purum oleum diplomate relinquatur, in quod materia ve-

Acopa è quibus fiant.

Cornua ceruorum.

hementer exprimẽda est. Postremò oleo miscean-
tur corniculi cerui vt priùs tabefacti ʒ. 3. mastiches
3.6. croci drach.1. Al. Olei costini, olei nardini ana
ʒ.2. terebinthinæ ʒ.1. ceræ sesquuncia, moschi gra-
na sex. Al. Extremitatum ebuli, surculorum lauri
& rosmarini, maioranæ, calendulæ, saluiæ, chamæ-
pyteos ana vnc.2. florum chamæmeli, rosmarini &
lauandulæ ana ʒ. 1. baccarum lauri & iuniperi ana
vnc. dimidium, radicis enulæ, ireos, acori, aristolo-
chiæ ana drach.6. pyrethri drach.2. seminis lini, al-
thææ, fœnugræci, sinapi, cardamomi, nasturtij ana
drach.1. cõquassentur omnia, & noctem integram
madeant in vino, postridie coquantur in duplici
vase. Atque vbi totum propè vinum euanuerit, o-
mnia magno conatu exprimantur: expresso succo
immisce olei lumbricorum, olei terebinthinæ ana
vnc. 4. coquantur ad crassitudinem: in alio vase
seorsum liquentur igne molli, olei costini & nardi-
ni ana selibra, styracis, galbani, resinæ, terebinthi-
næ ana vnc.1. opopanacis, Benieoin vocati ana se-
muncia, mastiches, sarcocollæ, thuris ana drachm.
2. liquata aliis vniantur, & rursus coquantur puris
carbonibus, sedulò versentur spatha. Subducta fo-
co rursus circumagantur, vt paulatim refrigescant:
quod cùm fit, aqua miscellanea, quæ odorem mo-
schi rapuerit, respergantur: aque ita reponantur
alfiosis, inueteratis neruorum causis & profundis
doloribus. Ad venena frigida, & inde dolentia
præcordia nihil præstantius vino tenui, giluo, a-
cri & odoro: feruefacto vtitur Hippocrates & con-
dîto. Alij aromatite, veteres etiam allio & sale:
Alexipharmacis, theriaca, antidoto Mithridatis.

Cõtra venena frigida.

Nec omittendum noſtra memoria vſitatum remedium è ramentis & delimata ſcobe Gaiaci, vel ligni ſancti. Eligatur graue, denſum, vnguinoſum, quod ad lucernam pingue quid reſudet: nihil expiret graue, non ſit obductũ ſitu, arroſum carie, aut euanidum, quæ vitia ſubterraneis locis non perflatis, vbi diutiùs latet, & à cortice celeriùs, ferè contrahit. Ac dum elimatur ſcobina, contumax eſſe oportet, & odoro halitu quodam euibrare nares, ſternutamẽtúmq; commouere, guſtu acri & aromatico: quod enim dulce vel acidum eſt, minùs probatur. Recẽti ſerragine vtendum eſt: expirat enim, & vim amittit vetuſtate. Cæſa ſit materia (ſi quidem reſciri poteſt) ad æſtiuum ſolſtitium, ætate media, quia tenella arbor crudo humore aqueóque plena: vetuſta verò exucca & arida eſt. Mediis annis plus habet oleamenti, quod in præſentia deſiderandum eſt. Maceratur die vno breuiùs atq; diutiùs, vt vel acrius vel clementius pharmacum deſideratur. Meracum coquitur ad dimidias plus minúſve, & aliis intermiſtum, vt ſunt conſilia medicorum, igne puro, fideli vaſe bene operculato, vel quod inflexo tãtùm corniculo foras hiante leniter exhalet. Ac cute quidem magis reſiccat: ſumma vis tamen in carne, & inteſtina pulpa pingui, vnguinoſa, ſuauiter olente. Incîdit, terget, tenuat, calefacit, ſudorem mouet: quâ quidem amarum & acrimonia præditum eſt, terreno elemento corroborat: vnguinoſa parte & aërea laxat, mollit, anodynum eſt. Ex quo frigidis articulorum, & neruorum doloribus auxilio eſt, medetur tophis. Reliquias quoque luis venereæ partim attemperat, partim ſudoribus extringit: eáſque fre-

Gaiacum. Probatio gaiaci.

Vis gaiaci.

quenti experimento paucis diebus obliterat: de quo iam à multis iusti cõmentarij editi sunt. At suo quisque vtatur modo, eligat, diuidat, maceret, coquat, temperet, exhibeat. Sit aqua sextupla, octupla, decupla, duodecupla. Nam in his omnibus cõtrouersa res est, quam facilè dirimet, quicunq; nouit omnia ferè remedia integris viribus multifariam posse deformari, eáque oportere vitiis & corporibus, ætati, cœlo & aliis variè accõmodari. Igitur sua quisque probet, nec damnet aliena. Meminisse tamẽ conuenit, vt attenuantium omnium, sic huius ligni immoderatum vsum admodum periculosum gracilibus: deinde quoq; iis quibus mediocre corpus est. Hinc enim calor acrior effectus tabem inducit. Eadẽ ferè ratio Iuncati ligni, Varini aut Synarini, quod recẽs cognitum est. Decisis frustulis, alij etiã puluere vtuntur in duodecupla, vigecupla, & eò copiosiore aqua maceratis, & dum pars tertia vel quarta expirauerit in diplomatis vapore, vel clementi igne coctis, cui in vsu quadrãtem vini albi, tenuis & odori infundi iubent. Atque hæc in præsentia de medicamentis, quæ calore suo dolorem leniãt, & frigidam intemperiem corrigant. Nunc ad ea transeundũ quæ refrigerent, & anodyna sunt. Duplex horũ genus est: alia enim tantum refrigerant, alia etiam stupefaciũt. In primo genere sunt, aqua etiam tepida, oleum conditum rosis, violis, nymphæa, papauere, mandragora, cucurbita, cucumere, alterco, lactura, portulaca, léticula palustri, psyllio, polygono caphura, floribus herbæ, quæ primula veris appellatur, & millefolio: & ea omninò materia, quę reprimit, nec ita astringit. Ex oleis & cera alba cerata fiunt: cera

Gaiaci vsus gracilibus periculosus.

Iuncatum lignum.

Quæ refrigerando sunt anodyna.

Olea.

Cerata.

mollitur igne, manibus verſatur, & immerſa aqua modò roſacea, modò violacea circunducitur. E deſcripta materia aquæ reſoluuntur igne, quæ vocant γαλάγματα, colliguntur muccagines, exprimitur ſuccus: omnia ceratis permiſcentur. Recenti ſucco vtendum eſt, quia celeriter acorem trahit, atq; corrumpitur. Muccago quoq; paucos dies ſuſtinet. In his lintea inculcantur, applicantúrque dolenti loco. Subinde commutantur, dum ardor ſimúlque dolor conquieſcat. Sítq; hæc cerati formula. Ceræ albæ ʒ.1. olei violacei ʒ.3. miſceto in vaſe duplici: ſubductis vapore ignis muccaginis ſeminis pſyllij ſeſquuunciam coniungito, & affuſæ roſaceæ ſemuncia reſpergito. Sunt qui ceruſæ è violacea lotæ vnciam vnam plus minúſve adiiciant. Idem præſtant vnguentum roſatum, violatum, papauerinum & alia, quæ ad horum inſtar cõficias. Nutritũ Rhazæ, populneum tum vnguentum tum oleum. Populnei oculi vere collecti pari roſaceo infunduntur, vini paulò plus quàm olei adiicitur, macerantur omnia diebus ſeptem, & quotidie commouentur: octaua coquuntur die mollibus prunis, donec vinũ abſumatur. Licebit quoque caphuræ momentum immiſcere. In feruidis doloribus auriũ, palpebrarum, mammarum, pedum, manuum, tendinũ & neruorum, vtiliſſimũ & inuentu facile Galeni auxilium. Ouum crudum optimo roſaceo permiſtum. Oribaſius cocto vtitur & è vino piſto. Alij coctura durum & conſtãs emplaſtri modo calidũ apponunt. Æſtuoſis interaneis à cantharide & venenis lacte vtendũ præcipit Hippocrates. Reuocandũ in memoriam quod antè dictum eſt, in ardore graui, vt

Aquæ, muccagines ſucci.

Cerati formula.

Vnguenta.

Parabile Gal. remediũ ad multa.

Contra cantharidas & venena.

feruente eryſipelate, parcendum eſſe oleis, & iis omninò, quæ celeriter flammam concipiant: hoc enim eſt veteri ſententia incendiũ oleo reſtinguere.

Paregoricon Aſclepiadis vſus eſt multiplicis.

Optimum eſt Galeno & antiquis celebratũ, quod Aſclepiadi tribuũt: laudauit Octauius. Nutrito Rhazæ, quod ceruſam capit, finitimũ eſt: facit ad ani vitia dolentia, achoras, herpetas, acrem ſerpiginem, eryſipelata: exaſperata pharmacis delinit, extinguit cancros, pudendis & genitalibus cancro, maligno vlcere & dolore læſis, ſolatio eſt. Paratur hoc modo. Oleum dulce, roſaceum, myrtinũ, demenſo nouem vnciarũ piſtillo & mortario plumbeo tandiu verſatur, dum ſit ſtrigmentoſum ac liuidum. Hic lithargyri & ceruſæ vtriúſq; tritæ pondo cõiungitur, & vſui in plumbeo vaſe reponitur. Dolẽtibus cerebri mẽbranis in vulneribus capitis, optimo roſaceo, vel ſanguine columbino, vtríſq; tepẽtibus Galenus vſus eſt. Semina papaueris, alterci, pſyllij, cydoniorũ, cucumeris & ſimilia cõtunduntur affuſa roſarũ aqua, lactucæ, violarum, aliorúmq; id genus donec fiat quaſi pulticula: aquarum loco ſuccus ex alterci, lactucæ & papauerum foliis affundi poteſt: folia quoq; ſub cineribus cocta, vel ad ignem emollita & calida adhibita, dolorem ſedant. Succi foliorum & capitum papaueris, alterci, cicutæ, violarũ, lactucæ, pomorum mandragoræ oleo dulci vel optimo roſaceo infunduntur, diebus aliquot inſolantur, & quotidie agitantur: deinde coquuntur blando igne donec ſolum oleum reliquum ſit. Ac ſint olei lib. 5. ſuccorum 2. coctis probè permiſceatur opij, ſtyracis ana ʒ. 1. calidis doloribus, phreneticis, cõciliando ſomno, fronti, tẽporibus & naribus illinitur. Pſylliũ

feruida immersum inflammato oculo applicatur.
Ceratum è psyllio aliis partibus dolore pressis atq; calentibus idoneum est. Cydonia & alia quædam genera malorũ,vt persica,hoc modo concoquenda sunt. In ollam nouam aqua diffunditur, subiicitur focus:malum è figlini ansa vel aliter suspenditur,vt ne contingat aquã, sed sublatis vaporibus infumetur,& eo anhelitu emollescat: eximitur cutis,mollita caro & medullaceum corpus tẽperanter calens dolenti loco adhibetur. Eadem arte quæ refrigerẽt meliùs in diplomate & vaporibus cõparantur. Iam familiare est podagricis epithema Asclepiadis. Medullę panis similaginei ℔.r. incoquatur lacte,deinde cum tribus vitellis oui, sesquũcia rosacei subigatur, & drachma croci intingatur. Quód si asperior dolor est,immisceatur opij soluti sapâ semuncia. Sed ad narcotica nõ temerè decurrendũ,de quibus hinc sermone ducto differamus. In narcoticis potentissimum est opium,deinde cicuta,altercum,mandragora,torpedo piscis. Opium succiso scapo & calice papaueris,quasi è plaga,fluit. Sed aliter adulterant. Synceritas probatur odore graui,gustu amaro,leni corpore,denso,graui, candido, neq; aspero,.neque grumoso,quódq; statim aqua diluitur,& nebulam facit:in sole statim resudat & se diluit:difficiliùs accẽditur,& in lucernis pura nec atra elucet flamma: crebrò extinguitur, & extinctum odorem seruat. Vsus eius vacuato corpore,desperatis leuioribus auxiliis in ardore graui, intolerabili dolore, acriore sensu,firmis viribus,vel nõ ita fractis. Deinde si quidem tenuior & acrior humor est aut spiritus: nam in crassis lentísq; humoribus periculosa narcotica,

Ceratum è psyllio.
Modus coquendi cydonia & alia id genus.
Epithema Asclepiad. ad podagrã.
De narcoticis.
Opium.
Probatio opij.
Vsus opij.

minùs vbi craſſus flatuoſúſque ſpiritus dolorem acerbiorem excitat. Interdicũtur pueris, ſenibus, grauidis mulieribus, & quibus ætate vel morbo calor languidior eſt. Poſtremò vbi iam valetudo impatibilis odium ægro, deſperationem medico vitæ attulit. Eóque maximè, vt inde obſtupeſcat ſenſus, ac ſolatium ægro, & remedium morbo procuremus.

Noxa ab opio.

Quæ vt præſtet, nouum tamen vitium corpori cõtrahit, quod poſteà calidis medicamentis obliterãdum eſt. Nam vel potentius, vel ſæpius admotum caliginem oculis & rugas facit, ſurdaſtros reddit: deuoratum mortiferũ eſt. Hinc aliæ partes ad motum ſenſúmque torpent, & viribus defectæ excremẽtis corporis opprimuntur: vt nõ omninò abſurdè à Diagora, Eraſiſtrato & aliis aliquot veteribus medicis in totũ damnatum ſit. Sed poſteà vſus eius non improbatus, & adhibita ratio vt ne noceret, atque aliis pharmacis eius violẽtia retuſa eſſet. Quidã cremabãt olla, dum ruffum & molle euaderet: ſed vſtrinâ vim eius exoleſcere ſcribit Galenus. Alij cauo cydonio, & quà pateret, paſta præcluſo incoquunt. Hæc obiter ne in re lubrica & plena periculi chirurgus cadat, néve quidpiã, niſi maturè & optimis medicis authorib⁹, moliatur. Diluitur ſapa è muſto, vino dulci, muliebri lacte, liquore oui: permiſcetur roſaceo, amygdalino, oleo è caſtoreo, dum ſit mellis craſſitudo: ita plures mẽſes macerari melius eſt, ſed multò magis cum dãdum eſt in corpus. Medicamentis quæ opium caperẽt, ſemeſtribus & annotinis veteres vtebantur, ad ſextum annum, & aliquãdo decimũ, aſſeruabant. Specilli nucleus puro linteolo, lana molli, linoxylo denique circunuo-

Qui omninò damnârunt opium.

Quibus diluitur opiũ, & vtendi modus.

Quibus permiſcetur.

luitur, imbuitur pharmaco, tum quàm molliſſimè fieri poteſt, dolori illinitur. Clemẽtius eſt miſto caſtoreo, pipere, cardamomo, myrrha, cinamomo, ſinapi, croco, pyrethro, & aliis quæ multum calefaciant, coquant, leniant, incîdãt, diſcutiant, quantum videlicet caſus in præſens exigit. Atq; vbi crudelior dolor eſt, æqualis omniũ modus eſt & opij: alioqui dupla, quadrupla, ſextupla, decupla quoque reliqua opio inuenias. Quæ omnia, vt ſæuit dolor, & ſunt corpora, ſumma ratione diſtinguere oportet. Quod vocatur Meconium, languidius eſt opio. Succus eſt contortis prælo, vel cõtuſis in mortario foliis & capitibus papaueris: cui ſi ſemẽ tritum immiſceas, coquas ad ſpiſſitudinem, & in ſole ſicces, opium habebis. Iiſdem aqua coctis interdum extinguitur quod imbecillimum eſt. Siccatur vmbra, & vt opiũ vſurpatur. Alij pollinem ex aridis calicibus papaueris ad ſtuporem miſcent. Cortex radicis mãdragoræ magis narcoticus eſt ſua radice. Cicuta ſimiliter & alterco vtendum eſt. Torpedo piſcis inde nomen habet, & Græcè νάρκη, quæ etiam procul, & è longinquo, vel ſi haſta, virga, remo, harpagine, fune attingatur, inſpiratâ vi, odore vel aura leui ſui corporis, quamuis præualidos lacertos torpore retinet, & celeres ad curſum pedes alligat. Piſces alios ſepultos limo primùm cõſopit, deinde ad eſcã rapit. Exemplum verò ſpõtè oblatum, vt alia plurima ad ſalutẽ hominis & remedia medici tranſtulerunt. Viuam torpedinem oleo extinguunt, vt ſit narcoticon. Et hoc quoque mirũ quod inuenio. Si capiatur, cùm luna in libra fuerit, triduóque aſſeruetur ſub dio, faciles partus facere: poſteà quoties inferatur adiuua-

Modus miſturæ.

Meconium.

Cortex radicis mandragoræ.

Torpedo.

Remedia è torpedine.

Oleum è torpedine.

Ad facilem partum.

re: non alia vi fortaſſe, quàm quòd velut induciis dolorum datis, natura ad excludendum fœtum cõfirmatur: felle quod ſuo piſce calidius eſſe oportebat, genitales partes illitæ ad venerem torpent. Viua torpedo ſubiecta plantis arthriticos in præſentia & in reliquã vitam dolore liberat. Inueteratas pœnas capitis cõſopit. Nigra præfertur: tandiu inſiſtat, donec permeante aura dolor obdormiſcat. Noui podagricos, qui ſæuiente malo dolẽtem pedem frigidiſſima perfundãt. Alij hybernas reponunt niues eidem remedio. Sed vbi frigore dolor obtorpuit, petrelæo fouent, & paroxyſmis liberãtur. Arcanum hoc eſt Albucaſis. Bina capita aut plura alliorum cum ʒ.1.opij trita permiſcẽtur, & vocato alembico, quod vitreum ſit, capta reſoluuntur igni, deſtillat aqua ſingularis, quæ per ſe datur demenſo cochlearj, aut cum vino internis doloribus. Aliter quoque excolatur ſacco ſubquadruplo ioſacchare addito & exiguo cinamomo. Alij opio quadruplã theriacam permiſcent, & dant alembico. Cruciatis dentibus aquæ id genus inſtillantur, infundũtur auribus captæ auriſcalpio: hinc topica auxilia imbuuntur, inſuccantur lintea, quæ oculis & aliis partibus applicant. Alia aqua. Theriacæ vnciæ duæ cõditæ enulæ & ireos ana ʒ.1.ſucci baccarũ lauri & iuniperi, ſucci beronicæ, centaurij minoris, verbaſci, marrubij ana vnc.ʒ.florũ nymphææ & violarũm, corticis radicis mãdragoræ ana ʒ.1.ſeminis alterci albi ʒ.1. opij vnciæ duæ, excepta alembico artificio reſoluuntur: ſed meliùs in diplomatis. Veneno læſis quæ vrant corpus, internis doloribus qui cum febre cruciant, vt prior exhibetur. Diarhodon Nili ad fluxiones acres

Remediũ podagricorum.

Arcanum Albucaſis.

Alia aqua contra maleficia.

Diarhodon Nili.

& cruciatus intolerabiles oculorum. Roſarum reſectis vnguibus ʒ.4.croci ʒ.2.gummi arabici ʒ.1.ſpicæ,opij ana ſcrupuli dimidiũ, vniuntur aqua. Quidam è Græcis aucta ſpica & opio conficiunt,quod in vocato Sief roſato poſteritas ſecuta eſt. Ac cõſtare arbitror,vt aſperior dolor eſt,ita cõuenire opium augeri. Initiis inflãmationum conuenit hoc collyrium album. Gummi arabici, tragacanthæ ana ſemũcia,ceruſæ lotæ ʒ.6.opij ſoluti ſapa vel vino dulci ʒ.1.iunguntur liquore oui. Incremẽtis vtile quod ſequitur. Sarcocollæ(vt dicunt)nutritæ drach.dimidium,amyli, tragacãthæ ana ſemuncia, ceruſæ lotæ drach.6.thuris ſeſquidrachma,opij ʒ.1. cõficiuntur aqua. Rectè quidem initio, quæ reprimant: incrementis etiam quæ leniant, author commiſcuit. In vigore lenientium modus vngendus eſt. Sarcocolla verò nutrienda,vel ſi lubet,maceranda hoc modo, vt ſit ſuauiſſima,ſiccet,incarnet & cicatrice claudat. Trita igitur dies aliquot maceretur roſacea,cõſumpta aqua, rubi canini ſuccus affunditur, quem vbi cõbibit,ſubiicitur lac mulieris vel aſinæ: poſtremò reſiccatur illa: puluis vſui eſt. Mirabile collyrium Alexandri in ophthalmia graui & dolore. Cadmiæ vſtæ & elotæ drach.10. ceruſæ lotæ ʒ.1. ſcoriæ ferri vſtæ,lotæ,gummi arabici,tragacanthæ ana ſemuncia,opij ʒ.2. compinguntur è pluuia diluto priùs opio è ſapa,quod reliquis collyriis cõmune fit. Sunt qui thure addito & momento croci cõficiant, vnde leniendis doloribus magis cõueniat. Cadmia verò & ſcoria hac arte cõparandæ ſunt. Ex his fragmenta parua crudis fictilibus cremãtur, donec percoquantur vaſa: hic metalla extinguuntur lacte,ſe-

Sief roſatũ.

Collyriũ album initio.

Aliud incremento.

Sarcocollæ nutritæ.

Collyrium Alexandri.

Cadmiæ & ſcoriæ præparatio ad multa.

mel atque iterum cremãtur, vſtáque extinguuntur: transferuntur in mortarium, vbi ex aqua fontis diu verſantur, & omninò perpurgantur, arida in pilam repetuntur, volutantur manibus affuſa pluuia, poſtremò ſicca terũtur in puluerem, planè diuino auxilio, vbi lippitudo grauis & fluxio acris eſt, vbi ſiccanda ſuppuratio, lachrymatio, & alia. Suaue epuloticon eſt, & implet carne. In pruritu, vſtione & ardore mirificè iuuat captũ liquore oui. Aſclepiades cadmiã fractam excipiebat melle, fictile cremabat, quod multis rimis vel breui foramine pateret in vertice, donec è nigro fumus albidior exhalaret. Atque hæc miſtura detergendo & incarnãdo magis idonea eſt. In vſu collyria liquidiſſimè diluuntur liquore oui, muliebri lacte vel aſinæ, decocto meliloti ex huius ʒ.1. & aquæ ʒ.9. vel decem coctis ad tertias. Palpebra molliter attollitur: medicamentũ tepidum è corniculo inſtillatur, vel eodem reuerſæ palpebrę ſublinuntur, linteolum molle inculcatum lacte & oui albumine ſuperdatur, laxiore faſcia, molli, leni, ſimplici, & iiſdem liquoribus inſuccata omnia cõtinentur. Ad aurium dolores opium ſapa diluitur, pari caſtoreo ſeorſum trito coniungitur, vel certè duplo. In vſu, lacte, ſapa, roſaceo vel amygdalino diſſoluuntur. Infunditur autem vt reliqua, oricullariis clyſteribus, vel auriſcalpiis, ὠτεγχύτας vocant, ὠτογλυχίδας. Aliud. Opij ſoluti ſapa, caſtorei triti ana ʒ.1. myrrhæ ſcrupuli duo, croci ſcrupulus vnus: diluuntur vt priùs. Alioqui cõiunguntur lacte, ſapa, oui cãdido, vt ſit mellis craſſitudo. Linamẽtum molle vel auriſcalpium auerſa parte obuolutum lana, miſtura intingitur, & quàm blãdiſſimè inſeritur

Aſclepiadis cadmia.

Decoctum meliloti oculare.

Vtendi modus.

Ad aurium dolores.

ὠτεγχύται. ὠτογλυχίς.

inſeritur auri. In cruciatu dentium aquæ inſtillantur, catapotia induntur cauis. Opij, myrrhæ, ſtyracis ana 3.2. piperis albi tuſi & cribrati, galbani ana 3.1. è vino Cretico vel ſimili catapotia formantur. Eodem modo multa cõfinges è pipere, cardamomo, pyrethro & aliis triplis vel quadruplis opio. Styrax, cera, maſtiche, galbanũ, terebinthina opio ita permiſcentur, vt ex aliis priùs coaleſcat catapotiũ, quod ſexta parte opij diluti ſapa imbuatur. Edulca ſint & odora, bene etiã ſapiant, quæcũque miſta opio inſinuantur denti, vel corpori inferuntur per os. Podagricis. Styracis liquidi drach. 2. opij drachm. 1. Al. Cerati roſacei ſeſquuncia, opij ſemũcia, croci drac. 1. Al. quod ſtatim dolore liberat. Succi abſynthij, croci, opii ana 3.1. ceræ ſemuncia, vnguenti irini 3.6. vini Cretici vel ſimilis quãtum ſufficit: cera & vnguentum vnà colliquãtur in diplomate, intinguntur croco, opium dilutum ſapa coniungitur, omnia ſucco abſynthii & vino perluuntur: irini loco aliquo ex deſcriptis myracopis vtendum erit. Al. Seminis cicutæ deſquamatæ drach. 6. croci, opii ana 3.1. paſſi Cretici vel vocati maluatici quod ſit ſatis: trita reliqua excipiũtur cerato roſaceo, & paſſo imbibuntur. Al. Dialthææ ʒ.1. ſtyracis 3.2. opii ſcrupuli duo, croci ſcrupulus 1. Ita diluto tetrapharmaco, parygro & aliis paregoricis, opio ſubtriplo, ſubquadruplo, ſubdecuplo etiam plus minúſue vnguenta finges. Conueniunt internis doloribus Aſteriacæ diacodyon, Philonis antidotus, Requies, Trochiſci ex electro, trochiſci Stellæ, pilulæ de cynogloſſo, Panacea, Harmonia, & alia de quibus ad medicos omninò referendum eſt. Ac breuiter non niſi ſum-

Ad dolores dentium.

Ad podagricos.

Internis doloribus.

ma ratione narcotica imperanda ſunt, vbi intolerabilis dolor eſt, vbi conficiuntur vires, grauia animi deliquia incidũt, & à reliquis auxiliis deſperatio eſt. Ac quanquam ſuus cuique dolor atrociſſimus eſt, ſed ei præcipuè, qui natura molli & puſillo animo natus ſit, nõ protinus tamen ſubſcribendum ægro. Sed ea priùs animaduertẽda ſunt, quàm ad narcotica temere decurramus. Atque hæc de refrigerantibus & narcoticis. Siccitas aqua tepida, hydrelæo, dulci oleo, tepore balneorũ temperatur. Humiditas phlebotomo, cathartico, ſinapiſmis, dropacibus & cauteriis vacuanda eſt. Atque in hoc etiam genere ponendum eſſe argentum viuum, quo iam veluti extremo præſidio in lue venerea vti ſolenne eſt, ſatis indicat diffluens illa ſaliuatio & alui profluuia.

Hydrargyron, & eius differentiæ.

Hydrargyron vocant, quia liquidum: quatuor olim generibus diſtinctũ, naturali quidem duplici: altero, vt ait ille, vomica liquoris æterni, quódque è venis metallicis ſpõte diffluit: altero quod exudans in argentariis fodinis cameris hæret, & guttatim coit. Fuit & factitium duplex: alterũ è minio, alterum è marmoris ramentis. Iam verò è plumbo quoque eliquatur. Eligatur purũ, ſplendidum, albicãs, bene depũratum plumbo: quod iterum repurgandum, excolandum, macerãdum, &, vt loquuntur, ſedulò extinguendum eſt. Ac dũ extinguitur, & aliis intermiſcetur, diu verſari, tundíq; neceſſe eſt. Extinguitur ſaliua ſani hominis, qui neque ore, neque naribus olidũ quid ſpiret, qui nõ oleat hircum, qui denique omninò inculpata valetudine perfruatur. Adhæc terebinthina & inde oleo, vel amygdalino, amaris, detergentibus, tenuantibus pharmacis, quæ

consolentur neruos, maleficis iniuriis corporis, & medicamentis aduersentur. Postremò sedulò miscetur acriter volutando circumagendóque, donec effusum omninóque resolutũ in axungiis, vnguentis, oleis, & mistura quæ lubeat, atque ita periisse videatur, nusquámque integritas eius appareat. Modus autem ad pinguia vt ad circiter quadrupla sint, sextupla, nõcupla, euariante ratione, vt est vitium & corporis natura. Sed misturæ vsúsque ratio ex aliorum cõmentariis, qui de lue venerea scripserunt, repetenda est. Cõtra interna vitia quæ relinquat hydrargyron, lac caprinum multũ subinde potum, & subinde reuomitum auxilio est. Vinum quoque, in quo absynthium, hyssopus, oryganũ, apij & ormini semen, cacumina centaurij minoris, gẽtianæ radix, & alia id genus inferbuerint. Mirabile hoc cõtra ea vitia hydrargyri. Scobs ex auro subtilissimè delimatur, & in superiore vino ꝑpinatur. Balneis quoque vtẽdum est, & aqua illa theriacali. Illinendum corpus oleo, quod è sulphure cõparatur. Alia quoque iniuria corpori accedit frictionibus illis, vsúque hydrargyri. Nam dum fricãtur ægri, atque inedia, æstuariis, sudorib⁹, saliua, profluuiis, graui animi cura, fastidio, vigiliis & doloribus tenuantur, sanies quædam necessariò eliquescit, quæ nisi vel sudoribus, vel aliter vacuetur, suppressa parte aliqua desident: hícque mora lentescit mucco similis, tandémque in tophũ coit: quod quum fit, acerbissimi dolores interdum commouentur. Eadem rursus aliquãdo in periostion sese dispergit, intus cruciat, ossa atterit, cariem, nigredinem, syderationem denique comminatur. Constat autem experimento impa-

Cõtra vitia hydrargyri.

Tophi generatio.

tibiles cruciatus, qui inde generantur, frustra adhibitis aliis auxiliis impresso cauterio sæpenumerò percurari. At summa vi imprimendum ferrum est, quod omninò igne excandeat: quia videlicet in rebelli vitio quum semel ad crudele auxilium decurrendum est, agere clementer, & quasi blandiri malo, sæuire est. Sæpe fit etiam quum neque tophus, neque aliud quicquam foras emineat, vt virulenta illa sanies intus delitescat, quæ mẽbranis ossium & neruis insidet, eáque discruciat: vbi cultello faciẽda via est, vacuanda materia, & si quid vitij os cõtraxit, candente ferro mali vestigium omninò obliterandum est. Atque hæc sunto cõmunia iis, qui cinabrio vocato, aliísque generis eiusdem infirmantur.

Sanies insidẽs perioſtio.

De Hæmorrhagia CAP. 4.

NOn è recenti solùm, sed & inueterato vlcere sanguis effluit, apertis, ruptis, exesis vasis. Ex arteriis hæmorrhagia periculosior est, deinde è maioribꝰ venis, quas inde ἀιμορῤῥοὺς vocauit Hippocrates. Apertis adstringentia, ruptis glutinantia, exesis sarcotica & boni succi alimenta remedio sunt. Atque vniuersa hæc materia aliis locis explicata est: verùm & hoc loco, quæ veteribꝰ medicis ac posteris ad hęmorrhagias probata sunt, aliqua ex parte referentur. Aperta sunt tum quæ clausulis dehiscant, tum quæ poris atque spiraculis rarefacta sint: eáque iuuant plantago, balaustia, hypocistis, rhus, omphaciũ, galla, & hæc magis, si deflagrans igne, austero vino vel aceto extincta sit & intrita, acacia, malicorium, & capitula punicorũ, symphyti radix, porrum cõtusum, polygonũ, peruinca, terra sigillata, argilacea, figlina, bolus, armena, rha-

Remedia in genere.

Ad aperta.

Galla.

barbari magma, rubigo ferri, lapis hæmatites, passiæ vuæ nucleus, flos gallij, mentha oxycrato tincta, lanugo quæ cotoneis, quæq; quibusdam salicibus insidet, & quæ ex his paniculæ dependent: fragorum herba, cynosbatus, aqua frigida, vinũ astringens, acetum, oxycratũ & alia quæ in epuloticis, glutinantibus & repellentibus priùs descripta sunt. Eadem quoque ruptis, & hæc peculiariter cõueniunt, thus, manna, aloë, mastiche, tragacãtha, gummi, amylon, gluten, larigna terebinthina, pix sicca, Colophonia, gypsum, farina pistrinalis, cochlea cum domo trita. Horum alia in puluerem trita inspergũtur, alia impinguntur. Ac ferè meliora sunt quæ emplastica: ex quo in oui cãdido, resina liquida, tragacãthæ succo, conueniente muccagine rectè imponuntur. In eadem quoque materia linamenta madent: linamenta verò, vt res exigit, figurâ cõmutantur, ac ferè omni genere linamentorũ vsos veteres in hæmorrhagiis inuenias. Aliud ergò linamentum in longitudinem implicatur, μακρὸν μοτὸν, alij λημνίσκον vocãt, quo in profundis vlcerũ vasis vti necesse est. Eadem crassiora fingi possunt & tenuiora: quæ si penem referant, illi περιαπισκωτοὺς μοτοὺς, nos fortasse penicillos appellabimus: quib⁹ in vteri hæmorrhagiis & angustioris sinus vlceribus opus est. His exilia quidẽ, sed oblonga linamenta in propinquo sunt, quos vermiculos vocãt: hi vasis hiantibus inseruntur. Est & σφηνισκὸς cuneolus cõtortum linamentum & implexum angustiore cono, & basi ampliore: hoc naribus inditur, & iis vlceribus, quæ ore quidem latiore patent, sed in sinũ paulatim cõtrahuntur. Qui verò μοτὸς ἐλλυχνιωτὸς appella-

Vtẽdi ratio.

Linamentorum differentiæ.

μακρὸς μοτὸς.

λημνίσκος.

περιαπισκωτὸς.

Penicilli.

Vermiculi.

Σφηνισκὸς *Cuneolus.*

tur, non à figura, ſed materia nomen habet, fungi genere vel ſpongiæ, vnde & vulnerarij penicilli & funiculi lucernarij fingebãtur. Nunc è mollioribus ſpongiis, fungorum pediculis, iunci genere quem ſcirpum vocãt, quódque pro ellychniis lucernariis vtuntur, medulla ſambuci, aliiſq; id genus loco ellychnij vti licebit. Quæ dum intruduntur cauis, ſi quidem replicãtur, ſpecillo impelli poſſunt. Eo modo Heraclides ſpongia modò ſicca, modò in acetũ acre merſa vti præcipit in nariũ hæmorrhagiis, ſed extrema parte alligãda filo, vt tempore reuelli poſſit: quæ ſi tenaciùs inhæſit, madefacienda aqua, vt faciliùs redeat. Rurſus linamentum aliud τρεπτὸν contortum, è materia ita cõtorta & implexa, quales ferè turundæ vulnerariæ cõfinguntur. Aliud genus eſt ξυσόν, deraſa quædam lanugo linteorũ, πλατὰ vocãt & ξύσματα, quaſi volſuras & raſuras quaſdam, quæ concerptis ac depexis linteis colliguntur. Atque hæc variè formari poſſunt, ac ſæpe in floccos, κροκίδας vocant, & tomenta cõferuntur, vnde implent vulnera, ſordes extergent, ſiccãt, offarciunt vaſa & vicina loca, ex quibus hæmorrhagia cõmouetur. Vt ergò figuræ ſunt partium & vulnerum, ita linamenta variè commutentur. Iam verò è pilis leporis pernicilli, vermiculi, flocci, cuneoli cõuenienter fiunt. Et rurſus è lanugine illa ſalicis atque cotoneorum. Aſclepiades lanugine vtebantur, quæ Platani foliis inhæret: quidam panniculis ſalignis: alij molliter euellunt quod velut muſcus candidus populi foliis adnaſcitur. Hæc autem liquoribus & medicamentis quæ retineant, inſuccantur.

Spongia.

σπεπτὸν.

ξυσόν.

κρόκιδες.

E pilis leporis.

Vermiculus hianti vasi inseritur, floccus eadem materia saturatus superdatur, & alia similiter, vt postulat casus. Tum ligantur omnia iniectis vasi tribus aut quatuor fasciarum orbibus, vel etiam pluribus ad eam partem, vnde profluit sanguis: ex quo fascia ad radicem vasis paulatim adduci debet, vt sursum versus magis magísque adstringatur, & illabentem sanguinẽ retineat. Tertia die resoluenda lintea sunt, neque commutanda linamenta, si quidem firmiter inhærent, tantúmque irriganda pharmaco, & vt priùs religanda sunt. Quæ si vacillant, digitus vasi imprimendus, reuellenda turunda, noua omnia de integro repetenda sunt: ídque tandiu reuocãdum, donec renata carne ac benè stipato vase extra periculum omnia videantur. Aliquãdo fit, vbi in superficiem vasa exponũtur, vt digitus impressus sanguinem sistat coacto grumo. Atque is medicamento inungi potest, quod & lentũ sit & glutinet. Quòd si vas longiùs recessit, specilli extremo lana, linamẽtum, aut aliquid tale obuoluetur, quod conueniente pharmaco madeat, atque ita inducetur. At si patitur locus, nudatur vena, hamo prehenditur, leniter intorquetur, intercipitur laqueo: aliquãdo etiam volsella capta duobus locis deligatur, atque media interciditur, vt extrema in se coëant, & nihilominùs ora præcludantur. Id verò in maioribus vasis non caret periculo. Vt nec id quidem res patitur, candenti ferro inuri possunt. Funiculi verò quibus religantur, sunto è molli lycio vel serico, sed qui firmiter præstringant, teneant, nec facilè dissoluantur, aut putreant. Itaque chordis aliquando vtendum erit, sed tenuioribus, quales testudinibus musicis in-

Deligatio.

Prehensio.

Præcisio.

Cauterium.

Vbi magis metuitur haemorrhagia.

tenduntur: ſetas alij vſurpant. In magnis vulneribus, & ea ſede, quæ venas inſignes habet, profuſio magis metuenda eſt: id ferè intelligi poteſt ex impetu ruentis ſanguinis. Hîc ergò maiore cauendum cura: ſiccis linamentis vulnus implendum eſt, ſuprá-que imponenda ſpongia ex aqua frigida expreſſa: aut potius lintea complicáta, quæ vocant διπλώματα, & ea manu comprimenda. Quòd ſi nec hoc modo ſanguis acquieſcit, & multo ſanguine lintea inquinantur, ea ſæpiùs commutabis. Et ſi ſicca parum valent, aceto madefacienda ſunt. Id vehemens ad ſanguinem ſupprimendum eſt, ideóq; quidam id vulneri infundunt. Probanda quoque hæc ratio, cauum concerpto linamento impletur, platyſma ſuperdatur & diplomata. Hæc verò pulticula potiùs inculcátur, quæ retineat, qualis ex ouo, farina gyri vel triticea, & bolo armena parari ſolet. Atque omnia faſciis alligantur, quæ madeant oxycrato. In ſomno & interuallis, in excubiis eſſe oportet, qui ſubinde recognoſcat, num quid ſanguinis per lintea exudet. Sic enim noua cõſilia capienda ſunt, aut ſolutis linteis noua imponenda. Sed alius rurſus metus ſubeſt, ne vi maiore & ante tempus retenta materia magnam inflãmationem poſteà moueat. Ideóque ſcriptum ab Hippocrate, vtile eſſe crebrò ſanguinem fluere ex omni vulnere, niſi ſit in ventre. Recognoſcendum tamen eſt, num qua ante vulnus profuſio præceſſerit. Sic enim profluens ſanguis celeriùs retinendus eſt. At ſi ante tẽpus ſuppreſſa materia eſt, & inde metuitur inflammatio, quod putes ſupereſſe, vel phebotomo, vel aduerſa parte fixa cucurbitula detrahes: vnde abeat

Acetum.

Alia ratio in metu haemorrhagiæ.

Non temerè ſupprimẽdus ſanguis.

metus, & ſanguinis curſus reuocetur. Adhibenda quoque partium ratio eſt: nam quæ natura frigidę, exangues, neruaceæ, quale cerebrum, qualis vterus eſt, multo effuſo ſanguine grauiùs lædũtur. Adhæc quæ plurimo ſpiritu indigẽt, vt oculus, eo deteriùs ſuo munere perfunguntur. Prætereà quibus plurimus calor opus eſt, vt ventri, quo concoquat, thoraci, quo vitam foueat, larga profuſione peiùs laborant. Itaque tempeſtiuè claudatur ſanguis, iuſta ratione leuato corpore, vt phlegmonem prohibeas, reſicces vulnus, vnde poſſit celeriùs coaleſcere. Atque omni adhibita cura deſperatis aliis auxiliis ad ignem & cauteria decurrendũ: multò magis ſi quid putre, rodens, ſerpens, aut vermiculoſum: ſi eiuſmodi locus eſt, qui facilè cõputreſcat, qualis eſt ſedes, os, genitalia, quíque vim ignis ſine periculo ſuſtineat, vt qui in carne & ſine neruis eſt. Sed ad hæc non priùs decurritur inflammationis metu, quàm ſatis multa materia profluxerit, quàm bene purgatum corpus & vacuum excremẽtis extiterit. Eſcharotica hoc loco vehemẽtiùs adſtringere oportet, vt firmam neque deciduam cruſtam efficiant: alioqui remedia profluuio vincũtur, & excuſſa cruſta maior vis ſanguinis erumpit. In remediis laudantur phlebotomia, cucurbitula, ſanguiſuga, vincula aduerſa parte, & κατ' εὐθυωρίαν reuellendo adhibita. Cucurbitulæ ratio ex libello noſtro repetenda: de phlebotomia & ſanguiſugis alio, quod paramus, opere differemus. Purgatio ſæpe neceſſaria, ſed tardiùs opitulatur, niſi interuallis & quaſi datis induciis hæmorrhagia moueatur. Id ferè fit quum ſtatis periodis humor acris ad partem vnde profuſio eſt,

Ratio partium in ſupprimendo ſanguine.

Ignis & cauteria.

Eſcharotica.

Phlebotomia, &c.

Purgatio.

verti consueuit. Atq; his ferè remediis adstringentibus, emplasticis, deligationibus, funiculis, vinculis, auersionibus, præcisionibus, igne & cauteriis hæmorrhagiæ retinendæ sunt. In remediis videndum priùs, qualia esse oporteat, quæ singulis partib⁹ medeantur. In hæmoptoicis, qui sanguinem è thorace reiiciunt, atque omninò vbi longa & anfractuosa via est, quæ medicamentum inuehat, qualis est ad renes & pulmones, adstringens quidé & viscida materia necessaria est. Verùm ne quod adstringit, restitet in via, & quod viscidum est, lentore suo hęreat cursu, aliquid medicamentorum quæ tenuitate partium prædita sint, necessariò miscendũ erit. Vbi verò recta via est, aut non adeò inflexa, vt ad gulam, ventriculum, intestinum rectum, vterũ & vesicam, eo genere medicamẽtorum quæ tenuia sint, nihil est opus. In exteriore corpore satius fuerit, vlcus emplasticis obstipari in concerptis linamentis aut turundis: deinde vias intercipere repellentibus auxiliis, quà scilicet sanguis decurrit. Frigidum enim & adstringens, quale repellentium genus est, vlceribus mordax. Et in iis frigido vtendum, vnde fluit sanguis aut fluxurus est, nõ vt partibus quidem adhibeatur, quæ sanguinem reddunt, sed superioribus locis vbi venæ sunt communes, quà ad vlcus materiæ cursus est. Aliæ quoque partes, vt thorax, & quę diaphragmati vicinæ sunt, quæ exangues, natura frigidæ & neruaceæ, frigido læduntur magis. Itaque iam auersa materia, neque id quidem locis omnibus, frigida conuenient. Columbæ sanguis & eo magis pharmacum è thure, aloë, oui candido, & pilis leporis hæmorrhagias è membranis cerebri

Ratio remediorum ex ratione partium.

Quomodo frigidis vtẽdum.

Locus Hippocratis 5. apho.

Ad hæmorrhagias meningum.

Medicamentum è thure,

reprimunt. Thuris partes duæ aloës pars vna, vel eo plus in duriore natura: trita excipiũtur liquore oui. E molliſſimis pilis leporis vermiculi finguntur, illinuntur pharmaco, & apertis vaſis inſeruntur. Ex iiſdem pilis formatur floccus, qui eodem medicamento imbuitur, & ita ſuperdatur, vt incumbat vermiculo. In eunucho ſummam manum vlcus malignum occupabat, ſecuta profuſio: adhibitum hoc remedium, nec eo quidem acquieuit ſanguis. Poſteà verò in totum reſtitit linamentis ex dilutiſſimo oxycrato preſſis, ſubinde irrigatis, ne exareſcerent: id in corporibus ſenſus acrioris fieri conuenit. Cuidam è vulneratis cerebri membranis largiùs profluentem ſanguinem acetum cohibuit, quum iam varia genera remediorũ fruſtra tentata eſſent. Loco thuris vſurpatur manna, vt quæ adſtringat magis, ſed thus ἐμπλαστικώτερον pharmacum reddit. Loco pilorum leporis linoxylo, quod lingua Syriaca vocatur Cotton, & memorata lanugine cydoniorum bene depexa atque carminata, poſtremò commodè intorta vti licebit. Spongiarum hac parte multus vſus eſt: nam & inde cuneolos modò ſiccos, modò aceto tinctos, tum naribus tum vlceribus, quæ ſanguinem fundunt, effingimus. Spongias forti aceto immergimus, & magna volſella captas in candente lapide volutamus, vt inde fumus ſanguinem ſupprimat. Sic vſus Heraclides. Eaſdem alij, ſed molles, ex oxyorato preſſas imponunt. Verùm in eo quod ſequitur omnium veterum medicorum conſenſus eſt. Spongia noua, alioqui vetus, ſed marina, vel lixiuio querno repurgata, acerrimo aceto inebriatur: ex quo

aloë, ouo & pilis leporis.

Hiſtoria.

Thus, Manna.

Spongiæ.

inquinatur liquata pice, deinde trito bitumine, galla, vel re ſimili conſpergitur, atq; ita crematur teſta figulari clauſa, dum cinereſcat. Alij aceti loco taurino ſanguine imbuunt: ex odoro vino propinant ſingulari ope dyſenteriis, menſtruis & internis hæmorrhagiis. Datur puluis in ouo ſorbili hęmoptoicis, & iis qui ſanguinem vomunt: aridus inſpergitur expoſitis locis, vnde prorumpit ſanguis, & emplaſticis auxiliis commiſcetur. Eandem vim attribuunt crematis lanis ſordidis: vtrúnque cinerem in clyſteribus dyſentericorum iniiciunt. Olla recenti, quæ lato dehiſcat ore, copioſa lana includitur, operculum ſuperdatur vaſi, quòd vel glutino vel figlina terra, alioqui gypſo ſubactis aqua fideliter compingitur: in clibanis & fornacibus largo igni comburitur, dum olla percocta ſit: ſic enim Damocrates. Ea priùs immergi aceto poteſt, aut contaminari liquefacta pice, atq; omninò ita comparari vt ſpongia, deinde cremari. Hippocrates abſumendis carnibus putridis & excreſcentibus inſpergit. Alij eodem auxilio impetigines exterunt. Emplaſtra ſunt gypſum crudum, gyris farinæ, ſi oui candido excipias. Cochleæ cum ſuis volutis & ſaliua cremantur nouis fictilibus, cinis ſectæ arteriæ inſpergitur, & ſanguinem ſiſtit. Muccus ſaliuoſus, qui compunctis cochleis & limacibus redditur, emplaſticus eſt, in quo cineres & puluiſculos, qui ſanguinem claudãt, conuenienter adhibebis. Vitellus oui exaſſatur, vt in puluerem poſſit reſolui, & hæmorrhagiis meningum cerebri inſpergitur. Barbarum quod mirificè ſanguinem compeſcit, vulnera magna, præcipuè capitis, præ cæteris glutinat, fiſtulis, lacunis, fra-

Lana ſordida adſtringens, &c.

Cochleæ. In hæmorrag. arteriarum.

Vitellus oui. Barbarum.

ctis ossibus medetur. Bene facit hepaticis & lienosis: citra inflammationem glutinat, neruis, cartilaginibus, & ossibus præcisis remedio est. Cuniculos vlcerum & purgatos sinus coniungit: valet ad canũ hominúmque morsus. Præstantissimũ verò ad sanguinem supprimendũ, præsertim in iis qui sanguinem reiiciunt. Nam in aluta pectori, dorso & lateribus affigitur, ac veluti miraculo compescit. Ceræ, picis, resinæ pini, bituminis ana ℔.i. mannæ ʒ.6. ceruſæ ʒ.4. calchanthi ʒ.4. opopanacis vnciæ duę, olei semuncia, vel, vt aliis melius selibra, aceti sextarius. Ceram, bitumen, oleum, & maiorem aceti partem in olla colliquato, deinde picem & resinam adiicito, quas in minima frusta priùs concidito: vbi semicoctum fuerit medicamẽtum, ollam subducito, vtcúnque refrigeratis atramentum sutorium purgatum, & ex aceti sextario læuigatum, siccatúmque paulatim inspergito, commoueto ne quid efferuescat. Quum non inquinat pharmacũ, ollam deponito, opopanacẽ in reliqua aceti parte (nam maior pars statim initio cum aliis in ollam data est) maceratum immittito: vbi dissolutus fuerit, ceruſam & mannam tritas inspergito, & paulatim tepefaciens, curato vt coëant, & nec opopanax, nec manna aduratur. Hîc in mortarium transfusa omnia circumagito, misceto, ac tandem reponito. In vsu medicamentum æstate quidem tertia die solui potest, si quidem res ipsa atque necessitas postulet: at ferè non nisi quinto detrahitur, vt hyeme septimo. Vitriolum crudum chalcitidis loco miscere licet, & si bitumen defit, pix liquida supponitur, aut mummia appellata, quam alij humiã vocant, cui in claudẽdo *Mummia.*

ſanguine mira vis ab Arabibus medicis tributa eſt. Concorporatur oui albumine, ſucco polygoni, plãtaginis & ſimilibus. Finguntur inde catapotia hoc modo. Muccaginis, gummi arabici & tragacanthæ collectæ in aqua rhois aut cornorũ ana ʒ.2. mummiæ, maſtiches ana ʒ.1. ſacchari roſacei quantum ſufficit: tenentur ſub lingua hæmoptoïcis: vomentibus ſanguinem in ſorbili ouo diluuntur. In cruentis dyſenteriis cum decocto oryzæ toſtæ aut auenę, ſucco plantaginis, roſarum, virgæ paſtoris, hordei cremore, in quo tragacantha maduerit, aliiſq; eiuſmodi clyſtere iniiciuntur. Commiſcentur emplaſtris, cataplaſmatis, & aliis quæ ſanguinem cohibẽt. Diſſoluuntur liquore oui, & inde cuneoli apertis vaſis & naribus imponuntur, aut floccus inde madidus profuſioni obſtipatur. Alia catapotia eiuſdẽ vſus. Lapidis hæmatitis, boli armenæ coralli rubri, mummiæ, & in pulmonariis, pulmonis vulpis reſiccati ana ʒ.1. ſeminis vrticæ & cinamomi (vbi medicamenti vim altiùs penetrare conuenit) ana drach. dimidium: ſacchari roſacei ſemuncia. Iungantur in catapotia ex muccagine tragacanthæ, vel ſyrupo myrtino. In medicamentis quæ ſanguinem ſiſtant, adhiberi poſſunt trochiſci ex electro aut carabe, è terra ſigillata, nonnunquam etiam narcotica, quæ ſoporem faciant, & frigore ſanguinem compeſcãt. Hæc, vt alia, diluere & vſurpare oportebit. In eroſione vbi vniuerſo corpori conſulueris, nec aliter mederi datum eſt, veniendum ad paſtillos Andronis, Paſionis, Polyidæ & ſimiles ex quinto de compoſitione pharmacorum: τὰ γένη: ἐπιχειλικοὺς à retinendo Græci vocant. Sed variè deſcribuntur ab

Pilulæ quæ ſanguinem claudant.

Aliæ pilulæ.

In eroſione.

Paſtilli ἐπιχειλικοὶ.

antiquis. Aliter enim ex Heraclide, Critone, Aſclepiade, Andromacho, apud Galenum, Paulum, Aëtium & Celſum, ſcriptũ Andronium inuenias: ſed hîc ſatis ſit Aſclepiadis formulã aſcripſiſſe, quanquam & hæc variè à poſterioribus deſcribatur. Vt Galenus. ℔. cytinorum ʒ.10. aluminis ſciſſilis ʒ.4. calchanthi ʒ.12. myrrhæ ʒ.4. thuris, ariſtolochiæ, gallæ ana ʒ.8. in quibuſdam adduntur ſalis ammoniaci ʒ.4. Puluis fit ex omnibus, qui excipiatur auſtero vino. Polyidæ, qui & ab iiſdem poſterioribus medicis aliter atque aliter conficitur. Hoc modo ex Aſclepiad. Gal. Malicorij ʒ.6. myrrhæ ʒ.8. aluminis ʒ.5. thuris ʒ.4. calchanthi ʒ.3. fellis taurini ʒ.6. vino dulci aut paſſo excipit: ad hæmorrhagias auſtero vino excipi poteſt. Paſionis. Squamæ ʒ.12. æris vſti, ſalis ammoniaci, aluminis, æruginis, thuris ana ʒ.8. reliquis in ſole tritis ex vino vel aceto thus additur: paſtilli forma in vſu aceto diluuntur. Atque hi paſtilli eò lubentiùs additi ſunt, quia in plurimos vſus chirurgi conuertantur. Recentibus vulneribus, putredini, carieri oſſium, fiſtulis, auribus purulentis, ozænis, oſsibus corruptis, vulneribus neruorum, nomis, phagedænis, calloſis ani rimis, pterygiis, excreſcenti carni, inueteratis vlceribus, dyſenteriis, aliiſq; plurimis vitiis medentur, in quibus validè ſiccare neceſſe eſt. Soluuntur vino dulci, ſapa, œnomelite, vino albo, fuluo, aceto, aqua, oxymelite, oxycrato, melicrato, ſuccis myrti, ſolani, cichorij, polygoni, auſtero vino, oui candido & aliis id genus. Eligendũ autem quod diluas, vt res in præſentia & corporis natura poſtulabit. Dulcibus, ſi temperãda aſtrictio: auſteris & acidis: ſi prohibenda putredo & ſiccãda

Polyidæ.

Paſionis.

Vſus paſtillorum.

fluxio eſt:iis quæ detergeãt, vbi & ſordes eſt,quam detergeas,& ſanies,quam exhaurias.In hęmorrhagia autem aceto,oxycrato,auſtero vino,ſuccis quoque memoratis diſſolui debent. Ac primùm quidẽ vbi vehemens hæmorrhagia eſt,validè aſtringentibus materiæ impetus retundi debet,quibus paulatim paſtilli commiſcentur: poſtremò ſolis paſtillis vtẽdum erit.Sunt & quæ ſequuntur, celebrata veteribus medicamenta,quæ quia ſanguinem ſupprimerent, ἴχαμα appellârunt. Chalcitidis ʒ.16.alij 8.mannæ ʒ.12. terebinth. frictæ & aceto extinctæ ʒ.12. trita omnia inſperguntur locis vnde profluit ſanguis: quãquàm & ſuccis,& liquoribus,& gummi compingi poſſunt. Datum Ario à Dioſcoride Tharſæo mirificè ſanguinem ſiſtit. Chalcitidis ʒ.8. mannæ ʒ.16.contunduntur,cribrantur, & miſta in pyxide ærea reponũntur. Vbi vſus poſtulat, gypſi crudi triti par modus commiſcetur.Heraclydæ.ℒ. malicorij aeidi ʒ.3. aluminis ʒ. 4. chalcitidis ʒ.1. teruntur omnia in linamento tortili, naribus induntur & locis aliis vnde emanat ſanguis. Aliud.Chalcitidis ʒ.6.mannæ ʒ.2.terebinth. Colophoniæ ana ʒ.4.Adduntur his ad cruſtas calchantum, miſy,auripigmentum,ſandaracha, calx viua. Debilior cruſta à calce viua & auripigmẽto,niſi aſtringenti materia cõiungantur. Ferrum candens igni,æs,aurum & argentum cauteria ſunt. Sed ab auro & argento mollior eſchara relinquitur. Celerius auxiliũ à ferreo cauterio eſt. E ſubere vel ſpongia orbiculus tenuis feruida pice immergitur, & ita calens hæmorrhagiæ appingitur. Alij malicorio, galla, radicibus aſtrictoriis priùs ignitis cruſtas efficiunt. Recentio-

ἴχαμα.

Eſcharotica.

Cauteria.

rum

rum eſcharotica ſunt vitrioli Romani ſemuncia, balauſtiorũ vnciæ 3. aluminis ʒ.1. fiat puluis. Aliud. Colophonię ʒ.3. boli armenæ ſeſquũcia, maſtiches, olibani, ſanguinis draconis ana ſemuncia, ſymphyti roſarum ana drach.1. ſed hoc ἴσχαιμον potius quàm ἐσχαρωτικὸν dicatur. Vtuntur ſupprimendo ſanguini puluere rubro, ſanguine draconis, & aliis de quibus anteà. Plura verò eſcharotica ex proximo capite repetenda. Vitriolis autem crudis vtendum eſt, ſi cruſta fiat: vſtis & acerbo ſucco tinctis, ſi aliter ſiſtendus ſanguis eſt: vſtura enim aſtringendi virtus exoluitur. Adhibitis remediis membrum ita collocari debet, vt altior ſit locus, vnde hæmorrhagia, reliqua parte quæ radici venæ propior eſt, & veluti reſupino vaſe & decliui quaſi deorſum refluat ſanguis. Si vulnus eſt in extremo femore, qua parte genu eſt, hoc quidem ſuperius eſſe oportet, vt femur totum, quà inguem ſpectat, paulatim ſummittatur. Sit membrum in quiete & ea figura ſitum, in qua plurimùm conquieſcat, nec doleat, ac mitella cõfirmare manus & puluino crura melius eſt: æger quoque aduerſa parte decumbat. Inſtituatur vita vnde ſanguis acquieſcat: aquæ potus & ſimilia: interdicatur iis vnde efferueſcat, qualia vina quædam ſunt, fortia & calida alimenta. Ac tum præcipuè hæmorrhagiæ cauendum erit in vlceribus, quum hæc intus exultant, natura, quæ in arteriis eſt commota foras, vt vitium quo premitur à ſe repellat. A forti in vlceribus pulſu, inquit Hippocrates, profluuium ſanguinis. Sunt qui in hæmorrhagiis narium, quod in commentariis veterum ſcriptum inuenias, profluente ſanguine nomen ægri hominis *Superſtitioſum.*

& alia quædam plena ſuperſtitione in fronte ſcribant. Alij granum ſalis aduerſæ auri inſerunt, manúmque frigida immergunt, atque ita ſiſti ſanguinem multa experientia profitentur. Nec deſunt qui idem promittant admota vrtica, quam Græcam vocant, cum ſale ex aceto trita. Nonnulli vtuntur millefolio. Quidam porrum præciſis ſummis foliis naribus admouent, & inſpirato habitu ſanguinem cohibent: linamenta porri ſucco imbibita naribus immittunt.

De Pyroticis. CAP. 5.

SAtisfactum arbitrabor inſtitutæ rei argumento poſt adſcripta remedia, quæ parantur igne, & eo genere pharmacorum, quæ inde πυρωτικὰ nominant. Quorũ vt memoria ſuperiore oratione ſæpenumerò facta eſt, ita & plurimus vſus incidit: ac de iis oratio deinceps connectatur. Itaq; dupliei ferè ratione iuuant: nam vel eo adhibentur, vt vitam parti reſtituant: vel euincant vitia, quæ nullis aliis auxiliis expugnentur. Ac priùs veteri ſentẽtia decretum eſt, quæ non ſanant pharmaca, ſanat ferrum: quæ nec ferrum, ſanat ignis. Atque commune hoc conſilium eſt in omnibus quæ nulla alia ratione poſsint ſaneſcere, vt vel vaſtentur igne, vel ferro peramputentur. Ac primùm quidem medicamento curæ periculum facimus quod clementiſsimum eſt, deinde ferro excalpimus, laceramus, compũgimus, ídque paulò durius: poſtremò acie reſecamus, vel delemus igne. In quo auſtera quidem & aſpera curatio eſt, & veteri ſermone, MALA MEDICINA eſt, in qua aliquid naturę perit. Sed crudelem medicũ neceſsitas facit: verùm

Duplex vſus pyroticorum.

Sententia vetus.

crudelitas blanda oratione quasi veneno leniri debet,& fabulis occupato ægro, stupefactóque sensu exercenda est. Eadem quoque seueritate vtimur in quibusdam notis & tuberculis, quæ pudenda corpori excrescũt,& partibus nudis adnascuntur. Medicamenta ergò quæ aliquid corpori detrahunt, ea vel extergent atque discutiunt, vel latente igne depascunt. Quæ verò languentem vitam partim calore,partim spiritu recreent,blandiora sunto,quàm vt exurant. In quo tamen genere reperias quæ ruborem moueant,quæ bullas excitent,quæ denique (si quidem diutiùs immorentur) tandem exulcerent. Atque hæc omnia, vt res & casus postulat,accõmodanda sunt. Sunto igitur pyrotica δρώπαξ, σινηπισμὸς, φοινιγμὸς, καθαιρέλικὰ, σηπτικὰ, ἐσχαρωτικὰ, ignis denique,& inde cauteria. Dropaces picationes vertunt,non è verbo quidem, sed πτισανὰ πίτυα,& πτισάνας veteres appellarũt, vnde Latina vox conuersa est. Alij etiã δροπακισμὸς: è pice & quarta vel quinta parte olei, quibus subduplum, plus minúsve piperis, & pyrethri, euphorbij & similium misceri possit,vnde meliùs calefacit,vt accepto sulphure,cinere sarmentorum,& sale siccando magis conuenit. Sic enim permisceri solent: quia tum dropax, tum sinapismus, adhæc phœnigmus eò sunt,vt refrigerata calfaciant,cõfirmẽtq; partes, quæ partim frigore, partim assidua fluxione elangueſcunt. Atque hîc siccandũ magis: in frigore qualitas ignis augeri debet. Alia quidem possunt plurima, hîc tamen præcipuus eorum vsus est. Et hæc in genere μεταυγκελικὰ veteres appellârunt,quę videlicet exuccas,aridas & propè ex-

Medicamenta pyrotica.

Pyroticorum genera.

Vsus dropacis.

μεταυγκελικὰ.

tinctas partes priſtinæ naturæ reddant, & vt ita dicam, recorporẽt. Alutæ dropax impingitur, vel linteis complicatis, quæ πύσματα & διπλώματα Græci vocant. Deglabratur cutis eraſo pilo: dropaciſmus calens inducitur: idem ſubinde reuellitur priuſquàm refrigeſcat. Reuocatur pharmacũ, dum inde efflореſcat locus, & leniter extumeat. Nimium eſt, cùm immoderato vſu pharmaci qui tumor priùs extitit, idem ſubſidet, & qui erubuerat locus exalbeſcit. Hoc enim volumus, vt dropacis ope reuocata anima, pars quaſi mortua reuiuiſcat, caloré ſuum ac ſpiritum recipiat, & iam proprio alimento perfruatur: poſtremò etiam corporetur, quæ confecta macie intabuit. Verùm alia tardiùs, alia celeriùs vitam recipit. Quæ breui rubet & ignem concipit, ea celeriter inſtauratur: tardiùs autẽ, quæ ægrè recaleſcit. Deſperatio eſt, quum neque frictione, neque perfuſione & fotu tepidæ, neque dropace meliùs coloratur. Aliis ſatis fuerit, ſi tribus aut quatuor diebus adhibeatur dropax, nec id aſſiduè quidem, ſed vno die: bis hyeme, ſemel æſtate. Aliis bis térve ſingulis diebus, nonnunquam rariùs, tertio ſcilicet vel quarto quoque die affigitur, vt videlicet vel facilè cedit, vel contumax languor eſt. Ac tepida priùs fouiſſe confert, vel ſmegmate affricâſſe, quod aliquid thapſiæ, euphorbij, piperis, pyrethri, radicis capparis exceperit. Alij perfricant ſabano, hoc eſt aſperiore linteo, panno cilicio, vel ſimili, qui aſperioribus ſetis contextus fuerit. Accommodata quoque folia ficulnea, pumex, os ſæpiæ, ſquatinæ corium, aliáque plurima, quæ aſperitate ruborem trahant. Hæc autem iis qui ægrè reficiantur, & pluſcu-

πύσματα & διπλώματα.

Modus vtilis dropacis.

Signa vtilia dropacis.

Frictio.

lùm refrixerint. Ac tum quidem dropax affigitur: qui ſi pertinaciùs hæret, quo iam tempore detrahitur, tepida foueri debet: quem cùm detraxeris, furfurum decocto, eáque materia, quæ partim leniat, partim extergeat, locũ fouebis. Non abſimile dropaci picinum oleum, quod πισσέλαιον quidã appellant, è pice liquida miſtum & oleo. Contra glabreta & caniciem veteres vſi ſunt. Sinapiſmus paralyticos, coxarios, podagricos, inueterata rheumata, hemicranias, quæque caloris inopia laborant, adiuuat. Caricæ vno die macerãtur aqua, nonnunquam cappares, ſi grauius malum eſt: in leuiore caſu & ſenſu acriore panis triticeus, multóq; magis, ſi in ſolam ſuperficiem agere oportet. Iam verò macerata materia contundi debet. In leni ſinapiſmo, ſubduplum ſinapi: in mediocri, æquale permiſcetur. Acrior eſt, qui duplum recipit. At ſinapi ſubtiliſsimè lęnigandum, & quo tempore vnà cum reliqua materia pinſitur, affundenda aqua, in qua caricæ illæ vel alia maduerint. Sũt in veteribus qui acetum prætulerint: alij aquam, quòd experimento didicerint ſinapi vim aceto exoleſcere, cuius rei authores ſunt Galenus & Oribaſius. Eodem modo quo dropax vſurpatur. Si quis dolor aut feruor à medicamentis extiterit, tepida roſacei fotu, illitu cerati roſacei, ceruſa ex aqua roſacea piſta, & aliis generis eiuſdem extinguitur. Phœnigmus rubore facto etiam veſicas mouet & exulcerat, vt ad eorum genus referri poſſit, quæ quia illita exulcerant, vocantur ἀμυκτικά. Ex naſturtio, ſinapi, radice enulæ, bryoniæ, lepidio, columbino ſimo, caprillo ſtercore, vnde διαθηραγίας, aceto piſtis. Adhęc

πισσέλαιον.

Sinapiſmus.

Vſus.

Materia ſinapiſmi.

Confectio.

Vtrum aceto, an aqua tendum.

Phœnigmus.

ἀμυκτικὰ.

Materia phœnigmi.

διαθηραγίας.

ſcylla trita, tunicis allij & nucleis, cantharide, vrtica, pulegio, ranunculis, tapſia, euphorbio, tithymalis, fæce vſta, metallis acribus, lacte ficulneo. Lac ficulneum ante maturitatem pomi excipitur, ſiccatur vmbra: vulnera aperit, & cum axungia exterit verrucas. Quædam concepto igne eadem præſtant, qualis eſt lana ſordida bene carminata: admouetur igni dum vehementer incaleat. Aſſæ carnes, & diuiſa oua ſimiliter aſſata vtráque calida imponuntur. Reliqua verò, quum vſus eſt, viſco, melle, axungia vetere, terebinthina, cerato, acrioribus gummi & reſinis, ſapone, vt res exigit, & corpora vel mollia, vel dura ſunt, excipere oportet. Alia quæ friabilia ſunt, affricantur: emplaſtra verò imponuntur loco, qui priùs palpatur manibus, exercetur ferulis, aut aſſerculis euerberatur: affricatur etiam, vt laxatis ſpiraculis medicamenti virtus celeriùs penetret. Anacardia trita ſeptem diebus macerant aceto, in eodem coquunt, dum tertia pars aceti euaneſcat: refrigerari ſinunt, excipiunt cõcha quod enatat oleoſum. Id mel anacardinum eſt. Quidam eadem ratione macerant coquúntq; ad dimidias, per linteolum excolant, traiecto ſucco mel adiiciunt atq; ita coquunt ad craſsitiẽ: anacardia verò cocta in vmbra ſiccant, & ad ſmegmata reſeruant. Alij anacardos cõquaſſant, ſepeliunt melle, dum hoc vim anacardij ſatis conceperit. Licebit etiã anacardia & hermodactylos in puluiſculum terere & affricare, excipere ſapone & aliis. Fermentum aceto tinctum anacardino melle & cauſticis concorporatur. Puluiſculus è ſinapi, piperis, euphorbij ana drach. 1. infricatur, vel exceptus anacardino melle illinitur:

Lac ficulneum.

Vtẽdi ratio.

Mel anacardinum.

& in ſapone imponi poteſt. Sapo in cauſticis iure numeratur ab eo qui libellum ſcripſit de materia ſimplicium, quem falſo attribuunt Galeno. E ſeuo bubulo, caprillo, veruecino, hircino, & lixiuio è calce, quod poſteà deſcribemus: acriter relaxat, ſordes corporis exterget, exiccat ſimiliter nitro, mittitur in cauſtica. Aliis quoque rebus additis modò clemẽtior, modò acrior parari poteſt, vt magis minúſve ſiccet, calfaciat, extergeat. Nam quod capitellũ vocant, vnde ſaponem cõficiunt, tum mollius tum vehementius licet effingere. E ficus, ranunculorum, tithymalorũ cinere fortius eſt: mitius autem è vulgari & vſitata materia. Adduntur ſales, pyretri radix & capparis: adduntur acria vnde vis ſaponis intendatur. E ſebo vetuſtiore efficacior eſt. Quòd ſi recens vſurpatur, & eluitur, & acria detrahũtur, moderatior ſapo cõfici poteſt. Cantharidum pars ferè vna, & ad circiter quatuor partes axungiæ vnà cõteruntur, poſt ſeptimum diem molli pruna concoquuntur, colantur, & ad phœnigmum reponuntur. Ab horũ plurimis breui tempore rubor fit, deinde bullæ excitantur, vlcus etiam, ſi diutiùs inſtiterint. Veſicæ cõfiguntur, humor exprimitur, relinquitur vlcus per quod vitium omninò repurgetur: hac arte coxarij, podagrici, hemicranici, cephalalgici ſæpenumerò releuantur, repurgãtur viſcera, atque omninò corpus ſordibus & excrementis liberatur: ſexcenta denique vitia vetuſta, cõtumaciáque percurãtur. Verùm maturius detrahendum pharmacum quàm exiſtant bullæ, ſi tantum vita calórque refouetur: quia ſic exhauriant, quod ad redintegrationem partis attractum ſit. Et quæ perfrigeratũ cor-

Sapo.

Cãtharides.

Vſus phœnigmorum, qui exulcerant.

In tabidis & refrigeratis partibus.

Duo genera calfaciẽtium à ſubſtantia perfrigeratæ partes quomodò reſouendæ.

pus calfaciãt, duorum ſunt generum: tenuiora alia, alia verò craſſiore natura. Tenuioribus vtendum, vbi celerrimè excalefaciẽdum corpus, quod recens inalſit. Craſſioribus locus eſt in iis partibus, quibus paulatim calor elanguit, quia videlicet hinc tardius quidem calor corpori infertur: exceptus autem lõgiùs perſiſtit. Tenuiora celeriùs permeant, ſed inde fugax caliditas, & quæ paulò pòſt diſſoluitur. Tenuia ſunt piper nigrum, albũ, ſinapi, & quæcúnque tuſa in polliné facilè reſoluuntur. Craſſum eſt zynziber, & huic proximũ piper longum, quæ non ita facilè infriantur. In perfrictionibus vſitatum Galeno ceratum δι' εὐφορβίου ex oleo tenui & calido, recenti euphorbio adiecta cera: de quo iam antè libro primo capite de neruis, & dolore abundè diſceptatum eſt.

Ceratum δι' εὐφορβίου.

Cathæretica.

Cathæretica ſunt æs vſtum, ærugo, ſquama æris, alumen crematum, puluis mercurialis, teſta & terra furnaria, teſtarum, cõcharum, ranarũ, panniculorum, rerum cauſticarum cinis, alia quoque in epuloticis deſcripta.

Νεμύμενα.

Νεμύμενα vocat Hippocrates quæ excreſcentem, putrem, calloſam carnem exedunt. Sunt qui horum loco ſuctu longo, dentibus, pinna detrahãt. Alij vinculis iniectis tabefaciunt, ἀναβρογχισμὸν veteres appellant. Quidã nouacula excindunt, vel abſumunt igne. Vbi verò profundius malum eſt cathæretica, Ægyptiacũ & alia, aqua ſiccãte & tergente, eiuſdémque poteſtatis liquoribus diſſolui cõuenit. Oleum quod è vitriolo exprimitur ſiccando & exterendo efficaciſſimum eſt. Tubuli plumbei illiti medicamento cõueniente: ariſtolochiæ gentianæq; radix, ſpõgia ſimiliter illita immittuntur. Candelæ cereæ miſta materia ca-

thæretica confinguntur atque introducũtur. Fiſtulæ argenteæ aut plumbeæ locis aliquot quaſi feneſtris peruiæ cõformantur, quà medicamẽta iniicias: vt qua parte peruiæ ſunt, medicatus liquor diffluat, & vitium attingat. At hæc non niſi cum periculo perferat nudatus neruus aut ſpiramenta vaſis quæ in partem læſam deſinant. Pſoricon in melle, Ægyptiacum, vitriolum, arrhenicum, ſandaracha, arrhenicum in axungia. Atque hæc ſubuigecupla ferè ſunt ad mel & axungiam: naſturtij & veratri albi par modus in pollinem reſolutus. Quod ſequitur ozœnas, ægylopas, polypos & corrupta oſſa ſummouet: ſordidis, putridis & ſerpentibus vlceribus exceptum linamento & cũ melle imponitur. Lãponis eſt veteris medici. Ex ære rubro nec ſæpiùs cõflato ſcobem colligimus, eiúſque vnciã capimus, ſalis ammoniaci vel vulgaris torrefacti ʒ.2. & tantundem ammoniaci, aluminis ʒ.3. aceti acerrimi lib.4. & ſemiſſ. Arida teruntur, aceto perfundũtur in vaſe ex ære rubro. Excoquuntur omnia, & piſtillo ex eodem ære circumaguntur. Alioqui in ardore ſolis ſub canicula continentur, verſantur ſæpiùs donec pharmacum exareſcat: hîc in mortario iterum cõquaſſantur, & in puluerem minuũtur. Hæc in melle adhibentur, inſperguntur cauis, & naribus inſpirantur, vel per fiſtulas inſufflantur. Hæc ferè in ſuperficiem agunt, excreſcentem carnem complanãt, inutilem adimũt, leniter arrodunt, atterũt verrucas, polypos tabefaciunt, abſumunt putria, pudẽda denique faciei tubercula reſiccãt ac detrahunt. Aere vſto more veterũ vtendum erit eóq; rubro, quódq; attritum colorem minij referat vel cinabaris. Cum

Lamponis ad polypos ſerpentia vlcera remedium.

Cathereticon vſus.

Aes vſtum.

pari modo ſulphuris & ſalis fictili crudo inuritur, donec vas ipſum percoquatur. Spiramẽta vaſis circunlinenda ſunt & obſtipanda creta figulari vel argilla, ex quo fornaci omnia cõmitti debent. Quidã pro ſulphure alumen indunt: alij aceto ſolo ſine aliis reſpergunt. Vſtum cõterunt, ac ferè lauant, ſed minori effectu, quàm vt cathæreticon habeatur.

Aes vſtum ſeplaſiariũ. Vſtum verò & elotum præſtantiſſimum ad cicatrices remedium eſt. Quod ſeplaſiæ oſtendunt durũ, nigrum, ſolidum, cruſtaceum, longè recedit ab ære vſto veterũ. Conuenienter cremãdum eſt: nam & ſupra modum vſtum nigrũ euadit.

Lanæ ſordidæ. Lanæ ſordidæ obſtipantur olla, quæ & cruda ſit, & ore ampliore. Ea impleta lanis, figulari terra, gypſo, glutine ſedulò obſignanda eſt, vt nihil hiet, nullis expiret riuis: ita fornaci data percoquitur. Succida lana ita cremata flaccidis carnib⁹ reſpergitur, eáſque liquat. Ex antimonio cremato, cathæreticus cinis eſt, qui etiam abſumit cãcros. Quod ex eo & ſublimato oleum elicitur, quódq; è calce viua, vitreolis, aliiſque generis eiuſdem, feruentiſſimum eſſe cõſueuit. Hippocrates ſiccatum ſalem ſubduplo melli miſtum vrit olla noua, puluerem excreſcenti carni aut putridæ inſpergit, faſciam arctius adalligat, vt vis medicamenti altiùs impellatur: id aliquoties repetit, perſanato vitio locũ aceto calido eluit. Admodũ acris eſt puluis qui ſequitur. Sãdarachæ, arrhenici, chryſocollæ ana: humidiora vlcera reſiccat, maligna curat, excreſcẽtem carnẽ detrahit: exceptus melle cremari poteſt, vt tenuior euadat & minùs affligat: etenim tenuitas partiũ efficit, vt vis ignis minùs mordeat. Septica cathæreticis acriora ſunt, exedẽtia ver-

Antimonij cremati puluis cathæreticus.

Olea calidiſſima.

Puluis acris Galeni.

Septica.

tunt,altiùs penetrant,tenellam carnem tabefaciunt calore multo,nõ ita craſſo corpore. Arrhenicum, ſandaracha,dryopteris chryſocolla,pityocãpe,aconitum,ſanguis equi admiſſarij:ſed hæc ferè cum cathæreticis permiſcentur. Nam hæc acriora ſeptica ſunt. Eſcharotica vt nihilo plus caleãt,rodunt tamẽ acriùs craſſiore materia: eáq; duris & calloſis corporibus conueniunt,vt ſeptica molliorib⁹.In eſcharoticis calx viua,hoc eſt recens, nec cõſperſa aquis: vini fæx cremata & aceti,quæ ſecundũ menſem nõ ſuperat. Atq; omninò ſepticis iuncta adſtrictio,quę acrimoniã non eluat, cruſtam faciet. Vtriuſque generis ſepticorũ & eſcharoticorum vſus eſt in ſolutis vlcerib⁹,quæq; nimio humore fluãt,putrilaginoſis, depaſcentib⁹,& vbi ex intemperie partis ad cicatricem nõ veniunt. Eſcharoticis peculiariter vtimur in cãcris,carbunculis,hæmorrhagiis: ſed paulò antè q̃ hæc adhibentur, frugalis vita,frigida liberaliter pota,vini abſtinẽtia,aliméta refrigerãtia,multò magis vbi febris vel iã ſubeſt, vel in metu eſt,inſtituuntur. Neq; priùs ea ratio vitæ cõmutãda, quàm vis ignis omninò acquieſcat. Frigida quoq; cõtinetur ore, ſi naribus genus hoc remediorũ immitti debet. Contingit aliquãdo vim cauſticã dilui,quia ea parte,cui inſeritur,multus humor,íſq; frigidus & aqueus,colligitur: hîc ergò remedij potentia augenda eſt. Eſt quũ vim ignis altiùs penetrare oporteat,quæ tamẽ obiter retũdatur,quia nõ ita aperta via eſt,atq; ita reſtitãs medela ſenſim elangueſcat. Hîc ergo ſi nihil prohibet,via ferro facienda eſt,& intrò cõpellenda remedia in eũ locũ,qui igne affligẽdus eſt. In expoſitis partib⁹ regio quædã circũſcribitur nucali teſta,

Materia ſepticorum.

Eſcharotica.

Vſus ſepticorum & eſcharoticorum.

Eſcharoticorum proprius vſus.

Cautio.

vmbilico è cera facto vel re ſimili, quæ ſuis marginibus conſtans pateat in medio, qua ſcilicet ignis ſummittatur. Aliquando etiã vbi latiùs explicanda medela eſt & amplianda cruſta, eſcharoticon nucis alueolo includitur, vt totum vẽtrem eius compleat, atq; ita imprimitur. Eadem ratio in aliis machinis, quæ vel anguſtiore ambitu, vel ampliore ventre confingi poſſunt è cera, lignis & radicibus. Alioqui emplaſtrum paregoricon in platyſmate extẽditur, platyſma meditullio decuſſatur, qua eſcharoticon pharmacum inferas. Rurſus aliud platyſma eſcharotico ſuperdatur, plagulæ quoque & faſciæ adalligantur quę contineant. Atq; hæc oui candido & roſaceo miſtis inculcantur, totáque vicinia linteis conſtipatur, quæ in eodem liquore oui & oleo inquinaueris. Septon. ℥. ſandarachiæ, auripigmenti ana ʒ.2. calcis viuæ, mannę, thuris, ariſtolochiæ ana ʒ.6. pumicis, reſinæ, ana ʒ.4. iridis ʒ.2. teruntur omnia. Al. Arrhenici ℔.1. calcis viuæ ʒ.2. diebus triginta in aqua merſa tundere oportet, ídque in ſole, aut certè igne: bis quotidie aqua mutanda eſt: ſiccatur pharmacum, & vſui reponitur. Aliud. Sandaracæ, auripigmenti, calcis viuæ, pumicis ana denar. 4. eadem macerantur arte. Al. Squamæ æris denar. 4. ſandar. denar. 2. elleb. nigri, aluminis, al. auripig. ana denar. 1. læuigatis vtitor. Aliud. Squamæ, ſandaracę, auripigmenti, ellebori nigri, ſeminis vrticæ torrefacti ana denar. 1. cum roſaceo tritis vtitor. In ſerpente & humidiore vlcere vtẽdum arido: in cancro & ſtruma cum roſaceo ſubactum adhibetur. Atque hæc ferè materia ſeptorum eſt, quam exuras, eluas: cerato & aliis temperare poſſis. Excipiuntur

De ratione applicandi eſcharotica.

Septa compoſita.

œsypo,butyro,axungia,saliua,aliisque generis eiusdem,vnde acrimonia retundatur. Elleboro magna vis inest contra callos: iniectus fistulæ ad tertium diem callum adimit. Iniiciẽdus è lixiuio acri, aut ea aqua in qua acria metallica elueris. Interitur priùs, & in sextuplo liquore iniicitur. Puluis eiusdẽ excrescentem carnem atterit. Iam verò callus est dura & compacta caro, vnde pars stupet, albicat, pallet, & ita stringitur, vt non expiret. Εκπλωτικὰ sunt quę callos detrahunt. Oppugnantur calli primùm quidem malacticis, deinde causticis, postremò ad ignẽ ferrúmque decurritur. Erádũtur vnguibus, lacerantur scalpris, excinduntur cultris ad viuum, quódque reliquum sit causticò remedio absumitur, vel candenti ferro affligitur: at fluxio reprimenda prius quàm execetur callus. Exciso callo tepida fouetur locus, repurgatur melle & ęrugine, si qua sordes extiterit, & ad cicatricẽ abluitur aqua, in qua alumen diffluxerit. Ectilotica sunt scilla cocta & cum calce trita, nitrum, sal, torrefacta, fæx cremata veteris acríque vini, fæx aceti, cortex salicis vstus & aceto pistus, calx cremata cum pueri impubis vrina, ærugo melli, sali, thuri æqualiter mista. Calx irino vel ligustrino cerato capta: testa terráque furnaria, pumex crematus, ex aceto trita omnia: nasturtij farina aqua subacta, bdellium pingue cum melle, ammoniacum aceto fusum cum pari ærugine: radicis lilij cinis, ærugo cocta læuigata, amygdala è melle trita. Squamæ ʒ.1. æruginis denarij 2. cerati lentiscini vel mastichini ʒ. 8. plus minúsue. Harpax cum modica ærugine. Est autem Harpax mistura è viuis calce & sulphure. In callis laudatum est Galeno o-

Elleborus.

Callus.

Εκπλωτικὰ.

Materiæ ectilotic̃.

Harpax.

Olea quæ callis conueniant.

leum lentiſcinum, quia mollit, digerit, aſtringit & reprimit: quæ omnia difficili vlceri opus ſunt & oris induratis. Terebinthinum ſimiliter & maſtichinum. Διὰ χαλκίτεως auctо modo chalciteos fluxionem reprimit, quæ callum fouet & hũc exterit: accommodatum eſt duris naturis. Itaque in fiſtulis quæ fluxione & duritie laborant, duæ partes medicamenti duabus partibus olei diluuntur, atque oleum mediæ ætatis eſſe conuenit. Conſtat remediũ multis experimentis Galeni, quod ita in rem præſentem parandum eſt. Lithargyri, olei veteris ana ʒ.3. axungiæ veteris ʒ 2. chalciteos ʒ.4. quinque, ſex, (vt ſunt corpora dura vel mollia, paretur) cætera vt priùs: ita diluatur oleo, vt liquidum infundi poſſit. Atque oleum lentiſcinũ, maſtichinum ad eam rem idoneum eſt. In expoſito callo ſolidius eſſe oportet. E lithargyro, chalcitide, ærugine, ſquama, oleo veteri & aceto σκιπλωτικὰ ferè compegit Aſclepiades. Megetis ſingulare remedium. Ammoniacũ aceto diſſoluitur, & pari ærugini permiſcetur, quæ ſi difficiliùs vnientur, oleum quod conueniat addi poteſt: alioqui loco æruginis Ægyptiaca ammoniaco miſceantur. Atque hæc vt nihil initio effeciſſe videantur, perſeuerandum tamen: ſemel enim, & nec opinante medico perficient quod velit: id quod in emplaſtro διὰ χαλκίτεως Galenus teſtatus eſt. Ectiloticon Aſclepiadis. Lithargyr. ʒ.1. olei veteris ʒ.2. & ſemis, æruginis, chalcitidis, ſquamæ ana ſcrupuli 2. aceti denarij 6. Aliud. Lithargyri ſelibra, olei veteris ℔.1. chalcitidos ʒ.2. ſquamæ æris vncia vna, aceti vnciæ duæ & ſemis. Aliud. Lithargyri ſelibra, ſquamæ, chalciteos, æruginis ana ſemuncia, aut vt

Διὰ χαλκίτεως.

Materia cõtra callos ex Aſclepiade.

Ectiloticon Aſclepiadis. Alia ectilotica.

sit fortius, ʒ. 1. aceti ʒ. 3. & 3. 6. olei veteris ℔. 1. & ʒ. 4. Lithargyrus oleo coquitur ad crassitudinem, deinde squama leuissimè trita inspergitur, assiduè mouentur: hîc vas foco subducitur, ac refrigescenti pharmaco ærugo & chalcitis ex aceto trita paulatim immittuntur, & circũducta spatha permiscentur: coquuntur iterum dum non contaminent: postremò traducta in mortariũ circumaguntur, subiguntur, vniuntur probè & ad vsum reponuntur. Durorum corporum medicamentum est, quæ callum contraxerint, nec facilè cicatricem trahant: excrescentem carnem reprimit, crudis vlceribus conuenienter adhibetur: postremò fluida & diuturna iuuat. Sed initio quidem malactico temperare præstat œsypo, & eo cerato quod inde comparatur, butyro, medulla cerui & aliis id genus. In summa hæc obseruata medicis in curãdo callo, vt in is paulatim molliretur, incideretur. Atque hoc nomine reprimens auxilium ferè miscuerunt, quia in callos humor aliquis, veluti mali fomes, illabitur. Adde quòd quæ malactico & laxante pharmaco soluta sunt, confirmare oportet, & hinc quoq; reprimentia commiscentur. De callo, qui ossibus adnascitur, superiùs abundè scriptum est. Tophi verò qui à lue venerea relinquuntur, iisdem quoque remediis curari debent, nisi contumaciùs repugnẽt. In his enim & breuissima & tutissima curandi via igne perficitur, multò magis si suspicaberis tunicam adnatam ossi, & inde os aliquid vitij contraxisse. Quòd si fit, blandiorem illam curãdi artem, quæ tophum mollit, secat, discutit, & frustra & cum periculo adhibeas. Hoc loco igitur malum malo medicari opor-

Epithemata quibus generibus pharmacorum misceantur.

Tophi à lue venerea.

tet. Cauterium topho accommodatum condatur prunis dum vehementer micet atque excandeat: neque enim rubere satis est, vt neque leniter transcurrere tophum & molliter attingere. Etenim imsericorditer premendus ignis est, inurendus tophus, vt iam os subiectum oculis exponi possit. Malo nodo malus cuneus quærendus est, vt est in prouerbio, raróque crudele malum nisi crudeli malo depelli potest. Exusto topho cura quædá ossis ineunda est, sed tum maximè cùm inducta crusta exciderit: videndúmque nunquid arrosum, putre & carriosum extiterit. Hinc ergò ad osium medelas recurrendum: si qua ramenta decesserint, cura sit vt partim frugali vita, partim siccantibus remediis intabescant: sic enim sponte sua excident. Ac remedia illa quæ siccent iam antè commemorata sunt, & posteà describentur aquæ fortes, & alia generis eiusdem. Verùm naturæ corporum partiúmque habeatur ratio. Etenim cum cruris articulo quàm cũ media tibia clementius agendum est: neque enim vim ignis thorax sustinet, quam femur medium tolerare possit. Sed de his anteà capite de aperienda vomica disputatum est. Fit aliquando vt excrescant ossa atque supra modum emineant, ἐξοστώσεις nominant voce ambigua: vbi pleráq; frustra instituas, quæ tophis adhiberi solent. Escharotica è materia septica conficies mistis metallis acribus, quæ crassa & astringenti potentia prædita sint, vt firmior trahatur crusta: qualis est cadmia, calchanthum, chalcitis, vitrioli genera cruda omnia: quia scilicet vstura tenuiora fiunt & adstringendi vim deponunt. Cruda igitur & intrita saliua hominis vel aceto subigenda:

Crudele malum crudeliter depellendum.

Ἐξοστώσεις.

ſubigenda: cocta verò cruſtã infirmiùs cõtrahunt. Septa permiſcenda aut cremata crudis, quum altiùs imprimenda cruſta. Verùm celerrimè operatur ignis, ſiquidem æger perferat: atque is variis modis adhiberi poteſt. In quem vſum tubuli lignei, cãnales ænei, ferrei, argentei variè confinguntur, aptantur cannæ & pennæ ſcriptoriæ, vt extrema parte in æquabilem circulum circunſcribantur. Ea pars imprimenda loco, quem vrere neceſſe eſt: aqua feruida per tubulum infunditur contra clauos & verrucas. In ea aqua althææ radix, tragacantha, chamæmelum, hyſſopus, pulegium, quæque molliant, incidant, diſcutiant, cõcoqui poſſunt, vt nõ ſolo igne, ſed alio quoque genere curandi vitium pertentes: aquæ loco, oxycrato, oxymelite, vino & aliis vti datum eſt. Archigenes in ægylopas liquatum plumbum & feruens per infundibulũ inſtillabat: alij vtuntur vitro. Sed machinas quibus hæc omnia infundantur, corniculorum more patere magis neceſſe eſt eo extremo quod dehiſcit foras, quáque medicamenta cauo immittũtur, ne ſi quid diffluat, in nudas partes elabatur. Aliter quoque lana ſordida ſpecilli nucleo adalligatur, feruente oleo vel butyro intingitur, atque ita imprimitur loco. Fortius eſt, ſi è vitriolo, calce, antimonio & vocato ſublimato, aliiſque id genus extortũ igne & chymicorũ arte oleum fuerit, aut minore impendio hæc eadem materia oleo inferbuerit. Sunt qui nucali teſta, voluta cochleæ, cruſta panis, oui cortice inurant. Alij è radice ariſtolochiæ, gentianæ, ſtruthij, ramẽto myrti, buxi & aliis id genus cauteria effingunt. Continentur omnia in prunis, dum carbunculẽt. In ore,

Ignis.

Archigenes ad Aegylopas.

In cauis partibus.

nare & aliis partibus eiuſmodi ne quid obiter vioLes, enodi canna vel calamo ſcriptorio vtẽdum eſt: atque hæc primùm inſeruntur cauis, dum extrema parte laboranti loco inſideant: tum per eadem tenue ferramentum candens inferendum, atque ita inurendum malum eſt. Vſtione Arabica exemplo veterum vſa eſt poſteritas: vaccinum cauteriũ quidam appellant. Dioſcorides in eo interſtitio vbi pollex brachiali cõmittitur, caua veluti lacuna ſubſidet, in qua lana oleo imbuta ſubſternitur, deinde caprillum ſtercus feruidum ſæpiùs imprimitur volſella captum vel forcipe, donec vapor per brachiũ ad coxam ſentiatur peruenire. Melius Antylus, Plinius & Arabes cauum illud, quod paulò infra vnguem ſub pollice pedis eſt, eo ſtercore inurunt, donec vis ignis halitu per tibiam & femur graſſante in coxam penetret: hoc enim vſturæ genus coxariis inuentum eſt. Alij ſtercoris loco hermodactylos & ranunculorũ folia adalligant. Quod videntur imitari leuiore quidẽ remedio, qui lenticulã aqua feruente plenam pedibus adiungunt, vt plantæ calorem ignis concipiant, atque hinc vapor per totum membrum ad coxam trãſmittatur. In ea aqua plurima concoquunt chamæmelum, melilotum, anethum, ebulum, maioranã, chamæpytim, maluam, althæam, & alia id genus, quæ leniant, incidant, diſcutiant. Ouillo fimo, caprino & aliis generis eiuſdem ad vſtiones ſimiliter vti licebit. Commutandum ſubinde fimum eſt, priuſquàm deferbuerit. Auro & argento leniùs, ære & ferro acriùs inurimus. Ferro vtitur Hippocrates in carne: fungo in neruo & oſſe, ſi quidem legitimum opus eſt Hip-

Vſtio Arabica.

pocratis quod περὶ τῶν ἐντὸς παθῶν inscribitur: vbi buxeis fusis oleo feruente tinctis & fungis hepar inurit. Omninò autem magnitudo vitij & natura partis cum vi remedij conferenda est. Cæsim, punctim cauteria imprimuntur, adigũtur longiùs, latiùs & in circulum circunferuntur vno loco vel pluribus, semel ac sæpiùs transcurrũt tantùm & leniter attingunt, vel diutiùs insidenti vi maiore imprimuntur, vt natura morbi, corporum & partium sustinet, ex quo variæ cauteriorum formæ inuentæ sunt. Muniuntur vicinæ partes, vt ne vis iusto latius proserpat, oui candido & rosaceo, muccagine psyllij, cerusa è rhodastagmate lota, & iis omnibus quæ quia phlegmonem prohibent, ἀφλεγμάίνοντα Græci nominant: eáque in spleniis & linteis adhibentur. Ἀφλεγμάίνοντα.

Crustas autem nutare priùs quàm detrahantur, & veluti maturitate quadam cedere oportet. *De crusta detrahenda.* Alioqui vis afferri solet, ex quo profundum vlcus relinquitur, hæmorrhagiæ commouentur, dolor, fluxio, inflammatio denique irritantur. Tempestiuè deduci possunt butyro, iostagmate vel rhodostagmate loto, adipe anserino & gallinaceo, farina tritici in porri vel rutæ succo, lenticula cocta & cum melle mista, oleastri foliis cum melle litis, sulphure trito ex oleo, contusis nucum intraneis, porri foliis saliua pistis, lacte cum melle cocto, albo stercore canino, cinere vstarum hirundinum, aut cochlearum terrestrium, crematis minore centaurio, dracontio, stercore humano, chalcite trita & subtriplo melle: vel chalciteos vncia vna, ireos semuncia, adhibentur per se & cum melle. *Quæ crustas detrahunt.* Nutrita lithargyro & vsto

butyro,radice ononidis,columbæ fimo cum melle, quod & carbunculos ſcarificat. In ſumma, detergente ſimul atq; incidente materia,aliquãdo etiam molliente & paregorica:ac breuiter quæ valdè ſordida & contumacia vlcera repurgant, eadem cruſtas detrahunt. Abſtinendum hac parte iis quæ adſtringãt. Quòd ſi pertinacior cruſta eſt & aſtrictior, inuſta caro ſordem includit,atque hæc incluſa periculum aliquod denunciet:quicquid eſt iuſtum ſcarificare conuenit,ſic enim ſordes aperta via defluet. Recentiores chirurgi in ſeptis numerant ſtuppas canabinas in cinerẽ verſas,hermodactylos, anacardia, bryoniæ radices, alumen, vnguentum apoſtolorum,vitrioli genera, cuproſam,quæ pro calchantho, chalcitide, miſy & ſori vſurpârunt. Ad cruſtas crudis: ad exedendum & vim ſepticam vſtis vtendum magis. Addunt æruginem, vnguentum viride, ægyptiacum, trochiſcos è calce. Calcis vnc.4. terantur cum melle non tam multo quidem quàm in purgantibus dictum eſt. Satis fuerit modò trochiſci inde coëant,qui capſula figlina ordine collocati, & clibano dati eò crementur, vt in cinerem abeant.Al.Succi radicis aſphodeli vnc.6.calcis viuæ vnc.2. auripigmenti vnc.1. arida ſucco immerſa ſub canicula perſolentur, dum ſqualeant. Alij trochiſci cancros abſumunt, & polypos narium. Calcis viuæ, arrhenici citrini ana drachm.2. vitrioli, æruginis,aluminis ana drach.1.gallarum,acaciæ,balauſtiorum ana dimidium drachmæ: teruntur omnia in mortario æneo, quod ſit expoſitum igni vel ardori ſolis: reſpergitur aceto, eóque acerrimo: ídque ſubinde repetitur, & acetum nouum refundi-

Recentiorũ remedia.

Trochiſci è calce.

E ſucco aſphodeli.

Alkadicon.

tur: quinto die trochiſci fiunt, ſiccantur vmbra, loco ſicco & frigido reponuntur, qualis eſt patens Aquilonibus. In vſu, vino diluuntur, & in linamentis adhibentur. Cantharidum ventres fermento cogunt vel ſepo. Sed à cantharidibus vrinæ ardor metuitur: nam & hæ illitæ capiti genus hoc mali inferre poſſunt, cui gargariſmus è lacte, & ex eodem inſeſſio remedio eſt. Sublimati (quod vocant) plurimus vſus eſt, ſed paucum vt antè dictum eſt, plurimo butyro, adipe, œſypo temperandum eſt duodecuplo, & aliquando vigecuplo. In adipibus ſepticus eſt è ranis viridibus, quæ ſint familiares ſepibus & arboribus. E natatricibus non ita calet. Quæ ſequuntur ex quinto de compoſitione medicam. χτ' γένη tranſtulerunt. Niger paſtillus Andromachi. Malicorij denar. 10. ariſtolochiæ rotundæ, gallæ ana denar. 8. aluminis, aloës ana denar. 4. myrrhæ, calchanthi ana denar. 2. thuris denar. 4. colliguntur vino, & ex eodem dulci in vſu diſſolui debent. Al. Sandarachę, auripigmenti ana denar. 2. mannæ thuris denar. 4. tritis vtitor. Sandaracha rara eſt niſi uenas illas colligas, quæ veluti linea quædam rubra arrhenicum tranſcurrunt. Plurimos verò finges paſtillos hac ratione fere dupla calce, ſubduplo arrhenico, miſta parte aliqua gallarum, thuris & aluminis. Trochiſci de arrhenico recentiorũ. Calcis viuæ lib. 1. auripigmenti rubri & citrini, alkali, acaciæ ana ſelibra: trita miſcentur cum capitello. Eſt autem ſal alkali, quantum coniicio, genus quoddam ſalis, quale veteres fingebant è quercu, corylo, trunco harundinis carbunculatis & aqua dulci vel marina coctis, ſa-

Cãtharides.

Ranarum adeps.

Paſtillus niger Andromachi.

Sandaracha Materia paſtillorum.

Trochiſci de arrhenico.

Sal alkali.

lem nigrum appellabant : aut quod posteritas è brassica marina facit, quanquam & è beta & nitrosis plantis comparari potest. Alioqui torrefactum salem cum hydrargyro tandiu pistillo volutabis, dum sal nigrescat : alij aliter alkali interpretantur. *Capitellum.* Capitellum ita fit. Calcis viuæ, salis ammoniaci ana lib. j. trita subigantur lixiuio è fabaceis scapis : deponuntur olla quæ è fundo hiet angusta rima : aliud figlinum subiicitur, in quod lixiuium paulatim diffluat. Vas vtrúnque in diem septimum initio defodi debet. Ex eo lixiuio & sebo vt antê dictum est, fit sapo : cathæreticon, sepricon & lene escharoticon capitellum est. Alij tres partes cineris fabaceorum, vnam viuæ calcis subinde perfodiunt aqua, diu conuoluunt, & per quasillum rarũ transcolant. E ficulneo lixiuio, tithymalino, & omninò è materia caustica capitellum acrius esse potest. Est apud Paulum simile quid capitello, *λιβίαν σαπωναειχὴν* appellat, lixiuium saponarium interpretari licet. *Lixiuia saponaria.* Aliud quoque capitellum quod fistulare vocant, arrhenico, sublimato, vitriolo additis, vt vnà cum aliis in lixiuio extillẽt. *Capitellum fistulare.* Sexcenta id genus è materia quæ fistulis conueniat, effingi possunt. Sed vt redeamus ad pastillos, horum vsus est in nomis, phagedænis, fistulis, rheumaticis & malignis vlceribus, reduuiis vnguium, putredine narium & aliarum partium, polypis, ozęnis, condylomatibus, putrescẽtibus gingiuis, excrescente carne, gangrænis & aliis generis eiusdem. *Pastillorum vsus.* Sed omninò partium corporis & vitiorum habeatur ratio. Vis acrior obtundi potest tritis pastillis, & triginta vel quadraginta diebus insolatis, perfusisq; frequente aqua, eáq; sæpiùs *Vis pastillorum quomodo obtũdatur.*

commutata : aut si non datur vti sole, subinde perfundantur aqua, eáque vel simplici, vel rosacea, aceto, vino & aliis vt res exigit: siccentur, atque iterum proluantur, eáque tandiu reuocentur, dum dilutam satis exoleuisse acrimoniam perceperis. Aliquando miscentur melli, & vnà comburuntur, aliàs cerato diluuntur. In fluidis & humentibus vitiis galla, malicorium, alumen & alia quæ siccent & reprimant, commodè temperantur. Atque omninò tutius est à leuioribus ad acriora sensim progredi. In humido & sordido vlcere pinguibus abstinendum : arida insperguntur. In calloso & squalente vitio sicca pinguibus excipi debent. Septica faciunt Arabes, quæ à Græcis descripta sunt, & alterũ genus relinquunt, quod humido calore cũ fœtore partes corrumpit. Quæ ex hydrargyro fiunt, præcipitatum, sublimatum, cinabrium, solani succo, brassicæ, limonum & aliis attemperant. Licet etiam quod veteres factitârunt, non tribus, sed (quod proximè dicebatur) triginta & quadraginta diebus terere in sole sub canicula, vel loco calente bis aut sæpiùs, quotidie mutata aqua, vt vitiis, partibus & corporibus accommodentur. Minium è micis metallicis, è sterili gleba plumbi, è ceruse vsta, quod alij Syricon, alij Sandicem vocant, ad epulotica potiùs referendum. Quod verò è sulphure & hydrargyro factitium est, in causticis censeri debet. Sed de his anteà: vsurpant præter hæc aquas fortes, &, vt dicunt, Alchymistarum, ex rebus acribus: stercore gallinaceo, columbino, arrhenico, aliisque id genus, vt quibus aurum ab argento, metalla à metallis separãt. Salis ammoniaci, auripigmenti rubri & citrini, cuprosæ,

Minium.

Aquæ fortes.

æruginis ana: trita in alembicum vitreum bene stipatum luto & vndequaque clausum deponuntur: quæ vbi lento igne concaluerunt, liquorem reddunt: sed qui primùm defluit, vel abiicitur, vel in alembicum repetitur: hîc ignis augetur duplo: qui secundò fluit fideliter reponitur. Alij ex aluminis rotundi, vitrioli Romani ana lib.1. salis, nitri, vel crematæ fæcis aceti sesquilibra, aquam eadem arte eliciunt. Hæc callosis corporibus idonea sunt, & ossibus. Suspecta in naso, labris, palpebris, digitis, & pudendis, mollibus atque exiguis partibus, vbi vena, arteria, neruus insignis est: ac primùm quidem minimum sit quod imponitur, deinde vt res exigit, & ferunt corpora, augeatur. Ac iam constare arbitror, pyrotica omnia modò mistura, modò vstrina & lotura retundi posse. In mistura oui liquor, psyllij muccago, ceratum rosaceum, vnguentum album, dialthæas, emplastrum è muscillaginibus, & alia propè infinita, quæ ad mediam naturam veniunt, quæ refrigerant, molliunt, vsurpari debent. In vstura ignis est figlina cruda, pasta & alia, de quibus anteà. Eluuntur aqua, aceto, vino & aliis generis eiusdem. Neque hoc in dubio est, vacuatis ac iam repurgatis corporibus pyrotica adhiberi, quo iam tempore à lenioribus auxiliis desperatio est. Postremò leniendæ partes, quas vis ignis exasperauit.

Vbi suspecta aquæ fortes, & alia id genus.

Quibus temperes pyrotica.

FINIS.